

CARTA EUROPEA DE TURISME SOSTENIBLE

Diagnosi de la Carta Europea de Turisme Sostenible al Parc Natural de l'Alt Pirineu

(Febrer de 2022)

Parc Natural
de l'Alt Pirineu

Generalitat
de Catalunya

Parc Pirinenc
de les Tres Nacions | Parc Pyrénéen
des Trois Nations

EUROPARC
Turisme Sostenible en
Espais Protegits

Diagnosi de la Carta Europea de Turisme Sostenible

Document de treball

Promotor: Parc Natural de l'Alt Pirineu

Empresa adjudicatària: mOntanyanes. Estratègies creatives per a la dinamització local.

Període de realització: Octubre 2021 – Febrer 2022

Direcció tècnica: Eva Tarragona. mOntanyanes

Tècniques de suport: Anna Palau, Sílvia Rodríguez Busqué. mOntanyanes

Amb les aportacions del Grup de treball i el Fòrum permanent de la CETS

ÍNDIX

0. Introducció en l'àmbit d'actuació de la Carta Europea de Turisme Sostenible al Parc Natural de l'Alt Pirineu	5
0.1. Àmbit territorial que s'integra en la Carta Europea de Turisme Sostenible	5
0.2. Marc geogràfic i de gestió del Parc Natural de l'Alt Pirineu	7
0.3. Valors dels Espais d'Interès Natural i protegits de l'àmbit de la CETS	14
0.4. Superfícies	18
0.5. Població i activitat econòmica turística	23
0.6. Règim de la propietat del sòl	35
1. Protecció de paisatges valuosos, diversitat biològica i patrimoni cultural	36
1.1. Marc regulador de la protecció i ordenació del territori	36
1.2. Plans i projectes per contribuir a la protecció	43
1.3. Protecció del llegat cultural	47
1.4. Influència sobre la ubicació, tipus i disseny de promocions turístiques	51
1.5. Gestió del flux i comportament dels visitants en zones i llocs sensibles	54
2. Contribució de l'activitat turística a la conservació	634
2.1. Foment de la contribució dels visitants i la indústria turística a la conservació	64
2.2. La certificació d'àrees protegides com a mesura per a la conservació del territori i d'atractiu turístic	68
2.3. Contribució dels beneficis econòmics del turisme a la conservació	72
3. Reducció de l'empremta de carboni, de la contaminació i dels residus	78
3.1. Millora de la gestió ambiental en el sector turístic	78
3.2. Promoció del transport públic i la mobilitat sostenible	100
4. Proporcionar a totes les persones visitants accés segur, instal·lacions de qualitat i experiències especials en l'espai natural protegit	111
4.1. Oportunitats d'accés, seguretat i gestió dels riscos	111
4.2. Qualitat de les instal·lacions i serveis per a visitants	115
4.3. Ofertes turístiques específiques que impliquin el descobriment, interpretació i apreciació del patrimoni natural i cultural	123
4.4. Oferir instal·lacions i informació per a visitants amb necessitats especials	130
5. Comunicacions efectives sobre l'espai per a les persones visitants	132
5.1. Garantir que els materials i activitats de màrqueting promoguin l'espai de forma responsable i efectiva	132
5.2. Interpretació i informació de bona qualitat i efectiva als visitants	135

5.3.	Processos per garantir que altres entitats, especialment empreses turístiques, proporcionen informació adequada de l'espai natural	136
5.4.	Oferta de serveis d'informació i interpretació específica per joves escolars i estudiants	138
6.	Garantir la cohesió social	142
6.1.	Facilitar sistemes de prevenció de conflictes amb la població local.....	142
6.2.	Fomentar activitats apropiades d'associació amb les parts interessades i entre elles	145
7.	Impulsar la prosperitat en la comunitat local	148
7.1.	Promoció de productes i serveis locals, la seva identitat i adquisició i ús per part de visitants i empreses turístiques	148
7.2.	Recolzar la viabilitat econòmica, el rendiment de les empreses turístiques locals i el foment de l'ocupació al sector turístic	152
8.	Facilitar la formació i el desenvolupament de capacitats	157
8.1.	Formacions que s'ofereixen des del Parc.....	157
8.2.	Formacions realitzades en l'àmbit turístic al territori CETS.....	158
9.	Seguiment del rendiment i els efectes del turisme	161
9.1.	Seguiment dades sobre visitants	161
9.2.	Seguiment sobre les empreses turístiques	166
9.3.	Seguiment efectes del turisme: medi ambient, economia i comunitat	167
10.	Identificació de REPTES per a un turisme sostenible en l'àmbit de la CETS i el Parc Natural de l'Alt Pirineu	172
11.	Metodologia	174
12.	Annexes	175

0. Introducció en l'àmbit d'actuació de la Carta Europea de Turisme Sostenible al Parc Natural de l'Alt Pirineu

0.1. Àmbit territorial que s'integra en la Carta Europea de Turisme Sostenible

L'àmbit de la Carta Europea de Turisme Sostenible, CETS, està integrada per tot el territori del Parc Natural de l'Alt Pirineu (PNAP), amb representació en 15 municipis, així com també el territori dels municipis de Baix Pallars, al Pallars Sobirà, i les Valls d'Aguilar i la Seu d'Urgell, a l'Alt Urgell.

D'aquests 18 municipis, 14 corresponen al Pallars Sobirà, i els altres 4 a l'Alt Urgell. Ambdues comarques formen part de l'àmbit territorial de l'Alt Pirineu, a la província de Lleida.

15 municipis que aporten territori al PNAP:

Alins
Alt Àneu
Esterrí d'Àneu
Esterrí de Cardós
Farrera
La Guingueta d'Àneu
Lladorre
Llavorsí
Montferrer i Castellbó
Rialp
Soriguera
Sort
Tírvia
Vall de Cardós
Valls de Valira

2 municipis inclosos dins la CETS sense territori al Parc, però limítrofs amb aquest:

Baix Pallars
Valls d'Aguilar
I la Seu d'Urgell, com a capital de l'Alt Urgell.

Es tracta, fonamentalment, de tots els municipis que aporten territori als espais PEIN Alt Pirineu, en el que s'integra el Parc, i Xarxa Natura 2000 Alt Pallars. S'hi ha inclòs, a més, la Seu d'Urgell, com a capital de la comarca de l'Alt Urgell, tot i que no hi ha en el seu terme municipal cap espai natural protegit.

0.2. Marc geogràfic i de gestió del Parc Natural de l'Alt Pirineu

Marc geogràfic

L'àrea integrada en la CETS està dominada, en la seva major part, pel Parc Natural de l'Alt Pirineu, que actua com a figura promotora i aglutinadora de tot l'àmbit.

Aquest està situat al Pirineu axial català, entre la Val d'Aran a l'oest i el Principat d'Andorra a l'est. Geogràficament, l'àrea protegida dins l'espai del Parc forma una figura irregular en mitja lluna, amb el vèrtex meridional situat al Santuari d'Arboló, prop de Gerri de la Sal i a tocar del Prepirineu, i el vèrtex septentrional al port de la Bonaigua.

El Parc Natural es troba dins la Vegueria de l'Alt Pirineu i Aran; a les comarques del Pallars Sobirà i l'Alt Urgell. I el conformen els següents municipis:

Al Pallars Sobirà: Alins, Alt Àneu, Esterri d'Àneu, Esterri de Cardós, Farrera, la Guingueta d'Àneu, Lladorre, Llavorsí, Rialp, Soriguera, Sort, Tírvia i Vall de Cardós

I a l'Alt Urgell: Montferrer i Castellbò i les Valls de Valira.

Figura 0.1.: Situació general del PNAP

El Parc Natural presenta una gran amplitud altitudinal, amb uns 2.500 metres de diferència entre la seva cota més baixa i més alta. Concretament, el seu territori s'estén des dels 650 metres d'altitud del Santuari d'Arboló, al seu extrem meridional, fins als 3.143 metres de la Pica d'Estats, el cim més alt de Catalunya.

Altres cims que assoleixen els 3.000 metres són el Pic Verdaguer (3.129 m), la Punta Gabarró (3.115 m), el Pic de Sotllo (3.073 m) i el Pic Rodó de Canalbona (3.004 m).

Molts altres pics es troben per sobre dels 2.800 m d'altitud, com el Monteixo (2.905 m), el Mont-roig (2.864 m) o el Certascan (2.853 m). El Salòria (2.789 m) és el cim més alt de l'Alt Urgell.

Alguns dels pobles de l'entorn del Parc es troben a gran altitud, com és el cas de Rubió (el poble més alt de Catalunya, situat a 1.687 m) o Tor (1.649 m).

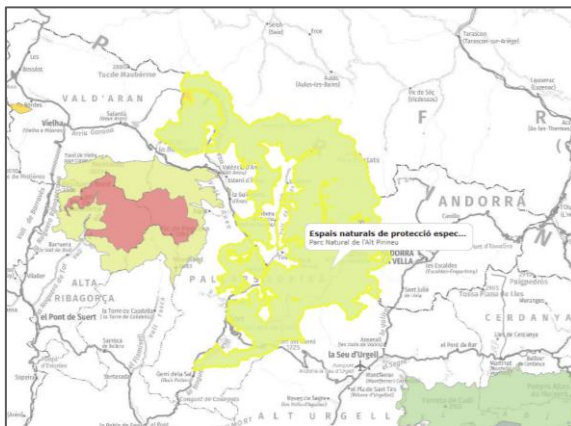
La resta de territori que es troba inclòs en la CETS i que no se situa dins de l'espai de protecció del Parc es troba, amb l'excepció del municipi de la Seu d'Urgell, en àrees immediatament limítrofs amb aquest.

Així, el municipi de Baix Pallars se situa al límit sud del Parc Natural, i conté dins els seus límits administratius la part més meridional de la Xarxa Natural 2000 Alt Pallars i del PEIN Alt Pirineu. Dins del municipi també hi ha una part de la Xarxa Natura 2000 Serra de

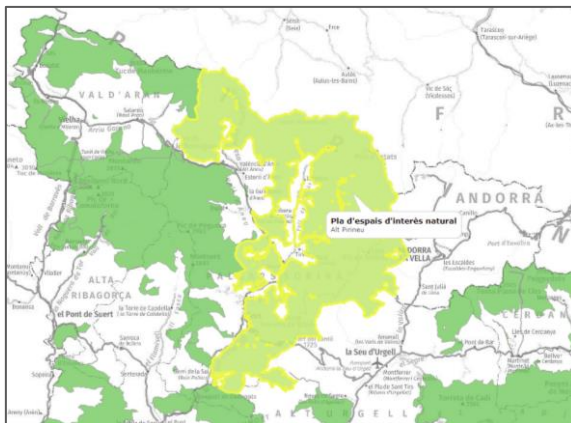
Boumort – Collegats i dels PEIN Serra de Boumort i Collegats-Queralt. Així com el 100% de l'espai PEIN i Xarxa Natura 2000 Estany de Montcortès.

Per la seva banda, les Valls d'Aguilar, limiten amb la part sud-est del Parc, i com al Baix Pallars, inclouen dins el seu terme municipal una part de la Xarxa Natura 2000 Alt Pallars i del PEIN Alt Pirineu. A més, dins el terme municipal s'hi inclou territori de la Xarxa Natura 2000 i del PEIN Serra de Prada-Castellàs.

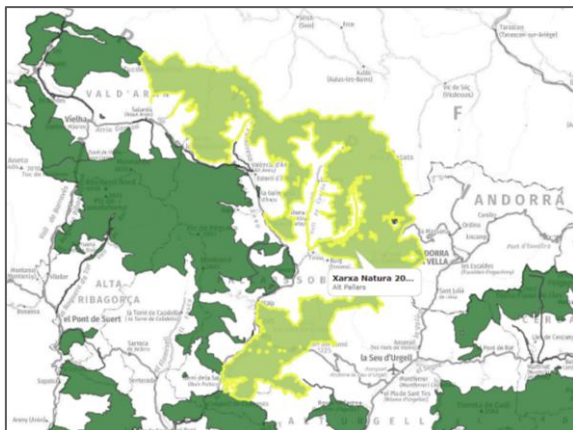
Per contra, el municipi de la Seu d'Urgell, ubicat entre el Parc Natural de l'Alt Pirineu i el Parc Natural del Cadí-Moixeró, no compta en el seu terme amb espai protegit.

Mapa 0.1.: Espai del Parc Natural de l'Alt Pirineu (79.317,21 ha)

Mapa 0.2.: Espai del PEIN Alt Pirineu (87.317,88 ha)

Mapa 0.3.: Espai de la Xarxa Natura 2000 Alt Pallars (77.183,2ha)

Marc de gestió

Pla d'espais d'interès natural (PEIN), Xarxa Natura 2000 i Espais naturals de protecció especial

Dins de l'àmbit de la CETS, com s'ha esmentat més amunt, trobem diferents figures de protecció. L'espai del Parc Natural es troba integrat dins el PEIN Alt Pirineu i bona part coincideix amb la Xarxa Natura 2000 Alt Pallars. A més, dins els termes municipals inclosos en la CETS, hi ha altres espais PEIN, Xarxa Natura 2000 i espais naturals de protecció especial.

A Catalunya, el **Pla d'espais d'interès natural (PEIN)**, aprovat l'any 1992, és l'instrument de planificació de nivell superior que estructura el sistema d'espais protegits de Catalunya i integra aquest sistema dins del conjunt del territori, ja que el PEIN és un pla territorial sectorial enquadrat dins del Pla territorial de Catalunya (1995).

Els objectius fonamentals del PEIN són dos:

- Establir un sistema d'espais naturals protegits representatiu de la riquesa paisatgística i la diversitat biològica del territori de Catalunya.
- Donar una protecció bàsica a aquests espais.

Tots els espais del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya estan inclosos al PEIN.

Per la seva banda, els **Espais naturals de protecció especial (ENPE)** són un tipus particular d'espais naturals protegits, designats específicament pel seu interès científic, ecològic, cultural, educatiu, paisatgístic i recreatiu, amb l'objectiu de dotar-los d'uns règims de protecció i de gestió adequats a aquestes característiques. Formen part del Sistema d'espais naturals protegits de Catalunya i, juntament amb la resta dels espais naturals protegits i el territori de Natura 2000, configuren tot el Sistema d'espais naturals protegits de Catalunya.

Els ENPE tenen una protecció superior a la resta dels espais naturals protegits i compten amb una regulació jurídica pròpia i una gestió individualitzada. La norma que els designa i n'estableix les categories és la Llei 12/1985, d'espais naturals, que determina les figures de parcs nacionals, parcs naturals, paratges naturals d'interès nacional i reserves naturals que

conformen una superfície de 284.774 hectàrees terrestres i 6.020 hectàrees marines en el context del territori català.

La Llei 12/1985, d'espais naturals, estableix 4 categories d'Espais naturals de protecció especial (ENPE) i, actualment, al territori català hi ha un total de 73 ENPES distribuïts en Parc nacional (1), Parcs naturals (14), Reserves naturals (64) i Paratges naturals d'interès nacional (7).

Finalment, la **xarxa Natura 2000** és una xarxa europea d'espais naturals que té com a objectiu fer compatible la protecció de les espècies i els hàbitats naturals i seminaturals amb l'activitat humana que s'hi desenvolupa, fent que es mantingui un bon estat de conservació dels hàbitats i espècies i evitar el seu deteriorament.

La Xarxa Natura 2000 es desenvolupa a partir de l'aplicació de dos directives europees: la Directiva d'hàbitats (92/43/CEE) i la Directiva d'aus (79/409/CEE). Aquestes directives representen actualment l'instrument més important aplicable a tot el territori de la Unió Europea (UE) per a la conservació dels hàbitats, les espècies i la biodiversitat.

La xarxa Natura 2000 està integrada per:

- Zones ZEPA, d'especial protecció de les aus.
- Zones ZEC, d'especial conservació.

L'aprovació de nous espais de protecció especial o la designació de zones especials de conservació o de zones d'especial protecció per a les aus en relació amb la xarxa Natura 2000, comporten l'ampliació automàtica del PEIN. En aquest sentit, l'Acord de Govern 112/2006, de 5 de setembre, pel qual es designen Zones d'Espacial Protecció per a les Aus (ZEPA) i s'aprova la proposta de Llocs d'Importància Comunitària (LIC) i acords concordants, va comportar una ampliació important del PEIN.

Marc de gestió del Parc Natural de l'Alt Pirineu

Expliquem tot seguit el marc de gestió del Parc Natural, essent aquest el principal espai de protecció en l'àmbit de la CETS.

L'òrgan rector del Parc Natural de l'Alt Pirineu és la **Junta Rectora**. Està composta per representants de les administracions actuant, dels ens locals i de les organitzacions i sectors socials interessats, amb la idea i finalitat que la representació local sigui majoritària.

Segons l'article 9.3 (DECRET 194/2003, d'1 d'agost, de declaració del Parc Natural de l'Alt Pirineu), la Junta Rectora té les funcions següents:

- Establir, d'acord amb les disposicions reguladores del Parc Natural, les directrius per exercir-ne la gestió.
- Aprovar el programa d'actuació i la corresponent memòria manual de gestió.
- Coordinar les actuacions que afectin l'espai protegit de les distintes administracions actuant que hi són representades, i fer-ne el seguiment.

- Proposar i promoure mesures i actuacions per a la millor protecció del Parc Natural, per al foment del coneixement i el gaudi ordenat dels seus valors, per a l'afavoriment de les activitats tradicionals, entre les quals les agrícoles, ramaderes i forestals, i per al desenvolupament local sostenible.
- Proposar, si escau, un grau de protecció més alt per als espais que ho requereixin i proposar la declaració de noves figures de protecció.

També és objecte de consulta preceptiva abans de l'aprovació de les disposicions, els plans, els programes i els projectes que es formulin en l'àmbit del Parc Natural, per al foment del coneixement i el gaudi ordenat dels seus valors, per a l'afavoriment de les activitats tradicionals, i per al desenvolupament local sostenible.

La Junta Rectora està integrada pels següents membres:

El President/a

4 representants del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural

1 representant del Departament de Cultura

1 representant del Departament d'Empresa i Treball (Turisme)

1 representant del Departament de Presidència i de Polítiques Digitals i Territori

1 representant de la Diputació de Lleida

1 representant del Consell Comarcal del Pallars Sobirà

1 representant del Consell Comarcal de l'Alt Urgell

1 representant de l'Ajuntament d'Alins

1 representant de l'Ajuntament d'Alt Àneu

1 representant de l'Ajuntament d'Estèrri d'Àneu

1 representant de l'Ajuntament d'Estèrri de Cardós

1 representant de l'Ajuntament de Farrera

1 representant de l'Ajuntament de la Guingueta d'Àneu

1 representant de l'Ajuntament de la Vall de Cardós

1 representant de l'Ajuntament de les Valls de Valira

1 representant de l'Ajuntament de Lladorre

1 representant de l'Ajuntament de Llavorsí

1 representant de l'Ajuntament de Montferrer i Castellbò

1 representant de l'Ajuntament de Rialp

1 representant de l'Ajuntament de Sort

1 representant de l'Ajuntament de Soriguera

1 representant de l'Ajuntament de Tírvia

1 representant de les EMD de l'Alt Urgell (EMD Vila i Vall de Castellbò)

2 representants de les EMD del Pallars Sobirà (EMD Isil i Alós, i EMD Tornafort)

1 representant de les entitats culturals (Ecomuseu de les Valls d'Àneu)

1 representant de la comunitat científica

1 representant de les entitats de protecció i defensa de la natura

1 representant de les entitats excursionistes

1 representant de l'Institut per al desenvolupament i la promoció de l'Alt Pirineu i Aran

1 representant de l'organització agrària més representativa en l'àmbit del Parc (Unió de Pagesos)

1 representant de les organitzacions cinegètiques

- 1 representant de les organitzacions de pesca continental
- 1 representant del sector del turisme i l'hostaleria
- 1 representant dels titulars d'explotacions agràries (agrícoles, ramaderes o forestals)
- El Director/a del Parc Natural que actua com a Secretari/ària, amb veu però sense vot

La gestió del Parc Natural de l'Alt Pirineu es duu a terme per una **unitat tècnica específica**, d'acord amb les directrius de la Junta Rectora.

Aquesta unitat tècnica es divideix en les següents àrees:

Direcció

Àrea d'Administració

Àrea de Patrimoni Natural i Cultural

Àrea de Millora Rural

Àrea d'Ús Públic, Divulgació i Educació Ambiental

I segons l'article 7.2 (DECRET 194/2003, d'1 d'agost, de declaració del Parc Natural de l'Alt Pirineu), li corresponen les funcions següents:

- Les establertes per l'article 29.2 de la Llei 12/1985, d'espais naturals.
- Les de suport i assessorament en relació amb els usos tradicionals i les iniciatives públiques i privades congruents amb els objectius i la naturalesa del Parc Natural.
- Les referents a la formulació del Pla rector d'ús i gestió del Parc Natural.
- Les de vetllar pel compliment de les previsions i determinacions del Pla especial i del Pla rector d'ús i gestió, i també l'execució de les mesures que preveuen.
- L'execució dels programes d'actuació, plans o projectes aprovats per la Junta Rectora.
- L'execució, si escau, de les obres i altres actuacions que requereixi la gestió de l'espai.
- Aquelles altres que li encomani la Junta Rectora.

El PNAP compta a més, des del 2020 amb una **Comissió Científica**.

Segons el decret de creació del Parc, la Junta Rectora pot crear comissions específiques de caràcter temporal amb finalitats científiques i tècniques per a l'estudi i formulació de propostes per a la protecció dels valors del Parc Natural o en relació amb qualsevol altre aspecte de la gestió del Parc.

En la reunió de la Junta Rectora de 5 de novembre de 2020, es va aprovar la creació de la Comissió Científica del Parc.

Aquesta comissió té com a missions:

- Assessorar l'Òrgan Gestor en els àmbits de recerca, la gestió, la planificació i l'avaluació del llegat natural, cultural i social de l'espai.
- Promoure la recerca al Parc i la seva divulgació a la societat.

L'acció d'aquesta comissió científica es vehicula a través de l'Observatori de Recerca i té com a funcions:

- a. Assessorar científicament l'Òrgan Gestor del Parc en les seves actuacions de gestió i conservació.
- b. Ajudar a definir les línies d'investigació prioritàries des dels diferents àmbits de coneixement.
- c. Vetllar per la qualitat i adequació de la recerca desenvolupada dins el Parc.
- d. Proposar i promoure nous estudis i projectes d'acord amb les necessitats del Parc i també del propi interès científic, que reverteixin en una gestió objectiva, rigorosa i basada en el coneixement científic.
- e. Valorar els plans i programes del Parc, fent esment als impactes positius i negatius que puguin causar als valors naturals, culturals i socials del Parc.
- f. Elaborar informes a iniciativa pròpia i a sol·licitud del Parc.
- g. Potenciar accions que permetin impulsar l'activitat científica i donar suport a persones investigadores dins el territori del Parc, així com potenciar la transferència de coneixement cap a l'Òrgan Gestor.
- h. Promoure la transferència del coneixement referent als valors del Parc i el seu entorn entre la comunitat científica i la societat.

La comunitat científica està integrada per:

- Un president/a de la Comissió Científica.
- Un coordinador/a.
- La presidència de la Junta Rectora del Parc.
- La direcció del Parc.
- Persones expertes d'àmbits de coneixement. Amb un mínim de 10 persones i un màxim de 20, en els diferents àmbits de coneixement d'interès del Parc.
- Persones expertes vinculades a entitats de suport i divulgació de la recerca de l'entorn proper al Parc. Representen com a màxim un 30% del total de persones expertes de la Comissió Científica i que tenen com a funció aportar els seus coneixements i la seva visió en aquells aspectes de la recerca i la seva divulgació directament relacionats amb l'entorn socio-ecològic del Parc.
- Representant de l'Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat de Catalunya (OPNB).

0.3. Valors dels Espais d'Interès Natural i protegits de l'àmbit de la CETS

A la memòria annexa al Decret de creació del Parc Natural de l'Alt Pirineu, document de referència per a la planificació en aquest moment, ja que encara no es disposa d'un Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge, hi consta una caracterització del seu entorn natural, cultural i socioeconòmic:

«L'àmbit territorial objecte d'aquesta proposta de projecte integra un conjunt de notable complexitat orogràfica i de gran diversitat paisatgística, factors que afegits a la seva important extensió i a la considerable amplitud altitudinal, permeten l'existència de mostres molt variades i riques de les estructures geològiques, els ecosistemes, els hàbitats i les comunitats vegetals, les espècies i els paisatges del Pirineu axial català. Aquesta suma de serralades, on es localitzen les alçades màximes del territori de Catalunya, i de valls interiors molt ben conservades, conté també excepcionalitats molt remarcables que són descrites al capítol següent.

Destaca, en primer lloc, la presència de zones de gran interès geològic, particularment elements d'interès geomorfològic, hidrològic i hidrogeològic. Pel que es refereix a la vegetació i a la flora, es localitza un nombre significatiu d'espècies de flora d'especial singularitat i interès, nou d'elles declarades com a estrictament protegides. Pràcticament tots els tipus d'hàbitats existents tenen el caràcter d'hàbitats d'interès comunitari, d'acord amb la Directiva 92/43/CEE, alguns d'ells considerats com a prioritaris. Cal assenyalar, així mateix, les nombroses citacions de comunitats forestals d'àrea reduïda a Catalunya. De la gran importància faunística de l'àmbit objecte de l'avantprojecte n'és un reflex l'alt nombre d'espècies d'interès de la fauna vertebrada, algunes en situació d'amenaça o vulnerabilitat.

El bon estat de conservació que gaudeixen, en general, aquests espais accentua encara més la vàlua global de l'àmbit estudiat.

Un dels principals valors de la riquesa d'aquest àmbit territorial, tot i que habitualment es troben en els nuclis de població, quasi sempre externs a l'àmbit proposat pel PNAP, és el seu extens patrimoni cultural arqueològic i arquitectònic. L'art romànic és el més significatiu, especialment les nombroses mostres de béns artístics religiosos (retalles, talles orfebreria, etc.) els quals conformen un dels conjunts d'època medieval i barroca més importants del Pirineu.

Les activitats tradicionals lligades al sector primari i l'existència secular d'un aprofitament ordenat dels recursos naturals, principalment la ramaderia, és el que ha fet possible l'existència, pervivència i conservació de gran part dels valors ecològics i paisatgístics que motiven la creació del PNAP. Així doncs, en aquest àmbit, no es poden deslligar ni destriar els valors culturals, i econòmics, dels valors naturals.

D'altra banda, el tret diferencial més destacat que ha caracteritzat i caracteritza les maneres de fer i la relació de les poblacions d'aquesta zona amb el seu propi entorn, i que avui determina transversalment tots els àmbits de gestió del futur Parc, son les

propietats comunals dels veïns de les poblacions, anomenades també els béns comunals o "els comuns". Es tracta majoritàriament de les forests i les pastures d'alta muntanya, i els recursos naturals que d'aquests se n'extreuen. Aquestes comunitats de veïns de les valls secundàries, que legalment tenen el dret al seu aprofitament i gaudi, sovint tenen dificultats per continuar amb les seves activitats tradicionals, i en canvi aquests espais estan cada vegada més valoritzats per la societat en general.

Altres formes de titularitat forestal comunitària que tenen el seu origen en la propietat comunal son les "Societats de propietaris o de veïns", enteses com a propietats particulars pluripersonals. Cal tenir en compte que el coneixement de tots aquests aspectes culturals, socials i econòmics és bàsic, no només per orientar la correcta gestió del PNAP, i el paper de cadascú en aquesta gestió, sinó en tant que són, en ells mateixos, un objectiu de conservació, promoció i divulgació.

El marc socioeconòmic tradicional (aprofitaments tradicionals de caràcter forestal, ramader, cinegètic, etc.) ha experimentat grans transformacions en el darrer terç del segle XX: despoblament i envelliment als nuclis de muntanya de les valls laterals, davallada del sector primari (aprofitaments forestals, ramaderia de muntanya o extensiva), canvis en la importància dels usos i aprofitaments dels béns comunals, terciarització dels nuclis del fons de les valls, etc.

Activitats com l'excursionisme clàssic, estan molt vinculades a l'àmbit del PNAP, doncs en aquest territori s'hi troben indrets veritablement emblemàtics per als muntanyencs així com diversos refugis que donen suport a aquesta activitat. Posteriorment l'obertura de camins i vies forestals ha permès un accés més generalitzat, vinculat al desenvolupament del turisme de muntanya i la pràctica de l'esquí.

En general, el sector turístic ha pres un protagonisme creixent en les economies locals i s'ha produït una terciarització dels nuclis del fons de les valls. Tot i així és palès el progressiu despoblament dels nuclis de les valls adjacents i la mancança i dèficit de serveis i infraestructures bàsiques.

L'estructura municipal actual també condiciona el desenvolupament socioeconòmic. Els municipis sovint es caracteritzen per la seva gran extensió, resultat de diversos processos d'agregació. Això ha comportat que, en general, els municipis incloguin diversos pobles amb pocs habitants (alguns d'ells constituïts com a EMD), i sovint emplaçats en els sectors més muntanyosos i de difícil accés.

En aquest context, un increment de planificació i gestió dels recursos naturals, una promoció i dinamització de les activitats tradicionals lligades als seus aprofitaments, una incentivació de l'activitat socioeconòmica en general, i millores i nous equipaments del PNAP, pot contribuir notablement a l'impuls de l'activitat socioeconòmica de tot aquest territori i a combatre el despoblament.»

De forma sintètica, els valors que integren el PNAP són:

Valors geològics

- Geomorfologia de gènesi glacial sobre roques cambroordovicianes i devonianes (esquistes, granits i roques carbonatades), afloraments quarzítics i roques d'origen volcànic, valls en forma de U, circs glacials, cubetes de sobre excavació i retro excavació glacial, dipòsits de glaceres rocalloses tar-do glacials.
- 6 zones de l'inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya (geòtops o geozones).
- 87 estanys, entre ells l'estany més extens del Pirineu meridional (Certascan), i 94 estanys.

Valors botànics

- 1.590 espècies de flora vascular (catàleg preliminar).
- 22 espècies de flora amenaçada o molt rara a Catalunya, com *Cerintheglabra*, *Hippuris vulgaris*, *Juniperus thurifera*, *Salix hastata*, *Matthiola valesiaca* o *Astragalus penduliflorus*.

Valors faunístics

- 29 espècies d'odonats, 3 de les quals vulnerables segons la UICN.
- 268 espècies de vertebrats catalogades fins a la data.
- Espècies amenaçades o rares com l'os bru, llúdriga, almesquera, trenalòs, voltor negre, aufrany, milà reial, gall fer, perdiu blanca, perdiu xerra, mussol pirinenc, becada, pela-roques, pardal d'ala blanca i tritó pirinenc.
- Endemisme quasi exclusiu del Parc: sargantana pallaresa.
- Població més nombrosa de gall fer de l'Estat (150 mascles censats).

Hàbitats

- 6 hàbitats d'interès comunitari prioritari, entre els quals les úniques formacions de savina turífera de Catalunya.
- 30 hàbitats d'interès comunitari no prioritari.
- Alguns estanys d'alta muntanya no pertorbats per infraestructures hidroelèctriques o introducció de peixos. Important representació de molleres i torberes (118 molleres que sumen 275 ha).
- Boscos extensos i ben conservats de pi negre, pi roig i avet, inclosos sectors amb un alt grau de maduresa. Nuclis aïllats de fageda.

Valors culturals

- Extens patrimoni cultural material, especialment d'arquitectura popular i art romànic, i immaterial, relacionat amb l'ús tradicional del territori per la població local.
- Presència important de bordes, cabanes i pletes lligades als models històrics d'explotació ramadera extensiva de les pastures del Parc.
- Patrimoni industrial rural: serradores hidràuliques, moles, fargues, infraestructures hidroelèctriques, etc.
- Indrets de gran significació espiritual local com santuaris o ermites i nombrosos punts de celebració d'aplecs populars.
- Elements singulars molt escassos vinculats a la relació de l'home amb el medi natural, com llobateres.

0.4. Superfícies

Com s'ha dit anteriorment, l'àmbit de la CETS integra tots els municipis que tenen territori inclòs en el Parc, a més dels municipis del Baix Pallars, Valls d'Aguilar i la Seu d'Urgell.

La **superfície total** d'aquests municipis és de **176.779,00 hectàrees**, tal com es relaciona a la següent taula:

Comarca	Municipi	Superfície
Alt Urgell	les Valls d'Aguilar	123,81
	les Valls de Valira	171,25
	Montferrer i Castellbò	176,66
	La Seu d'Urgell	15,45
Pallars Sobirà	Alins	183,19
	Alt Àneu	217,76
	Baix Pallars	129,41
	Esterrí d'Àneu	8,49
	Esterrí de Cardós	16,55
	Farrera	61,87
	la Guingueta d'Àneu	108,42
	Lladorre	146,98
	Llavorsí	68,51
	Rialp	63,30
	Soriguera	106,39
	Sort	105,05
	Tírvia	8,50
	Vall de Cardós	56,20
Total km² municipis CETS		1.767,79

Taula 0.1.: Superfície total dels municipis inclosos en l'àmbit de la CETS en km². Font: IDESCAT

Aquest territori es troba, en la seva major part, dins d'espais naturals protegits. Els més significatius són el mateix Parc, integrat dins el PEIN Alt Pirineu i la Xarxa Natura 2000 Alt Pallars.

Però a més d'aquest, s'hi troben altres figures de protecció.

PEIN Alt Pirineu

El PEIN Alt Pirineu té una superfície total de 87.317,88ha i inclou territori dels municipis de l'Alt Urgell que formen part de la CETS (a excepció de la Seu d'Urgell) i dels 14 municipis del Pallars Sobirà, a més d'una petita àrea del municipi de Naut Aran.

Com que tots els espais del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya estan inclosos al PEIN, la superfície PEIN Alt Pirineu és en tots els municipis major que l'espai protegit pel Parc, tot i que en alguns municipis és pràcticament coincident, tal i com es detalla a la següent taula.

Comarca	Municipi	Superfície
Alt Urgell	les Valls d'Aguilar	1.214,50
	les Valls de Valira	7.230,37
	Montferrer i Castellbò	3.114,76
Pallars Sobirà	Alins	17.398,53
	Alt Àneu	13.130,66
	Baix Pallars	2.379,85
	Esterrí d'Àneu	17,16
	Esterrí de Cardós	1.285,16
	Farrera	5.565,23
	la Guingueta d'Àneu	3.557,78
	Lladorre	12.855,48
	Llavorsí	5.227,77
	Rialp	2.510,92
	Soriguera	7.930,07
	Sort	957,98
	Tírvia	51,77
Vall de Cardós	2.889,87	
Val d'Aran	Naut Aran	0,01
Total hectàrees Alt Pirineu		87.317,88

Taula 0.2.: Superfície total del PEIN Alt Pirineu desglossat en els municipis inclosos en ha. Font: IDESCAT

Parc Natural de l'Alt Pirineu

En el moment de la seva declaració, l'any 2003, el Parc Natural de l'Alt Pirineu, amb 69.850,38 hectàrees protegides, es va convertir en l'espai natural protegit més extens de Catalunya. Actualment, arran d'una ampliació feta el juliol del 2018, el Parc compta amb una superfície encara superior, arribant a les 79.317,21 ha.

Municipi	Superfície inicial	Superfície ampliada	Superfície actual
Alins	17.283,30	173,15	17.456,45
Alt Àneu	10.556,80	1.460,26	12.017,06
Esterrí d'Àneu	15,8	0	15,8
Esterrí de Cardós	1.299,80	0	1.299,80
Farrera	2.976,30	2.585,91	5.562,21
La Guingueta d'Àneu	3.558,80	0	3.558,80
Lladorre	11.765,80	0	11.765,80
Llavorsí	4.384,60	847,37	5.231,97
Montferrer i Castellbó	3.095,40	0	3.095,40
Rialp	420,9	2.093,60	2.514,50
Soriguera	5.389,60	261,77	5.651,37
Sort	956,7	0	956,7
Tírvia	53,4	0	53,4
Vall de Cardós	2.878,70	0	2.878,70
Valls de Valira	5.214,40	2.044,85	7.259,25
TOTAL ha Parc Natural	69.850,30	9.466,91	79.317,21

Taula 0.3.: Superfície aportada al PNAP segons municipi en ha. Font: PNAP

Mapa 0.4.: Superfície actual del PNAP, incloent l'ampliació del 2018. PNAP.

Altres PEIN en els municipis de la CETS

A més del PEIN Alt Pirineu, els municipis inclosos en la CETS compten amb altres espais protegits. A efectes de comptabilitzar el total de superfície protegida, només s'han tingut en compte els espais PEIN ja que tots els espais de la Xarxa Natura 2000, tal com estableix la Llei 12/2006, de mesures en matèria de medi ambient, s'inclouen automàticament al PEIN.

Espai PEIN	Aigües-tortes	Beneïdor	Costoja	Collegats-Queralt	Estany de Mont-cortès	Total municipi
Municipi						
Alins						0
Alt Àneu	5.195,69					5.195,69
Baix Pallars	808,17		879,50	467,65	45,01	2.200,33
Esterri d'Àneu	175,38					175,38
Esterri de Cardós						0
Farrera						0
La Guingueta d'Àneu	959,02					959,02
La Seu d'Urgell						0
Lladorre						0
Llavorsí	3,43					3,43
Montferrer i Castellbó						0
Rialp	1.577,87					1.577,87
Soriguera	357,01		112,90			469,91
Sort	4.721,50					4.721,5
Tírvia						0
Valls d'Aguilar						0
Vall de Cardós						0
Valls de Valira		16,12				16,12
TOTAL 1	13.798,07	16,12	992,4	467,65	45,01	15.319,25

Espai PEIN	Marimanha	Naut Aran	Serra de Boumort	Serra de Prada-Castellàs	Tossa Plana de Lles-Puigpedrós	Total municipi
Municipi						
Alins						0
Alt Àneu	1,01	209,24				210,25
Baix Pallars						0
Esterri d'Àneu						0
Esterri de Cardós						0
Farrera						0
La Guingueta d'Àneu						0
La Seu d'Urgell						0
Lladorre						0
Llavorsí						0

Montferrer i Castellbó				0,27		0,27
Rialp						0
Soriguera						0
Sort						0
Tírvia						0
Valls d'Aguilar			10,75	1.756,66		1.767,41
Vall de Cardós						0
Valls de Valira					3.238,88	3.238,88
TOTAL 2	1,01	209,24	10,75	1.756,93	3.238,88	5.216,81

Taula 0.4.: Superfícies dels diferents PEIN de l'àmbit de la CETS. En km². Font: Departament de Territori i Sostenibilitat.

Superfície total protegida en l'àmbit de la CETS

Si sumem l'espai PEIN Alt Pirineu i la resta d'espais PEIN compresos en els termes municipals dels municipis integrants de la CETS, obtenim el total de superfície protegida i el percentatge que aquesta representa. En el cas dels municipis inclosos en la CETS de l'Alt Urgell, és del 31,56% i en el cas dels municipis CETS del Pallars Sobirà, del 65,95%.

Comarca	Municipi	Superfície municipal	Superfície en espais naturals protegits	% superfície protegida
Alt Urgell	les Valls d'Aguilar	12.381	1.767,41	14,28
	les Valls de Valira	17.125	10.514,25	61,40
	Montferrer i Castellbò	17.666	3.095,67	17,52
	La Seu d'Urgell	1.545	0	0,00
Total AU CETS		48.717	15.377,33	31,56
Pallars Sobirà	Alins	18.319	17.456,45	95,29
	Alt Àneu	21.776	17.423	80,01
	Baix Pallars	12.941	2.200,33	17,00
	Esterri d'Àneu	849	191,18	22,52
	Esterri de Cardós	1.655	1.299,8	78,54
	Farrera	6.187	5.562,21	89,90
	la Guingueta d'Àneu	10.842	4.517,82	41,67
	Lladorre	14.698	11.765,8	80,05
	Llavorsí	6.851	5.235,4	76,42
	Rialp	6.330	4.092,37	64,65
	Soriguera	10.639	6.121,28	57,54
	Sort	10.505	5.678,2	54,05
	Tírvia	850	53,4	6,28
Vall de Cardós	5.620	2.878,7	51,22	
Total PS CETS		128.062	84.475,94	65,96
Total superfície CETS		176.779	99.853,27	56,48

Taula 0.5.: Superfícies protegida de cada municipi de l'àmbit de la CETS. En ha. Font: Departament de Territori i Sostenibilitat.

0.5. Població i activitat econòmica turística

Població

Segons dades de l'any 2021, hi ha 8.274 habitants en l'àrea d'influència formada pels 15 municipis que aporten territori al Parc. Això representa una densitat de 5,5 habitants/km² (el Pallars Sobirà és la comarca amb la densitat més baixa de Catalunya, amb 5,2 habitants/km²).

Habitants per municipi:

Municipi	Habitants
Esterri de Cardós	64
Farrera	116
Tírvia	131
Lladorre	244
Alins	279
La Guingueta d'Àneu	300
Soriguera	431
Llavorsí	345
Vall de Cardós	382
Alt Àneu	430
Rialp	658
Les Valls de Valira	800
Esterri d'Àneu	832
Montferrer i Castellbò	1.081
Sort	2.181
Total habitants municipis PNAP	8.274

Taula 0.6.: Número d'habitats per municipi. Font: IDESCAT. Consulta desembre 2021

Els altres tres municipis inclosos dins l'àmbit de la CETS aporten la major part de població, ja que s'hi troba inclosa la població de La Seu d'Urgell, el nucli més poblat de la vegueria de l'Alt Pirineu i Aran.

Municipi	Habitants
Baix Pallars	342
Valls d'Aguilar	264
La Seu d'Urgell	12.252
Total habitants municipis no PNAP	12.858

Taula 0.7.: Número d'habitats per municipi. Font: IDESCAT. Consulta desembre 2021

	Habitants
Total CETS	21.132

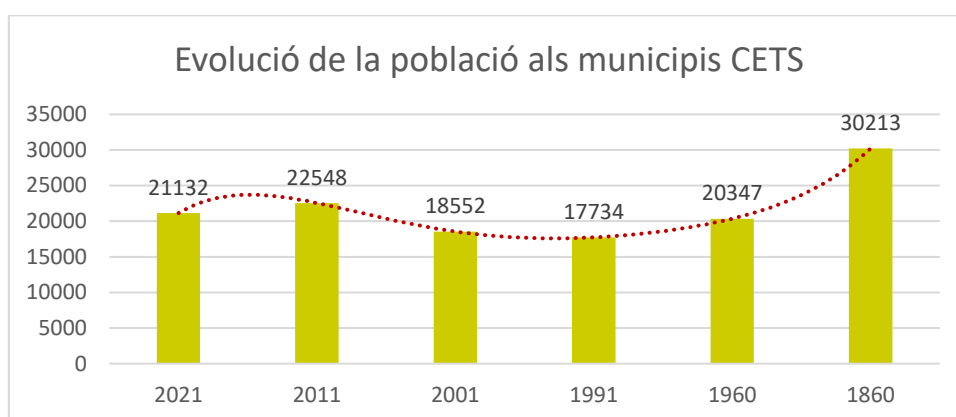
Taula 0.8.: Número d'habitats per municipi. Font: IDESCAT. Consulta desembre 2021

El total d'habitants en l'àrea que inclou la CETS és, per tant, de 21.132 habitants l'any 2021, amb una contribució de gairebé del 57,98% corresponent a la ciutat de La Seu d'Urgell. En aquest cas, la densitat augmenta respecte als municipis del PNAP, amb 11,95 habitants per km².

Evolució de la població al territori d'àmbit CETS

La població de 21.132 habitants de l'àmbit CETS al 2021 han evolucionat molt al llarg dels darrers segles. El màxim poblacional va arribar a mitjans del segle XIX, amb més de 30.000 persones. A partir d'aquí s'inicia un declivi pronunciat que s'allarga fins a finals del segle XX, moment de màxima davallada poblacional. En 130 anys, la població va reduir-te gairebé en un 50%.

El segle XXI va portar a un cert reequilibri, que es va frenar de nou amb la crisi econòmica iniciada el 2008. El nou pic de població, aconseguit just abans de la crisi, encara no s'ha recuperat.

Gràfic 0.1.: Nombre d'habitants als municipis compresos en l'àmbit de la CETS. Apuntar que la sèrie s'inicia en períodes de deu anys fins el 1991. A partir d'aquí s'agafen com a referència només dos períodes, de 1991 a 1960 i de 1960 a 1860. Per tant, en aquests dos últims trams no es manté la proporcionalitat espacial en el gràfic respecte als períodes posteriors. Font: IDESCAT

Una altra dada important, és que la davallada poblacional no ha ocorregut de forma uniforme al llarg del territori. Així pot observar-se com les poblacions de la capçalera de les valls han patit de forma més acusada la pèrdua d'habitants, mentre que en altres, aquesta pèrdua ha estat més moderada. El cas particular de la Seu d'Urgell és paradigmàtic, ja que ha vist reforçada radicalment la seva capitalitat en els darrers 150 anys. Amb tot, tampoc no ha recuperat la població existent en la primera dècada del segle XXI.

Municipi	Habitants					
	2021	2011	2001	1991	1960	1860
Municipis PNAP:						
Esterrí de Cardós	64	77	72	53	121	342
Farrera	116	140	100	88	234	627
Tírvia	131	160	119	90	219	516
Lladorre	244	244	238	214	445	798
Alins	279	305	272	307	567	1483
La Guingueta d'À.	300	347	316	259	809	1911
Soriguera	431	368	325	237	762	1638
Llavorsí	345	373	283	208	601	1017
Vall de Cardós	382	404	348	325	723	1153
Alt Àneu	430	450	407	311	791	1924
Rialp	658	664	537	440	754	1296
Les Valls de Valira	800	953	739	819	1075	2255
Esterrí d'Àneu	832	924	638	446	720	847
Montferrer i Castellbò	1081	1083	736	681	1181	2841
Sort	2181	2360	1851	1511	2117	3405
Municipis fora PNAP:						
Baix Pallars	342	382	359	318	997	2603
Valls d'Aguilar	264	305	325	232	458	1998
La Seu d'Urgell	12.252	13.009	10.887	11.195	7773	3559
Total	21.132	22.548	18.552	17.734	20.347	30.213

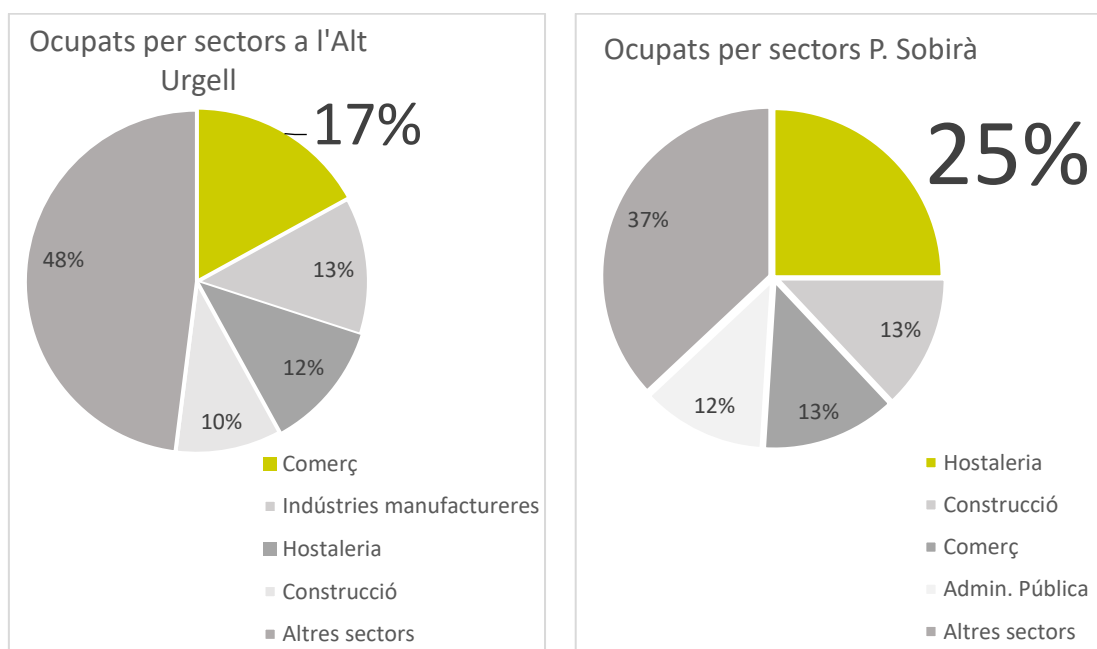
Taula 0.9.: Evolució del número d'habitants als municipis integrats dins la CETS. Font: IDESCAT

Ocupació

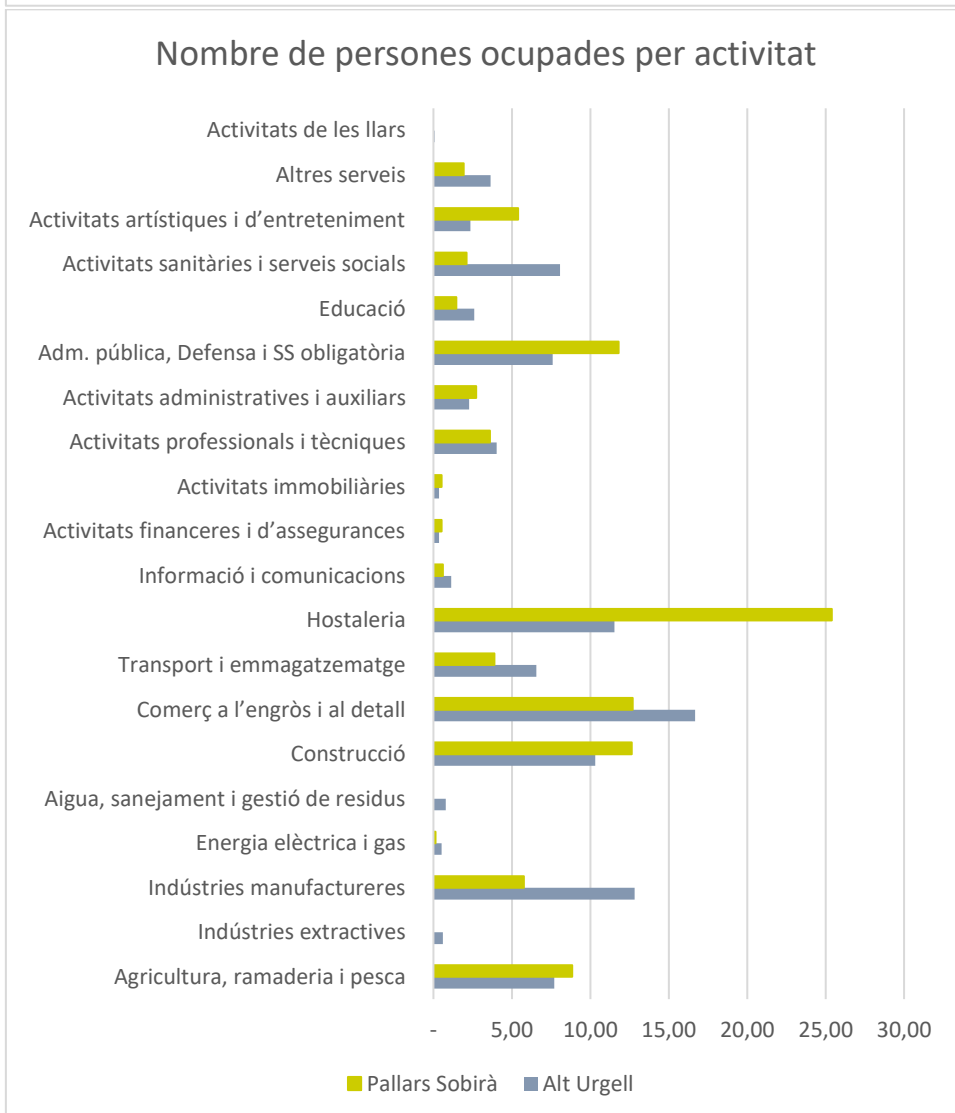
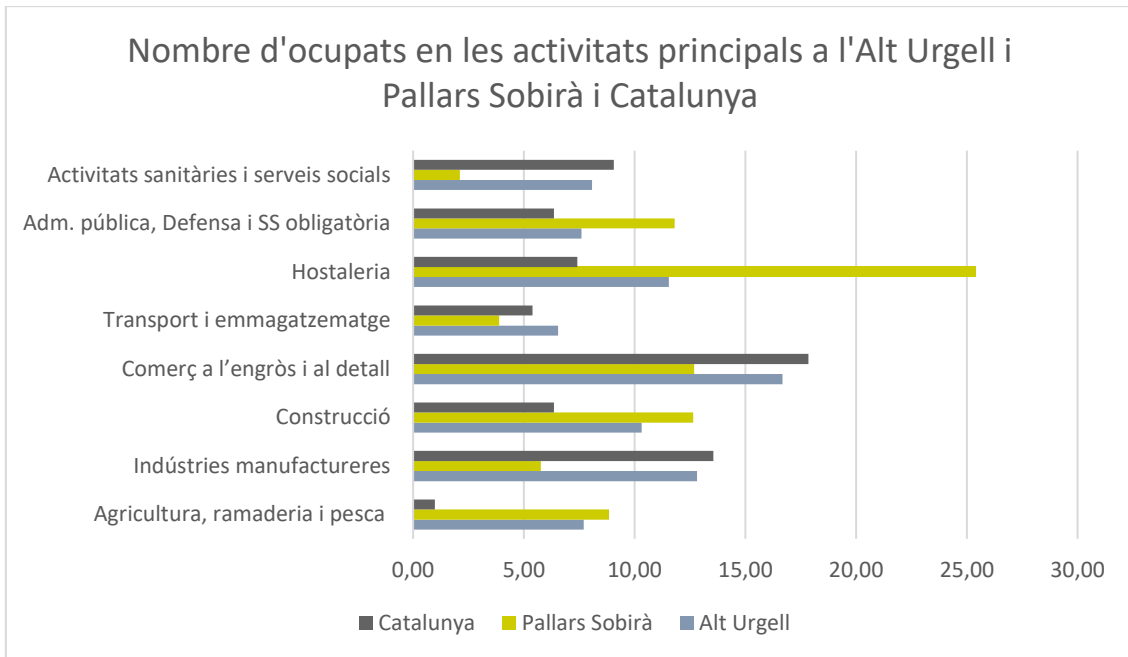
Les dades d'ocupació al tercer trimestre del 2020 (últimes dades disponibles a l'Observatori del Mercat del Treball) mostren un comportament diferencial entre la comarca del Pallars Sobirà i la de l'Alt Urgell. Mentre que a l'Alt Urgell hi ha una relativa diversificació, amb branques d'activitat rellevants com el comerç, la indústria de manufactura, l'hostaleria o la construcció, ocupant totes elles entre un 10 i un 17% de la població; al Pallars Sobirà, l'hostaleria ocupa més d'un 25% de les persones, molt per sobre de la construcció o el comerç, que se situen entorn a un 12% dels ocupats.

L'Alt Urgell, en termes generals, presenta un patró més similar a la resta de Catalunya, pel que fa a les principals branques d'activitat a la comarca. Les diferències més rellevants són la importància del sector agrícola, que ocupa el 7,71% de població a l'Alt Urgell respecta a un 0,9% a Catalunya. I també una major rellevància de sectors com l'hostaleria o la construcció, tot i que amb un nivell de divergència més moderat.

Per contra, el patró del Pallars Sobirà divergeix més del comportament de la resta del país. L'ocupació que genera l'hostaleria és clarament superior de la mitjana catalana, on representa poc més del 7%. Així com també les persones ocupades en ramaderia; en l'administració pública o en la construcció. En sentit contrari, les activitats sanitàries i de serveis socials; el comerç i les indústries manufactures, ocupen un percentatge molt inferior que a la resta de Catalunya.

Gràfic 0.2. i 0.3.: Percentatge d'ocupats, afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors d'Autònoms (RETA), el 30 de setembre de 2020, en els sectors més representatius a l'Alt Urgell i el Pallars Sobirà. Font: Observatori del Treball i Model Productiu

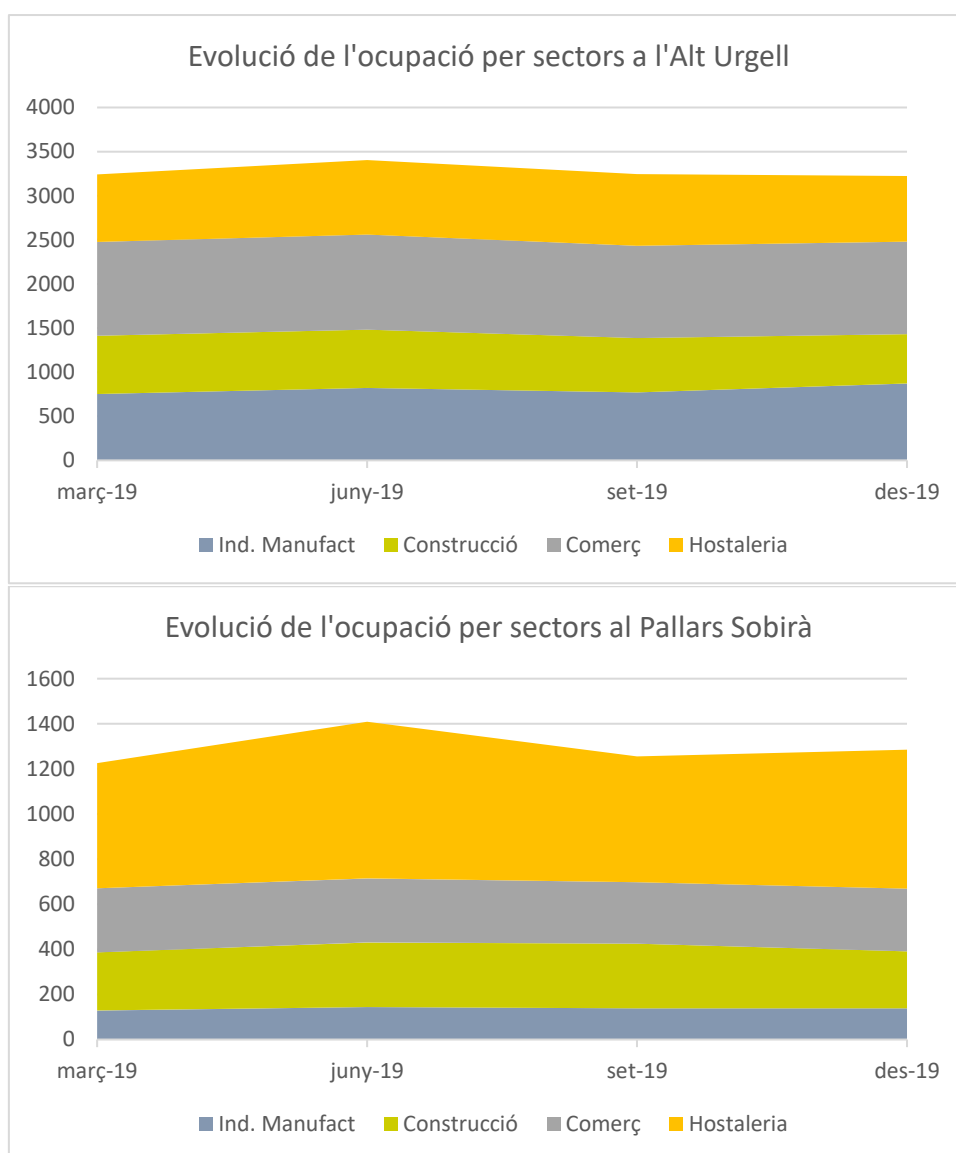

Gràfic 0.4. i 0.5.: Afiliats en % al RGSS i RETA, el 30 de setembre de 2020, en els sectors més representatius a l'Alt Urgell i el Pallars Sobirà. Font: Observatori del Treball i Model Productiu

Si ens fixem en l'evolució interanual del nombre d'ocupats en les principals branques d'activitat a l'Alt Urgell i al Pallars Sobirà, també poden observar-se diferències entre comarques.

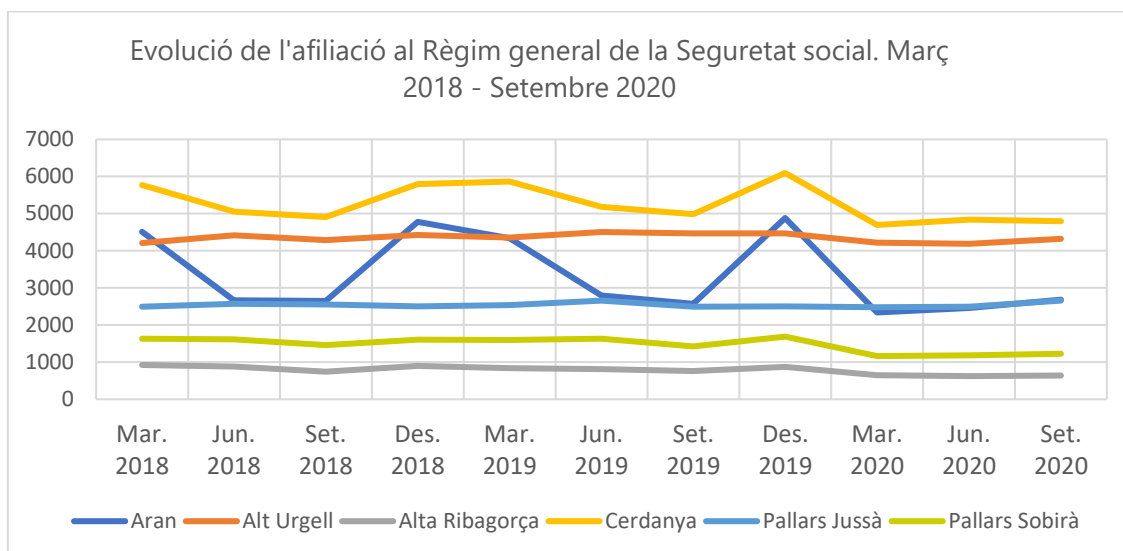
En el cas del Pallars Sobirà, l'ocupació és força estable durant tot l'any en la major part d'activitats, a excepció de l'hostaleria, que presenta una important variabilitat entre els períodes estiu i hivern, amb major nombre d'ocupats; i primavera i tardor amb un nombre menor. L'important representativitat d'aquesta activitat, que en el mes de juny de 2019 va arribar a ser de més del 27%, afecta també al nombre d'ocupats total, que és també major en els períodes turístics.

En el cas de l'Alt Urgell, es detecta una certa variabilitat en l'ocupació al llarg de l'any, però no tant accentuada i repartida de forma diferent entre sectors. Mentre que en l'hostaleria i en l'ocupació global total hi ha més ocupats en el període estival, fet que es podria atribuir a l'activitat turística (no vinculada als esports d'hivern com seria el cas del Pallars Sobirà), en la resta d'activitats el nombre màxim d'ocupats es dona en diferents moments.

Gràfic 0.6. i 0.7.: Evolució nombre afiliats a RGSS i RETA durant l'any 2019. Font: Observatori del Treball i Model Productiu

En general, però, la variabilitat ocupacional interanual d'aquestes dos comarques, i especialment a l'Alt Urgell, és molt menor que les comarques veïnes de l'Alt Pirineu i l'Aran que tenen una major influència del sector turístic. La variabilitat ocupacional, per exemple, en zones com l'Aran, i, tot i que no tant accentuada, també a la Cerdanya, és molt més pronunciada, amb pics molt marcats en les temporades d'hivern.

Gràfic 0.8. Evolució en el nombre d'afiliats al RGSS entre el març de 2018 i el setembre de 2020 a les comarques de l'Alt Pirineu i Aran. Font: Observatori del Treball i Model Productiu

Producte interior brut

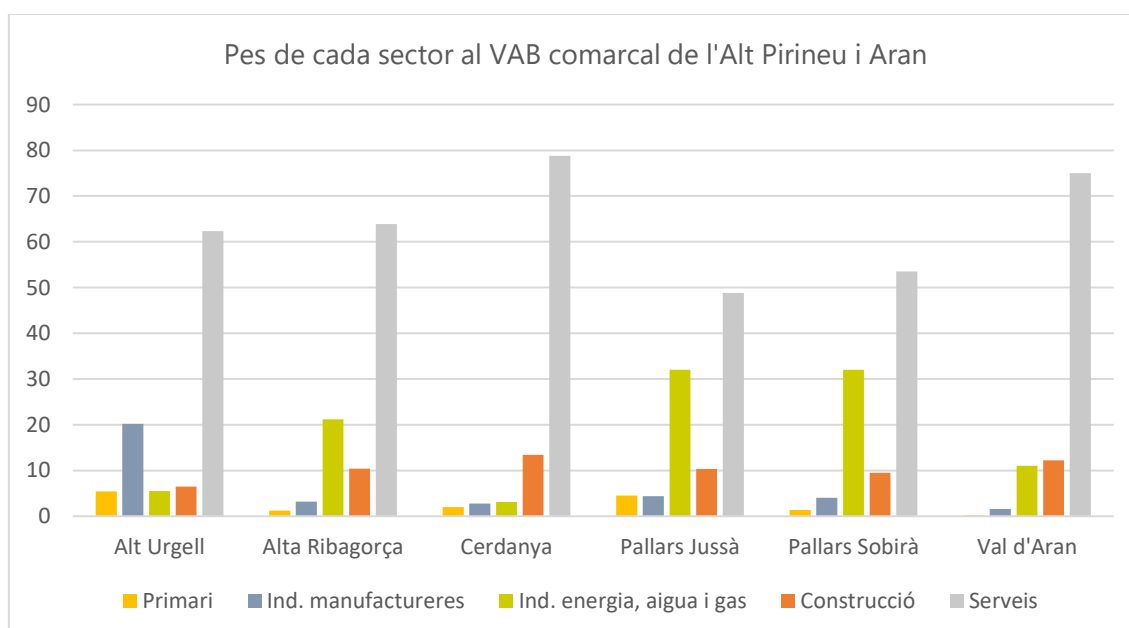
En general, l'ocupació segons sectors tant a l'Alt Urgell com al Pallars Sobirà presenta una correlació amb el PIB/VAB, a excepció de l'activitat industrial al Pallars Sobirà, en que cal tenir present l'efecte de la generació hidroelèctrica. Aquesta indústria té una gran repercussió sobre el valor del PIB i del VAB, però per contra molt poc impacte real sobre el territori, generant una ocupació pràcticament negligible.

Si s'observa la taula següent, en el cas de l'Alt Urgell, les branques d'activitat que més aporten al valor del VAB són, per ordre, la indústria manufacturera (20,23%), el comerç (14,08%) i l'hostaleria (11,15%). De forma similar a les que generen major ocupació.

I en el cas del Pallars Sobirà, deixant a banda la indústria energètica; són per ordre, l'hostaleria (16,21%) i ja per sota, la construcció (9,1%) i el comerç (7,23%). Per tenir una mesura més acurada a la repercussió dels sectors sobre el territori, caldria distribuir bona part de l'aportació del sector industrial a la resta de sectors.

	Alt Urgell	Alta Ribagorça	Cerdanya	Pallars Jussà	Pallars Sobirà	Val d'Aran	Catalunya
PRIMARI	5,4	1,2	2,0	4,5	1,4	0,2	1,0
Ramaderia i agricultura	5,34	0,81	1,95	4,42	1,33	0,05	0,99
Forestal	0,06	0,03	0,05	0,08	0,07	0,15	0,012
INDÚSTRIA	25,7	24,4	5,9	36,4	36,1	12,6	21,1
Manufacturera (inclou alimentació)	20,23	3,22	2,79	4,37	4,04	1,56	17,87
Alimentació	6,21	0,23	0,57	0,33	0,14	0,09	2,48
Energia i aigua	5,47	21,18	3,11	32,03	32,06	11,03	3,23
CONSTRUCCIÓ	6,5	10,4	13,4	10,3	9,1	12,2	4,8
SERVEIS	62,3	63,9	78,8	48,8	53,5	75,0	73,2
Hostaleria	11,15	23,52	16,15	5,95	16,21	23,85	6,30
Comerç	14,08	11,5	9,54	9,13	7,23	6,83	14,71
Transport i emmagatzem.	5,67	4,54	-	-	-	-	4,54
Professionals científiques i administratives	5,11	4,66	8,04	3,95	3,16	2,63	10,32
Artístiques, recreatives i altres serveis	4,42	7,6	5,04	2,2	5,88	15,52	-
Immobiliàries	-	-	19,7	2,93	4,71	13,43	11,49
Administració pública	6,60	7,92	4,57	5,86	7,7	3,83	4,1
Educació	3,3	1,28	3,70	2,78	3,53	3,38	4,61
Sanitat i serveis socials	6,29	0,77	6,46	13,32	2,19	3,6	5,56

Taula 0.10. Contribució al VAB en % dels principals sectors i subsectors econòmics a les comarques de l'Alt Pirineu i Aran i al global de Catalunya Font: *Anuari Econòmic Comarcal 2018. BBVA*

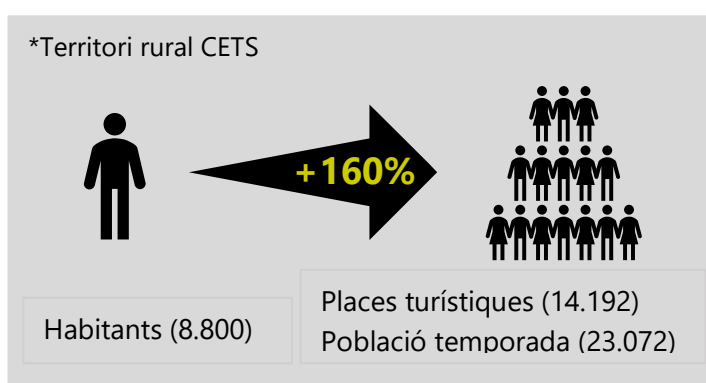
Gràfic 0.9.: Representació al VAB dels grans sectors econòmics, diferenciant indústries manufactureres i indústries d'energia, aigua i gas (2016) a l'Alt Pirineu i Aran. Font: *Anuari Econòmic Comarcal 2018. BBVA*

Establiments i places en allotjaments turístics

Als municipis que són d'àmbit de la CETS hi ha actualment, amb dades de l'any 2020 del Departament d'Empresa i Treball, 15.137 places en establiments turístics. Es comptabilitzen aquí, les places hoteleres, de càmping, turisme rural, d'habitatges d'ús turístic i apartaments turístics, però no hi ha incloses les places en albergs, refugis, i altres tipus d'establiment turístic.

Per tant, donat que la població en l'àmbit de la CETS, l'any 2021, era de 21.132 habitants, en èpoques de màxima afluència turística, la població estacional allotjada en aquests establiments, pot representar fàcilment un increment de població de més d'un 70%.

Donat que del total d'habitants comptabilitzats en l'àmbit CETS, gairebé el 60% provenen del municipi de La Seu d'Urgell, podem fer l'exercici de descomptar els habitants i les places d'allotjament en establiments turístics d'aquesta població. En aquestes circumstàncies, comptem amb 8.880 habitants i 14.192 places. Per tant, en aquest cas, la població estacional, en moments de màxima afluència, pot representar un increment del 160% de la població habitual, amb unes 23.000 persones al territori. Per tenir una estimació correcta de l'increment de població en moments de temporada turística, però, caldria sumar la població estacional allotjada en segones residències, albergs, albergs juvenils, refugis i en altres modalitats d'allotjament mòbil, com autocaravanes.

En aquest cas, de nou, la situació al Pallars Sobirà no és la mateixa que a l'Alt Urgell. Les places d'allotjament turístic als municipis de l'àmbit de la CETS en aquesta comarca són de 12.138. I la població permanent de 6.735 habitants. Per tant, aquí, l'increment poblacional en moments pic d'afluència turística suposa, sumant residents i persones allotjades en establiments turístics, un 180%.

Per valorar correctament l'increment de població estacional (segons residents i turistes) i l'impacte d'aquests sobre el territori, s'aporten dades en apartats posteriors, com la generació de residus (apartat 3); o les principals dades de l'estudi *La pressió del turisme en els municipis, comarques, marques turístiques catalanes, espais geoturístics, i espais urbà-rurals. 2017* (Garcia, F. i Macià, J. Càtedra de turisme d'interior i muntanya, Diputació de Lleida i UDL, 2018), que determina, comparant les places turístiques amb la població estable, que el Pallars Sobirà és la comarca amb major intensitat turística de Catalunya o que els municipis de muntanya són les àrees que reben major pressió (apartat 1.3).

Caracterització dels establiments turístics

Dins de l'àmbit de la CETS, la característica més rellevant pel que fa al tipus d'establiments turístics és la important representativitat dels càmpings en el cas concret del Pallars Sobirà. La comarca ocupa la novena posició de les 40 comarques catalanes i l'Aran pel que fa a places de càmping; agrupant el 2,99% del total de Catalunya. Tret del Berguedà, no hi ha cap altra comarca de muntanya ni de l'interior amb una representativitat semblant. La gran majoria de places a Catalunya es troben repartides a les comarques del litoral.

Si tenim en compte només els municipis de l'àmbit de la CETS, aquesta representativitat disminueix ja que a Espot s'hi apleguen 6 càmpings, que representen 1.560 places turístiques. Tot i així, les 6.282 places de l'àmbit CETS continuen sent rellevants, sobretot si tenim en compte que aquesta xifra iguala pràcticament el nombre de residents.

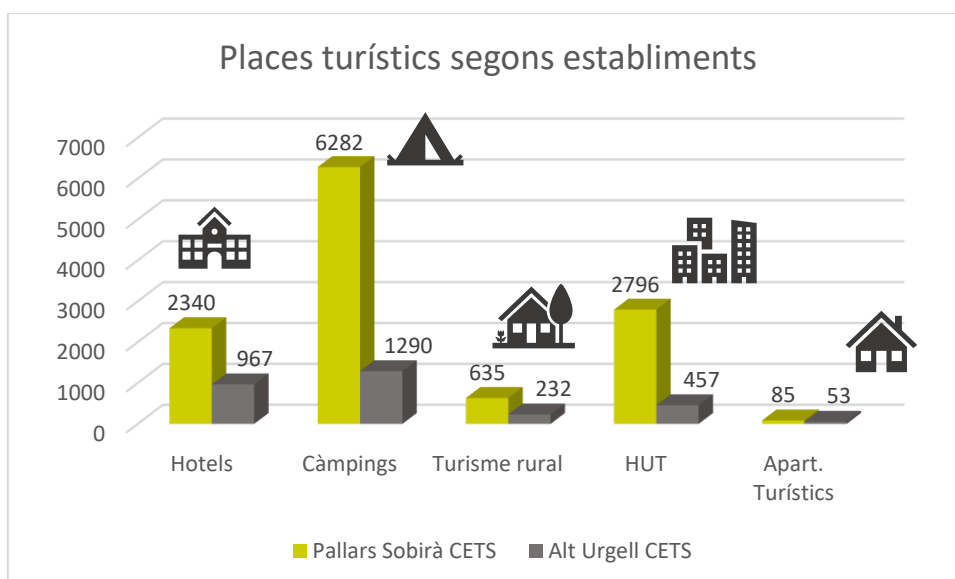
L'altra característica a destacar és la importància dels allotjaments de turisme rural. En aquest cas, tant a l'Alt Urgell com al Pallars Sobirà. Així, la primera aplega un 3,78% del total d'allotjaments d'aquest tipus a Catalunya, i la segona, un 3,98%. Si només tenim en compte els municipis de la CETS, conjuntament representen un 5,17% dels establiments a Catalunya.

	Hotels	Càmpings	Turisme rural	HUT	Apart. turístics
Pallars Sobirà	59	22	100	575	5
Alt Urgell	42	8	95	182	8
Pallars Sobirà CETS	53	16	95	508	4
Alt Urgell CETS	18	3	35	83	3
Catalunya	3.089	351	2.514	-	

Taula 0.11.: Número d'establiments turístics i HUTS. Font: IDESCAT i Departament d'Empresa i Treball. 2020

	Hotels	Càmpings	Turisme rural	HUT	Apart. turístics	TOTAL
Pallars Sobirà	2.834	7842	687	3165	111	14.639
Alt Urgell	1485	2625	638	1006	119	5.873
Pallars Sobirà CETS	2340	6282	635	2796	85	12.138
Alt Urgell CETS	967	1290	232	457	53	2.999
Total CETS	3307	7572	867	3253	138	15.137
Catalunya	318.954	262.346	20.190	-		-

Taula 0.12.: Places en establiments turístics. Font: IDESCAT i Departament d'Empresa i Treball. 2020

Gràfic 0.10.: Places en establiments turístics. Font: IDECAT. 2020. A partir de les dades del Departament d'Empresa i Treball

Finalment, destacar **l'increment en el nombre d'habitatges d'ús turístic** en els darrers temps. A diferència dels altres tipus d'establiments turístics, els HUT poden fluctuar en nombre de forma important en poc temps. Així, amb les dades comparatives del 2020 respecte a les dades actualitzades a gener de 2022, és pot veure un increment en la zona CETS del 9,65% en el nombre de HUT. Tendència que de perllongar-se podria augmentar molt el nombre de potencials places turístiques.

	HUTS 2020	HUTS 01/2022	Increment en %
Pallars Sobirà	575	630	9,57
Alt Urgell	182	196	7,69
Pallars Sobirà CETS	508	558	9,8
Alt Urgell CETS	83	90	8,43
Total CETS	591	648	9,65

Taula 0.13. Increment en el nombre de places en HUT en el darrer any. Font: Departament d'Empresa i Treball. 2020 i gener 2022

Empreses de serveis turístics

El territori CETS del Parc Natural es caracteritza per comptar amb una important diversitat d'empreses de serveis turístics que donen cobertura a les principals activitats que atreuen al públic visitant: esports de neu; esports de riu; muntanyisme; senderisme i descoberta del medi; entre d'altres.

Actualment no es compta amb un directori exhaustiu d'empreses de serveis i activitats turístiques al que, a més, caldria sumar tots els professionals independents que presten serveis en aquest sector.

L'empresa amb més treballadors i que mou un volum més gran de visitants és Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, empresa pública que gestiona, dins l'àmbit de la CETS, l'estació d'esquí de Port Ainé.

La resta d'estacions d'esquí de l'àmbit CETS són també de titularitat pública, amb diferents fórmules de gestió.

Vinculades a la neu, hi ha també un nombre important d'escoles d'esquí i professionals independents. A l'estació de Port Ainé hi ha en aquest moment 7 escoles actives.

Un altre gruix important d'empreses són les vinculades als esports d'aventura d'aigua i riu, que sovint també ofereixen altres activitats complementàries. En el cas del Pallars Sobirà, una part important es troben associades a l'Associació d'Empreses d'Esports d'Aventura; tot i que també hi ha empreses a l'Alt Urgell. Actualment, hi ha una quinzena d'empreses al Pallars Sobirà que ofereixen activitats vinculades al riu, els barrancs o l'aigua: ràfting, barranquisme, activitats de canoa i caiac, etc. I a l'Alt Urgell se n'han identificat quatre, entre aquestes, l'empresa pública Parc del Segre SA que ofereix descens en ràfting per aquesta infraestructura. Del total d'empreses amb oferta en activitats turístiques identificades a l'Alt Urgell i el Pallars Sobirà, les empreses centrades en les activitats aquàtiques representen aproximadament el 30%, amb vint empreses identificades.

L'altre gruix important d'empreses i professionals, també un 30%, és el representat per les activitats de descoberta del medi; la major part de les que tenen activitat regular estan associades a l'Associació de Guies i Intèrprets del PNAP en el que hi ha actualment uns vint professionals i empreses. La majoria se centren en la descoberta del medi natural, però també n'hi ha algunes especialitzades en guiatges culturals.

Un altre gruix important d'empreses són les hípiques. En l'àmbit de la CETS se n'han identificat 13.

A més d'aquestes empreses, hi ha un gruix important de professionals independents amb titulació que ofereixen guiatges de muntanya en les seves diferents modalitats.

Són també rellevants en nombre les empreses de taxi i transport de viatgers, amb gairebé 40 empreses i professionals que ofereixen diferents modalitats de transport (autobús, vehicle tot terreny, vehicle convencional, furgonetes, etc.).

Finalment, hi ha també altres empreses que ofereixen serveis més específics o amb menor representativitat, entre les que es troben parcs d'aventura i empreses agroalimentàries amb oferta de visites turístiques; entre d'altres.

0.6. Règim de la propietat del sòl

La titularitat dels terrenys inclosos al Parc correspon majoritàriament a entitats de dret públic, especialment ajuntaments i entitats municipals descentralitzades (EMD) que són propietaris de forests comunals (72,2% de la superfície del PNAP).

Percentatge del total	Titularitat	Nombre hectàrees
36,2 %	Comunal d'ajuntaments	25.314 ha
36,0 %	Comunal d'EMD	26.293 ha
14,8 %	Grans finques particulars	10.324 ha
9,3 %	Generalitat de Catalunya	6.485 ha
3,1 %	Petites finques particulars (minifundi)	2.148 ha
0,6 %	Estat (CHE i DPH)	405 ha

Taula 0.14: Distribució dels terrenys del PNAP segons titularitat. Font: PNAP

En les forests comunals el titular legal és l'ens públic, però els drets d'aprofitaments dels seus recursos naturals recauen en el comú de veïns del poble (o pobles) al qual pertany cada forest.

La propietat particular del Parc es reparteix entre unes poques finques de gran superfície anomenades "societats de particulars", com la Muntanya de Tor o les finques Ison-Estallo i Boavi-Broate, i el minifundi propi dels fons de vall i vessants baixos de la muntanya pirinenca.

Finalment, la Generalitat de Catalunya és titular d'algunes forests situades bàsicament al llarg de l'eix principal del riu Noguera Pallaresa.

1. Protecció de paisatges valuosos, diversitat biològica i patrimoni cultural

1.1. Marc regulador de la protecció i ordenació del territori

L'àmbit d'influència de la Carta Europea de Turisme sostenible es defineix pels municipis que conformen el Parc Natural de l'Alt Pirineu, a més del municipi de la Seu d'Urgell, les Vall d'Aguilar i el Baix Pallars. La figura més rellevant d'aquest espai és el Parc Natural de l'Alt Pirineu, dins el PEIN Alt Pirineu, però hi trobem també altres espais PEIN, espais de la Xarxa Natura 2000 i Espais naturals de protecció especial (apartat 0.2.).

El Pla d'espais d'interès natural de Catalunya

D'acord amb l'article 15 de la Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals, el PEIN és un instrument de planificació territorial, amb categoria de pla territorial sectorial i s'equipara amb els altres instruments d'aquest tipus que es deriven de la Llei 23/1983, de 21 de novembre, de política territorial. Això significa que el seu marc de referència comprèn tot el territori de Catalunya i que les disposicions normatives són de compliment obligat per a les administracions públiques i els particulars i que les seves determinacions tenen caràcter vinculant per al planejament urbanístic. La vigència del Pla és indefinida, però s'hi poden introduir modificacions per mitjà de procediments específics.

El Pla va ser aprovat amb el Decret 328/1992, de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural. Aquest Decret va ser publicat al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 1714, d'1 de març de 1993, i va entrar en vigor l'endemà. Prèviament, el projecte es va sotmetre als preceptius tràmits d'informació pública i d'audiència amb els ens locals afectats, les entitats agràries, els grups naturalistes i conservacionistes, les entitats representatives dels municipis, etc., i també als informes del Centre de la Propietat Forestal i del Consell de Protecció de la Natura, entre altres col·lectius.

Posteriorment, s'han aprovat, per decret, modificacions puntuals de les normes i dels límits, com també ampliacions o incorporacions de nous espais, com els que s'han designat per a formar part de la xarxa Natura 2000.

Xarxa Natura 2000

Natura 2000 és la iniciativa política europea més important de conservació de la natura. Amb aquesta iniciativa, la Unió Europea ha establert un marc legal que garanteix la protecció del patrimoni natural i, a més, s'ha compromès a salvaguardar-lo mitjançant la integració a Natura 2000 d'una mostra significativa dels hàbitats i les espècies que millor el representen.

La Xarxa Natura 2000 es desenvolupa a partir de l'aplicació de dos directives europees: la Directiva d'hàbitats (92/43/CEE) i la Directiva d'aus (79/409/CEE). Aquestes dos directives han estat actualitzades; en el cas de la Directiva d'hàbitats per la Directiva 97/62/CE, per tal d'adaptar-hi el progrés científic i tècnic; i en el cas de la Directiva d'aus per la Directiva 2009/147/CE relativa a la conservació d'aus silvestres.

Aquestes directives es transposen a la legislació espanyola a través del Reial decret 1997/1995, i el Reial decret 1193/1998 que actualitza el precedent per incloure la modificació a la Directiva d'hàbitats.

A escala estatal, la Llei 42/2007, del patrimoni natural i de la biodiversitat, integra aquestes directives europees i és el marc de referència per a la xarxa Natura 2000.

La Directiva d'hàbitats representa, actualment, juntament amb la Directiva d'aus, l'instrument més important aplicable a tot el territori de la Unió Europea (UE) per a la conservació dels hàbitats, les espècies i la biodiversitat.

La xarxa Natura 2000 està integrada per:

- Zones ZEPA, d'especial protecció de les aus.
- Zones ZEC, d'especial conservació.

A Espanya, és cada comunitat autònoma la responsable del procés de designació dels espais a incloure a la xarxa. Actualment, a Catalunya existeixen 117 espais que estan declarats com Zones Especials de Conservació (ZEC) i 73 com a Zones de Protecció per a les Aus (ZEPA) (dades a 16 de desembre de 2019).

Per tal de declarar un espai com a ZEC es diagnostica l'estat de conservació de tots els hàbitats i espècies d'interès comunitari presents a Catalunya i se'n determina el seu estat de conservació desitjat per assegurar-ne la seva conservació futura. A tal efecte, es detecten les pressions i amenaces que poden afectar a cadascun d'aquests elements i es llisten totes les mesures de conservació que poden aplicar-se per mantenir o millorar l'estat de conservació dels hàbitats, dels hàbitats de les espècies i les espècies d'interès comunitari.

L'instrument de gestió que s'aprova juntament amb la declaració d'aquests espais com a ZEC diagnostica l'estat de conservació d'aquests elements d'interès comunitari i proposa un seguit de mesures de gestió de possible aplicació.

Aquest procés s'ha determinat de manera separada pels 22 espais que tenen més del 40% de la seva superfície a la regió alpina (AG176/2013), pels 7 espais de la Plana de Lleida (AG166/2013) i per la resta dels 86 espais de la regió mediterrània.

Amb l'ACORD GOV/176/2013, de 17 de desembre, es van declarar les zones especials de conservació de la regió biogeogràfica alpina, en la qual s'ubica la CETS, integrants de la xarxa Natura 2000, i se'n va aprovar l'instrument de gestió. (Es pot consultar a: https://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/patrimoni_natural/senp_catalunya/xarxa_natura_2000/documents/zec/regio_alpina/).

Dins l'àmbit de la CETS podem trobar els següents espais protegits:

Espais Naturals de protecció especial

Parc Natural de l'Alt Pirineu
 Reserva Natural Parcial de l'Alt Àneu
 Reserva Natural Parcial Noguera Pallaresa-Bonaigua
 Reserva Natural Parcial Noguera Pallaresa-Collegats

Espais PEIN dins l'àmbit de la CETS

Alt Pirineu
 Aigüestortes
 Beneïdor
 Costoja
 Collegats-Queralt
 Estany de Montcortès
 Marimanha
 Naut Aran
 Serra de Boumort
 Serra de Prada-Castellàs
 Tossa Plana de Lles-Puigpedrós

Espais de la Xarxa Natura 2000

Alt Pallars
 Aigüestortes
 Beneïdor
 Estany de Montcortès
 Serra de Boumort-Collegats
 Serra de Prada Castellàs
 La Torrassa

Integració xarxa Natura 2000 i PEIN

Per tal d'integrar els espais de la Xarxa Natura 2000 amb el PEIN, la Llei 12/2006, de mesures en matèria de medi ambient, estableix que la inclusió d'un espai a la xarxa Natura 2000 implica automàticament la seva integració al PEIN.

Així, l'aprovació de la proposta catalana de Natura 2000 per part del Govern de Catalunya (Acord de 5 de setembre de 2006) va comportar una ampliació substancial del PEIN. Quan va aprovar-se l'any 1992, el PEIN incloïa un 21 per cent del territori català; i actualment, després de les ampliacions puntuals dels darrers anys i un cop incorporats els espais de Natura 2000, l'àmbit terrestre del PEIN s'aproxima al 30 per cent del territori.

PEIN i Parc Natural

D'acord amb la Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals, algunes de les delimitacions del Pla d'espais d'interès natural han de ser objecte de delimitació definitiva i detallada. Per altra banda, les normes del PEIN tenen caràcter de normes generals, aplicables a escala en tot el seu àmbit. En aquest sentit, la Llei preveu que aquesta normativa general es completi amb mesures particulars per a determinats espais. Amb aquesta finalitat, la Llei preveu el desenvolupament del PEIN mitjançant dues vies:

1. La formulació de plans especials de protecció del medi natural i el paisatge. A més d'establir la delimitació definitiva, aquests plans poden completar el règim bàsic de protecció establert pel PEIN pel que fa a l'espai corresponent, mitjançant una ordenació d'usos i normes de protecció específiques, si és el cas.
2. La declaració d'espais naturals de protecció especial (parcs nacionals, paratges naturals d'interès nacional, reserves o parcs naturals). Aquesta modalitat comporta que els espais passin a tenir una gestió individualitzada i una regulació jurídica pròpia per ordenar els usos i preservar i potenciar els valors protegits. Aquest seria el cas del Parc Natural de l'Alt Pirineu, amb la Reserva Natural Parcial de l'Alt Àneu i la Reserva Natural Parcial Noguera Pallaresa-Bonaigua; i la Reserva Natural Parcial Noguera Pallaresa-Collegats.

Parc Natural de l'Alt Pirineu

El Parc Natural de l'Alt Pirineu va ser creat l'any 2003, per mitjà del **Decret 194/2003, d'1 d'agost, de declaració del Parc Natural de l'Alt Pirineu**.

Amb tot, la necessitat de protegir certes zones que avui en dia configuren el Parc es va constatar ja fa temps. L'any 1932 el Regional Planning (primer intent de planificació integral del territori de Catalunya) proposava una xarxa d'espais naturals; dins d'aquests, es pretenia incloure les zones de Sant Joan de l'Erm, la vall de Santa Magdalena, els boscos de Soriguera i altres sectors adjacents.

El 1966 es va crear per llei la Reserva Nacional de Caça de l'Alt Pallars-Aran; l'àmbit d'aquesta Reserva comprèn bona part de l'àmbit del Parc Natural de l'Alt Pirineu. Aquesta reserva és la més gran de Catalunya.

La primera consideració legal com a espai protegit, però, arriba mitjançant el Pla d'espais d'interès natural (PEIN), aprovat pel Govern de la Generalitat mitjançant el Decret 328/1992, de 14 de desembre. La major part de l'àmbit del Parc el formen tres espais del PEIN: l'Alt Àneu, capçaleres de la Noguera de Vallferrera i la Noguera de Cardós, i la vall de Santa Magdalena.

D'altra banda, el novembre del 2001, el Govern de la Generalitat va aprovar, pel que fa a la regió biogeogràfica alpina, la proposta catalana d'espais naturals que calia incloure a la xarxa comunitària Natura 2000. En aquesta proposta s'inclouen els espais PEIN abans esmentats, a més de l'espai Alt Pallars i també la Torrassa.

Actualment, el document de referència per a la planificació del Parc mentre no es disposi del Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge és la **Memòria annexa al Decret de creació del Parc**. Aquest document recull els criteris i principis bàsics que regeixen el Parc, emanats del decret de la declaració, i integra els resultats del procés de participació que va precedir la creació del Parc.

El document, però, que ha de regular l'ordenació del PNAP ha de ser el **Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge**.

L'encarregat de formular i tramitar el Pla Especial és el Departament adscrit de la Generalitat de Catalunya, mitjançant el Servei de Planificació i Gestió de l'Entorn Natural i en col·laboració amb les corporacions locals de la zona.

Aquest pla se sotmetrà a la tramitació establerta per als plans especials de desplegament del Pla d'espais d'interès natural, previ informe de la Junta Rectora del Parc, i serà aprovat pel Govern a proposta del Departament.

Aquest pla ha de fixar els aspectes globals i permanents de l'ordenació del Parc Natural: zonificació i estructura territorial, infraestructures i serveis bàsics, regulació d'usos i activitats, etc. Entre d'altres, ha d'incloure les determinacions següents:

- L'estructura general de l'ordenació de l'espai protegit i les actuacions necessàries per a implantar-la.
- Les directrius i les normes generals d'ordenació, ús i gestió.
- L'ordenació i la regulació dels usos i les activitats en l'àmbit del Parc Natural.
- La zonificació del territori, amb la reglamentació detallada de cada zona.
- La catalogació dels indrets amb elements d'interès especialment rellevant, amb l'establiment de les disposicions que hi siguin d'aplicació.
- L'inventariat, la catalogació i la valoració de l'estat de conservació dels sistemes naturals, dels hàbitats i de les espècies de fauna i de flora presents al Parc, amb la determinació de les mesures de protecció adequades per a la seva defensa, recuperació i protecció.
- L'inventariat, la catalogació i la valoració de l'estat de conservació del patrimoni cultural, amb les mesures de protecció adequades per a la seva conservació, millora i restauració.
- Les mesures necessàries per promoure i garantir el desenvolupament sostenible en l'àmbit del Parc i els seus municipis, i la qualitat de vida del seus habitants.
- Totes aquelles altres mesures necessàries per a la conservació i desenvolupament sostenible de l'espai protegit.

Un cop es compta amb el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge, es podrà desenvolupar el Pla Rector d'Ús i Gestió (PRUG) que té per objecte programar les actuacions i establir les determinacions necessàries per al desenvolupament de la gestió del Parc Natural, d'acord amb la regulació del Pla especial. La formulació del Pla rector d'ús i gestió correspon a l'òrgan gestor del Parc Natural.

L'aprovació inicial i definitiva del Pla rector d'ús i gestió correspon al Conseller o consellera responsable dels Espais Naturals de Protecció Especial, amb l'informe previ de la Junta

Rectora del Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Aquest Pla restarà subjecte a revisions periòdiques, com a màxim cada sis anys.

Actualment, i mentre no estigui aprovat el Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge, el Parc Natural no compta amb Pla rector d'ús i gestió.

Les figures de protecció que actualment estan vigents i que regulen la protecció i ordenació del PNAP són:

Any protecció	Figura de protecció	Hectàrees incloses
1966	Reserva Nacional de Caça de l'Alt Pallars-Aran (legislació sectorial de caça).	106.661 ha
1987	Reserves Naturals Parcials de l'Alt Àneu (346 ha) i Noguera Pallaresa-Bonaigua (132 ha).	478 ha
1992	Espais d'Interès Natural (EIN), inclosos en el PEIN: Alt Àneu, Capçaleres de les Nogueres de Vallferrera i Cardós, i Vall de Santa Magdalena (actualment fusionats en un sol Espai d'Interès Natural, l'Alt Pirineu).	80.372 ha
2001-2006	Xarxa Natura 2000: Llocs d'Interès Comunitari de l'Alt Pallars (codi ES5130003) i La Torrassa (codi ES5130022) + Zona d'Especial Protecció per als Ocells de l'Alt Pallars (codi ES5130003).	77.336 ha
2003	Parc Natural de l'Alt Pirineu.	69.850 ha
2018	Ampliació del parc fins a les 79.317 hectàrees.	79.317 ha

Taula 1.1: Figures de protecció vinculades al PNAP. Font: PNAP

La Llei 12/1985, del 13 de juny, d'espais naturals, estableix les normes de protecció bàsiques i defineix els mecanismes necessaris de planificació, gestió participació i protecció de l'ordre jurídic. D'acord amb aquestes disposicions, també es delimiten un conjunt d'àmbits de protecció especial.

Pel que fa als Espais d'Interès Natural dins l'àmbit de la CETS del Parc Natural de l'Alt Pirineu, la seva protecció deriva del Decret 328/1992, de 14 de desembre, pel qual s'aprova el Pla d'espais d'interès natural (PEIN), per tant, la gestió, que en aquests es realitzi resta sotmesa a aquesta normativa. Les àrees que quedaren incloses dins d'aquesta classificació van ser l'Alt Àneu, les capçaleres de les Nogueres de Vallferrera i Cardós i la Vall de Santa Magdalena. Actualment, estan fusionades en un sol Espai d'Interès Natural, l'Alt Pirineu.

Per altra banda, dins de l'àmbit territorial de la CETS també es compta amb tres figures de protecció més antigues:

- La Reserva Nacional de Caça de l'Alt Pallars-Aran (legislació sectorial de caça), de l'any 1966.
- Les Reserves Naturals Parcials de l'Alt Àneu i Noguera Pallaresa-Bonaigua, de l'any 1987.
- La Reserva Nacional de Caça de Boumort, de l'any 1991.

Posteriorment, l'any 2003 es crea el Parc Natural de l'Alt Pirineu per decret l'1 d'agost (Decret 194/2003). Segons aquest document:

«La comarca del Pallars Sobirà i el nord de l'Alt Urgell comprenen una bona part del Pirineu axial català. Es tracta d'un territori de notable complexitat orogràfica i de gran diversitat paisatgística, factors que, afegits a la seva important extensió i a la considerable amplitud altitudinal, permeten l'existència de mostres molt variades i riques de les estructures geològiques, els ecosistemes, els hàbitats i les comunitats vegetals, les espècies i els paisatges d'aquesta zona del Pirineu.

En aquestes serralades s'hi localitzen les alçades màximes del territori de Catalunya, i valls interiors molt ben conservades. Conté també excepcionalitats molt remarcables entre les quals destaca, en primer lloc, la presència de zones de gran interès geològic, particularment en elements d'interès geomorfològic, hidrològic i hidrogeològic. S'hi localitza també un nombre significatiu d'espècies de flora d'especial singularitat i interès, nou de les quals s'han declarat estrictament protegides. Pràcticament tots els tipus d'hàbitats existents tenen el caràcter d'hàbitats d'interès comunitari, d'acord amb la Directiva 92/43/CEE, i alguns són considerats de protecció prioritària.»

En el moment de la seva declaració l'any 2003, el Parc Natural de l'Alt Pirineu, amb 69.850,38 hectàrees protegides, es va convertir en l'espai natural protegit més extens de Catalunya. Actualment, arran d'una ampliació feta el 2018 (Decret 138/2018, de 3 de juliol), el Parc compta amb una superfície encara superior arribant a les 79.317,21 ha.

D'altra banda, el novembre del 2001, el Govern de la Generalitat va aprovar, pel que fa a la regió biogeogràfica alpina, la proposta catalana d'espais naturals que calia incloure a la xarxa comunitària Natura 2000. En aquesta proposta s'inclouen els espais PEIN abans esmentats, a més de l'espai Alt Pallars i també la Torrassa; i la Zona d'Espacial Protecció per als Ocells de l'Alt Pallars.

Es poden consultar els decrets de declaració d'ampliació a:

- DECRET 194/2003, d'1 d'agost, de declaració del Parc Natural de l'Alt Pirineu: <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=319523>
- DECRET 138/2018, de 3 de juliol, d'ampliació del Parc Natural de l'Alt Pirineu: http://www.gencat.cat/territori/transparencia/normativa_tramit/decret_parco_natural_i_PEIN_Alt_Pirineu/index_decret_parco_natural_i_PEIN_Alt_Pirineu.pdf

1.2. Plans i projectes per contribuir a la protecció

A més de les figures de protecció, el PNAP compta amb plans i programes específics que regulen àrees concretes de gestió del Parc. En aquest moment el PNAP compta amb les següents planificacions:

- **Pla de Seguiment de la Biodiversitat del Parc Natural de l'Alt Pirineu**

Els Programes de Seguiment de la Biodiversitat són uns sistemes de presa de dades estandarditzades en relació amb hàbitats i espècies de flora i fauna presents en una àrea determinada, en aquest cas al Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Així doncs, amb aquesta premissa, el Pla de Seguiment de la Biodiversitat del Parc Natural de l'Alt Pirineu (PSB-PNAP) és una eina que utilitza el seguiment de diversos paràmetres biològics d'alguns hàbitats i espècies presents al Parc.

El Pla de Seguiment ha de permetre:

- Avaluar l'estat de conservació dels elements de la biodiversitat (EB) inclosos al Pla.
- Avaluar la gestió de l'espai.

Amb aquesta finalitat es defineixen els següents objectius:

- Millorar i avaluar el procés de gestió.
- Previsió i alerta davant canvis puntuals i/o globals en els sistemes gestionats.
- Millora del coneixement dels sistemes, mitjançant la recopilació o generació de nova informació sobre la diversitat i ecosistemes i en general dels recursos naturals.
- Determinar els efectes produïts per les pràctiques de gestió.

Per tal d'assolir aquests objectius es fa servir el seguiment i avaluació de diversos paràmetres (demogràfics, reproductors, de distribució, etc.) d'un conjunt d'hàbitats i espècies: Elements de la Biodiversitat (EB), així com el seguiment d'alguns Paràmetres Ambientals (PA) relacionats amb l'alta muntanya, els boscos de coníferes, els espais oberts i els boscos de ribera.

De cada Element de la Biodiversitat s'analitza la tendència (augment, estable, disminució i incerta) i l'estat de conservació (favorable, desfavorable).

- **Pla Estratègic d'educació i voluntariat ambiental 2019-2022**

El 26 de setembre de 2018 es va presentar el Pla estratègic 2019-2022 d'educació i voluntariat ambiental als parcs naturals de Catalunya. El procés d'elaboració d'aquest pla va començar la tardor de 2016 amb l'elaboració d'una diagnosi sobre la situació actual i els reptes de futur de l'educació i el voluntariat ambiental a 14 espais naturals de protecció especial (ENPE), amb titularitat de la Generalitat. Aquest pla estratègic general s'emmarca a

l'Estratègia de patrimoni natural i la biodiversitat de Catalunya, aprovada pel govern de la Generalitat el juliol del 2018.

En el Pla estratègic general d'educació i voluntariat ambiental als Espais naturals de protecció especial (ENPE) es plantegen 10 reptes per consolidar l'educació i el voluntariat ambiental al conjunts dels 14 ENPE, el primer dels quals fa referència a la redacció d'un pla estratègic referent a la temàtica per cada ENPE.

El Pla estratègic d'educació i voluntariat ambiental del Parc Natural de l'Alt Pirineu defineix les estratègies per incloure accions d'educació i voluntariat a la gestió del Parc i als seus plans anuals.

- **Plans de Desenvolupament Local Sostenible**

Aquests Plans s'expliquen més en detall a l'apartat 7 de la present diagnosi. En aquest moment, s'han desenvolupat els plans de dos valls incloses dins el PNAP i les bases d'un tercer pla.

- a. Pla de Desenvolupament Local Sostenible de la Vall Ferrera (2006).
- b. Pla de Desenvolupament Local Sostenible de la Vall de Cardós (2017).
- c. Bases per al Pla de Desenvolupament Sostenible de l'EMD Isil i Alòs d'Isil. (2021).

A més, es troben en tràmit d'aprovació, els següents documents:

- **Pla d'acció per a la declaració de zona d'especial protecció de la qualitat acústica al Parc Natural de l'Alt Pirineu**

La direcció del Parc Natural i el Servei de Prevenció i Control de la Contaminació Acústica i Lumínica (en endavant, SPCAL) de la Direcció General de Qualitat Ambiental i Canvi Climàtic, va iniciar l'any 2019 el procés de declaració del parc com a Zona d'especial protecció de qualitat acústica amb l'objectiu de preservar la tranquil·litat i els sons naturals del Parc Natural així com també fomentar-ne els diferents valors associats ja siguin culturals, científics, paisatgístics o naturals i desenvolupar-hi activitats.

La declaració de Zona d'Especial Protecció de la Qualitat Acústica (en endavant, ZEPQA) agafa l'àmbit de l'espai natural protegit de tres municipis del Parc: Farrera, Alt Àneu i Alins.

A banda, per la seva part, el municipi de Farrera ha decidit també tramitar la ZEPQA de l'espai urbà del municipi, no inclòs dins del Parc, per tal de tenir tota l'extensió del municipi protegida.

Les zones ZEPQA o zones tranquil·les són àrees que, per les seves singulars característiques, es considera convenient de conservar-ne la qualitat acústica. El Pla específic per a la ZEPQA proposa un seguit de mesures per tal de garantir la conservació de la qualitat ambiental detectada a la zona. D'entre les accions que s'hi recullen, el Pla preveu accions per prevenir i mitigar la contaminació acústica; accions per crear noves oportunitats de desenvolupament local mitjançant la valorització de l'àrea inclosa en el Pla com a zona

tranquil·la; així com un seguit de mesures per sensibilitzar tant a la població local com el públic visitant en la prevenció de la contaminació acústica i la conservació del patrimoni natural.

- **Pla d'acció per a la Declaració de Punt de Referència de qualitat lumínica al Parc Natural de l'Alt Pirineu**

La direcció del Parc Natural amb la col·laboració del SPCCAL de la Direcció General de Qualitat Ambiental i Canvi Climàtic, van iniciar el 2019 el procés per a la declaració de Punt de Referència de la qualitat lumínica (PRQL), definit a la Llei 6/20001 de 31 de maig, amb l'objectiu de protegir i preservar la qualitat del cel fosc del Parc Natural de l'Alt Pirineu, així com també fomentar els diferents valors associats a la declaració, ja siguin culturals, científics astronòmics, paisatgístics o naturals i fomentar aquest recurs per al desenvolupament local duent a terme activitats turístiques i fomentant la zona parc com a destinació turística de cel de nit.

Tal com explica el Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, els punts de referència són llocs d'especial valor astronòmic o natural en els que s'augmenta la protecció contra la contaminació lumínica mitjançant una reglamentació i un canvi del mapa de protecció envers la contaminació lumínica.

En la resolució específica sobre els PRQL es determinen les característiques específiques que han de complir les instal·lacions d'enllumenat que es situen al Punt i una extensa àrea d'influència. L'objectiu principal és garantir que l'impacte ambiental, l'afectació als ecosistemes i la dispersió de la llum estiguin dintre d'uns paràmetres mínims. Aquesta distinció implica una important extensió territorial, que ha de permetre protegir el punt de referència. L'àrea d'influència més propera ha d'estar declarada totalment zona de protecció màxima envers la contaminació lumínica (E1) per tots els termes municipals que hi intervenen.

En aquest sentit, el Pla preveu mesures per a prevenir i corregir la contaminació lumínica existent; defineix les característiques que ha de tenir l'enllumenat exterior de la zona; planteja accions de sensibilització tant per la població local com pels visitants; i proposa integrar el cel de nit dins de l'estratègia turística del territori per tal de crear noves oportunitats per a l'economia local.

Aquesta protecció, a més, si s'enllaça amb l'espai protegit del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici i la de l'Observatori Astronòmic del Montsec, permetria comptar amb la major àrea de protecció lumínica de tot Europa.

- **Programes i projectes de conservació**

El Parc Natural participa de forma continuada en nombrosos programes i projectes que tenen com a objectiu contribuir a una millor protecció del paisatge, la biodiversitat i el llegat cultural.

Alguns exemples són:

El **Projecte Piroslife**, inicial el 2014 i actualment finalitzat, tenia per objectiu implementar una sèrie d'accions que permetessin consolidar el futur de l'os bru als Pirineus en un entorn favorable i, generar productes i sistemes per ser exportats a la resta del Pirineu i a altres zones de la Unió Europea.

Com a objectiu específics destaquen: Conèixer i consolidar genèticament la població d'os; dissenyar una xarxa d'espais de connectivitat per l'os bru i millorar-los; provar que el risc d'atacs "zero" a la ramaderia i l'apicultura és possible; generar un clima d'acceptació i coexistència; incrementar i millorar els espais de coordinació internacional en relació a l'os bru.

El Projecte Piroslife Catalunya formava part dels programes Life-Natura, l'objectiu dels quals és contribuir a l'aplicació de la directiva comunitària relativa a la conservació de la natura per a mantenir i millorar els hàbitats naturals i les espècies animals i vegetals d'interès comunitari dels espais designats dintre de la Xarxa Natura 2000.

El Programa LIFE és l'únic instrument financer de la Unió Europea dedicat, de forma exclusiva, al medi ambient.

Des del Parc també s'ha participat en projectes de cooperació transfronterera, com el **Poctefa Green**, amb l'objectiu principal reforçar la coordinació entre els espais naturals de tot l'àmbit Pirinenc per millorar-ne la biodiversitat. (<https://www.green-biodiv.eu/>). O el projecte **Floralab**, també un projecte de cooperació transfronterera, amb l'objectiu de millorar els coneixements i innovar en el seguiment la flora rara i amenaçada dels Pirineus orientals a través de la creació d'una xarxa de "laboratoris botànics a cel obert". (<https://www.floralab.eu/ca/inici/>)

O col·laboracions amb entitats en programes vinculats a espècies amenaçades, com el projecte Aequilibrium, en cooperació amb la Reserva Nacional de Caça de l'Alt Pallars, per a millorar el coneixement de l'àguila daurada o el programa de seguiment del mussol Pirinenc amb l'Associació Naturalista La Paniquella; entre d'altres.

1.3. Protecció del llegat cultural

Per tal de protegir el llegat cultural, a Catalunya s'han establert tres categories de protecció comunes a béns mobles, immobles i immaterials. Aquest béns es troben recollits a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català. Les tres categories de protecció són les següents:

Els béns culturals d'interès nacional (BCIN)

Són els béns més rellevants del patrimoni cultural català, declarats per l'Administració de la Generalitat, que els ha d'inscriure al Registre de Béns Culturals d'Interès Nacional. Pel que fa al patrimoni arquitectònic, es classifiquen en: monument històric, conjunt històric, jardí històric i lloc històric. S'hi inclou a més, patrimoni arqueològic i paleontològic.

Els béns culturals d'interès local (BCIL)

Són els béns integrats del patrimoni cultural català que, tot i la seva importància, no compleixen les condicions pròpies dels béns culturals d'interès nacional (BCIN). Els béns culturals d'interès local immobles són declarats pel ple de l'ajuntament, en els municipis de més de cinc mil habitants, o pel ple del consell comarcal, en els municipis de menys de cinc mil habitants. També són béns culturals d'interès local (BCIL), els béns immobles que quan va entrar en vigor la Llei 9/1993 eren inclosos en catàlegs de patrimoni cultural incorporats en plans d'urbanisme. El Departament de Cultura de la Generalitat els ha d'inscriure al Catàleg del Patrimoni Cultural Català.

Altres béns integrants del patrimoni arquitectònic català

Són construccions, edificis i conjunts d'edificacions que, tot i no haver estat declarats BCIN o BCIL, reuneixen també prou valors artístics, arquitectònics o històrics per formar part de l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català.

A la següent taula es recullen tots els BCIN actualment catalogats dins el terme de la CETS.

BCIN	Localitat	Municipi
<i>Patrimoni arquitectònic</i>		
ALFOLÍ DE LA SAL DE GERRI	Geri de la Sal	Baix Pallars
CASAL DELS CASTELLARNAU - FORÇA D'ALINS. Torre d'Alins, Cal Coix, el Colomer	Alins	Alins
CASTELL DE LLADORRE	Lladorre	Lladorre
CASTELL DE PERAMEA. Torre de Colomers	Peramea	Baix Pallars
CASTELL DE RIALP	Rialp	Rialp
CASTELL DE SORT	Sort	Sort
CASTELL DE TAVASCAN	Tavascan	Lladorre
CASTELL DE TÍRVIA	Tírvia	Tírvia
CASTELL DE VALÈNCIA D'ÀNEU	València d'Àneu	Alt Àneu
COLOMER DE LES BRUIXES. Torre de les Bruixes	Alins	Alins
CREU DE TERME DE RIBERA DE CARDÓS	Ribera de Cardós	Vall de Cardós

ESGLÉSIA DE LA IMMACULADA D'ISIL (o GIL).	Isil	Alt Àneu
ESGLÉSIA DE SANT ANDREU DE VALÈNCIA D'ÀNEU	València d'Àneu	Alt Àneu
ESGLÉSIA DE SANT JOAN D'ISIL. Església de Sant Joan de Gil	Isil	Alt Àneu
ESGLÉSIA DE SANT LLORENÇ D'ISAVARRE	Isavarre	Alt Àneu
ESGLÉSIA DE SANTA MARIA D'ÀNEU	Santa Maria d'Àneu	La Guingueta d'Àneu
ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE GERRI	Gerri de la Sal	Baix Pallars
ESGLÉSIA DELS SANTS JUST I PASTOR DE SON	Son	Alt Àneu
GERRI DE LA SAL	Gerri de la Sal	Baix Pallars
LA FORÀ D'ÀREU	Àreu	Alins
LA FORÇA DE TOR	Tor	Alins
MONESTIR DE SANT PERE DEL BURGAL	La Guingueta d'Àneu	La Guingueta d'Àneu
PERAMEA	Peramea	Baix Pallars
PORTALS I MURS D'ESCALÓ. Portal adovellat Carrer Major d'Escaló	Escaló	La Guingueta d'Àneu
RECINTE FORTIFICAT DE VILAMUR	Vilamur	Soriguera
TORRE D'EN VIRÓS I RESTES VILA CLOSA. Portalet de la Mola	Rialp	Rialp
TORRE D'ESCALÓ	Escaló	La Guingueta d'Àneu
TORRE DE DEFENSA. Torre de Son	Son	Alt Àneu
TORRE DE GUAITA	Gerri de la Sal	Baix Pallars
TORRE DE LA PRESÓ	Gerri de la Sal	Baix Pallars
CASTELL DE CASTELLBÓ	Montferrer i Castellbó	Montferrer i Castellbó
TORRES COLOMERS. Dos torres colomers	Montferrer i Castellbó	Montferrer i Castellbó
CASTELL I CIUTADELLA DE CASTELLCIUTAT (AMB LA TORRE BLANCA)	La Seu d'Urgell	La Seu d'Urgell
CATEDRAL DE SANTA MARIA	La Seu d'Urgell	La Seu d'Urgell
TORRE SOLSONA	La Seu d'Urgell	La Seu d'Urgell
CAMPANAR DE SANT MARTÍ DE BESCARAN	Bescaran	Les Valls de Valira
CASTELL D'ARS. La seca	Ars	Les Valls de Valira
ESGLÉSIA DE SANT MARTÍ D'ARS	Ars	Les Valls de Valira
MONESTIR DE SANT SERNI DE TAVÈRNOLES	Anserall	Les Valls de Valira
TORRE COLOMER DE BESCARAN	Bescaran	Les Valls de Valira
<i>Patrimoni arqueològic i paleontològic</i>		
CASTELL D'OS DE CIVÍS	Os de Civís	Les Valls de Valira
TORRE DE SOLSONA	La Seu d'Urgell	La Seu d'Urgell
CONJUNT ARQUEOLÒGIC DE VALÈNCIA D'ÀNEU/CASTELL DE VALÈNCIA D'ÀNEU	València d'Àneu	Alt Àneu
CASTELL DE TAVASCAN	Tavascan	Lladorre
SANT PERE DE BURGAL	La Guingueta d'Àneu	La Guingueta d'Àneu
CASTELL DE SORT	Sort	Sort
CONJUNT MONUMENTAL DE SANT JUST I SANT PASTOR DE SON	Son	Alt Àneu
SANTA MARIA DE GERRI DE LA SAL/ZONA CONVENTUAL DEL MONESTIR DE SANTA MARIA DE GERRI	Gerri de la Sal	Baix Pallars
TORRE D'ESCALÓ	Escaló	La Guingueta d'Àneu
CASTELL DE RIALP	Rialp	Rialp
GRAVATS DEL SOLÀ DE SEURÍ	Seurí	Sort

Taula 1.2: BCNI de la zona CETS del PNAP. Font: Inventari del Patrimoni Cultural Català

A més dels BCIN, trobem en territori de la CETS més de 200 BCIL dins el catàleg de patrimoni arquitectònic (105 al Pallars Sobirà i 97 dins els quatre municipis de l'Alt Urgell, quaranta dels quals es troben a la Seu d'Urgell), i 5 dins del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Entitats que vetllen per la preservació del llegat cultural

Al territori hi ha diversos projectes i entitats que vetllen per la preservació, difusió i valorització del llegat cultural.

Una de les entitats més dinàmiques, que compta amb estructura tècnica i que té com a objectiu, a partir de la recerca, la conservació, la difusió i la restitució del patrimoni integral participar i incidir en el desenvolupament econòmic i social de les valls d'Àneu, del Pallars i el Pirineu és l'**Ecomuseu de les Valls d'Àneu**. Es tracta d'un Consorci constituït pels quatre municipis de les valls d'Àneu: Esterrí d'Àneu, Alt Àneu, la Guingueta d'Àneu i Espot; el Consell Cultural de les Valls d'Àneu; el Consell Comarcal del Pallars Sobirà; la Universitat de Lleida; el Bisbat d'Urgell i la Mancomunitat de Municipis de les Valls d'Àneu.

L'establiment d'aquest Consorci es basa en la necessitat de poder comptar amb una institució permanent oberta al públic, sense esperit de lucre, al servei de la societat i del seu desenvolupament.

D'acord amb els seus estatuts, l'objectiu del Consorci és el vetllar per la recerca, conservació, difusió, restitució i gestió del patrimoni integral de les Valls d'Àneu, del Pallars i del Pirineu i incidir en el seu desenvolupament socioeconòmic de forma sostenible.

Així, entre les activitats que es realitzen destaca la gestió i obertura al públic de nombrosos equipaments, com Casa Gasia a Esterrí d'Àneu; la participació en xarxes de cooperació locals, nacionals i internacionals; la realització de projectes de recerca, conservació, difusió i gestió del patrimoni; i la participació en nombrosos projectes sempre amb l'objectiu de difondre, valoritzar i conèixer millor el patrimoni cultural de les valls d'Àneu i el Pirineu.

L'Ecomuseu és pròpiament un museu i així està inscrit al Registre de Museus de la Generalitat de Catalunya, i són, juntament amb el Museu Diocesà de la Seu d'Urgell, els dos únics museus de l'àmbit de la CETS.

L'Ecomuseu dona suport a la **Xarxa de Museus del Pirineu**, una xarxa territorial que té com a objectiu impulsar estratègies de col·laboració i promoció conjuntes entre els equipaments museístics pirinencs que ajudin a posar en valor el patrimoni cultural i els museus a través d'estratègies de recerca; dinamització, gestió i comercialització.

En l'àmbit de la CETS, formen part de la Xarxa els següents equipaments:

Al Pallars Sobirà:

- Museu de la Sal i salines de Gerri
- Presó – Museu Camí de la Llibertat de Sort

- Centre d'Interpretació de l'Aigua de Tavascan
- Jaciment Despoblat de Santa Creu de Llagunes
- Ecomuseu de les valls d'Àneu

Al l'Alt Urgell:

- Museu Antiga Farinera de Montferrer
- Museu Diocesà d'Urgell a la Seu d'Urgell
- Espai Ermengol – Museu de la Ciutat a La Seu d'Urgell

A l'apartat 4.3. es recullen els equipaments i entitats que organitzen activitats de divulgació i descoberta del llegat natural i cultural en l'àmbit de la CETS i que complementen aquest apartat.

1.4. Influència sobre la ubicació, tipus i disseny de promocions turístiques

Les figures jurídiques que regulen la planificació territorial i que per tant, determinen la ubicació, el tipus i el disseny de possibles promocions turístiques i que tenen el seu abast en l'àmbit territorial del Parc Natural de l'Alt Pirineu són els següents:

- **Pla territorial parcial de l'Alt Pirineu i Aran**

El Pla s'aprova el 25 de juliol de 2006 segons l'acord de Govern i la normativa publicades al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 4714 del set de setembre de 2006 i donant compliment a la Llei 23/1983, de 21 de novembre, de política territorial.

El Pla estableix les seves determinacions dins l'horitzó temporal de l'any 2006 i sobre la base de tres estratègies: la d'espais oberts, la d'assentaments urbans i la d'infraestructures de mobilitat.

L'àmbit territorial comprèn les comarques de l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà, El Pallars Jussà, l'Alt Urgell, la Cerdanya i el territori de l'Aran.

De forma general, el Pla proposa una nova manera d'afrontar l'ordenació territorial a partir d'una normativa que proposa una estratègia d'espais oberts interconnectats, unes directrius clares per al desenvolupament urbanístic dels pobles i ciutats i una prioritització de les infraestructures en clau de sostenibilitat.

Pot consultar-se el document complet a:

https://territori.gencat.cat/ca/01_departament/05_plans/01_planificacio_territorial/plans_territorials_nou/territorials_parciels/ptp_de_lalt_pirineu_i_aran

- **Pla Director Urbanístic del Pallars Sobirà**

El Pla s'aprova definitivament el 31 de juliol de 2008, publicat al DOGC núm. 5196, de 18 d'agost de 2008 i comprèn els municipis de l'Alt Àneu, Esterri d'Àneu, la Guingueta d'Àneu, Espot, Llavorsí, Tírvia, Vall de Cardós, Esterri de Cardós, Alins, Lladorre, Farrera, Rialp, Sort, Soriguera i el Baix Pallars.

Els plans directors urbanístics (PDU) són una figura de la planificació urbanística en coherència amb la planificació territorial, que estan regulats pel Decret Legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme (article 56) (DOGC núm. 56867 de 5 d'agost), modificat per la Llei 3/2012, del 22 de febrer, de modificació d'aquest Decret legislatiu (DOGC núm. 6077 de 29 de febrer de 2012).

Correspon als plans directors urbanístics establir:

- a) Les directrius per coordinar l'ordenació urbanística d'un territori d'abast supramunicipal.
- b) Determinacions sobre el desenvolupament urbanístic sostenible, la mobilitat de persones i mercaderies i el transport públic.

- c) Mesures de protecció del sòl no urbanitzable, i els criteris per a l'estructuració orgànica d'aquest sòl.
- d) La concreció i la delimitació de les reserves de sòl per a les grans infraestructures, com ara xarxes viàries, ferroviàries, hidràuliques, energètiques, portuàries, aeroportuàries, de sanejament i abastament d'aigua, de telecomunicacions, d'equipaments i altres de semblants.
- e) La programació de polítiques supramunicipals de sòl i d'habitatge, concertades amb els ajuntaments afectats en el si de la tramitació regulada per l'article 83. Aquesta programació ha de garantir la solidaritat intermunicipal en l'execució de polítiques d'habitatge assequible i de protecció pública, la suficiència i la viabilitat d'aquestes polítiques per garantir el dret constitucional a l'habitatge i el compliment dels principis que estableix l'article 3.
- f) La delimitació d'una o de diverses àrees residencials estratègiques i les determinacions necessàries per procedir a l'execució directa d'aquestes actuacions.
- g) La delimitació i l'ordenació de sectors d'interès supramunicipal per a l'execució directa d'actuacions d'especial rellevància social o econòmica o de característiques singulars.

Els plans directors urbanístics poden establir determinacions per ésser directament executades o bé per ésser desenvolupades mitjançant plans especials urbanístics que facin possible l'exercici de competències pròpies dels ens supramunicipals. El planejament que resulti afectat per les determinacions d'un pla director urbanístic s'hi ha d'adaptar en els terminis que aquest estableixi, sens perjudici de l'entrada en vigor immediata del pla director i salvant les disposicions transitòries que inclogui.

El Pla Director Urbanístic del Pallars Sobirà pot consultar-se a:

https://territori.gencat.cat/ca/01_departament/05_plans/01_planificacio_territorial/plans_urbanistics/plans_directors_urbanistics/pdu_aprovats/Lleida-i-Alt-Pirineu-i-Aran/pdu_pallars_sobira

En el cas de l'Alt Urgell no s'ha desenvolupat una planificació d'aquest tipus.

- **Pla director urbanístic aeroportuari de l'aeroport Andorra - la Seu d'Urgell**

Aquest Pla s'aprova el 2016, segons l'Edicte de 4 de març de 2016, sobre una resolució referent als municipis de Ribera d'Urgellet, Montferrer i Castellbò, la Seu d'Urgell, les Valls de Valira i Alàs i Cerc.

Aquest Pla director urbanístic aeroportuari (PDUA) té naturalesa urbanística i també de pla aeroportuari, i es formula d'acord amb les previsions del Pla d'aeroports, aeròdroms i heliports 2009- 2015, aprovat definitivament pel Govern de la Generalitat de Catalunya, a instàncies del conseller del departament competent en matèria aeroportuària, el 20 de gener de 2009, tal com preveu l'article 4.7 de la Llei 14/2009, de 22 de juliol, d'aeroports, heliports i altres infraestructures aeroportuàries. El Pla d'aeroports, aeròdroms i heliports 2009-2015 té caràcter de pla territorial sectorial, d'acord amb la Llei 23/1983, de 21 de novembre, de política territorial, i el PDUA té caràcter de planejament general, d'acord amb

l'article 55 del Text refós de la Llei d'urbanisme, aprovat pel Decret legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, modificat per la Llei 3/2012, de 22 de febrer. La delimitació d'aquest PDUA també és coherent amb allò establert al Pla territorial parcial de l'Alt Pirineu i Aran.

Es pot consultar el Pla a:

https://territori.gencat.cat/ca/01_departament/05_plans/01_planificacio_territorial/plans_urbanistics/plans_directors_urbanistics/pdu_aprovats/Lleida-i-Alt-Pirineu-i-Aran/PDUA_aeroport_andorra_la_seu/

1.5. Gestió del flux i comportament dels visitants en zones i llocs sensibles

Al Parc Natural existeixen diverses regulacions per gestionar el flux de visitants, que incideixen particularment en zones d'especial vulnerabilitat o indrets que compten amb una gran concurrència en moments determinats de l'any.

Les activitats que es poden practicar al Parc però que compten amb regulacions específiques són les següents:

- Accés a xarxa viària restringida.
- Circulació motoritzada organitzada.
- Acampada i pernoctació: es permet en modalitat d'alta muntanya, es a dir, pernoctació amb tenda o sense entre les 20h i les 8h per sobre dels 2.000m, sempre i quan es faci una sola nit en la mateixa localització.
- Autocaravanes i furgonetes camper. Dins l'àmbit del Parc, es permet aparcar autocaravanes i vehicles camperitzats als aparcaments de vehicles, sempre i quan no s'acampi ni s'instal·lin elements que sobresurtin de la plaça d'aparcament, com tendals, taules i cadires, etc. A Rialp i a la Seu d'Urgell hi ha àrees d'aparcament per autocaravanes i vehicles camperitzats amb servei d'aigua i electricitat.
- Fer foc i barbacoes. Entre el 15 de març i el 15 d'octubre, només es poden fer en de barbacoes d'obra amb mataguspies. A no ser que s'activi un pla per risc d'incendi forestal en que les barbacoes poden ser precintades.
- Pràctiques col·lectives de lleure, esportives, o d'aventura organitzades o comercialitzades.
- Proves i competicions esportives.
- Bany.
- Pràctica d'esports aquàtics (barranquisme, piragüisme, etc.).
- Escalada. Regulada en alguns sectors.
- Instal·lació o millora d'una via d'escalada o d'una via ferrada.
- Creació o modificació de circuits o itineraris senyalitzats eqüestres, de bicicleta o altres.
- Espeleologia.
- Realització de pel·lícules, espots o documentals i reportatges fotogràfics o qualsevol filmació o fotografia/es. Tant si es fan amb finalitats comercials com si les fotografies o filmacions són d'espècies de fauna sensibles o molt sensibles.
- Activitats aèries tripulades o no (inclòs drons).
- Activitats de recerca.
- Recol·lecció de bolets.

En el cas de les regulacions que s'exerceixen sobre la circulació motoritzada, s'han classificat els vials com a:

- Xarxa primària: carreteres, camins pavimentats i pistes forestals d'accés lliure tot l'any per accedir als pobles i aparcaments del Parc.
- Xarxa primària d'alta muntanya: pistes forestals d'accés motoritzat restringit (excepte veïns, autoritzats i serveis públics) durant l'hivern i inici de primavera, per motius de seguretat i per la tranquil·litat de la fauna.
- Xarxa secundària: pistes forestals d'accés motoritzat restringit tot l'any (excepte veïns, autoritzats i serveis públics) per garantir la tranquil·litat i la conservació de l'entorn.
- Xarxa terciària: camins de menys de 2m d'amplada d'ús preferent a peu no aptes per a la circulació motoritzada, excepte per a usos agrícoles, ramaders o forestals puntuals.

Els mapes informatius del PNAP han establert aquesta classificació d'accessos, segons colors.

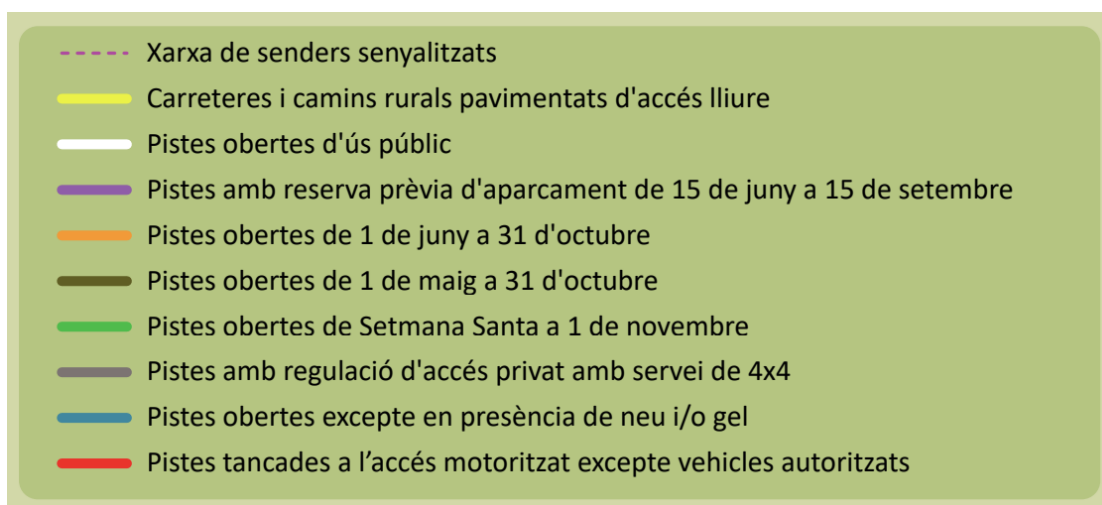

Figura 1.1: Senyalització per colors de la tipologia d'accessos al PNAP. PNAP

Regulació de l'accés motoritzat i reserva d'aparcament a la pista d'Àreu al Pla de Boet d'accés a la Pica d'Estats (pistes en color violeta)

Per garantir una visita de qualitat i evitar la massificació de l'entorn natural de la part alta de la Vall Ferrera, en la temporada d'estiu és obligatori fer una reserva prèvia de plaça d'aparcament d'algun dels quatre aparcaments situats a la pista forestal de Boet: aparcaments de la Farga, Pla de la Selva, Molinassa i Aixeus. Només determinats vehicles motoritzats segons la ordenança municipal que ho regula, poden accedir sense reserva.

La ordenança que regula aquest accés és la Ordenança de camins rurals i dels tancaments de camins i pernoctacions de l'EMD d'Àreu.

Per fer la reserva de plaça, els interessats poden accedir a una pàgina web (<https://www.areupicadestats.com/>) on es pot omplir el formulari de reserva de la plaça d'aparcament i el pagament electrònic del preu públic corresponent. Al punt de control de pas a la pista de Boet, situat passat el nucli de cases de la Força d'Àreu, es demana el comprovant de la reserva per poder accedir a la zona.

Les aportacions econòmiques de les reserves es destinen íntegrament a seguir mantenint l'espai natural: equipaments, accessos i biodiversitat.

Regulació hivernal de l'accés motoritzat a les valls de Bonabé i Santa Magdalena

(pistes en color carbassa i marró)

Objectiu: Mantenir en bon estat les pistes, la seguretat dels usuaris i per la protecció de la fauna amenaçada, sobretot del gall fer. Aquesta regulació es va iniciar el 2020 i hi ha previsió d'activar-la periòdicament en període hivernal.

L'1 de novembre s'inicia la regulació hivernal de les pistes de la xarxa primària d'alta muntanya de la vall de Santa Magdalena i l'1 de desembre de la pista de la vall de Bonabé. La restricció respon, per una banda, a motius de seguretat, per la presència freqüent de neu o gel durant aquesta època; per l'altra, a la conservació de la via, ja que la circulació de vehicles durant els períodes on el terreny està molt humit malmet el ferm; i finalment, per minimitzar l'afectació de la circulació motoritzada sobre la fauna amenaçada, especialment el gall fer, durant un període crític de l'any, l'hivern, en què disposa de poc aliment, o durant la primavera, època de reproducció.

Les vies de la xarxa primària d'alta muntanya afectades per aquestes restriccions estan senyalitzades i disposen de tanques basculants per impedir el pas dels vehicles no autoritzats. Les restriccions d'accés amb vehicle motoritzat no afecten a les persones propietàries de les finques que es trobin dins l'àrea restringida; al veïnat beneficiari dels béns de les forests de titularitat comunal; al desenvolupament de les activitats agrícoles, ramaderes i forestals; vehicles d'emergències o els serveis públics, entre altres. Les persones que necessitin tenir accés amb vehicle motoritzat a una zona restringida poden sol·licitar-lo a l'ajuntament o entitat municipal descentralitzada corresponent. Les persones amb mobilitat reduïda i les persones que realitzin activitats de recerca han de demanar l'autorització a l'òrgan gestor del Parc.

El Parc Natural de l'Alt Pirineu és un espai protegit pirinenc atraiçut per la pràctica d'activitats de descoberta de la natura, de lleure i esportives. Alguns dels seus valors més apreciats són el seu bon estat de conservació ambiental, la seva biodiversitat i la tranquil·litat de l'entorn.

Una part molt important dels visitants utilitzen vehicles motoritzats per apropar-se i moure's pel Parc. El ràpid creixement d'activitats d'oci motoritzat i la diversificació de tot tipus de vehicles tot terreny amenaça cada cop més seriosament, no només la tranquil·litat del Parc a causa del soroll d'aquests vehicles, sinó també la seva fauna, la flora, les activitats tradicionals, com la ramaderia extensiva, i la pròpia conservació dels seus camins.

Aquesta circulació s'ha de desenvolupar de manera ordenada i respectuosa amb el medi natural, amb la propietat privada i amb la resta d'usuaris dels camins. Per aquest motiu, molts accessos del Parc estan regulats, en aplicació de la Llei 9/1995, de 27 de juliol, de regulació de l'accés motoritzat al medi natural, i també de diverses ordenances municipals.

Tipus d'accessos segons la seva regulació

XARXA PRIMÀRIA – Carreteres, camins pavimentats i pistes forestals d'accés lliure tot l'any per accedir als pobles i aparcaments del Parc.

XARXA SECUNDÀRIA – Pistes forestals d'accés motoritzat restringit tot l'any (excepte veïns, autoritzats i serveis públics) per garantir la tranquil·litat i conservació de l'entorn. Les persones mobilitat reduïda poden disposar d'autoritzacions específiques per a facilitar-los l'accés a aquestes pistes.

XARXA PRIMÀRIA D'ALTA MUNTANYA – Pistes forestals d'accés motoritzat restringit (excepte veïns, autoritzats i serveis públics) durant l'hivern i inici de primavera, per motius de seguretat (presència de neu o gel) i per la tranquil·litat de la fauna (sobretot el gall fer).

XARXA TERCIÀRIA – Camins de menys de 2m d'amplada d'ús preferent a peu no aptes per a la circulació motoritzada, excepte per a usos agrícoles, ramaders o forestals puntuals.

Normativa

Parc Natural de l'Alt Pirineu

Mobilitat Sostenible

Generalitat de Catalunya Parc Natural de l'Alt Pirineu

Per emergències truqueu el 112

Més informació sobre la regulació d'activitats al Parc Natural de l'Alt Pirineu:

Parc Natural de l'Alt Pirineu
C/ de la Ribera, 11 - 22005 - Lladres - Tel. +34 973 622 335
Casa dels Parcs dels Pirineus
Av. Valls d'Andorra, 33 - 25700 - La Seu d'Urgell
Tel. +34 973 360 954

Associació de Guies Interpretat del Parc:
www.guiesparalpirineu.cat

Taxista - Parc Natural de l'Alt Pirineu
Oficina interpretativa - Aneu-Pic d'Aneto
Festivitat - Muntanya Tardana (Bona, Senyera)
Foto, de gravació - The Mountain - Oscar Pineda (Jurat del Parc Natural de l'Alt Pirineu)

Parc Natural de l'Alt Pirineu mossos d'esquadra
Generalitat de Catalunya agents rurals

Normes bàsiques de circulació motoritzada

Aparqueu als indrets indicats i autoritzats

P D'aquesta manera no malmetreu la vegetació. Els aparcaments no són zones d'acampada ni permocat.

No estacioneu davant de barres i cadenes

Cal deixar lliure l'accés a veïns, vehicles d'emergència o altres vehicles autoritzats.

Respecteu el bestiar

En cas de passar amb vehicle a prop d'un ramat, reduïu la velocitat i no feu sorolls innecessaris ni moviments bruscos. Recordeu tancar sempre els passos ramaders després d'haver passat.

No circuleu camp a través

No és permès circular per vies forestals d'ubicació de fusta, peus camins de menys de 4m d'amplada, peus senders, ni pel lit sec ni la línia d'aigua dels cursos d'aigua, excepte puntualment per a usos agrícoles, ramaders i forestals autoritzats.

No circuleu amb neu o gel

En cas de presència de neu o gel, esllerrades, grans forats o arbres caiguts en una pista forestal del Parc, absteïeu-vos de passar-hi amb vehicle per motius de seguretat i per la conservació de l'entorn. En cas d'accident, el Parc i els ens locals propietaris dels camins no us'n fan responsables.

Activitats organitzades amb vehicle motoritzat

Per les activitats organitzades amb vehicle motoritzat cal fer una comunicació formal al Consell Comarcal corresponent, en cas de que l'itinerari transcorri per més d'un municipi, o al Parc, en el cas que transcorri únicament per l'interior del Parc, amb un mes d'antelació. L'òrgan gestor de l'espai protegit pot introduir modificacions o limitacions en el recorregut i incorporar-hi els condicionants específics que es consideri necessaris per evitar danys al medi natural.

La circulació motoritzada organitzada en horari nocturn no està permesa.

Circuleu en grups de màxim 4 vehicles de quatre rodes o 7 vehicles de dues rodes

Per garantir la tranquil·litat, la circulació en grup de més de 7 vehicles, en el cas de motocicletes o ciclomotors, o més de 4 vehicles, per la resta d'automòbils (4x4, quads i buggy) no està permesa al Parc.

Circuleu a màxim 30 km/h

L'excés de velocitat pot provocar accidents a les persones i atropellaments de fauna salvatge i de bestiar. Recordeu que la velocitat màxima permesa per pistes i camins pavimentats dins del Parc és de 30 km/h.

No supereu els 60 decibels

El Parc és una zona d'alta sensibilitat acústica segons la Llei 16/2002 de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica i, per tant, el soroll no pot superar els 60dB de dia, i els 50dB de nit (60h-7h).

El soroll causat per alguns vehicles és molest, per les persones i perjudicial per espècies sensibles, com el gall fer.

Muntanya de Lladore

La muntanya de Lladore és de propietat privada i els vehicles motoritzats particulars hi tenen l'accés restringit a partir de l'aparcament de Montluc. L'accés a peu està permès als camins de llur.

Per accedir als estanyes de la muntanya de Lladore podeu contactar amb l'empresa Esports Lladore Certancian Bolet SL, que ofereix excursions durant els mesos de juliol, agost i setembre amb els seus vehicles 4x4 des de Lladore al Pla de Bana, la cascada de Bana, l'estany de Montluc, l'estany del Còssol, els estanys de Fontoda de Dàl (de Bana, l'estany de Guilo, l'estany de Sant) i l'estany de Certancian (el més extens del massís sud del Pirineu).

RESERVA: 697 255 965

Excursions amb 4x4 a les valls del Cardós

Per accedir als estanyes de la vall de Trossac, l'aparcament de Montluc, Estanyes i les Travancs, es poden contractar excursions on 4x4. Durant el juliol i l'agost tenen sortides diàries des del punt d'informació de Trossac i la nota de l'any, però, cal fer la reserva prèviament.

RESERVA: 677 039 915 (Emma) / 637 556 251 (Ivan) / 637 907 216 (Roi)

Excursions amb 4x4 a la vall de Santa Magdalena

L'hostal la Font d'O de Clivó ofereix excursions amb vehicles 4x4 per la vall de Santa Magdalena. Cal fer reserva prèviament.

RESERVA: 973 369 149

Aparcaments de la Muntanya d'Àreu

A l'estiu, l'accés a la muntanya d'Àreu (capçalera de la Vall Ferrera) està regulat. Consulteu les dades de tancament i pagament de la pista.

Tens diferents maneres d'acostar-te a la muntanya:

- A peu des d'Àreu seguint el GR-11
- En taxi 4x4 des d'Àreu
- Amb el teu vehicle fins als aparcaments habilitats

PREU PER DIA

Vehicles 4 rodes: 5€
Vehicles 2 rodes: 2€

Els diners recaptats es reinverteixen íntegrament en el manteniment i millora dels accessos, equipaments i l'entorn natural de la muntanya d'Àreu.

Taxis locals

ALBIS	649 051 000 Jordi Sureda 699 213 814 699 213 822 Xavi Llop 699 267 928 699 620 927	joanpablo2@gmail.com joanpablo2@gmail.com joanpablo2@gmail.com joanpablo2@gmail.com
ALT ANEU	699 495 189 Toni Palomares 699 269 449 699 249 422 Dani Rodríguez 633 452 794	tonipal@tiscali.com
BAIX PIRINEUS	699 474 157 Lluís Ollers	netopart@netmail.com
ESPIOT	973 624 100 Toni Espirot	www.toniespirot.com
ESTERN D'ANEU	688 287 008 Lluís Caselles 649 210 207	
LA GUINQUETA D'ANEU	638 689 821 Jordi Casera Bana 639 154 075 639 620 189 639 620 189 649 644 742 649 620 189	joanpablo2@gmail.com joanpablo2@hotmail.com www.esportibana.com
LLADORE	697 038 251 Marta Solera 699 690 903	maria74@hotmail.com maria74@hotmail.com
LLAVORS	649 264 210 Toni Castelló	tonicastro@hotmail.com
MONTFERREI I CASTELLÓ	649 264 210 Toni Castelló	tonicastro@hotmail.com
SORDANERA	973 620 733 David Coll	dcoll@telefonos.com
VAL	699 604 428 699 604 303 699 604 303 699 604 303	toni@valdebarra.com toni@valdebarra.com
VAL DE CARBÓS	699 604 428 699 604 303 699 604 303 699 604 303	toni@valdebarra.com toni@valdebarra.com
VALS DE VALIRA	699 488 119 699 488 119 699 488 119 699 488 119	blaucafe@gmail.com reparat@reparat.com hostal@hostal.com

Figura 1.2: Material editat per donar a conèixer les normes bàsiques de circulació motoritzada al PNAP

Diagnosi de la Carta Europea del Turisme Sostenible al Parc Natural de l'Alt Pirineu

Intensitat turística

En l'apartat 0.5. ja s'ha explicat la proporció potencial entre els habitants de la zona CETS i el nombre de places en allotjaments turístics. Així, en aquest àmbit s'estima que en moments de màxima aflluència turística la població pot augmentar un 160% en les zones rurals de la CETS i fins a un 180% a la zona CETS del Pallars Sobirà.

Aquestes dades es corroboren també en l'estudi *La pressió del turisme en els municipis, comarques, marques turístiques catalanes, espais geoturístics, i espais urbà-rurals. 2017* (Garcia, F. i Macià, J. Càtedra de turisme d'interior i muntanya, Diputació de Lleida i UDL, 2018), en el que s'avalua amb dades del Registre de Turisme de Catalunya de l'any 2017, la intensitat turística per comarca, dada que relaciona l'oferta turística amb la població resident.

Segons l'estudi, el Pallars Sobirà és la comarca amb major intensitat turística, amb 203,6 places turístiques per cada 100 habitants. La segueixen l'Aran i l'Alta Ribagorça, i en catorzena posició es trobaria l'Alt Urgell, amb 30,1 places per cada 100 habitants.

En aquest mateix estudi també s'analitza quins municipis catalans reben una major intensitat turística. Castellar del Riu, a la comarca del Berguedà, encapçala la llista amb 656 places per cada 100 habitants; seguida d'Espot amb 649,9 places per 100 habitants. Dins l'àmbit de la CETS és la Vall de Cardós el municipi que rep una major pressió, amb 594,7 places per 100 habitants, situant-se en sisena posició. La mitjana de Catalunya és de 13,5 places per 100 habitants. I la mitjana en els municipis de muntanya és de 43,5; molt per sobre de la del litoral, que se situa en un 24,6, tot i que és aquí on hi ha la màxima densitat turística, que es defineix pel nombre de places turístiques per km².

Intensitat turística

Pallars Sobirà

(comarca amb major intensitat turística de Catalunya)

203,6 places/100 habitants

Vall de Cardós

(municipi CETS amb major intensitat turística. 6a posició)

594,7 places/100 habitants

Font: Garcia, F. i Macià, J. (2018). *La pressió del turisme en els municipis, comarques, marques turístiques catalanes, espais geoturístics, i espais urbà-rurals. 2017*. Càtedra de turisme d'interior i muntanya, Diputació de Lleida i UDL; a partir de dades del Registre de Turisme de Catalunya

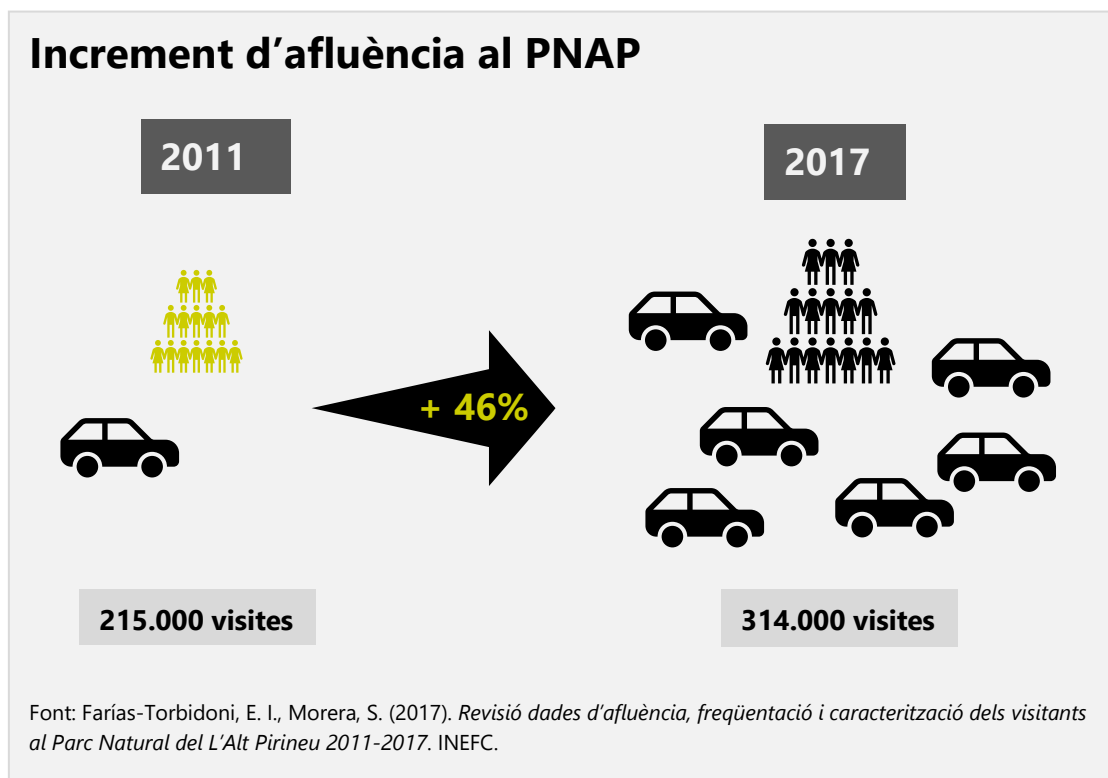
Estudis d'afluència, freqüentació i capacitat de càrrega

Estudis d'afluència, freqüentació i caracterització de visitants al PNAP (2011, 2017)

L'any 2011, el Parc Natural de l'Alt Pirineu va posar en marxa un sistema de seguiment dels visitants al Parc a partir de les dades proporcionades per un conjunt de comptadors instal·lats en diferents punts.

A partir de les dades recollides, l'equip liderat per la Dra. Farías-Torbidoni, de l'Institut d'Educació Nacional d'Educació Física de Catalunya (INEF), va generar un mètode per estructurar la recollida d'informació d'afluència de visitants. El treball preveia una vigència dels resultats de cinc anys, passats els quals calia revisar els protocols de treball entre altres aspectes. Seguint amb la previsió, l'any 2017 el mateix equip va realitzar una revisió de les dades, específicament de sis dels onze punts d'accés considerats al primer estudi. A més, es va avançar en el coneixement de més aspectes vinculats a la visita, com ara l'impacte econòmic directe al territori per part dels visitants al Parc.

Gràcies a la revisió de dades efectuada l'any 2017, es va posar en evidència la presència d'un increment de visitants constant, no només en el conjunt de l'àmbit del Parc, que va passar d'unes 215.000 visites l'any 2011 a 314.000 l'any 2017, sinó específicament en alguns dels punts d'accés.

Estudi de la capacitat de càrrega de la vall Ferrera (2020)

Un dels resultats més rellevants recollits en la revisió de l'estudi d'afluència i freqüentació realitzat l'any 2017, era que alguns dels punts d'accés al PNAP havien tingut un increment de visitants molt important en els darrers anys. Un dels punts analitzats va ser l'accés per la Farga, a la vall Ferrera i a la pista a la Pica d'Estats.

L'increment d'afluència detectat va motivar el Parc a encarregar l'estudi que tenia per objectius, per una banda, calcular la capacitat de càrrega turística de la capçalera de la vall Ferrera i, per l'altra, proposar alternatives de gestió de l'ús públic que promoguin un ús més sostenible i respectuós del territori.

Entre els resultats obtinguts en la realització de l'estudi destaquen l'obtenció d'una capacitat de càrrega turística anual a la Vall Ferrera de 71.125 visitants/visites, el que ve a representar 5.927 visitants al mes i 195 visitants/visites al dia. Per una altra banda, i basat en la comparativa entre les dades d'afluència de la Vall Ferrera i la capacitat de càrrega turística identificada, els resultats per sectors/unitats de maneig mostren la identificació de la presència d'importants excedents de visitació durant els mesos de juliol, agost i setembre als sectors/unitats de maneig d'Aixeus i la Molinassa.

Com a principal alternativa de gestió d'aquest estudi es proposa la reorganització i canalització de l'ús existents basada en quatre unitats de maneig mitjançant la implementació de tres grans blocs d'actuació: 1) consolidació de l'oferta d'itineraris/àrees d'esbarjo, 2) desplegament de l'oferta i 3) regulació de l'accés motoritzat.

Arran d'aquest estudi i proposta, es desenvolupà la Regulació de l'accés motoritzat i reserva d'aparcament a la pista d'Àreu al Pla de Boet d'accés a la Pica d'Estats, que s'ha explicat més amunt al mateix punt.

Estudi de la capacitat de càrrega de la vall de Bonabé (2021)

També a partir de la revisió de l'estudi d'afluència i freqüentació, es va detectar que l'accés a la vall de Bonabé pel Fonet va ser un dels punts, juntament amb la zona de Tavascan, que va experimentar un major increment de visites, arribant a duplicar la xifra identificada sis anys abans. Aquesta situació lluny de canviar o revertir-se en aquests darrers anys s'ha agreujat arran de la crisi sanitària viscuda a nivell mundial i s'ha arribat als 78.758 visites l'any 2020.

Arran d'aquesta situació, prenent com a experiència prèvia l'Estudi de capacitat de càrrega turística portat a terme a la Vall Ferrera l'any 2020, el Parc Natural de l'Alt Pirineu va encarregar un nou estudi, en aquest cas, a la vall de Bonabé.

Aquest estudi ha consistit en identificar el nombre màxim de persones que poden visitar un espai en el mateix moment sense provocar danys irreversibles en l'entorn natural, social i cultural, mitjançant l'adaptació d'una metodologia àmpliament aplicada en aquest casos.

Entre els principals resultats obtinguts en la realització d'aquest estudi, destaquen l'obtenció d'un valor de capacitat de càrrega turística total anual a la vall de Bonabé d'un 109.985 visites, el que ve a representar una mitjana de 9.165 visites al mes i 301 visites al

dia. Basat en la comparativa entre les dades d'afluència de la vall de Bonabé (nombre de visitants que freqüenten el Parc anualment) i la capacitat de càrrega turística identificada, els resultats alerten sobre la presència d'importants excedents de visitació durant els mesos de juliol i agost, amb un excés de 7.557 visites el mes de juliol i 20.433 visites el mes d'agost, que transformats al tipus d'accés majoritari (vehicles) equival a un excedent de 279 vehicles el mes de juliol i 2.676 vehicles el mes d'agost.

El Parc Natural, l'EMD d'Isil i Alós i l'Ajuntament d'Alt Àneu ja han començat a treballar en el disseny d'una sèrie d'accions encaminades a intentar reconduir aquesta sobre-freqüentació.

L'estudi ha estat coordinat per la Dra. Estela Farías (INEFC-Universitat de Lleida) en col·laboració amb un equip multidisciplinari que ja ha realitzat aquest tipus d'estudis en altres parcs naturals de Catalunya, com el Parc Natural de la Serra de Montsant o actualment, el Parc Natural del Cadí-Moixeró.

L'estudi pot consultar-se al següent enllaç:

https://parcsnaturals.gencat.cat/web/.content/Xarxa-de-parcs/alt_pirineu/coneix-nostra-feina/centre-de-documentacio/biblioteca_digital/Afluencia_visitants-i-turisme/Estudis-capacitat-carrega/Estudi_capacitat_carrega_vall_Bonabe_Farias-et-al.pdf

Proposta de bases per al Pla d'Ordenació de Circulació Rodada

El PNAP compta també amb un document de proposta de bases per al Pla d'Ordenació de Circulació Rodada. El document es redactà ja l'any 2004 i es va concebre incloent tres apartats:

En la primera s'aborda la problemàtica de la circulació motoritzada en zones de muntanya, fent especial èmfasi en els impactes ambientals i socials que se'n deriven, s'exposa el marc legal vigent, especialment la Llei 9/1995, de regulació de l'accés motoritzat al medi natural, i es presenten diferents models d'ordenació a escala europea.

En la segona part s'aborda la situació particular del Parc Natural de l'Alt Pirineu, analitzant el seu patró actual d'accessibilitat i les problemàtiques ambientals, socials i econòmiques resultants, inclosos els casos particulars, que són objecte de propostes d'ordenació o regulació específiques.

En la tercera part es defineix una filosofia bàsica de la qual deriva un model d'ordenació de la circulació rodada i l'accés motoritzat al Parc Natural. Aquest, servint-se dels instruments legals que proporciona, especialment, la Llei 9/1995, de regulació de l'accés motoritzat al medi natural, i altres normes legislatives d'aplicació, defineix unes estratègies i directius d'actuació que es concreten en unes normes d'ús de les diferents categories viàries i formes d'accés al medi natural.

A partir del document de bases, que es pot descarregar en aquesta pàgina, el Parc Natural està treballant amb els diferents ajuntaments i titulars de pistes forestals per tal de concretar la regulació a establir en cada cas, i poder formular el pla definitiu. Seria el cas de

la Ordenança que regula l'accés a les pistes d'accés a la pista d'Àreu al Pla de Boet, de la EMD d'Àreu.

Aquest pla s'haurà d'integrar en el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge del Parc. Mentre no s'aprovi el Pla Especial, els titulars que vulguin iniciar la implementació de les mesures previstes les hauran d'aprovar mitjançant ordenances municipals o normatives pròpies.

La proposta de bases pot consultar-se al següent enllaç:

<https://parcsnaturals.gencat.cat/ca/xarxa-de-parcs/alt-pirineu/coneix-la-nostra-feina/instruments-de-planificacio-i-gestio/plans-i-programes-especifics/pla-ordenacio-circulacio-rodada/>

Proposta d'accions per restringir el pas de vehicles sorollosos dins del ZEPQA

Tal com s'ha explicat a l'apartat 1.2., el Parc Natural de l'Alt Pirineu ha iniciat el procediment per ser zona d'especial protecció de qualitat acústica (ZEPQA). Aquest procediment va vinculat a l'elaboració d'un pla d'actuació que permeti la conservació i millora del seu ambient acústic.

Dins del Pla hi ha el primer eix estratègic "Preservació i millora de la qualitat acústica" i dins d'aquest eix s'hi inclou el programa "Regulació, normativa i incentius" on es proposa l'acció "1.2.2 Aplicació de restriccions d'activitats i de pas de vehicles sorollosos".

**A l'apartat 9.1. s'ha realitzat un recull de dades sobre l'afluència i freqüentació d'alguns dels espais, infraestructures i equipaments en l'àmbit de la CETS, informació que també pot complementar aquest apartat.*

PRINCIPALS CONCLUSIONS I ANÀLISI DE PUNTS FORTS I FEBLES

1. Protecció de paisatges valuosos, diversitat biològica i patrimoni cultural

En general, es considera que s'està fent una bona gestió del territori en quant a **figures de protecció** i que aquestes garanteixen la preservació de la major part d'aspectes a tenir en compte pel que fa a paisatge, diversitat i llegat cultural.

Es detecta, però, un factor d'alerta, el vinculat a la **pèrdua d'activitat ramadera i pagesa**. Es considera aquesta activitat com un dels principals trets caracteritzadors i singularitzadors del territori, a més d'aportador d'una biodiversitat única. Les polítiques impulsades, però, no han frenat la pèrdua d'activitat a les zones de muntanya. La situació en aquest sentit es considera molt crítica i preocupant.

Un altre factor a tenir en compte és l'afluència turística a l'espai protegit. Els darrers anys s'ha donat **un increment de freqüentació constant**, intensificat l'estiu del 2020. Això va posar en evidència que **es requereix una gestió acurada del flux de visitants**. La freqüentació, a més, és irregular en el temps i en els espais, amb una **marcada estacionalitat**. Es destaca que el Pallars Sobirà és el territori de Catalunya amb una major intensitat turística. Els càmpings són els principals aportadors de places turístiques, amb un increment molt acusat en els darrers anys d'habitatges d'ús turístic.

Finalment, es destaca la **dificultat per consolidar estructures de dinamització** al territori. La manca de finançament estable dificulta la tasca d'entitats que tenen un paper rellevant en la valorització patrimonial i la dinamització en general.

- Important percentatge de territori protegit.
- S'han realitzat estudis de capacitat de càrrega en zones sensibles i s'han proposat accions per resoldre situacions d'excessiva pressió.
- Es porten a terme accions de regulació de visitants en zones sensibles.
- Es compta encara amb una ramaderia viva en relació a altres zones.
- Poca densitat de població.
- Existeixen entitats actives i dinàmiques en relació a la valorització del llegat cultural.

- Deficiència en la regulació dels visitants. Existeixen pocs estudis de capacitat de càrrega i manquen mecanismes per regular-ho, també en zones no estrictament protegides i en èpoques de màxima afluència.
- Excessiva estacionalitat turística.
- Zones amb més pressió turística i d'altres desconegudes.
- Estructures de dinamització al territori molt fràgils (recursos deficientes i poc estables).
- El Parc Natural és molt gran i manquen inversions en alguns àmbits.
- Poca inversió en manteniment de xarxes viàries.
- Deficient gestió forestal i increment del perill d'incendis.
- Activitat ramadera en greu retrocés.
- Existència d'un perfil de visitants que no es correspon amb el turisme sostenible.
- Molts visitants però poc coneixedors del territori i la seva realitat.

2. Contribució de l'activitat turística a la conservació

2.1. Foment de la contribució dels visitants i la indústria turística a la conservació

La Xarxa de voluntariat del Parc

El Parc compta amb la Xarxa de voluntariat del Parc, per articular la implicació de visitants, així com també de la població local, en la conservació de l'espai, que es va crear el 2010 amb tres objectius:

- Impulsar el voluntariat com a eina de suport en la gestió del Parc.
- Coordinar la participació de voluntaris/es en el seguiment d'espècies i hàbitats prioritars i/o amenaçats.
- Ampliar l'oferta de lleure actiu de la població resident o visitant.

Posteriorment, l'any 2015, (Llei 25/2015, de voluntariat i foment de l'associacionisme) que determina que els programes estables de voluntariat han d'estar gestionats per una entitat del tercer sector. A partir d'aquí, des del PNAP s'organitzen activitats vinculades al voluntariat per a projectes concrets o esdeveniments puntuals.

Paral·lelament, s'està iniciant una tasca en coordinació amb el Parc Natural del Cadí-Moixeró i el Parc Nacional d'Aigüestortes per vehicular una nova Taula de Voluntariat del Pirineu.

A més a més, el Parc també col·labora amb altres entitats que organitzen accions de voluntariat en l'espai protegit. Aquest seria el cas de SEO/Birdlife a Catalunya amb la que s'han organitzat camps de treball ornitològics; d'Acció natura, amb qui s'ha col·laborat fent plantacions d'arbres fruiters per afavorir la biodiversitat; o de diferents agrupaments o entitats excursionistes que fan estades d'estiu i a les que el Parc dona suport logístic i formatiu per desenvolupar tasques de millora o manteniment al medi rural.

Finalment, el Parc dona suport i col·labora en projectes i entitats del territori que treballen en projectes de dinamització, gestió i conservació ambiental i que tot i no estar dirigits específicament al públic visitant, hi tenen incidència, ja que en moltes ocasions pel tipus d'activitats o per l'època en que es desenvolupen acaben implicant al públic visitant que hi participa, sovint de forma activa.

Projectes que fomenten la conservació a través de l'activitat turística i de voluntariat

Al territori CETS hi ha nombrosos projectes de conservació i preservació del territori que reben el suport del Parc Natural de l'Alt Pirineu. Aquests estan liderats per entitats locals i en la seva activitat integren la participació de les persones visitants. Alguns exemples són:

Projecte Boscos de Muntanya

Projecte liderat per la Fundació Boscos de Muntanya (<https://www.projecteboscos.cat/>) que treballa per la conservació i la millora dels boscos i paisatges de muntanya als Pirineus catalans.

La col·laboració entre el Parc i el Projecte Boscos de Muntanya va iniciar-se el 2007 i s'ha anat consolidant fins a establir un protocol de treball regular. Les tasques que es realitzen conjuntament estan englobades principalment dins del maneig i la conservació d'hàbitats forestals i l'obertura i recuperació de camins. Les tasques es planifiquen durant els primers mesos de l'any i s'acorda amb les necessitats detectades pel Parc, els ens locals propietaris dels terrenys i l'equip del Projecte Boscos de Muntanya.

Les actuacions i tasques que desenvolupa el Projecte Boscos de Muntanya es duen a terme principalment mitjançant estades de voluntariat per adults d'una setmana de durada, entre els mesos de juliol i agost. Moltes de les persones que fan aquest voluntariat són persones que viuen fora del territori de l'àmbit de la CETS, per la qual cosa, podem considerar que la seva estada té també una component turística.

Dades de participació en les setmanes de voluntariat al territori CETS:

2019			
Projecte	Setmanes al bosc	Persones participants	Hores de feina
Orri	6	138	7.728
Ginestarre	6	131	7.336
2020			
*Cal mencionar que durant l'any 2020 la participació va minvar degut a la situació d'excepcionalitat provocada per la pandèmia del Coronavirus.			
Projecte	Setmanes al bosc	Persones participants	Hores de feina
Orri	7	109	6.048
Esterrí de Cardós	8	120	6.696

Taula 2.1.1: Dades de participació del projecte Boscos de Muntanya. Font: Projecte Boscos de Muntanya

A més a més, l'activitat de l'entitat durant el 2019 van suposar pel territori:

- 15.000m² de pastures recuperades.
- 5km de camins arranjats.
- Més de 100 tones de fusta PEFC procedents d'aclarides de millora forestal.

Museu de Camins de la Vall de Siarb

Projecte impulsat des de l'Associació País de Terra Roia i l'Associació Balmes Blancs en col·laboració amb l'Ajuntament de Soriguera i veïnat de la Vall de Siarb. L'objectiu del projecte és recuperar i mantenir la xarxa de camins de la vall.

Amb el suport d'equips de recerca es recull i cataloga la informació que permet explicar la Vall de Siarb com una reserva de camins representativa de la resta del Pirineu. I amb la implicació d'institucions, empreses i la participació popular es recupera i es manté el conjunt de la xarxa, retrobant el "fer comú" amb el que tradicionalment s'havien fet i mantingut els camins pirinencs.

El projecte busca, per tant, la implicació col·lectiva pel manteniment d'aquests camins històrics. I per això, s'anima a visitants, empreses, clubs excursionistes, població local, etc. a que hi participin. Per fer-ho el projecte ofereix diferents opcions, algunes de les quals inclouen fer treball de camp; fer donacions al projecte; fent voluntariat corporatiu; etc.

Per visitar el Museu i els seus camins s'ofereixen diferents opcions de visita: per lliure; visites teatralitzades; i vistes guiades. (<https://www.museudecamins.com/>)

Iniciativa Rius

Iniciativa liderada per l'Associació Esportiva Pallars i l'entitat Loser Surfers que té com a finalitat la neteja de rius a partir de jornades de voluntariat. Actualment, a més, inclou també dues jornades de neteja de les estacions d'esquí del Pallars Sobirà sota el nom de *Mountain Calling*. L'organització de les actuacions es realitzen amb el suport econòmic del Parc Natural de l'Alt Pirineu i Ferrocarrils de la Generalitat. L'actuació dels dos darrers anys ha suposat:

2020

Espais d'intervenció

Persones voluntàries

Incidència

IniciativaRius:

Noguera Pallaresa

Noguera de Vallferrera

Noguera de Cardós

Noguera de Tor

130

Retirada de 5 tones de residus en quatre trams de riu.

2021

Espais d'intervenció

Persones voluntàries

Incidència

IniciativaRius:

Escrita, Santa Anna i Pietat

Noguera Pallaresa

Noguera de Cardós

Mollera d'Escalarre

700

La neteja de 65km de rius i 100 hectàrees de muntanya i 5.500 kg de residus retirats.

Mountain Calling:

Port Ainé

Esport Esquí

160

Retirada de residus i ferralla de les estacions d'esquí.

Taula 2.1.2.: Dades de participació del projecte Iniciativa Rius. Font: Iniciativa Rius

L'Agència Catalana de Residus també dona suport a la iniciativa amb material en el marc del projecte "Let's Clean Up Europe", que pretén reduir el nombre de residus abocats a la natura i donar visibilitat a aquesta problemàtica. La EWWR (Setmana Europea de la Prevenció de Residus) coordina una jornada anual de neteja o Clean-Up Day a tot Europa.

Gratitud Pallars

Gratitud Pallars (<https://gratitudpallars.cat/ca>) és un projecte impulsat per l'associació Marques de Pastor, el Consorci Leader Pirineu Occidental i per persones voluntàries compromeses amb la recuperació i difusió del patrimoni pirinenc. Marques de Pastor és l'associació que impulsa la proposta ecoturística El Cinquè Llac, una ruta a peu, per etapes, que ressegueix antics camins dels Pallars i l'Alta Ribagorça. Gratitud vol reforçar els vincles entre les persones —locals i visitants— i els valors del territori a través de propostes de protecció de la naturalesa i de recuperació de patrimoni.

En aquest cas, el projecte facilita que les persones visitants puguin calcular la petjada de carboni que suposa la seva estada al territori i la puguin compensar donant suport a projectes de conservació. Un d'aquests projectes es troba al territori de la CETS. Es tracta dels Patamolls del Pla de Corts (Baix Pallars), àrea que presenta petites surgències d'aigua subterrània, espais geològicament actius i plens de biodiversitat.

El projecte s'explica en més detall a l'apartat 2.3.

Projecte Perifer

Projecte impulsat per Paisatges Vius, una entitat dedicada a la conservació de la natura i amb la compatibilització d'aquesta amb les activitats socioeconòmiques del territori. L'objectiu principal del projecte PeriFer és conservar, i si és possible incrementar, les densitats de les poblacions més perifèriques i meridionals de gall fer al Pirineu i Prepirineu català. Una de les línies de treball del projecte és l'organització de jornades de voluntariat.

2.2. La certificació d'àrees protegides com a mesura per a la conservació del territori i d'atractiu turístic

Zona d'especial protecció de qualitat acústica (ZEPQA) i Punt de referència de qualitat lumínica

Tal com s'ha explicat a l'apartat 1.2., el Parc Natural de l'Alt Pirineu ha iniciat el procediment per ser zona d'especial protecció de qualitat acústica (ZEPQA) i punt de referència de qualitat lumínica. Aquests procediments van vinculats a l'elaboració d'un pla d'actuació que permeti la conservació i millora del seu ambient acústic i lumínic, senyalar i difondre l'existència d'aquestes zones i promoure'n el gaudi per part de la població i les persones visitants, impulsant la sensibilització i educació ambiental. Aquest procés requereix que els establiments i empreses privades que formen part d'aquestes àrees, al llarg dels propers anys, també s'hagin d'adaptar a les mesures de protecció establertes.

Els Plans inclouen diferents línies estratègiques vinculades amb la dinamització local i el reforç de l'estratègia de turisme sostenible.

En el cas de la **ZEPQA**, el quart eix estratègic es titula "Promoció de la ZEPQA com a element singularitzador i impulsor de l'economia local" i dins d'aquest eix s'hi inclou el programa de "Vinculació de la zona ZEPQA amb l'estratègia turística".

Dins d'aquest programa s'hi inclou el projecte "Vincular la qualitat acústica a l'estratègia turística i promoure i donar a conèixer la declaració per tal d'atreure als visitants sensibles amb aquest tipus de valors", que té per objectiu "incentivar la creació d'experiències turístiques que aglutinin diferents activitats i serveis sota un mateix relat vinculat a la tranquil·litat i el silenci. Aquesta estratègia pot ser un element diferenciador i aglutinador de diferents tipologies d'empreses turístiques (allotjaments, restauració, empreses d'activitats, etc.) per a que de manera conjunta posin en valor aquest llegat i sigui a la vegada un element singularitzador".

I s'hi inclouen activitats com:

- Jornades de cocreació d'experiències turístiques amb la participació d'empreses privades interessades.
- Procés creatiu per a la definició d'un eslògan a utilitzar als pobles que obtinguin la declaració. Es proposen: "El silenci natural"; "El silenci de la natura"; "Un lloc per escoltar-te a tu mateix"; "El silenci et deixarà fer la lectura de la natura". Es considera que la frase "Aquí es pot escoltar el silenci" continua essent un bon missatge amb impacte comunicatiu.
- Organització d'accions de suport i assessorament en la creació d'aquestes experiències turístiques.

En el cas del **Punt de referència de la qualitat lumínica**, també s'hi ha incorporat actuacions en el mateix sentit.

Així, el Pla d'acció per la declaració inclou dins del seu Objectiu 2, de "Sensibilització, promoció i posada en coneixement de la importància dels cels nocturns de qualitat", el programa de sensibilització dels visitants, amb projectes com les activitats astronòmiques i informació per als visitants i actuacions com:

- Crear una oferta anual d'activitats d'observació del cel fosc per a diferents tipus de públic i en diferents moments de l'any.
- Donar a conèixer la programació de les activitats dins de l'agenda d'activitats del Parc Natural de l'Alt Pirineu i a través de les xarxes socials.
- Incorporar informació astronòmica als punts d'informació del Parc i al web del Parc.
- Incorporar informació astronòmica a les oficines de turisme locals del territori Parc.

I dins l'Objectiu 5, de "Divulgació i promoció del punt de referència lumínic", el programa de promoció del cel nocturn des dels establiments turístics, inclou dos projectes:

El de Creació d'experiències turístiques vinculades a la qualitat del cel nocturn, amb actuacions com:

- Jornades de cocreació d'experiències turístiques amb la participació d'empreses privades interessades.
- Organització d'accions de suport i assessorament en la creació d'aquestes experiències.
- Creació d'un eslògan tipus "nits amb encant al Parc Natural" en la que s'aglutinarien les experiències
- Full d'adhesió dels establiments turístics que vulguin impulsar i participar en les experiències turístiques.

I el projecte per a promoure que els establiments turístics sol·licitin la qualificació de destinació *Starlight*, amb actuacions com:

- Xerrada informativa als establiments turístics del Parc per donar a conèixer la certificació *Starlight*.
- Creació d'una línia de subvenció dins dels ajuts del Parc Natural per facilitar que els establiments puguin optar a la certificació *Starlight* i aplicar les mesures per poder-la obtenir.
- Donar a conèixer els establiments que obtinguin la certificació a través del mapa del cel fosc, dels punts d'informació del Parc Natural, del web i les xarxes socials del Parc.

Certificat Wild Rivers Site

Paral·lelament, el PNAP també està treballant en la candidatura per obtenir el certificat Wild Rivers Site per al tram alt del riu Noguera Pallaresa, entre el seu naixement al pla de Beret i l'embassament de Borén, un tram d'uns trenta de quilòmetres. La capçalera d'aquest riu presenta un estat de conservació excepcional i no té cap focus de contaminació ni regulació hidrològica.

El Wild Rivers Site és un reconeixement no reglamentari d'un organisme de certificació independent, que distingeix des del 2014 les capçaleres dels rius més excepcionals

d'Europa. Pretén crear una dinàmica entre els agents de gestió local, administracions, ciutadania, empreses, pagesia, sector pesquer, i d'activitats turístiques i de lleure. Així, s'uneixen per contribuir al desenvolupament, promoció i preservació d'aquest element que genera un valor afegit al territori.

Amb aquest reconeixement, la Noguera Pallaresa es convertiria en el primer riu de tot l'Estat espanyol a aconseguir una distinció com aquesta. A tot Europa, hi ha més de 25 cursos de riu que tenen la certificació, la majoria a França. La iniciativa forma part del programa World Rivers, que es va impulsar amb el suport de la World Wildlife Foundation (WWF) a França i altres organitzacions no governamentals.

Per obtenir l'etiqueta, cal acreditar la naturalesa verge del riu a partir d'un seguit de criteris socioecològics. A més, els promotors locals han d'establir un pla de conservació plurianual (cinc anys, de mitjana) en col·laboració amb diversos grups d'interès, de manera que la implicació dels actors locals és clau per a l'èxit del projecte.

Geoparc Orígens

El municipi de Baix Pallars forma part del Geoparc Orígens, un territori de gran riquesa geològica, de 2040 quilòmetres quadrats, reconegut per la UNESCO i integrant de la Xarxa mundial de Geoparcs.

Així doncs, es tracta d'una àrea geogràfica delimitades on els paisatges i llocs de rellevància geològica internacional són gestionades seguint un concepte holístic de protecció, educació i desenvolupament sostenible.

El Geoparc Orígens promou activitats de difusió i divulgació geologia com rutes, visites guiades i activitats i ofereix propostes pedagògiques a universitats, instituts i escoles, així com també cursos d'estiu i camps de treball.

Certificació Biosphere Destination

La primavera de 2021 la Diputació de Lleida, a través del Patronat de Turisme de les Terres de Lleida, va anunciar l'obtenció del certificat Biosphere Destination com a destí de turisme responsable i sostenible després de superar una auditoria externa que verifica el compliment dels requisits que estableix Biosphere©.

Una destinació Biosphere© assegura i garanteix l'existència d'un compromís ferm i una aposta per la millora contínua cap a la sostenibilitat, la competitivitat, la qualitat i la lluita contra el canvi climàtic, a través dels 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de les Nacions Unides i les directrius de la Cimera del Clima de París (COP21).

Es tracta d'un segell que atorga l'Institut de Turismo Responsable (ITR), organisme que va néixer amb un memoràndum d'enteniment (MoU per la seva sigla en anglès, 'Memorandum of Understanding') amb la UNESCO.

L'obtenció d'aquesta certificació s'alineja amb el Pla Estratègic del Pirineu i les Terres de Lleida 2019-2022 impulsat pel Patronat de Turisme.

A més de la certificació de la destinació, el Patronat de Turisme ofereix a les empreses de turisme interessades una eina digital per crear el seu pla de sostenibilitat i que els permet obtenir la certificació Biosphere Sustainable Lifestyle.

Marques de l'Agència Catalana de Turisme

Per al de promoure serveis orientats a la promoció i comercialització segmentada i dirigida a una demanda específica, l'Agència Catalana de Turisme ha creat diferents marques que compten amb plans d'acció específics.

En aquest moment es compta amb 19 marques a les que poden adherir-se entitats i empreses. Dins l'àmbit de la CETS trobem representació d'empreses i entitats en algunes d'aquestes marques. El nombre d'adhesions és representatiu de l'aposta de posicionament que fa el territori en relació a cada una de les marques. Així, la marca Natura i muntanya en família és la que compta amb major representativitat.

- Actiu i Aventura. Compta amb 9 adhesions, entre aquestes les entitats: Patronat Comarcal de Turisme del Pallars Sobirà; l'Ajuntament de Sort; el Consorci de Turisme de les Valls d'Àneu, el Parc Olímpic del Segre i cinc empreses.
- Marca ecoturisme. Compta amb l'Adhesió del Patronat Comarcal de Turisme del Pallars Sobirà; Món Natura Pirineus; i dos empreses del Pallars Sobirà.
- Hotels gastronòmics. Amb 3 hotels del Pallars Sobirà.
- Natura i muntanya en família. El millor representat a la zona CETS amb gairebé 50 empreses i entitats adherides. Entre les entitats públiques: Ajuntament de Rialp, Ajuntament de Sort, Ajuntament de Baix Pallars, Ajuntament de Soriguera, Ajuntament de Llavorsí, Ajuntament d'Alt Àneu, Ajuntament d'Esterrí d'Àneu, Ajuntament de la Guingueta d'Àneu, Consorci de Turisme de les Valls d'Àneu, Museu de la Sal.
- Senderisme Catalunya. Amb 6 entitats adherides. Entre aquestes el Patronat de Turisme Comarcal del Pallars Sobirà.
- Cicloturisme a Catalunya. Amb 3 adhesions, totes elles empreses.
- Turisme esportiu: Amb 7 entitats adherides, entre aquestes l'Ajuntament de Sort.
- Equipaments familiars. Amb la inclusió d'una empresa.

2.3. Contribució dels beneficis econòmics del turisme a la conservació

Recaptació de taxes i vincle amb la conservació

La contribució dels beneficis econòmics del turisme a la conservació del patrimoni natural i cultural del territori encara és un aspecte que, de moment, es dona només en situacions puntuals. Des del Parc Natural de l'Alt Pirineu s'ha començat a treballar en aquest sentit. Un exemple n'és la recaptació de la taxa del pàrquing d'Àreu com a punt d'accés a la Pica d'Estats. En aquest cas, s'ha pactat amb l'EMD d'Àreu que els fons recaptats durant l'estiu de l'any 2021 s'invertiran en la conservació i millora de la pista d'accés.

Vinculació del Centres d'interpretació i museus en la conservació

Per altra banda, el territori CETS compta amb un ventall de museus i espais visitables que tenen com a finalitat la difusió i conservació del patrimoni natural i cultural de la zona. En aquest sentit, els potencials beneficis de les visites acaben repercutint en línies de treball que persegueixen aquestes mateixes finalitats. Alguns d'aquests espais són:

- Les esglésies romàniques de les valls de Cardós.
- L'església de Sant Serni de Baiasca.
- L'església de Sant Víctor de Seurí.
- Els molins fariners Montoliu o de Casa Bellera, a Son i Rialp.
- El despoblat de Santa Creu de Llagunes.
- Espai Museístic del Ferro, Casa Sintet d'Alins.
- L'Ecomuseu de les Valls d'Àneu.
- El Museu del Pastor de la Vall d'Àssua, a Llessuí.
- La Serradora d'Àreu.
- Salins i Casa de la Sal, a Gerri de la Sal.
- L'antiga farinera de Montferrer.
- L'Espai Ermengol, a la Seu d'Urgell.
- La central hidroelèctrica de Tavascan.
- El Museu de les papallones de Ribera de Cardós.

L'Impost sobre les estades en establiments turístics (Taxa turística)

Des del novembre de l'any 2012 està establert l'impost sobre estades en establiments turístics o "taxa turística" arreu del territori català. Aquest és un impost sobre les pernoctacions de persones majors de 16 anys realitzades en qualsevol tipus d'allotjament.

La taxa turística és un tribut propi de la Generalitat de Catalunya que té per objectiu mantenir i potenciar la competitivitat i la sostenibilitat de Catalunya com a destinació

turística i internalitzar les possibles externalitats que el turisme pot causar en les zones d'alta concentració turística.

Els recursos obtinguts a través d'aquest impost són finalistes, és a dir: han de ser obligatòriament destinats a projectes o actuacions que persegueixin l'objectiu esmentat anteriorment.

En el darrer informe realitzat pel Departament d'Empresa i Treball, *Balanç de l'impost sobre les estades en establiments turístics (IEET)* (abril 2019) es recullen les dades més rellevants sobre la recaptació de la taxa. Així, es poden observar dades globals rellevants com:

- La recaptació des del moment d'implantació de la taxa fins a l'anualitat 2017-2018 augmenta de forma constant i progressiva. De 34,5M d'euros a 56,5M d'euros.
- En el cas del Pallars Sobirà, la recaptació ha augmentat en el període 2012-2018 en un 76,20% i en el cas de l'Alt Urgell en un 25,30%.
- La recaptació en habitatges d'ús turístic a Catalunya augmenta en gairebé un 600% en aquest període, passant de representar un 5% de la recaptació global els primers anys fins a un 21% en la darrera anualitat comptabilitzada.
- La meitat dels ingressos els proporcionen els establiments de categories superiors, majoritàriament els hotels de 4 estrelles.
- Més de la meitat de recaptació la genera la marca Barcelona (54,2%) i un 41,1% les marques de litoral (Costa Brava, Costa Daurada, Costa Barcelona).
- La marca Pirineus representa un 1,6% de la recaptació global. Essent la Cerdanya la primera comarca de la marca en recaptació, seguida del Pallars Sobirà.
- L'Aran es situa per davant de les comarques de l'Alt Pirineu i la seva recaptació representa un 0,93% del global en aquest període.
- En el període 2017-2018 hi ha hagut 30 municipis amb una recaptació superior als 200.000 euros. Aquests 30 municipis aporten gairebé 9 de cada 10 euros ingressats a Catalunya per l'impost, i són tots ells municipis costaners excepte quatre: l'Hospitalet de Llobregat, Girona, Naut Aran i Vielha e Mijaran.

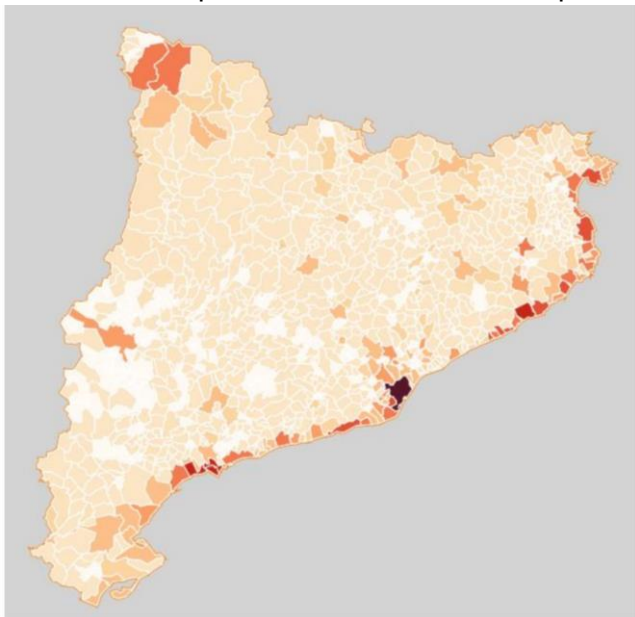
	Recaptació (€)	% de variació interanual	% distribució
Pallars Sobirà	144.594,45	-6,40%	0,26%
Alt Urgell	73.597,58	-10,70%	0,13%

Taula 2.3.1: Recaptació a les dos comarques de la CETS en el període 2017-18. Font: Departament d'Empresa i Treball a partir de dades de l'Agència Tributària de Catalunya. 2019

	Període 2012- 2013	Període 2013- 2014	Període 2014- 2015	Període 2015- 2016	Període 2016- 2017	Període 2017- 2018	variació 2012- 2018
Pallars Sobirà	82.080,00	111.656,97	122.284,88	135.123,44	154.413,04	144.594,45	76,20%
Alt Urgell	58.750,25	68.673,61	71.987,43	74.615,31	82.445,83	73.597,58	25,30%

Taula 2.3.2: Recaptació a les dos comarques de la CETS en els períodes 2012-18. Departament d'Empresa i Treball a partir de dades de l'Agència Tributària de Catalunya. 2019

Escala de recaptació de la taxa turística per municipis

Mapa 2.1: Recaptació de la taxa turística per municipis. Període 2017-2018. Font: Departament d'Empresa i Treball a partir de dades de l'Agència Tributària de Catalunya. 2019

La Llei que regula l'impost sobre les estades en establiments turístics (Llei 5/2017, del 28 de març) determina que els ingressos derivats de l'impost han de quedar obligatòriament afectats a la dotació del Fons per al foment del turisme, que es configura així com el mecanisme que assegura que tots els diners recaptats per l'impost són reinvertits en el finançament de polítiques que millorin la competitivitat de Catalunya com a destinació turística i en garanteixin la sostenibilitat.

En concret, la llei fixa que els recursos han de ser destinats a complir algun dels següents objectius:

- a. La promoció turística de Catalunya.
- b. L'impuls del turisme sostenible, responsable i de qualitat, i la protecció, la preservació, la recuperació i la millora dels recursos turístics.
- c. El foment, la creació i la millora dels productes turístics.
- d. La millora dels serveis de control i inspecció sobre els establiments i equipaments turístics.
- e. El desenvolupament d'infraestructures i serveis relacionats amb el turisme.

La quantia del Fons es reparteix entre els ens locals i la Generalitat. Per als ens locals, la llei estableix que amb aquests ingressos cal atendre de manera prioritària les necessitats de promoció turística.

La Llei 5/2017, del 28 de març, que va promoure una nova regulació íntegra de l'impost, va introduir una important novetat en els criteris de repartiment territorial dels ingressos generats. Durant els primers quatre exercicis de vigència de l'impost, el percentatge de la recaptació de la tarifa general que anava destinada als ens locals va ser d'un 30%. La nova llei va augmentar aquest percentatge fins al 50%, i aquest nou percentatge es va fer efectiu a partir del segon semestre de l'exercici 2016- 2017.

Actualment, el Fons reparteix les dotacions entre la Generalitat de Catalunya i els ens locals d'acord amb els següents criteris:

- Un tram del 50% de la recaptació de la tarifa general la reben els ens locals. Cada municipi pot gestionar directament el 50% dels ingressos meritats en els establiments o equipaments turístics situats al seu terme, sempre que la recaptació anual hagi estat superior als 6.000 euros. En cas de no arribar a aquest llindar, l'import és ingressat al fons del Consell Comarcal corresponent.
- El restant tram del 50% és de gestió pròpia de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.
- La ciutat de Barcelona i el Consell General d'Aran gaudeixen d'un règim especial pel qual, a més dels ingressos ordinaris, se'ls afegixen altres aportacions.

El tram gestionat per la Generalitat va destinat a polítiques generals de turisme; a la promoció de la marca "Catalunya"; al finançament de la pròpia administració turística; i una part d'aquests diners també es destinen a la redistribució territorial dels ingressos. N'és un exemple la línia de subvencions als ens locals de Catalunya per al desenvolupament de plans de foment territorial del turisme, que des de l'entrada en funcionament de l'impost ha permès destinar directament als ens locals més de 26 milions d'euros.

Un altre exemple d'impacte directe en el territori dels fons provinents del tram de la Generalitat ha estat la destinació del fons resultant de la recaptació de l'impost a les comarques de la Val d'Aran, l'Alta Ribagorça i el Pallars Sobirà a actuacions de reparació d'infraestructures públiques relacionades amb el turisme afectades per les riudes de juny de 2013. El Fons va permetre aportar més de mig milió d'euros a la reparació dels efectes d'aquestes inundacions.

Plans de Foment del Turisme

Pel què fa als Plans de Foment del Turisme, durant els darrers anys, els ajuts atorgats per projectes al territori CETS són els següents:

Any	Ens	Projecte	Import de l'ajut
2019	Ajuntament de Sort	Millores pel foment del turisme a Sort, destinació de turisme esportiu i familiar 2019-2021	232.363,46 €
2017	Consell Comarcal del Pallars Sobirà	Dinamització turística del Pallars Sobirà. Ruta turística de l'electrificació del Pallars	173.686,72 €
2016	Ajuntament de Sort	Millores pel foment del turisme a Sort, destinació turística esportiva i familiar	70.329,74 €
2014	Ajuntament de la Seu d'Urgell	Valorització patrimonial i turística del Centre Històric de la Seu d'Urgell. Pati Palau i les fortificacions medievals	320.000,00 €

Taula 2.3.3: Plans de Foment del Turisme i inversió dedicada. Font: Departament d'Empresa i Treball.

Gratitud Pallars

Aquest projecte, ja mencionat en el primer apartat del punt 2, és segurament l'exemple que més s'atansa al concepte de contribució directa realitzada pels visitants en relació a la conservació del medi al que viatgen.

Des d'aquest projecte, com s'ha explicat a l'apartat 2.1., faciliten als visitants el càlcul de la petjada de carboni que suposa la seva estada al territori i que la puguin compensar donant suport a projectes de conservació a través de diferents fórmules: apadrinaments, donacions a microreserves; aportació directa vinculada a la petjada de carboni i que s'inverteix en la conservació del medi; i participació en accions de voluntariat.

En aquest moment el projecte proposa quatre "causes" o projectes de conservació pels quals es pot fer una donació. Un d'aquests projectes es troba al territori de la CETS. Es tracta dels Patamolls del Pla de Corts (Baix Pallars), àrea que presenta petites surgències d'aigua subterrània, espais geològicament actius i plens de biodiversitat.

Des del projecte han facilitat les dades bàsiques d'aportacions des de que aquest es va posar en marxa, el 2019.

TOTAL (2019-2021)		
Tipus d'aportació i quantificació	Import	Accions en les que s'ha donat suport
20 persones han apadrinat	1.420,00 €	3 causes Camí de les Esglésies a Sentís: 125m ² de paret de pedra seca Camí vell de Montsor: 60m d'empedrat Camí de Bernauí als Plans: actuacions diverses de desbrossat, recuperació de camí, 6m ² de paret de pedra seca, 3m ² d'empedrat
34 donacions a microreserves	3.839,45 €	4 microreserves. Accions en actiu: 3 seguiments de 24 caixes niu, 2 seguiments de fototrampeig, 1 seguiment de lepidòpters amenaçats i orquídiess dels prats de dall
45 persones han calculat la petjada de carboni	698,31 €	42.415,51 kg CO ₂ eq
TOTAL: 99 aportacions	5.957,76 €	
17 persones han participat en accions de voluntariat	-	2 voluntariats
170 alumnes d'escoles que han participat en jornades ambientals	-	3 jornades ambientals a escoles

Taula 2.3.4: Aportacions rebudes pel projecte Gratitud en les anualitats 2019-2021. Font: Projecte Gratitud

PRINCIPALS CONCLUSIONS I ANÀLISI DE PUNTS FORTS I FEBLES

2. Suport a la conservació a través del turisme

El suport a la conservació es dona fonamentalment a través del voluntariat, que per la seva procedència majoritària d'altres territoris es pot considerar públic visitant. Existeixen diferents entitats al territori que col·laboren amb el Parc en aquest sentit, però que tenen estructures fràgils i mancades de recursos.

Per altre banda, es compta amb un nombre rellevant de certificacions que promouen formes de turisme més sostenibles i responsables, tot i que es difícil valorar quina repercussió tenen, tant en l'atracció de segments de visitants diferencials; com en la millora de la gestió de les entitats i empreses acreditades.

Per altra banda, és rellevant l'anàlisi de la recaptació de la taxa turística, que corrobora l'augment constant d'afluència turística en els darrers anys, sobretot en la zona de la CETS del Pallars Sobirà.

- Existència d'iniciatives al territori, algunes amb components innovadores, que promouen la implicació directa dels visitants amb la protecció o conservació del medi.
- El Parc compta amb una xarxa de voluntariat actiu.

- Poca connexió entre la població local i el públic visitant.
- Les iniciatives que existeixen no compten amb finançament estable.
- Cal incidir més en termes d'educació ambiental, tant a la població local com als visitants.
- Cal potenciar la xarxa de voluntariat del Parc i implicar el 3r sector.
- Poca implicació de l'administració respecte al vincle "conservació-turisme".
- Manca comunicació respecte a la gestió i el retorn de la taxa turística.
- Pèrdua de dinàmiques rurals positives, com el "fer comú".

3. Reducció de l'empremta de carboni, de la contaminació i dels residus

3.1. Millora de la gestió ambiental en el sector turístic

Per desenvolupar aquest apartat, el que s'ha fet és incidir en quatre àmbits de la gestió ambiental en els quals s'ha considerat que pot impactar l'afluència turística, ja sigui el nombre de visitants que acull un territori o la forma en que aquests es reparteixen durant l'any. Així, s'ha considerat la gestió dels residus, la gestió del sanejament d'aigua, l'energia i la mobilitat.

Gestió de residus

La gestió de residus a l'àmbit de la CETS del Parc Natural de l'Alt Pirineu està dividida en dos entitats gestores, per una banda, els municipis de la comarca del Pallars Sobirà, en que la gestió va a càrrec del Consell Comarcal, i per l'altra, els municipis que es troben en la comarca de l'Alt Urgell, en que la gestió la realitza la Mancomunitat de residus de l'Urgellet.

Els residus al Pallars Sobirà

La gestió dels residus al Pallars Sobirà ha comptat amb un punt d'inflexió a partir de la implantació del sistema porta a porta l'any 2015. La implicació tenia com a principal objectiu una millor gestió de la fracció orgànica, incrementant la seva recollida separadament de la fracció de rebuig. I a l'hora afrontava un gran repte, el fet de tractar-se d'una comarca d'alta muntanya, amb nuclis molt dispersos i una demanda del servei de recollida molt condicionat a l'existència de segones residències i altes afluències turístiques en moments puntuals de l'any.

A l'hora de caracteritzar la recollida porta a porta al Pallars, els principals elements que van tenir-se en compte, per tant, foren:

- Comarca de muntanya amb un important nombre de nuclis dispersos.
- Població resident d'aproximadament unes 7000 persones.
- Còmput aproximat d'uns 100.000 visitants l'any, distribuït de forma molt diferencial en moments puntuals de l'any.
- Nombre important de grans productors, sovint establiments turístics i de restauració, en aquest cas, amb una gran generació de matèria orgànica.

Els serveis de recollida selectiva

- a) El porta a porta

Al Pallars Sobirà hi ha implantada la recollida porta a porta a tots els nuclis del fons de la vall i en alguns nuclis secundaris. Actualment hi ha 26 nuclis inclosos a la CETS amb recollida porta a porta.

Municipi	Nuclis del municipi amb recollida porta a porta
Alins	Alins, Àreu, Ainet de Besan i Araós.
Alt Àneu	València d'Àneu.
Baix Pallars	Gerri de la Sal acaba d'iniciar a l'octubre del 2021 la recollida porta a porta.
Esterri de Cardós	Benante.
Esterri d'Àneu	Esterri d'Àneu.
Farrera	Cap.
La Guingueta d'Àneu	La Guingueta d'Àneu i Escaló.
Lladorre	Lladorre i Tavascan.
Llavorsí	Llavorsí.
Rialp	Rialp.
Soriguera	Baro.
Sort	Sort, Altron, Sorre, Seurí, Bernuí, Llessuí, la Ribera de Montardit i la Bastida de Sort.
Tírvia	Cap.
Vall de Cardós	Ribera de Cardós, Lladròs i Ainet de Cardós.

Taula 3.1.: Nuclis de població en els que es realitza la recollida porta a porta. Font: Consell Comarcal del Pallars Sobirà.

Mapa 3.1.: Nuclis del Pallars Sobirà on s'ha implantat el porta a porta. Consell Comarcal del Pallars Sobirà

Amb el sistema de recollida porta a porta tots els cubells domiciliaris i tots els contenidors de grans productors porten incorporat un xip que identifica el productor. Això permet conèixer el nivell de participació al porta a porta, automatitzar incidències i portar un control més acurat del servei per tal de proposar accions específiques o dirigides a col·lectius determinats quan es detectin disfuncions.

El calendari del porta a porta preveu la recollida de cada fracció en diferents dies de la setmana i es manté sense variacions durant tot l'any.

Figura 3.1.: Calendari de recollida del porta a porta. Consell Comarcal del Pallars Sobirà.

b) La recollida selectiva amb àrees d'aportació

La resta de nuclis inclosos dins de la CETS i que no formen part del porta a porta tenen àrees de contenidors per a totes les fraccions menys per a l'orgànica. Per aquesta fracció disposen de compostadors públics en el mateix poble per fer-ne la recuperació.

c) Àrees d'emergència i altres estratègies per afrontar l'alta demanda vinculada al turisme

Quan el Pallars Sobirà va fer el pas a la recollida porta a porta, un dels principals reptes que s'afrontava i que es continua afrontant, és la important població estacional. Tant la procedent de segones residències com la vinculada a l'activitat turística.

Els reptes vinculats a aquesta població es generen per diversos motius:

- Impossibilitat d'accedir de forma efectiva a aquesta població fluctuant per realitzar campanyes d'informació i sensibilització.
- Dificultats en l'encaix entre la dinàmica diària del recollida porta a porta i la dinàmica del públic visitant o de segona residència; en aquest cas, sobretot en caps de setmana. Això és degut a que, amb una estada de pocs dies, el públic visitant o de segona residència no té l'opció, a través del porta a porta, de gestionar totes les fraccions de residus generades amb la recollida diària.
- Dificultats en equilibrar el dimensionament del servei per una població estable molt reduïda respecte a una població fluctuant que genera una gran variabilitat en el nombre d'usuaris en diferents moments de l'any (increment en cap de setmana i en temporada turística).

Per fer front a aquestes casuístiques, es van haver de preveure la instal·lació de zones d'aportació amb contenidors de les diferents fraccions o "zones d'emergència". Actualment, hi ha 9 àrees d'emergència, situades a Gerri de la Sal, Llavorsí, La Bana, Tavascan, Araós, València d'Àneu, Esport i Bernui, a més de les zones d'emergència de les dos deixalleries de Sort i Esterrí d'Àneu. Aquestes àrees, però, redueixen els índex globals de recollida selectiva i generen disfuncions en la gestió.

En el cas del nucli de Gerri de la Sal, l'últim en incorporar-se al sistema de recollida porta a porta, s'està portant a terme una prova pilot amb la instal·lació d'una àrea de contenidors d'emergència amb pany i la distribució a tots els veïns d'un clauer electrònic que està programat per poder accedir a l'àrea de contenidors 100 vegades. Aquesta prova pilot, destinada prioritàriament als segons residents del municipi, que representen el 70% dels habitatges, s'avaluarà per a futures actuacions similars.

En el mateix sentit, i també per fer front a l'increment de demanda durant els mesos de més afluència turística, el servei de recollida, tant el porta a porta com el dels contenidors, duplica efectius durant els mesos d'estiu.

Infraestructures pròpies i altres serveis

Una de les infraestructures més importants del servei és la planta de compostatge per a tractar la fracció orgànica que es recull amb el porta a porta. A més, el Consell Comarcal també gestiona dues deixalleries comarcals. Una ubicada a Sort i l'altra a Esterri d'Àneu, obertes tots els dies de la setmana.

També hi ha un servei de recollida de trastos vells voluminosos domiciliaris que es fa sota demanda.

Pel que fa als grans generadors de residus, entre els que es troben establiments turístics i de restauració, tots tenen servei porta a porta de les seves fraccions, estiguin o no dins dels municipis del porta a porta. També, hi ha un servei específic de recollida del cartró comercial. Aquesta recollida permet fer un control de la qualitat de la separació de les fraccions, sobretot de l'orgànica, i un seguiment personalitzat dels grans generadors. Aquest grans generadors paguen una taxa de residus pròpia per tal de gaudir del servei.

Recollida en equipaments i infraestructures turístiques

El principal objectiu de la implantació de la recollida porta a porta fou el d'augmentar la recollida selectiva de matèria orgànica per tal de reduir la fracció de rebuig, constituïda en la seva major part per aquesta fracció. Per aquest motiu, fou molt important, generar una bona campanya d'implantació en **restaurants**, grans generadors d'aquesta fracció. L'existència de restaurants fou, per tant, un dels elements tinguts en compte a l'hora de seleccionar els nuclis i les àrees incloses en el sistema porta a porta.

També ha estat important incorporar a la recollida porta a porta grans infraestructures turístiques que acullen grans volums de públic visitant com és el cas de les **pistes d'esquí de Port Ainé**, dins l'àmbit territorial de la CETS. En aquest cas, tant pel que fa a les pistes d'esquí d'Espot com les de Port Ainé, s'ha efectuat un Pla de gestió de residus amb el principal objectiu, un cop més, que la fracció orgànica estigui ben separada. En el cas de Port Ainé, a més, s'ha instal·lat una premsa de paper que permet emmagatzemar els residus generats a les mateixes pistes, que es recullen dos cops a l'any.

Dins la zona de la CETS hi ha 16 **càmpings**, alguns dels quals amb un nombre de places molt important. Des del Consell Comarcal s'ha treballat perquè els càmpings tinguin les

seves pròpies zones d'aportació amb contenidors dins les seves instal·lacions, fet que permet incidir de forma directa en la generació de residus per part dels clients. Així, als clients se'ls facilita bosses compostables i se'ls hi deixa el cubell per la recollida de la fracció orgànica, que retornen a l'acabar l'estada. El fet d'oferir aquest servei ha permès que els càmpings actuïn com a punts d'informació als visitants sobre la recollida selectiva, involucrant-los en la gestió del servei i assolint una millora en els índexs de recollida selectiva.

També s'està treballat perquè es faci una diferenciació entre els residus que generen els clients i els residus que generen el propi establiment del càmping en les seves instal·lacions (oficines, bar, restaurant, etc.).

En aquest moment, pràcticament tots els càmpings del Pallars Sobirà ja s'han incorporat al sistema de recollida porta a porta.

Un altre servei que s'oferix des del Consell Comarcal en relació a l'activitat turística és el servei de recollida a les **àrees d'acampada** que s'instal·len a la zona del PNAP durant els mesos d'estiu. Amb el Servei de Joventut del Consell Comarcal s'han identificat aquestes zones i s'informa als organitzadors per tal que puguin sol·licitar contenidors i el servei de recollida selectiva. La demanada del servei es pot tramitar tant per part dels propietaris de la zona d'acampada com dels responsables dels esplais que les utilitzen. Els propietaris d'aquestes zones han de pagar una taxa anual de residus.

En un altre sentit, un altre servei que ofereix el Consell Comarcal és la recollida de plàstics industrials d'embalar bales d'herba i d'ensitjar de les explotacions ramaderes. D'aquesta manera s'aconsegueix que aquest residu es pugui recollir segregadament de la resta. Actualment, s'hi ha sumat més de 40 explotacions i es recullen anualment unes 14 tones de plàstic.

La prevenció

A les dues deixalleries s'ha instal·lat un espai per a l'ús d'objectes de segona mà que poden allargar la seva vida útil. Els usuaris poden anar a buscar objectes de manera gratuïta i també portar-ne.

Educació ambiental

A les escoles: El Consell Comarcal ofereix visites a les escoles per tal que puguin conèixer les bases de la recollida, la separació de residus i el funcionament de la planta de compostatge.

A les festes populars: Per tal de minimitzar els residus, des del Consell es gestiona un servei de gots reutilitzables de plàstic per a festes, àpats i esdeveniments populars. També es disposa d'un servei específic de recollida selectiva de residus en festes populars on es disposen bateries de contenidors per a una correcta separació.

A les oficines de turisme: A l'oficina de turisme comarcal ubicada a Sort es fa una tasca activa d'informar als visitants sobre el sistema de recollida a la comarca, així com també es disposa d'un vídeo informatiu per explicar als visitants el sistema de recollida porta a porta.

Els residus a l'Alt Urgell

La recollida selectiva:

A la comarca de l'Alt Urgell hi ha dos entitats gestores de residus, la de la zona nord, on estan inclosos els municipis de la CETS del Parc Natural de l'Alt Pirineu, està gestionada per la Mancomunitat de residus de l'Urgellet.

La recollida dels residus municipals es fa a través de les àrees d'aportació situades als diferents pobles. En cada àrea hi ha contenidors per la recollida de les diferents fraccions: resta, orgànica, envasos, vidre i paper i cartró.

Per tal de fomentar la recollida de la fracció orgànica es distribueix de manera gratuïta el cubell i també les bosses biodegradables, les quals es poden recollir o bé a la deixalleria de La Seu d'Urgell o a la botiga Reduïm, també a la Seu. Els usuaris també poden anar a recollir qualsevol dia de l'any el compost que es genera a la planta de compostatge.

A banda, des de la Mancomunitat hi ha un acord amb diferents comerços per esdevenir punts de recollida de residus especials i així, apropar la recollida al ciutadà. Els residus que es recullen en comerços col·laboradors són: piles, aparells elèctrics i electrònics petits, electrodomèstics grans, medicaments, envasos de productes fitosanitaris i pneumàtics.

Les infraestructures i altres serveis:

Des de la Mancomunitat es gestionen diferents instal·lacions:

- Dipòsit controlat de residus municipals – destí finalista de les fraccions que es llencen al contenidor resta.
- Dipòsit controlat de residus de la construcció.
- Planta de compostatge – destí de la fracció que es recull en els contenidors marrons de la matèria orgànica distribuïts en els diferents pobles.
- Planta de reciclatge de la runa.
- Deixalleria – hi ha una deixalleria fixa i una de mòbil. La fixa està oberta de dilluns a dissabte en horari de matí i tarda, tanca diumenges i festius. La mòbil està ubicada tots els dissabtes al matí al costat del mercat de la Seu d'Urgell. Els usuaris que utilitzen la deixalleria són premiats amb uns vals de descompte que es poden usar per a adquirir els productes del catàleg de prevenció de residus o bé per comprar a les botigues de 2a mà locals. Hi ha quatre botigues de segona mà en total i es pot adquirir roba, mobles, aparells electrònics, electrodomèstics, etc.

Totes les instal·lacions, excepte la deixalleria, estan situades a Benavarre, prop del poble de Bellestar, municipi de Montferrer i Castellbó. La deixalleria fixa està situada a la Seu d'Urgell. Ambdós municipis estan inclòs dins la CETS del Parc.

També gestionen la botiga Reduïm, situada a La Seu d'Urgell.

Un altre servei que ofereixen és la recollida de mobles vells, aquest servei és setmanal a la Seu i quinzenal a la resta de municipis.

Prevenió de residus

Per fomentar la reutilització i la minimització de residus, la Mancomunitat té un projecte de recuperació d'objectes en desús. Des de la Mancomunitat s'encarreguen de reparar i netejar els objectes: neveres, electrodomèstics, aparells elèctrics i electrònics. Aquests es posen a la venda a la botiga Reduïm a preu simbòlic, perquè tothom hi pugui accedir, i evitar que esdevinguin un residu.

Els usuaris de la deixalleria són premiats amb vals de descompte que poden usar per adquirir aquests productes que es posen a la venda a la botiga Reduïm o en les botigues locals de segona mà locals.

Campanyes d'educació ambiental

A les escoles: La Mancomunitat està oberta a les escoles per a que puguin organitzar visites a les diferents instal·lacions i donar a conèixer als infants la importància de la gestió dels residus i l'impacte que tenen sobre el medi.

A més, la Mancomunitat col·labora amb l'IES Joan Brudieu en la realització del crèdit de síntesis als alumnes de 4t d'ESO.

A les festes populars: Per tal de minimitzar els residus, des de la Mancomunitat es gestiona un servei de gots reutilitzables de plàstic per a festes, àpats i esdeveniments populars. Així com també, a la comarca es disposa d'un servei de préstec de vaixel·la reutilitzable de vidre. Aquest servei s'ofereix des del Centre Especial de Treball Grapats SLU. Finalment, des de l'any 2008, la Mancomunitat disposa d'un servei específic de recollida selectiva de residus en festes populars.

Generació de residus a la zona CETS del Parc Natural de l'Alt Pirineu

L'anàlisi de la generació de residus i dels percentatges de recollida selectiva segons territoris poden ser dades referents per fer una estimació dels usuaris als que es dona servei, i per tant, de l'impacte dels visitants i població estacional.

Prenent aquestes dades bàsiques dels territoris de la CETS i el global a Catalunya, podem recollir els següents resultats:

- Al 2019 al Pallars Sobirà és generen més de 2 kg de residus al dia per habitant. Només hi ha 5 territoris on passi això a Catalunya: l'Alt Empordà, el Baix Empordà, la Cerdanya, el Pallars Sobirà i la Val d'Aran.
- La producció de residus al Pallars Sobirà és el doble d'altres comarques rurals i amb poc pes del sector serveis, com seria el cas de les Garrigues o la Terra Alta.

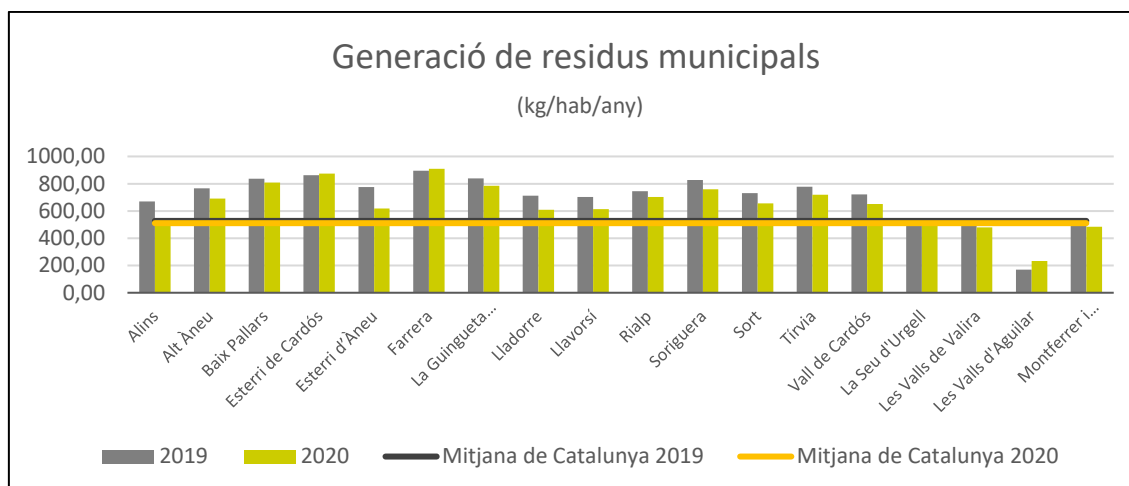
- La producció de residus per habitant a l'Alt Urgell és inferior a la mitjana de Catalunya.
- L'any 2020 la producció de residus per habitant al Pallars Sobirà disminueix per sota dels 2kg/habitant/any. Però la comarca es manté entre les 5 comarques amb l'índex de producció per càpita més elevat.
- La producció de residus a l'Alt Urgell, així com al global de Catalunya, disminueix lleugerament el 2020.
- El percentatge de recollida selectiva, tant al Pallars Sobirà com a l'Alt Urgell, són superiors a la mitjana catalana. El Pallars Sobirà, en concret, es troba entre les 6 comarques catalanes amb millors índex de recollida selectiva, tant al 2019 com al 2020. En general, els percentatges de recollida selectiva l'any 2020 són lleugerament millors que els del 2019.

Any	Generació de residus municipals totals kg/hab/any		Generació de residus municipals totals kg/hab/dia		% Recollida selectiva vers els residus municipals totals	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Alins	670,07	546,41	1,84	1,50	66	69
Alt Àneu	766,03	691,33	2,10	1,89	47	50
Baix Pallars	837,71	807,80	2,30	2,21	43	38
Esterri de Cardós	862,23	874,54	2,36	2,40	47	42
Esterri d'Àneu	776,43	618,74	2,13	1,70	59	73
Farrera	894,58	910,23	2,45	2,49	47	42
La Guingueta d'Àneu	839,59	785,93	2,30	2,15	52	55
Lladorre	711,49	609,72	1,95	1,67	57	58
Llavorsí	702,94	613,11	1,93	1,68	58	58
Rialp	745,32	703,61	2,04	1,93	58	61
Soriguera	827,68	758,23	2,27	2,08	46	41
Sort	731,30	654,74	2,00	1,79	62	66
Tírvia	778,43	718,78	2,13	1,97	39	33
Vall de Cardós	722,46	651,78	1,98	1,79	60	61
TOTAL CETS Pallars Sobirà	776,16	710,35	2,13	1,95	53	53
TOTAL PALLARS SOBIRÀ	757,68	674,91	2,08	1,85	56	60
La Seu d'Urgell	528,03	504,29	1,45	1,38	56	56
Les Valls de Valira	493,53	480,19	1,35	1,32	59	57

Les Valls d'Aguilar	169,50	233,93	0,46	0,64	32	23
Montferrer i Castellbó	497,30	485,13	1,36	1,33	59	58
TOTAL CETS Alt Urgell	422,09	425,885	1,16	1,17	52	49
TOTAL Alt Urgell	516,92	502,12	1,42	1,38	51	52
Total Les Garrigues	388,50	402,67	1,06	1,10	40	42
TOTAL Catalunya	527,23	510,62	1,44	1,40	45	46

Taula 3.2.: Generació de residus municipals i percentatge de reciclatge dels municipis de la CETS. Font: Agència de Residus de Catalunya

Si s'analitzen les dades dels municipis de la CETS de forma individual, es pot veure que tot els municipis del Pallars Sobirà estan per sobre de la mitjana de Catalunya, tant al 2019, com al 2020, essent la mitjana catalana al 2019 de 527,23 kg/hab/any i la del 2020 de 510,62 kg/hab/any. En canvi, els municipis de la CETS de l'Alt Urgell tenen valors iguals o per sota de la resta de Catalunya.

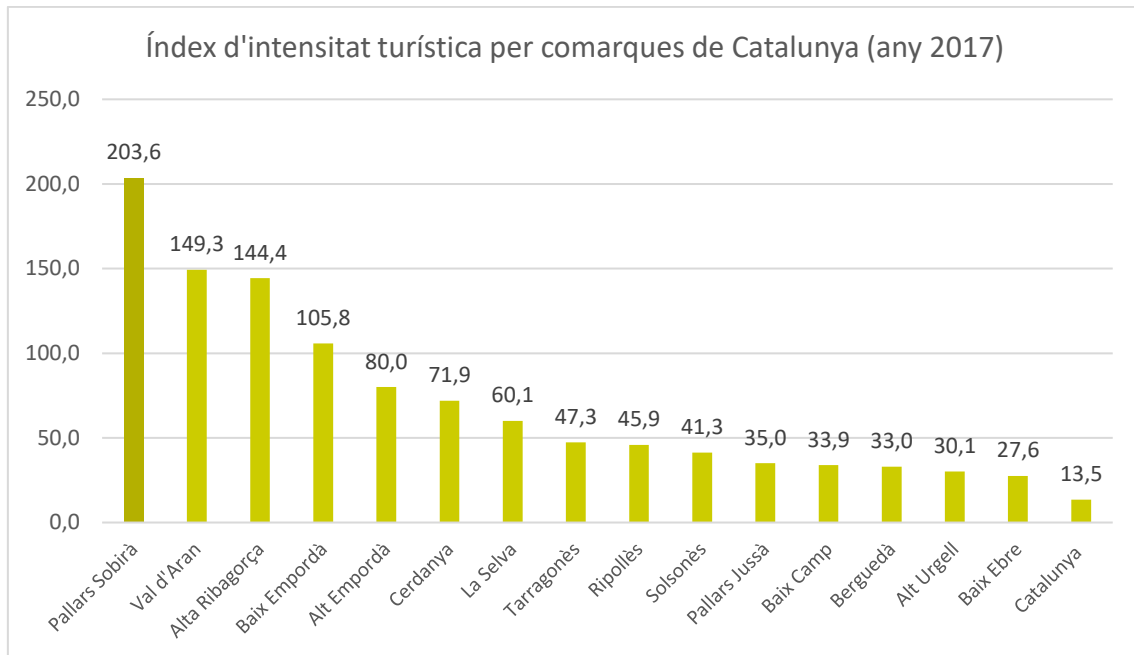

Gràfic 3.1.: Pes dels residus generats per habitant i any en els diferents municipis de la CETS. Font: Agència de Residus de Catalunya

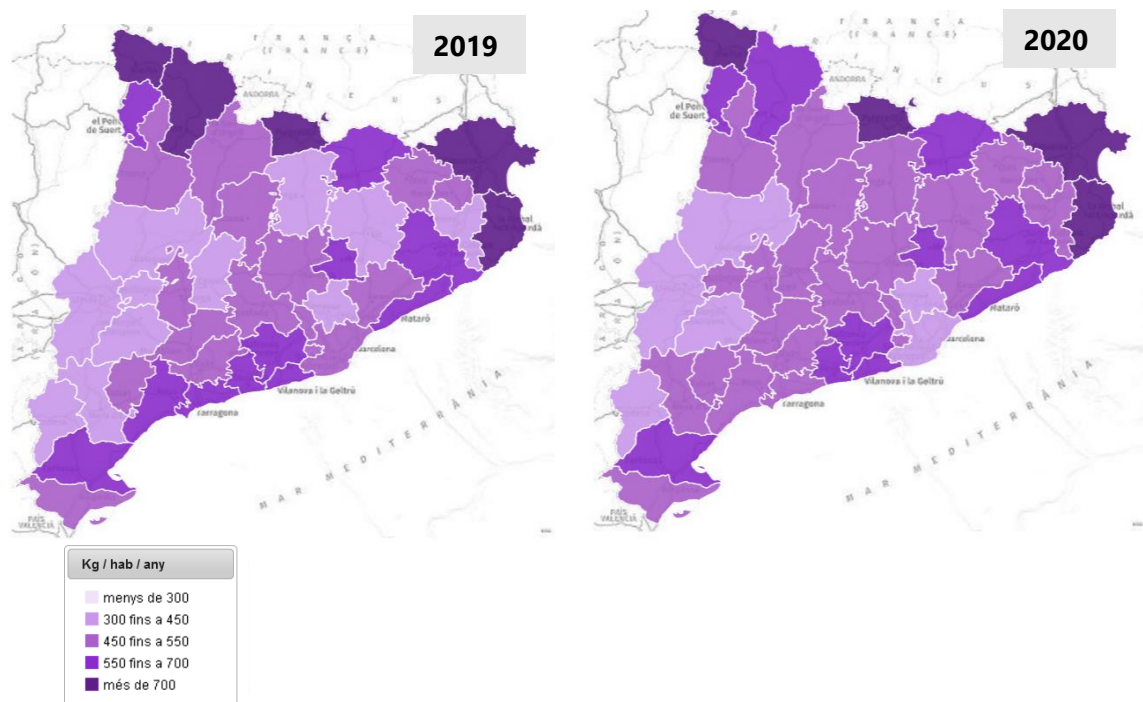
El percentatge de residus generats per càpita posa en relació la quantitat de residus recollida amb el nombre d'habitants permanents d'un determinat territori. En els mapes següents es pot veure, com s'ha esmentat més amunt, que les comarques més generadores es troben a l'Empordà i a les comarques amb una major especialització turística de l'Alt Pirineu i a l'Aran; seguides de la resta de comarques de costa.

Si comparem aquestes xifres amb l'estudi *La pressió del turisme en els municipis, comarques, marques turístiques catalanes, espais geoturístics, i espais urbà-rurals. 2017* (Garcia, F. i Macià, J. Càtedra de turisme d'interior i muntanya, Diputació de Lleida i UDL, 2018), citat en apartats anteriors, pot veure's una correlació força clara. Així, les comarques amb una major intensitat turística són també les que han de gestionar una major intensitat de producció de residus, a més a més, repartida de forma no uniforme al llarg de l'any segons sigui en cada

moment l'afluència turística. Caldria afegir en l'equació el percentatge de població estacional vinculada a les segones residències.

Gràfic 3.2.: Índex d'intensitat turística a les comarques catalanes. Font: Diputació de Lleida i UDL

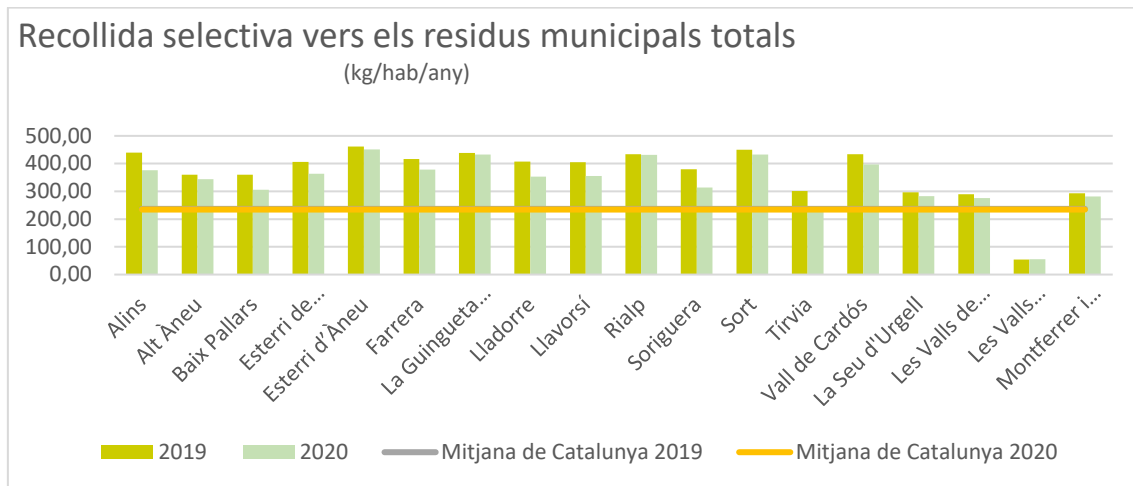

Mapa 3.2.: Generació de residus (kg/hab/any). A l'esquerra les dades del 2019. A la dreta les del 2020. Font: Agència de Residus de Catalunya.

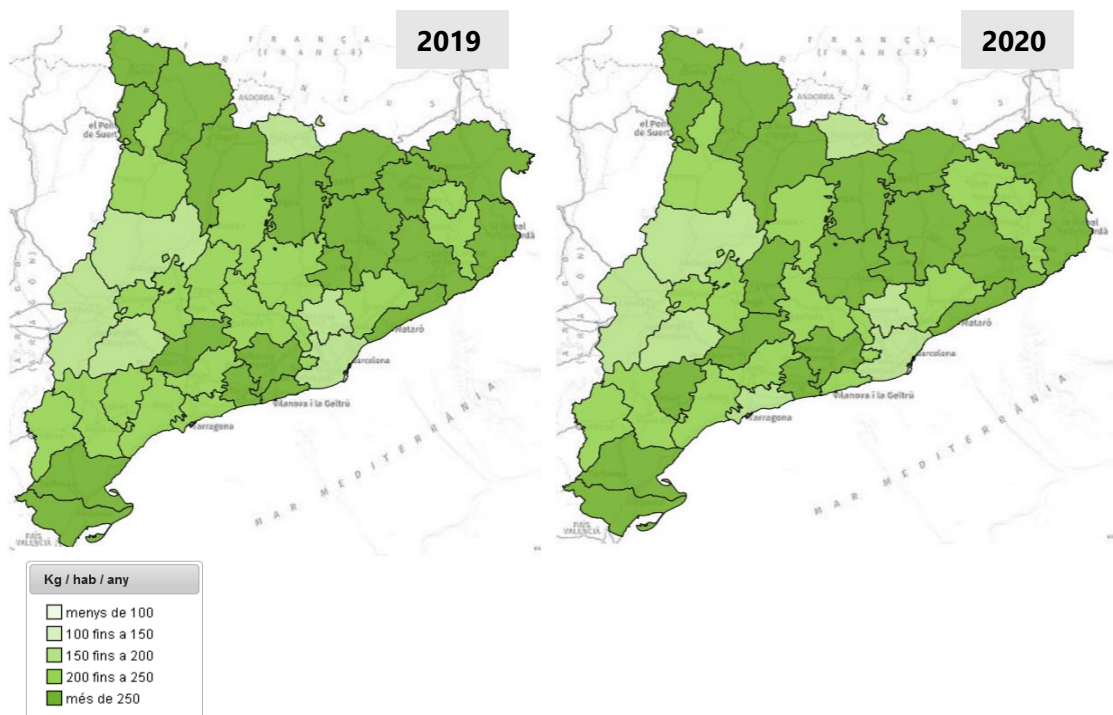
A més, aquestes dades poden posar-se en relació amb el nivell de recollida selectiva a cada comarca, que pot considerar-se un element indicador del grau de sensibilització i

compromís de la població respecte a la gestió dels residus i la gestió mateixa de l'ens responsable.

Les dades de recollida selectiva indiquen que les comarques més generadores es troben, per contra, entre les comarques i territoris amb majors percentatges de recollida selectiva. Així, tant la comarca del Pallars Sobirà com la de l'Alt Urgell, i de la mateixa manera els municipis integrants del territori CETS es troben per sobre de la mitjana catalana.

Gràfic 3.3.: Pes dels residus de recollida selectiva i pes total per habitant i any. Font: Agència Catalana de Residus

Mapa 3.3.: Recollida selectiva (kg/hab/any). A l'esquerra les dades del 2019. A la dreta les del 2020. Font: Agència de Residus de Catalunya

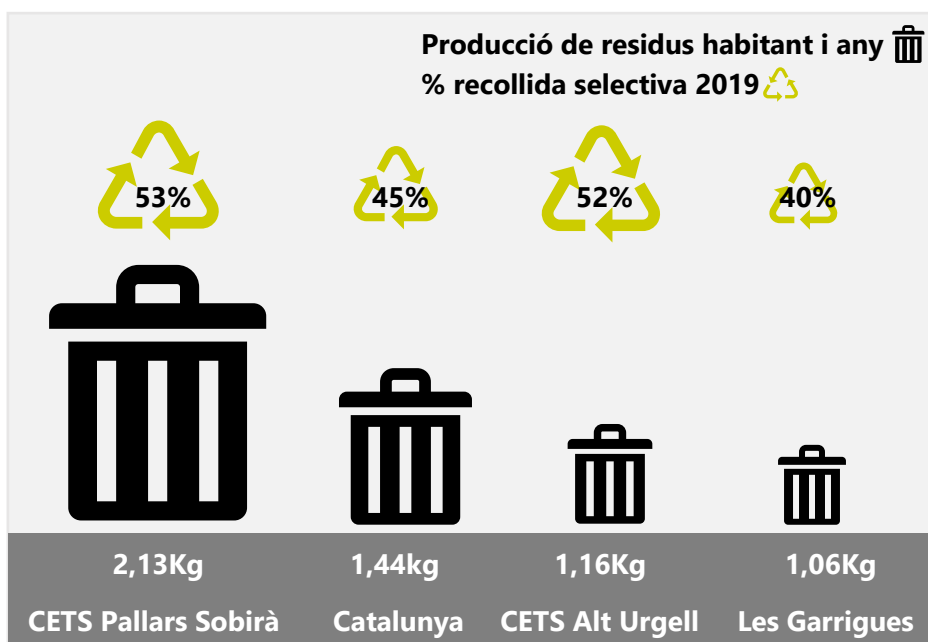

Figura 3.2.: Equivalència del pes de residus produït al Pallars Sobirà, a l'Alt Urgell, a les Garrigues i mitjana de Catalunya per habitant i dia. I percentatge mitjà de recollida selectiva. Any 2019. Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Agència Catalana de Residus

La gestió de l'aigua

La població estacional vinculada a l'activitat turística i de segones residències té també implicacions directes en la gestió del sanejament d'aigües residuals i en el consum d'aigua. S'han analitzat però, només les dades de sanejament, perquè en la major part de nuclis de la CETS no hi ha sistemes de comptatge.

Pel que fa al sanejament, la població estacional impacta, principalment, en dos aspectes; per una banda, el dimensionament de les estacions depuradores, ja que cal preveure volums màxims d'aigua a tractar, fet que al seu torn impacta en la inversió a realitzar; i per altra banda, impacta en el mateix funcionament i eficiència de les estacions, ja que en un tractament biològic, entre molts altres factors, la constància del cabal d'entrada determina el bon equilibri entre l'aportació de matèria orgànica i la població bacteriana en la que se sustenta el tractament.

Infraestructures de sanejament

En aquest moment, al Pallars Sobirà hi ha 16 estacions depuradores i, dins de la zona CETS, 15. En tots els casos, la gestió corre a càrrec de l'Agència Catalana de l'Aigua. Es tracta majoritàriament, d'inversions realitzades a partir del 2010 i es fonamenten en tractaments biològics, que afegeixen eliminació de nitrogen i fòsfor en el cas de les estacions que preveuen majors cabals.

En el cas de l'Alt Urgell, hi ha un total de 3 estacions depuradores, 2 de les quals dins l'àmbit de la CETS i gestionades pel Consell Comarcal de l'Alt Urgell. Es tracta d'instal·lacions més antigues, algunes de les quals ja compten amb ampliacions.

Nom del sistema EDAR	Municipi EDAR	Any posada en marxa	Tipus de tractament	Cabal de disseny (m ³ /dia)	Població de disseny (h-e)
ALINS	Alins	2010	Biològic	120,0	600
ALTRON	Sort	2011	Biològic	50,0	250
ÀREU	Alins	2010	Biològic	120,0	600
ESCALÓ	Guingueta d'Àneu	2011	Biològic	80,0	400
ESTAÍS	Espot	2010	Biològic	20,0	100
ESTERRI D'ÀNEU	Esterrí d'Àneu	1998	Biològic amb eliminació de Nitrogen i Fòsfor	825,0	3.300
GERRI DE LA SAL	Baix Pallars	2010	Biològic	140,0	700
GUINGUETA D'ÀNEU, LA	Guingueta d'Àneu	2002	Biològic amb eliminació de Nitrogen i Fòsfor	168,0	420
LLESSUÍ	Sort	2011	Biològic	120,0	600
MONTFERRER	Montferrer i Castellbò	1995 1982	Llacunatge amb eliminació de Fòsfor	5.000,0	25.000
NOVES DE SEGRE	Valls d'Aguilar, les	(ampliació 1997)	Biològic	100,0	500
OLIANA	Oliana	1996	Biològic	750,0	3.000
RIALP	Rialp	2002	Biològic amb eliminació de Nitrogen i Fòsfor	1.152,0	2.880
RONÍ	Rialp	2012	Biològic	120,0	600
SAURÍ	Sort	2011	Biològic	30,0	150
SORT	Sort	1995	Biològic amb eliminació de Nitrogen i Fòsfor	1.100,0	5.500
TAVASCAN	Lladorre	2011	Biològic	120,0	600
TÍRVIA	Tírvia	2011	Biològic	120,0	600
VALL DE CARDÓS	Vall de Cardós, la	2002	Biològic amb eliminació de Nitrogen i Fòsfor	264,0	1.056

Taula 3.3.: Estacions depuradores en els municipis inclosos en la CETS. Font: Agència Catalana de l'Aigua

Com s'aprecia a la taula anterior, la població per la qual s'han dissenyat aquestes depuradores representa més del doble de la població estable, ja que ha de preveure els increments poblacionals en moments puntuals de l'any, a més de possibles creixements en la població permanent.

En total, el dimensionat pel que fa als municipis de la CETS és de gairebé 47.000 persones, quan la població actual és d'aproximadament 21.000 habitants. En el cas dels municipis CETS del Pallars Sobirà, la població estable respecte al dimensionament que s'ha calculat, és de més de 18.000 persones, quan la població resident és d'unes 8.500 persones.

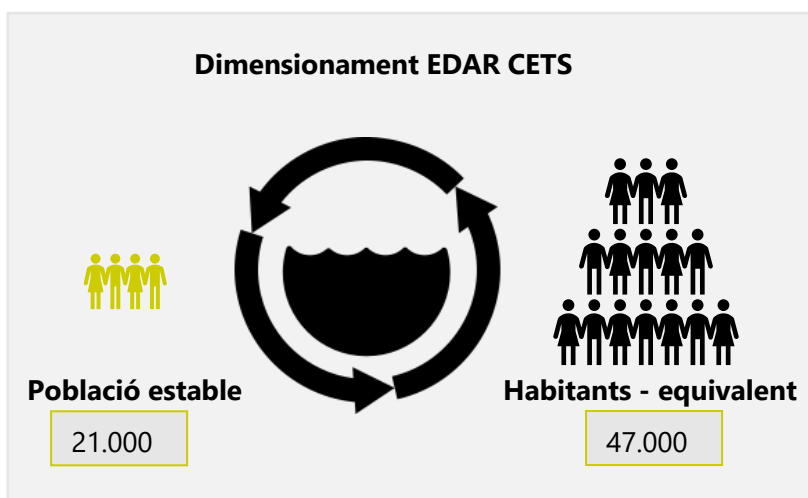

Figura 3.1.3: Nombre d'habitats a zona CETS del Pallars Sobirà i l'Alt Urgell i dimensionades les seves EDAR. Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT i l'ACA

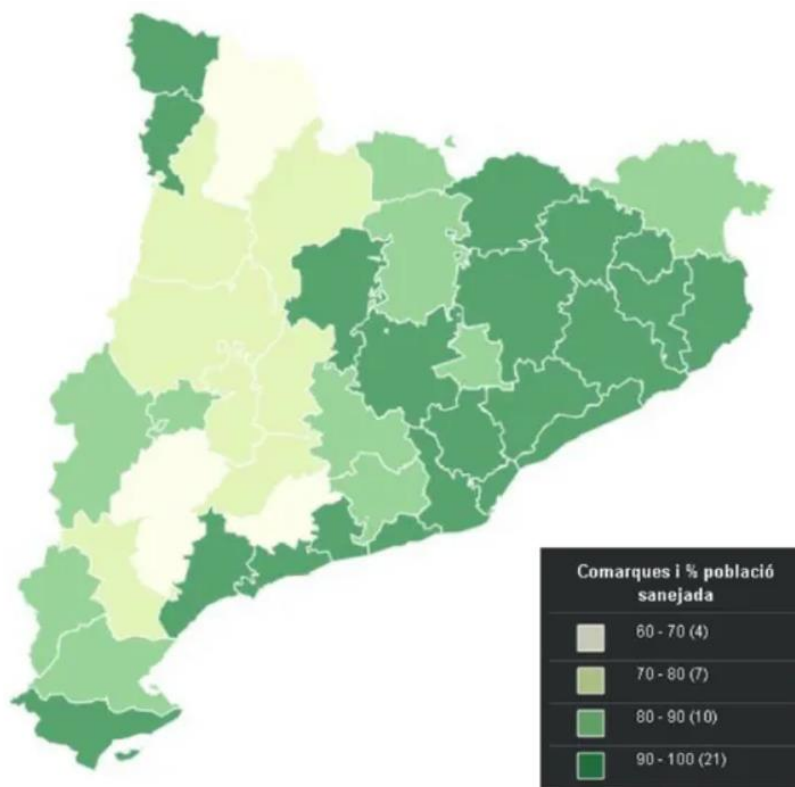
L'altre factor a tenir en compte en territoris amb importants oscil·lacions de població és la variabilitat en el cabal d'entrada i l'aportació de matèria orgànica. En moments d'increment important del flux, la població bacteriana resident no és suficient per a oferir un tractament òptim. L'increment de matèria orgànica provoca un augment de la població bacteriana, però el decalatge entre aquest increment i el d'aportació no sempre arriba a l'equilibri. I en el cas que s'hi arribi, aquest es torna a trencar quan torna a disminuir les aportacions d'aigua residual.

Aquest fet dificulta la gestió i l'eficiència de la planta i disfuncions importants, tant si les plantes estan sobredimensionades, ja que en períodes llargs de l'any no hi ha prou aportació, com en plantes ajustades però que en determinats moments de l'any no tenen marge d'adaptació.

Actuacions de sanejament en alta previstes a la zona CETS

En un altre sentit, es detecta la dificultat per realitzar les inversions necessàries en zones com la CETS constituïdes majoritàriament per nuclis de població molt reduïts i de muntanya.

Segons dades de l'ACA del 2016, el percentatge de la població sanejada al global del territori de la CETS, està per sota del 80%, i al Pallars Sobirà no s'arriba al 70%. Una situació, la del Pallars Sobirà, només equiparable a tres altres comarques catalanes, el Priorat, les Garrigues i l'Alt Camp.

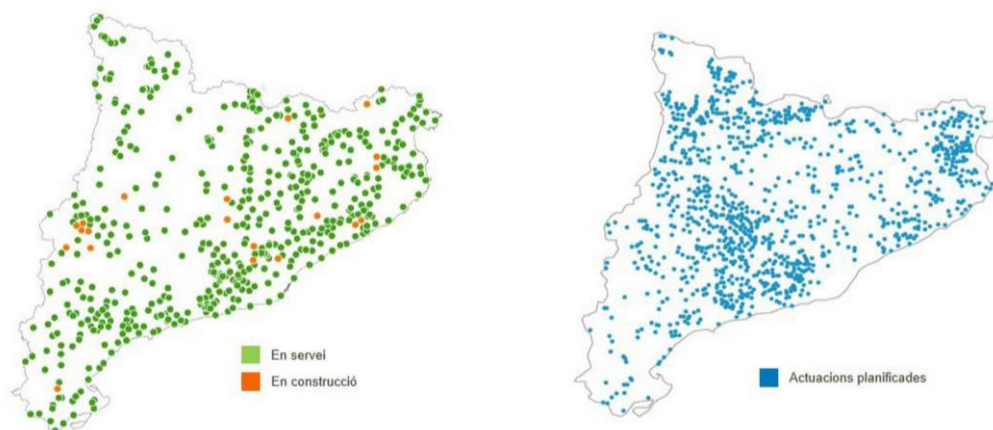
Mapa 3.4. Percentatge de població sanejada per comarca (novembre 2016). Font: ACA

El **Programa de Gestió específic dels Sistemes Públics de Sanejament en Alta de Catalunya (PGSAC 2022-2033)** és l'eina que incorpora totes les actuacions en matèria de sanejament compreses entre 2022 i 2033.

El PGSAC es divideix en dos períodes:

Període 2022-2027: En aquest període hi ha una inversió prevista de 613 milions d'euros (434 per a millores en sistemes existents i 178 per a noves depuradores o connexions a sistema en servei) que s'articularen a través de prop de 600 actuacions.

Període 2028-2033: Inversió prevista de 599 milions d'euros (308 per a millores en sistemes existents i 290 per a noves EDAR o connexions a sistema en servei), que serviran, principalment, per a desplegar prop de 900 futures depuradores, de les quals el 85% tenen una càrrega de disseny equivalent inferior a una població de 500 habitants. Per tant, aquestes actuacions serviran majoritàriament per arribar als nuclis més petits en els que no hi ha encara sistemes de sanejament i que és la situació en que es troba bona part dels territoris de muntanya com el de la CETS.

Mapa 3.5 i 3.6: A l'esquerra estat actual de les depuradores existents o en construcció a Catalunya. A la dreta actuacions planificades dins del PGSAC 2022-2033. Font: ACA

Al Pallars Sobirà, dins l'àmbit de la CETS hi ha previstes 70 actuacions en els propers anys, totes elles amb l'objectiu de fer arribar el sanejament i la depuració a nuclis en els que actualment no s'hi arriba.

En el cas de l'Alt Urgell, hi ha previstes 29 actuacions, la majoria d'inversió prevista per a petits nuclis, però també s'hi inclou la remodelació d'estacions ja existents.

Mesures per a l'estalvi i la eficiència energètica

Producció energètica

El territori que s'agrupa dins la CETS i, específicament el Pallars Sobirà, és un territori productor d'energia.

Producció hidroelèctrica

El vincle amb la gran producció energètica va començar al Pirineu a principis del segle XX amb la construcció de grans centrals que tenien per objectiu abastir la creixent industrialització de les àrees metropolitanes. Als municipis d'àmbit de la CETS és a mitjans del segle XX quan es van construir tres grans complexos hidroelèctrics: els de Cardós, l'Escrita i Borén-Unarre. L'objectiu d'aquests complexos era i continua essent, abastir les grans zones de demanda energètica i actualment, tenen un impacte molt residual en la dinamització i l'economia local.

Alguns d'aquests complexos, com és el cas de la Central Hidroelèctrica de Tavascan obren les portes al públic visitant i han esdevingut un recurs turístic per la zona. Seguint amb aquest camí, el Consell Comarcal del Pallars Sobirà va impulsar, a partir dels ajuts dels Plans de Foment del Turisme, finançats amb la recaptació de la taxa turística, el desenvolupament de la Ruta de l'Electrificació del Pallars Sobirà, una ruta turística que pren com a fil conductor el vincle de la comarca amb l'aigua i la producció hidroelèctrica.

Pel que fa a la generació energètica local, en els darrers anys, diferents ajuntaments estan impulsant estudis de viabilitat i obres de recuperació de petites centrals hidroelèctriques, moltes d'elles en desús, amb l'objectiu de treballar cap a l'autoabastiment energètic i de generar noves fonts d'ingressos que permetin millorar l'economia pública local. Aquest és el cas de Llavorsí i Rialp, les obres de recuperació de les centrals de Sort i Esterri de Cardós o un nou projecte a l'Alt Àneu.

A part, hi ha algunes centrals hidroelèctriques de concessionaris privats que subministren la producció a la xarxa general.

Actualment, la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre té registrades com a actives les centrals hidroelèctriques de la següent taula. Segons aquestes dades, la producció municipal d'energia és de 2116KW.

Nom	Municipi	Any de creació	Propietat	Concessionari	Riu	Potència (Kw)
Son del Pi	Alt Àneu Esterri	2001	Privada	Cal Escolà SA.	Noguera Pallaresa, Barranc del Tinter	60
Unarre	d'Àneu Esterri		Privada	Endesa Generacion	Noguera Pallaresa	36640
Esterri	d'Àneu		Privada	Endesa Generacion	Noguera Pallaresa	3
Tavascan Superior	Lladorre		Privada	Endesa Generacion	Noguera de Cardós	120440
Tavascan Inferior	Lladorre		Privada	Endesa Generacion	Noguera de Cardós	32040

Montamara	Lladorre		Privada	Endesa Generacion	Noguera de Cardós	88000
Llavorsí	Llavorsí	1916	Privada	Endesa Generacion	Noguera de Cardós	52800
Llavorsí	Llavorsí		Municipal	Ajuntament de Llavorsí	Noguera Pallaresa	640
El Mal Pas	Llavorsí	1997	Privada	Promociones y proyectos Modolell, SL	Riu de Santa Magdalena	3915
Monternatró	Llavorsí	1997	Privada	Promociones y proyectos Modolell, SL	Riu de Santa Magdalena	3740
Vallespir	Llavorsí	1997	Privada	Promociones y proyectos Modolell, SL	Riu de Santa Magdalena	4344
Sant Antoni	Rialp	1958	Municipal	Ajuntament de Rialp	Sant Antoni	212
Berasti	Sort	1989	Privada	Recursos Hidráulicos SA	Sant Antoni, Barranc de Berasti	5110
Sort	Sort		Municipal	Ajuntament de Sort	Noguera Pallaresa	300
Parc Sportiu	d'Urgell	1991	Municipal	Ajuntament de la Seu	Segre	964
4 pobles	La Seu d'Urgell	2001	Privada	C.R.Rec del quatre pobles, Anserall, Castellciú	Valira	1710
Castellàs	Les Valls d'Aguilar		Privada	Ibérica de Energías SL	Castellàs	2200
Anserall III	Les Valls de Valira		Privada	PEUSA	Valira	2040
Anserall	Les Valls de Valira		Privada	PEUSA	Valira	5944
Sta Llúcia	Les Valls de Valira		Privada	PEUSA	Valira	918

Taula: 3.4. Relació de centrals amb concessions en l'àmbit de la CETS. Font: Confederació Hidrogràfica de l'Ebre

Biomassa

La biomassa és la segona font d'energia renovable que s'està implantant amb força als municipis de l'àmbit de la CETS. La biomassa ha estat tradicionalment emprada per a la producció de calor en l'àmbit domèstic, però no s'ha implantant de la mateixa manera en empreses o en equipaments públics.

En els darrers anys, però, s'han fet nombroses inversions per revertir aquesta situació.

Aquest seria el cas d'alguns dels refugis que estan dins de la zona de l'àmbit de la CETS. En aquest moment disposen de caldera de biomassa el refugi del Gall Fer, el Fornet i la Basseta. La instal·lació de les dues primeres s'han finançat amb un ajut del Parc Natural. També el Parc ha donat un ajut per a la instal·lació de plaques solars al Fornet, el Gall Fer i Ras de Conques i s'ha fet una inversió directa per a instal·lar-les al refugi de Comes de Rubió i a la seu del Parc.

També durant el 2021 s'han iniciat les obres per a la instal·lació d'una xarxa de calor amb biomassa al municipi de Llavorsí per subministrar energia als edificis de la seu del Parc; els Bombers; l'equipament municipal de Casa Bauret, l'Escola i l'Ajuntament. Aquesta instal·lació s'emmarca dins del projecte **Forest4Local** impulsat per la Diputació de Lleida i finançat amb Fons Europeus per al Desenvolupament Rural (FEDER) i el Programa de Desenvolupament Rural 2014-2020 de Catalunya.

Dins d'aquest mateix projecte s'han instal·lat altres instal·lacions de biomassa a altres municipis de la CETS com a Montferrer i Castellbó on s'escalfa la llar d'infants; l'Escola i l'Ajuntament.

En total, en el marc del projecte s'hauran instal·lat 16 calderes de biomassa en edificis públics en l'àmbit de l'Alt Pirineu i Aran, amb l'objectiu de consolidar la creació d'un model

de gestió d'energia tèrmica sostenible i localment circular, a partir de la biomassa provinent dels boscos públics.

Estalvi energètic

Pel que fa a l'estalvi energètic, el Parc Natural de l'Alt Pirineu, durant el 2021, ha tramitat la declaració del Punt de referència de qualitat lumínica per al territori Parc. A aquesta declaració s'hi han adherit tots els municipis que formen part del Parc a més del municipi del Baix Pallars, fet que implica que puguin ser declarats com a zona de protecció lumínica màxima amb la qualificació E1. A partir del moment de declaració, els ajuntaments i les empreses del municipi tenen un termini de quatre anys per adequar les seves instal·lacions lumíniques al que estipula la qualificació E1. Això implica, no només la consegüent reducció en contaminació lumínica si no també un estalvi energètic associat. Per impulsar aquesta transformació existeixen línies d'ajut destinades a ens locals i es preveu que properament s'obriran noves línies destinades a empreses privades com hotels, càmpings, etc.

Aquesta declaració també ha estat impulsada pel Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, per tant, alguns dels ajuntament que estan dins la seva àrea d'influència ja han portat a terme el canvi d'enllumenat públic.

De fet, segons l'estudi *Diagnosi de la situació energètica municipal. Propostes d'actuació i prioritats dels grups d'acció local de la província de Lleida*, (GAL i Diputació de Lleida, 2021), elaborat pels Grups d'Acció local amb presència total o parcial a la província de Lleida i el Patronat de Promoció Econòmica de la Diputació de Lleida, es conclou que la major part d'inversions realitzades pels ajuntaments de les comarques del Pallars Sobirà i de l'Alt Urgell en els darrers 5 anys en matèria d'estalvi i eficiència energètica corresponen al canvi d'enllumenat públic.

L'estudi pot consultar-se a: <https://www.leaderponent.cat/media/inf-diagnosi-de-la-situacio-energetica-municipal-a-les-comarques-de-lleida.pdf>

El municipi de la Seu d'Urgell, al seu torn, té un Pla d'actuacions en eficiència energètica 2019-2021 el qual inclou un seguit línies a impulsar com el canvi d'enllumenat i la incorporació d'energies renovables en equipaments municipals (instal·lacions solars fotovoltaïques per autoconsum i instal·lació de xarxa de calor amb biomassa). Aquest Pla s'emmarca dins del projecte *Impulsa Energia. Eficiència energètica a l'Alt Urgell* promogut pel Consell Comarcal, junt amb la Diputació de Lleida i tots els Ajuntaments i EMD de la comarca. I que ha previst el canvi l'enllumenat públic en tots els municipis de la comarca i la millora en l'eficiència energètica d'alguns edificis públics.

Pla de recuperació europeu, fons NextGenerationEU i Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència espanyol

El Pla de recuperació europeu, desenvolupat en primer terme per contribuir a la recuperació econòmica i social de l'impacte causat per la pandèmia de la Covid-19 ha permès articular els fons NextGenerationEU, dotats amb més de 800.000 milions d'euros, com a instrument

temporal de recuperació; a més d'un pressupost a llarg termini amb l'objectiu de permetre, no només la recuperació, si no la transformació del model de desenvolupament europeu cap a un model més ecològic, digital i resiliència. El pressupost a llarg termini, juntament amb els fons NextGenerationEU està dotat globalment amb més de 2 bilions d'euros. Es tracta, per tant, del paquet d'estímul més gran que mai s'ha finançat per Europa.

Els fons NextGenerationEU inclouen una partida majoritària assignada al Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR), i una partida menor que es vehicularà a partir de fons ja existents, ampliant-los el finançament, com els Fons Europeus de Desenvolupament Regional (FEDER) o els Fons Social Europeu (FSE).

Per tal de poder disposar dels nous fons del MRR, cada estat membre europeu ha hagut de desenvolupar el seu propi pla de recuperació. En el cas d'Espanya, es tracta del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència. Aquest s'ha articulat a partir de quatre eixos estratègics i deu polítiques palanca. Un dels eixos estratègics és la transició ecològica.

Figura 3.4.: Eixos estratègics i polítiques palanca del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència espanyol. Font: Govern d'Espanya

A Catalunya, els fons vinculats a la transició energètica, s'estan gestionat a través de l'Institut Català d'Energia (ICAEN). El paquet d'ajuts és molt important i hi ha diverses línies actives.

A desembre de 2021 hi ha publicats, en relació al foment d'energies renovables, per exemple, el Pla de rehabilitació energètica d'edificis de municipis de repte demogràfic (PREE 5000); i el Pla d'ajudes per inversions a projectes singulars locals d'energia neta, també per a municipis de repte demogràfic (DUS 5000)

Els municipis de repte demogràfic són aquells municipis de fins a 5.000 habitants i els municipis no urbans de fins a 20.000 habitants en els quals totes les seves entitats singulars

de població siguin de fins a 5.000 habitants. Per tant, afecten a pràcticament la majoria dels municipis integrats dins la CETS a excepció de la Seu d'Urgell.

A part, hi ha un nombre important de línies d'ajut per al desplegament i integració d'energies renovables. Una de les línies es per a impulsar l'autoconsum en el sector serveis, i una altra per a l'emmagatzematge. Per tant, aquests ajuts, junt amb l'encariment del cost de l'energia, fa preveure un important augment de la presència d'instal·lacions d'energies renovables per a l'autoconsum en empreses turístiques i allotjaments.

Ajuts Leader

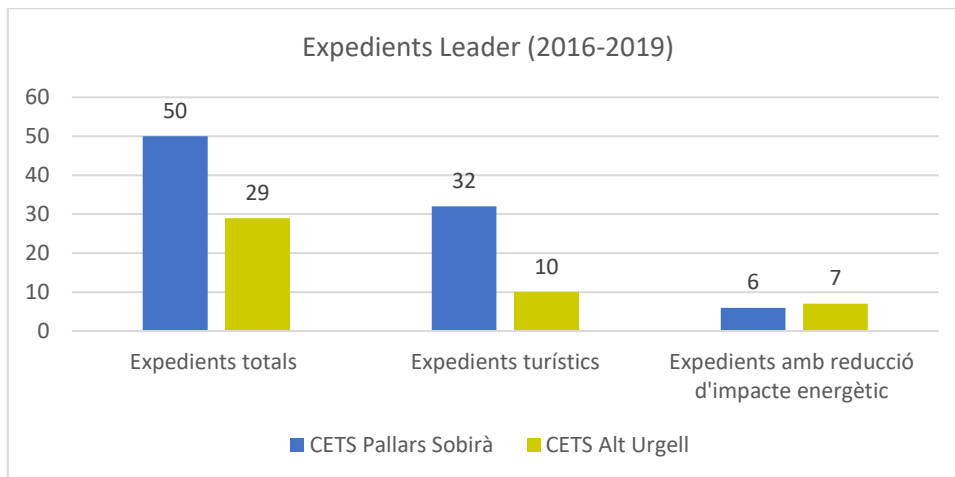
Actualment, no disposem de dades que ens permetin valorar quin és el nivell d'implantació d'energies renovables o sistemes d'estalvi energètic en empreses del sector turístic.

Un dels programes d'ajut, però, que han incentivat en els darrers anys la seva implantació en empreses privades rurals han estat els ajuts *Leader* per al foment de la diversificació econòmica en zones rurals.

Per tal de regular l'atorgament d'aquest ajuts, els Grups *Leader* han establert un seguit de criteris de valoració amb l'objectiu de promoure les línies estratègiques de desenvolupament establertes en la seva planificació. Així, un dels criteris clau per aconseguir una bona valoració és que el projecte sol·licitat es vinculi a la mitigació del canvi climàtic i que incorpori l'ús d'energies renovables i/o mesures d'estalvi energètic.

Al territori CETS del Pallars Sobirà, que depèn del Consorci *Leader* Pirineu Occidental, durant el període 2016-2019, s'han concedit un total de 49 ajuts a projectes d'inversió privada. D'aquests, 32 han estat destinats a empreses turístiques (hotels, càmpings, empreses de serveis, allotjaments de turisme rural) i en un cas s'ha concedit a una empresa de producció agroalimentària per adequar les instal·lacions a una nova línia de negoci turística. D'aquest, 6 han realitzat inversions de millora en les seves instal·lacions vinculada a l'abastiment a partir d'energies renovables o l'estalvi energètic, en la seva majoria per instal·lació de calderes de biomassa.

En el cas del territori CETS de l'Alt Urgell, al Consorci *Leader* Alt Urgell Cerdanya, durant el mateix període 2016-2019 ha concedit un total de 29 ajuts a projectes d'inversió privada. D'aquests, 10 corresponen a projectes destinats a inversions en l'àmbit turístic. I d'aquests, 7 han fet inversions específiques en termes de reduir la despesa energètica i implantar energies renovables.

Gràfic 3.4: Nombre d'expedients totals, en l'àmbit del turisme, i d'aquest amb inversions de millores energètiques, concedits en els territoris CETS al Pallars Sobirà i l'Alt Urgell (Període 2016-2019). Font: Consorci *Leader* Pirineu Occidental; Consorci *Leader* Alt Urgell-Cerdanya

3.2. Promoció del transport públic i la mobilitat sostenible

En aquest moment no hi ha constància que s'hagin realitzat estudis per comptar amb una aproximació global de la petjada de carboni generada per l'activitat turística. Això impedeix saber quines són les principals fonts d'emissió directes o indirectes i establir estratègies específiques per a reduir-la. Tot i això, si assumim que en l'activitat turística és el transport la principal font d'emissió de gasos d'efecte hivernacle, el principal limitant que té en aquest moment el territori CETS per reduir la petjada ve determinat per la gran dependència del vehicle privat per accedir-hi i la no existència de mitjans de transport alternatius com podrien ser els ferroviaris.

En relació al càlcul d'emissions, només s'ha identificat un projecte, Gratitude Pallars, que s'explica en els apartats 2.1. i 2.3., que faciliti als visitants el càlcul de la seva petjada i la possibilitat de compensar-la.

No es té constància que hi hagi estudis, però, que identifiquin quins són globalment els mitjans de transport emprats pels visitants des del seu lloc d'origen fins arribar al Pirineu. Per tant, no hi ha possibilitat de realitzar estimacions en aquest sentit.

A l'hora de promocionar el transport públic un cop el visitant ha arribat al Parc, l'oferta és també molt limitada. Tot seguit, s'expliquen els diferents serveis de transport públic existents en aquest moment i l'ús que se'n fa, tant per part de la població local com del públic visitant.

Transport públic

En aquest apartat es recullen tots els serveis de transport públic que actualment es troben operatius al Pallars Sobirà i la zona CETS de l'Alt Urgell.

Transport públic al Pallars Sobirà

Servei d'autobusos que connecten el Pallars Sobirà amb Barcelona i Lleida

També connecta amb l'estació de tren de la Pobla de Segur per tal de poder enllaçar amb els trens que van de Pobla fins a Lleida capital.

Transport a la demanda dins la comarca del Pallars Sobirà

Aquest servei es dona des del Consell Comarcal del Pallars Sobirà i consisteix en un transport sota demanda dins de la comarca per comunicar els pobles més allunyats amb les poblacions principals com són Sort, Llavorsí o Esterri d'Àneu.

En total hi ha 20 rutes diferents (veieu la següent taula) que majoritàriament donen servei el dimarts (12 rutes), dia de mercat a Sort, i algunes altres dimarts i dijous (5 rutes). Hi ha una

ruta que es realitzen tot els dies lectius de l'any; una ruta que es realitza tots els dies laborals de l'any i una ruta que també es fa els dies laborals, però només de juliol i agost.

La majoria de rutes només consisteixen en 2 trajectes, un d'anada i un de tornada. Al dissenyar-se el servei per cobrir les necessitats de la població local, l'anada és preveu des dels petits nuclis i la tornada des dels nuclis de serveis, això fa que el servei sigui poc útil per als possibles visitants que s'allotgen majoritàriament i de forma més centralitzada als nuclis de serveis i que podrien tenir interès en visitar els nuclis més allunyats de capçalera de vall.

El preu del bitllet està subvencionat pel Consell Comarcal i té un cost per trajecte d'1 o 2 euros depenent de la durada del trajecte.

Línia	Periodicitat	Horaris
Isil – Esterri d'Àneu	Dies lectius	Anada matí- tornada tarda
Àreu – Llavorsí	Tots els dimarts de l'any	Anada matí – tornada matí i tarda
Àreu – Sort	Tots els dimarts de l'any	Anada matí – tornada migdia
Baiasca - Sort	Tots els dimarts de l'any	Anada matí – tornada migdia
Burg - Sort	Tots els dimarts de l'any	Anada matí – tornada migdia
Caregue – Rialp- Sort	Tots els dimarts de l'any	Anada matí – tornada migdia
Enviny - Sort	Tots els dimarts i dijous de l'any	Anada matí – tornada migdia
Escós - Sort	Tots els dimarts de l'any	Anada matí – tornada matí
Estaron- Esterri d'Àneu	Tots els dimarts i dijous de l'any	Dimarts anada matí – tornada matí. Dijous anada migdia – tornada tarda
Gavàs – Esterri d'Àneu	Tots els dimarts i dijous de l'any	Dimarts anada matí- tornada matí i tarda. Dijous anada migdia i tornada tarda
Llessuí - Sort	Tots els dimarts i dijous de l'any	Dimarts anada matí i tornada migdia. Dijous anada matí i tornada migdia
Monternatró - Sort	Tots els dimarts de l'any	Anada matí – tornada migdia
Peracalç - Sort	Tots els dimarts de l'any	Anada matí- tornada migdia
Rodés - Sort	Tots els dimarts de l'any	Anada matí- tornada migdia
Roní – Sort	Tots els dimarts de l'any	Anada matí- tornada migdia
Rubió - Sort	Tots els dimarts i dijous de l'any	Anada matí- tornada migdia
Tavascan - Llavorsí	Tots els dies laborables de l'any	Anada matí- tornada tarda i dimarts també tornada matí Enllaça amb l'Alsa que va a Tremp
Tavascan - Sort	Tots els dimarts de l'any i laborables de juliol i agost	Anada matí – tornada migdia.
Tírvia - Llavorsí	Tots els dimarts de l'any	Anada matí -tornada matí i migdia
Tornafort - Sort	Tots els dimarts de l'any	Anada matí – tornada migdia

Taula 3.5. Línies de transport a la demanda al Pallars Sobirà. Font: CCPS

El taxi de la neu

És un transport a la demanda que durant la temporada d'esquí comunica Sort, la capital de la comarca, amb Port Ainé o bé amb Espot.

En el cas de les pistes de Port Ainé, ubicades dins de la zona CETS, els horaris del serveis són:

Laborables no festius: anada 9.00h i tornada 15.00h

Caps de setmana i festius: anada 8.30h i tornada 16.30h

Servei no operatiu el dilluns (no festius)

Preu del trajecte: 2€

L'ús del transport a la demanda al Pallars Sobirà

El transport a la demanda a la comarca del Pallars Sobirà ha tingut un total d'11.178 usuaris l'any 2020 i un total de 14.656 usuaris l'any 2021 (dades facilitades pel Consell Comarcal del Pallars Sobirà).

SERVEIS	gener	febrer	març	abril	maig	juny	juliol	agost	set.	oct.	nov.	des.	TOTAL
Sort - La Seu d'Urgell	135	115	64	18	30	111	134	119	102	92	84	87	1091
Vall Cardós - Sort	55	52	12	0	12	34	31	25	39	26	18	26	330
Vall Ferrera - Sort	12	9	8	12	14	18	17	14	20	16	16	18	174
Àreu-Tírvia-Llavorsí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Tavascan-Llavorsí	9	16	4	0	10	6	33	18	12	8	8	10	134
Enviny - Sort	39	39	38	26	26	40	26	34	42	38	34	46	428
Llessui - Sort	37	22	33	19	17	21	24	21	27	25	18	22	286
Baiasca-Sort	8	6	8	0	8	10	8	8	10	8	8	8	90
Burg-Sort	8	8	6	0	5	18	28	30	40	18	18	22	201
Esterrí d'Àneu - Sort	198	187	99	0	0	41	0	0	143	252	252	156	1328
Isil - Esterrí d'Àneu	36	34	18	0	0	0	0	0	26	46	63	39	262
Gavàs - Esterrí d'Àneu	12	14	6	0	0	2	6	8	40	56	52	39	235
València d'Àneu - Tremp	593	371	376	50	136	253	347	269	206	507	446	345	3899
Roní - Sort	10	6	4	0	0	12	6	6	10	10	13	12	89
Rubió - Sort	24	18	18	11	17	28	34	34	38	14	16	18	270
Escós - Arcalís - Sort	8	10	8	0	16	17	16	14	12	14	14	16	145
Escàs - Caregue - Rialp - Sort	6	4	6	0	9	4	4	4	4	4	6	8	59
Montenartró - Sort	8	8	10	8	8	8	8	8	10	8	8	10	102
Estaron - Esterrí d'Àneu	42	42	20	0	0	4	4	6	8	6	4	4	140
Peracalç - Sort	12	13	8	8	12	17	16	15	10	13	13	15	152
Sort - Rialp - Roní - PortAiné (estació d'esquí)	588	577	305	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1470
Sort - Espot Esquí	73	152	66	0	0	0	0		0	0	0	0	291
TOTAL	1913	1703	1117	152	320	644	742	633	799	1163	1091	901	11178

Taula 3.6: Usuaris que han utilitzat els serveis de viatgers corresponents al Pla Comarcal de muntanya referents a l'any 2021 (gener-desembre) a la Comarca del Pallars Sobirà. Font: Consell Comarcal del Pallars Sobirà

SERVEIS	gener	febrer	març	abril	maig	juny	juliol	agost	set.	oct.	nov.	des.	TOTAL
Sort - La Seu d'Urgell	84	66	76	87	103	117	124	149	149	116	101	103	1275
Vall Cardós - Sort	30	18	32	36	28	39	76	82	43	44	47	39	514
Vall Ferrera - Sort	14	14	18	10	16	22	20	20	16	14	16	9	189
Àneu-Tírvia-Llavorsí	0	2	0	4	4	0	0	4	0	2	0	10	26
Tavascan-Llavorsí	12	8	21	7	18	8	30	34	47	23	27	25	260
Enviny - Sort	40	33	38	42	36	40	42	44	40	36	40	34	465
Llessui - Sort	18	20	26	20	24	26	30	32	23	23	34	24	300
Baiasca-Sort	8	8	10	8	8	8	8	10	8	6	10	8	100
Burg-Sort	10	16	14	14	16	16	26	48	60	24	24	26	294
Esterri d'Àneu - Sort	165	187	220	198	189	160	0	0	210	285	273	169	2056
Rodés-Sort	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Isil - Esterri d'Àneu	42	51	60	53	63	48	0	0	84	57	63	39	560
Gavàs - Esterri d'Àneu	36	40	46	42	58	38	10	12	42	45	49	32	450
València d'Àneu - Tremp	405	423	581	473	472	390	518	347	340	487	552	417	5405
Tírvia-Llavorsí	0	2	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Roní - Sort	10	13	12	10	12	12	12	12	16	13	18	8	148
Rubió - Sort	16	16	32	34	30	36	52	74	64	52	40	30	476
Escòs - Arcalís - Sort	14	17	18	11	12	22	17	24	16	16	14	16	197
Escàs - Caregue - Rialp - Sort	6	4	4	4	4	6	8	10	4	4	6	6	66
Tornafort - Sort	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Montenartró - Sort	8	8	10	8	8	10	8	10	8	8	12	8	106
Estaron - Esterri d'Àneu	6	6	6	8	8	8	6	4	6	9	10	8	85
Peracalç - Sort	12	10	10	12	10	8	14	24	10	10	14	14	148
Sort - Rialp - Roní - PortAiné (estació d'esquí)	713	187	249	24	0	0	0	0	0	0	0	282	1455
Sort - Espot Esquí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	18
Llavorsí- La Pleta del Prat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57	57
TOTAL	1649	1149	1483	1109	1119	1014	1001	940	1186	1274	1350	1382	14656

Taula 3.7: Usuaris que han utilitzat els serveis de viatgers corresponents al Pla Comarcal de muntanya referents a l'any 2021 (gener-desembre) a la Comarca del Pallars Sobirà. Font: Consell Comarcal del Pallars Sobirà

L'Ski bus

És un servei que combina transport més forfet de dia a les pistes d'esquí de Port Ainé. El bitllet de bus d'anada i tornada sortint de Lleida (6.45h), fa parada a: Balaguer, Tremp, La Pobla de Segur, Sort, Rialp i Port Ainé (9.30h).

Aquest servei està operatiu tota la temporada d'esquí tots els dissabtes, diumenges, festius i els dies del Pont de la Puríssima.

El servei l'ofereix l'empresa Alsa i el preu varia depenent de si només és el transport (entre 16,50€ i 12,50€) o el transport i forfait (entre 37,50€ i 33,50€).

El bus del Parc

És un transport dissenyat per donar servei als visitants del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. El transport té un recorregut circular que dona servei als següents pobles: Pla de l'Ermita – Taüll – Vielha – Esterri d'Àneu – Espot – Sort – La Pobla de Segur. Funciona de finals de juny a finals de setembre amb horari de 6 del matí a 21 del vespre.

És un servei bàsicament destinat als turistes i visitants del Parc Nacional i els hi facilita la realització de rutes lineals dins del territori Parc. El servei passa pel Pallars Sobirà provinent de l'Alta Ribagorça i la Val d'Aran i es dirigeix llavors al Pallars Jussà.

Des de l'oficina de turisme del Pallars Sobirà informen que el servei s'utilitza poc pels visitants de la comarca ja que no hi ha la possibilitat de realitzar el trajecte d'anada de Sort a Espot, mentre que sí que hi ha la possibilitat de realitzar el trajecte a la inversa.

El servei de taxis

A la comarca hi ha un ampli servei de taxis desplegat per la majoria de municipis del Pallars compost per una quarantena de taxistes, els quals donen servei tant a la població local com als visitants. La majoria de taxistes disposen de vehicles habilitats per circular per pistes i camins sense asfaltar.

Accions futures previstes d'ús de transport col·lectiu dins del Parc Natural de l'Alt Pirineu

L'any 2021 es va realitzar un estudi de capacitat de càrrega a la Vall de Bonabé en el qual es va concloure com a possibles actuacions limitar la circulació de vehicles motoritzats, la qual cosa s'està gestionant amb la tramitació de la ZEQA; i la creació d'un transport col·lectiu per donar servei als visitants durant els períodes de màxima afluència. Per a tirar endavant aquesta acció s'està estudiant la possibilitat de que es tracti d'un servei de transport col·lectiu sense conductor i es preveu realitzar una prova pilot durant l'estiu del 2022. D'implantar-se aquest servei, seria el primer d'aquestes característiques dins l'àmbit de la CETS.

Transport públic a l'Alt Urgell (zona CETS)

Servei d'autobusos que connecten l'Alt Urgell amb Barcelona i Tarragona.

Existeix un servei de bus entre l'Alt Urgell i Barcelona, i un entre l'Alt Urgell, Tarragona i Reus.

Servei d'autobusos que connecten l'Alt Urgell amb Andorra.

Servei diari de busos que connecta la Seu d'Urgell amb Andorra i que té una freqüència de pas d'aproximadament 1 autobús a l'hora entre les 7 i les 21 hores. Aquest servei es veu reduït aproximadament a la meitat els diumenges.

També s'ha creat un nou servei de bus per connectar l'aeròdrom de la Seu d'Urgell amb Andorra. I un servei entre Andorra, la Seu d'Urgell i la Costa Daurada (l'Hospitalet de l'Infant) tot i que amb la Covid-19, la línia es va suspendre.

Transport a la demanda dins la comarca de l'Alt Urgell.

Servei sota reserva que es dona des del Consell Comarcal de l'Alt Urgell i consisteix en un transport dins de la comarca per comunicar els pobles més allunyats amb les principals poblacions.

En total, hi ha 14 rutes diferents, de les quals 13 tenen vinculació a la zona CETS ja que tenen com a destinació la Seu d'Urgell. La majoria de rutes donen servei només el dimarts i el divendres (7 rutes), sent el dimarts dia de mercat a la Seu; algunes només operen el dimarts (2 rutes); i una minoria (2 rutes) tenen un servei més ampli donant servei de dilluns a divendres i de dilluns a dissabte feiners.

La majoria de rutes només consisteixen en 2 trajectes, un d'anada i un de tornada.

Línia	Periodicitat	Horaris
Servei 1: Vall d'Alinyà a La Seu d'Urgell	Dimarts	Anada matí- tornada migdia
Servei 2: Bescaran i Estamariu a la Seu	Dimarts i divendres	Anada matí – tornada migdia
Servei 4: Vall de Castellbò a la Seu	Dimarts i divendres	Anada matí – tornada migdia
Servei 5: Ars a La Seu d'Urgell	Dimarts	Anada matí – tornada migdia
Servei 6: Arduix, Argolell i Arcavell a la Seu	Dimarts i divendres	Anada matí – tornada migdia
Servei 7: Valls d'Aguilar a la Seu	Dimarts i divendres	Anada matí – tornada migdia
Servei 8: Querforadat- Castellnou- Aristot a la Seu	Dimarts i divendres	Anada matí – tornada migdia
Servei 9: Vall de Cava a la Seu	Dimarts i divendres	Anada matí – tornada migdia
Servei 10: Vall de Banat a la Seu	Dimarts i divendres	Anada matí – tornada migdia
Servei 20: Tuixén – La Seu d'Urgell	De dilluns a dissabte dies feiners	Anada matí – tornada migdia
Servei 21: Lles – Martinet – La Seu d'Urgell	De dilluns a divendres dies feiners	Anada matí – tornada migdia

Taula 3.8. Línies de transport a la demanda a l'Alt Urgell. Font: CCAU

El bus blanc

És un servei de transport a la demanda que connecta la Seu d'Urgell amb l'estació d'esquí nòrdic de Sant Joan de l'Erm.

El servei funciona diàriament durant les festes de Nadal, excepte el dia de Cap d'Any, i tots els diumenges i dies festius fins al final de la temporada d'esquí.

L'autocar surt de l'estació d'autobusos de la Seu d'Urgell a les 8.30h del matí i arriba a Sant Joan de l'Erm una hora més tard. Pel camí fa parades a la plaça de la Trobada de Montferrer i als pobles d'Aravell, Castellbò i Sant Andreu. La tornada des de Sant Joan de l'Erm es duu a terme a les 14h. El preu del bitllet és d'1,5€.

Aquest servei es presta pel sistema de transport a la demanda i ve a completar la línia ja existent entre la Seu i Castellbò.

Aquest transport està pensat per a esquiadors, però també per a altres usuaris que vulguin anar a passar un matí a la natura. Cal recordar que Sant Joan és un punt d'entrada al Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Pel que fa als usuaris d'aquest servei, l'any 2020 va tenir un total de 740 usuaris i al 2021 van ser 616. Podeu veure les dades detallades a les taules de l'apartat següent.

L'ús del transport a la demanda a l'Alt Urgell

El transport a la demanda a la comarca de l'Alt Urgell ha tingut un total de 6.785 usuaris l'any 2020 i un total de 9.183 usuaris l'any 2021 (dades facilitades pel Consell Comarcal de l'Alt Urgell).

SERVEIS	GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY	JULIOL	AGOST	SETEMBRE	OCTUBRE	NOVEMBRE	DESEMBRE	TOTAL
L'Alzina - Organyà - La Seu	32	30	24	14	20	34	32	36	25	34	24	26	331
Bescaran - la Seu	26	25	13	14	20	24	22	18	21	21	20	20	244
Cabó - Organyà	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Albet - la Seu	34	30	16	12	28	28	26	24	28	28	30	26	310
Ars - la Seu	16	16	16	8	16	20	20	32	28	16	16	16	220
Ardux - la Seu	14	20	16	14	16	24	24	24	28	26	16	24	246
Els Castells - la Seu	54	48	36	28	48	68	50	51	62	64	53	50	612
Arenys-Querforadat-la Seu	22	24	18	8	16	30	34	34	26	16	18	20	266
Ansovell - la Seu	26	28	18	12	16	28	26	36	33	28	22	21	294
Vilanova de Banat - la Seu	22	24	22	18	36	47	46	42	34	38	36	34	399
Ossera - Tuixén	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ossera - la Seu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Calvinyà - la Seu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
La Seu - Sort	47	53	33	13	21	44	65	79	59	54	24	43	535
Oliana - Coll de Nargó	88	119	37	0	0	0	0	0	93	144	130	115	726
Montanissell - Organyà	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Peramola - Oliana	18	18	4	0	10	16	14	20	16	14	12	12	154
Tuixén - La Seu	86	74	61	52	51	76	86	75	90	93	90	98	932
Lles - La Seu	77	75	69	39	41	51	67	75	75	66	85	56	776
La Seu - Sant Joan de l'Erm	68	240	0	0	0	0	0	0	0	0	0	432	740
T O T A L	630	824	383	232	339	490	512	546	618	642	576	993	6.785

Taula 3.9: Quadre de dades estadístiques dels serveis de viatgers corresponents al Pla Comarcal de muntanya referents a l'any 2020 (gener-desembre) a la Comarca de l'Alt Urgell. Font: Consell Comarcal de l'Alt Urgell

SERVEIS	GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY	JULIOL	AGOST	SETEMBRE	OCTUBRE	NOVEMBRE	DESEMBRE	TOTAL
L'Alzina - Organyà - La Seu	24	24	37	27	28	42	56	59	40	38	34	34	443
Bescaran - la Seu	16	21	23	21	16	32	22	12	20	28	31	33	275
Cabó - Organyà	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Albet - la Seu	30	28	34	30	28	34	32	28	30	24	34	32	364
Ars - la Seu	16	16	20	16	18	20	18	32	16	12	20	16	220
Ardux - la Seu	16	16	20	16	16	20	20	26	22	22	22	18	234
Els Castells - la Seu	54	59	71	57	83	66	78	78	70	62	70	69	817
Arenys-Querforadat-la Seu	16	16	22	18	21	31	50	40	34	16	28	22	314
Ansovell - la Seu	16	22	34	28	23	35	28	29	30	27	23	25	320
Vilanova de Banat - la Seu	25	27	41	43	52	46	56	53	47	53	41	45	529
Ossera - Tuixén	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ossera - la Seu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Calvinyà - la Seu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
La Seu - Sort	25	37	41	47	49	51	96	101	82	74	90	79	772
Oliana - Coll de Nargó	75	146	206	149	107	55	40	42	148	126	80	53	1.227
Montanissell - Organyà	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Peramola - Oliana	16	13	18	18	12	14	10	16	12	14	16	8	167
Tuixén - La Seu	94	105	107	94	156	120	156	139	128	156	132	100	1.487
Lles - La Seu	58	74	98	96	120	114	134	134	138	140	150	152	1.408
La Seu - Sant Joan de l'Erm	4	168	0	0	0	0	0	0	0	0	0	444	616
T O T A L	485	772	772	660	729	680	796	789	817	792	771	1.130	9.183

Taula 3.10: Quadre de dades estadístiques dels serveis de viatgers corresponents al Pla Comarcal de muntanya referents a l'any 2021 (gener-desembre) a la Comarca de l'Alt Urgell. Font: Consell Comarcal de l'Alt Urgell

L'Aeroport Andorra – La Seu d'Urgell

A pesar de la limitada oferta de transport públic, el territori CETS compta amb un aeroport ubicat al municipi de Montferrer i que des del 2021 acull vols comercials.

Aquest hivern 2021/22, a més, la línia aèria Air Nostrum opera la ruta entre l'aeroport Andorra - la Seu d'Urgell i el d'Adolfo Suárez Madrid-Barajas. Ofereix vols regulars dos cops per setmana, els divendres i els diumenge.

També hi ha un servei regular d'autobusos de franc que connecta l'aeroport amb Andorra i que es coordina amb els horaris de sortida i d'arribada dels vols d'Air Nostrum.

Connexió entre el Pallars Sobirà i l'Alt Urgell

Passem el Cantó

Servei a la demanda entre el Pallars Sobirà i l'Alt Urgell que ofereix un trajecte de matí i un de tarda entre Sort i la Seu d'Urgell de dilluns a diumenge. Cal trucar el dia abans per a realitzar la reserva del viatge ja que són places limitades.

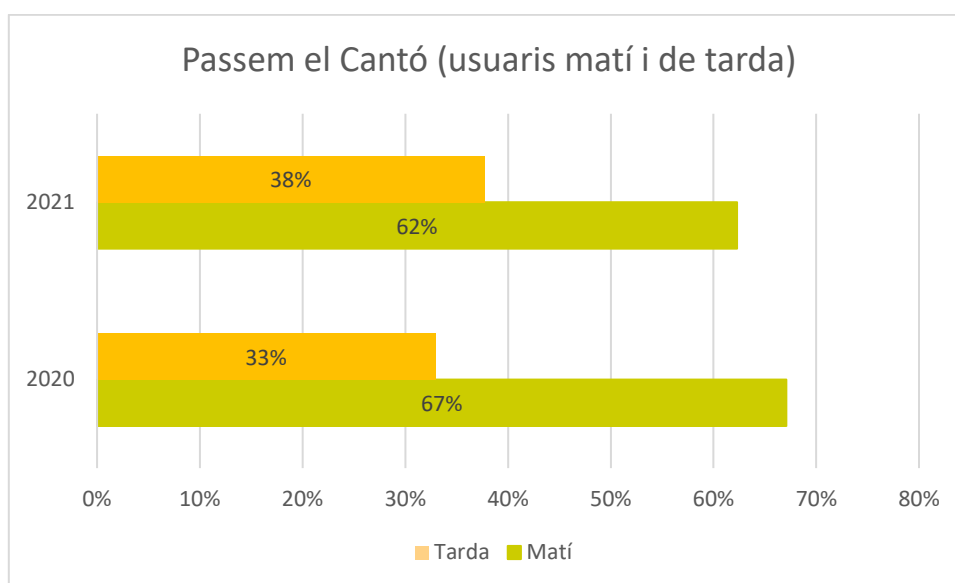
Les dades d'ús es poden consultar a les taules dels anteriors apartats. El transport de Passem el Cantó es gestiona des dels dos Consells Comarcals; en el cas del matí, des del Pallars Sobirà i el transport de tarda des de l'Alt Urgell.

En total el servei al 2020 va registrar 1626 usuaris, mentre que al 2022 els viatgers han augmentat fins a la xifra de 2047.

	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Set.	Oct.	Nov.	Des.	Total
Servei matí 2020	135	115	64	18	30	111	134	119	102	92	84	87	1091
Servei tarda 2020	47	53	33	13	21	44	65	79	59	54	24	43	535
Total 2020	182	168	97	31	51	155	199	198	161	146	108	130	1626
Servei matí 2021	84	66	76	87	103	117	124	149	149	116	101	103	1275
Servei tarda 2021	25	37	41	47	49	51	96	101	82	74	90	79	772
Total 2021	109	103	117	134	152	168	220	250	231	190	191	182	2047

Taula 3.11. Dades de viatgers del transport a la demanda Passem el Cantó dels anys 2020 i 2021. Font: Consell Comarcal de l'Alt Urgell (servei de tarda) i Consell Comarcal del Pallars Sobirà (servei de matí)

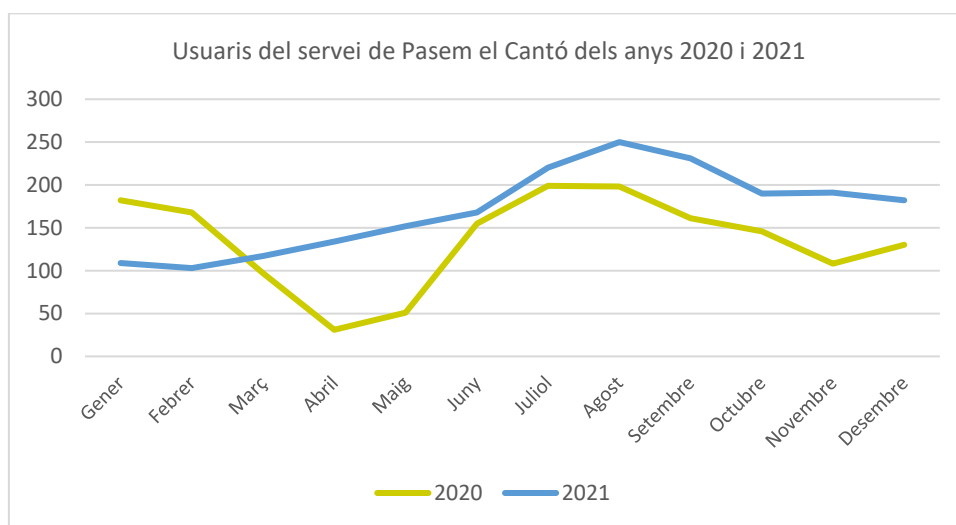
Els usuaris del matí són significativament superiors als usuaris de tarda.

Gràfic 3.5: Usuaris del transport a la demanda de Passem el cantó. Matí i tarda. Font: CCPS i CCAU

Si analitzem les dades mensuals, s'observa que tant al 2020 com al 2021 hi ha un increment considerable d'usuaris els mesos d'estiu, fet que pot indicar que és un servei utilitzat per

turistes i visitants que es desplacen entre les dos comarques. També s'observa un decreixement entre el març i el juny del 2020 a conseqüència del confinament que es va viure per la pandèmia de la Covid-19.

Gràfic 3.6: Usuaris del transport Passem el cantó per mesos. Anys 2020 i 2021. Font: CCPS i CCAU

El servei de ferrocarril dins de la CETS

Actualment, dins de la zona CETS no es disposa de servei de transport de ferrocarril. Tot i que cal destacar que en el Pla Director Urbanístic del Pallars Sobirà (2008) hi ha un apartat que proposa l'estudi del perllogament del traçat ferroviari de La Pobla de Segur (Pallars Jussà) fins a l'aeroport de la Seu d'Urgell. En el Pla s'especifica: «Aquest perllogamen afavoriria la dinamització global de la comarca i convertiria Sort en un nucli clau, intercanviador modal». No es té coneixement, però, que s'hagi fet cap actuació en aquets sentit.

Altres actuacions vinculades a la mobilitat sostenible

Les vies verdes en el territori de la CETS

Actualment no existeix cap via verda dins del territori de la CETS.

A l'any 2020 es van iniciar els tràmits per a crear un tram de via verda per unir els municipis de Rialp i Sort, amb l'objectiu de fomentar la mobilitat sostenible entre aquest dos nuclis de població del Pallars Sobirà. Estava previst que la via verda estigués finalitzada a començaments del 2022, però actualment no s'ha fet encara cap actuació al respecte.

Punts de recàrrega

El foment del vehicle elèctric a portat també a alguns ajuntaments i entitats privades a instal·lar punts de recàrrega.

Actualment, a l'àmbit de la ZETS s'han identificat els següents punts:

- Llavorsí (Endesa X).
- Rialp – Zona d'autocaravanes. Funciona amb unes targetes que es distribueixen a través dels comerços del pobles al realitzar compres iguals o superiors a 15 euros.
- Benzinera Rialp.
- Tavascan (Endesa X).
- Ribera de Cardós.
- Món Natura Pirineus (Tesla).
- La Seu d'Urgell (Peusa).

PRINCIPALS CONCLUSIONS I ANÀLISI DE PUNTS FORTS I FEBLES

3. Reducció de l'empremta de carboni, la contaminació i el malbaratament de recursos

La percepció general és que s'estan fent passos per reduir l'impacte global de l'activitat turística (la dels mateixos visitants o la de les infraestructures per donar-los servei), però que són lents i que encara queda molt camí per recórrer.

Pel que fa a la gestió dels residus, la valoració del porta a porta és bona, però es destaca que encara existeixen disfuncions importants per adequar-la a la població estacional, a la que li manca informació i mecanismes de gestió.

A més, la gestió dels residus posa de manifest que no s'han analitzat suficientment les externalitats de l'activitat turística i quin és l'impacte real sobre la societat que l'acull ni sobre el seu entorn (residus, consum d'aigua, sanejament, consum energètic, petjada de carboni, etc.)

Per altra banda, tampoc no hi ha dades sobre la implantació d'energies renovables i estalvi energètic en establiments turístics, tot i que s'assumeix que l'encariment de les energies fòssils i les mesures per fomentar l'autoabastiment o la instal·lació d'energies de renovables, en milloraran la implantació.

Finalment, el transport públic i la mobilitat sostenible es considera una de les grans assignatures pendents al territori CETS, amb una dependència molt gran del transport privat. La manca d'estudis referents a la procedència dels visitants i els mitjans de transports emprats des del seu punt d'origen impedeixen realitzar estimacions d'impacte i de petjada de carboni del global de l'activitat turística.

- L'estalvi econòmic respecte a la despesa energètica està provocant que poc a poc, les empreses turístiques adoptin estratègies d'estalvi, eficiència i de fonts renovables.
- Existència d'ajudes que fomenten l'autoconsum i la implantació d'energies renovables i d'estalvi energètic.
- La gestió dels residus porta a porta és un punt fort i singularitzador, ja que posa de manifest el compromís ambiental del territori, però que presenta encara disfuncions respecte al sector turístic i de segones residències.
- Estan sorgint iniciatives públiques que utilitzen fonts d'energia renovables i locals (biomassa) i que poden incidir en el global de la comunitat i en altres grans consumidors (com establiments hotelers, per exemple).

- Excessiva dependència del transport privat.
- Manca d'una bona xarxa de transport públic. I d'un transport específic a la zona del Parc Natural.
- Manca de carrils bicis al fons de vall.
- Manca de punts de càrrega per a vehicles elèctrics.
- Ús encara minoritari de la biomassa local com a recurs energètic.
- Manca de mecanismes per adequar la gestió dels residus a l'activitat turística i als segons residents.
- Manca d'estratègies locals per reduir la generació de residus (envasos, p ex.).
- Poca sensibilitat respecte a la reducció de la petjada ecològica, tant en locals com en visitants.

4. Proporcionar a totes les persones visitants accés segur, instal·lacions de qualitat i experiències especials en l'espai natural protegit

4.1. Oportunitats d'accés, seguretat i gestió dels riscos

Per tal d'arribar al PNAP i a la resta de municipis inclosos en la CETS es pot optar pel transport públic i per transport privat. El transport públic, però, tal com s'ha posat de manifest en l'apartat anterior és limitat i actualment només cobreix amb serveis regulars l'accés fins a les poblacions més importants de l'àmbit.

Per accedir a l'interior de l'espai s'ha de recórrer carreteres de muntanya o pistes forestals no pavimentades, per a la qual cosa cal utilitzar vehicle privat o, si es prefereix el transport públic, taxis tot-terreny locals.

Alternativament, el Parc recomana accedir a les zona a peu o en bicicleta de muntanya, utilitzant la xarxa de camins existent que, sovint, tenen el seu inici en els nuclis de població.

Si s'accedeix en transport privat, tal i com s'ha explicat a l'apartat 1.5., cal tenir en compte que alguns accessos al PNAP són regulats. Aquestes regulacions compleixen diferents objectius, per una banda de seguretat, sobretot de seguretat hivernal (per risc de gel o neu); però també de protecció de l'entorn i de regulació del flux de visitants.

Accés segur

Per altra banda, el PNAP ofereix informació i consell per tal d'accedir de forma segura. Els **consells** que es donen de forma regular als visitats són els següents:

- Als centres d'informació del Parc informen i orienten per tal de planificar una bona visita.
- El Parc disposa d'una xarxa extensa d'itineraris a peu senyalitzats que permeten visitar els indrets més significatius de la zona.
- Hi ha camins senyalitzats d'accés restringit només a veïns i serveis, en els quals l'accés comú general en vehicles motoritzats hi resta prohibit. Algunes vies estan tancades temporalment durant el període d'hivern i primavera. Hi ha senyalització informativa al respecte.

- Part del territori del Parc Natural és de propietat privada. Es recomana als visitants que respectin la gent que hi viu i que no es camini als terrenys cultivats i prats de dall.
- En cas de trobar un filat o tanca en el camí, s'indica que cal tornar-la a tancar després de passar-hi, ja que manté el bestiar al seu lloc.
- L'acampada lliure no és permesa. Només es pot pernoctar (bivac o tenda de campanya) de 20h a 8h per sobre dels 2.000 m i una sola nit en una mateixa localització. Fora de l'horari permès, no hi pot haver cap tenda muntada.
- Per motius de seguretat i conservació, és rigorosament prohibit encendre foc, excepte a les àrees d'esbarjo dotades amb barbacoes amb mataguspies.
- No es poden llençar deixalles. Aquestes s'han de portar fins als contenidors dels pobles. I es donen indicacions sobre la necessitat de separar-les en el contenidor corresponent.
- S'informa sobre la obligatorietat de portar els gossos lligats en tot moment dins la zona del Parc per tal de no causar molèsties al bestiar o a la fauna salvatge.
- S'informa que no es poden collir plantes silvestres, degut a que moltes són escasses i poden estar protegides.
- S'alerta de no espantar ni molestar els animals salvatges, amb indicacions sobre com observar-los sense interferir en el seu comportament. I la importància de no donar-los menjar i perquè no fer-ho.

El PNAP ha editat també cinc **mapes-guia sectorials** per tal que els visitants puguin organitzar més fàcilment la seva visita. N'hi ha un per cada un dels grans sectors o valls que conformen el territori del Parc i contenen la següent informació:

- Presentació del sector i informació sobre els elements destacats del seu patrimoni.
- Itineraris senyalitzats pel Parc, organitzats segons nivells de dificultat.
- Elements d'interès, en funció de la seva tipologia (alta muntanya, boscos, bordes i zones ramaderes, patrimoni històric i cultural, àrees d'esbarjo i miradors).
- Serveis (ajuntaments, oficines de turisme, museus i equipaments culturals, allotjaments, artesanía).

Avís de riscos

En aquest moment, el PNAP no compta amb un **Pla de seguretat**.

Sí que hi ha, però, a la web un apartat d'avisos, en el qual s'informa sobre possibles riscos i alertes del moment, com pot ser el risc d'allaus o el risc d'incendis forestals. En aquest sentit, a la web també hi ha un accés directe al butlletí d'allaus de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.

En aquest moment es compta amb un **Atesmaps** de la zona de Tavascan, en projecció de que aquest mapes puguin fer-se en tot el territori Parc. Els Atesmaps són una eina online de planificació de sortides en muntanya hivernal al Pirineu. Concentra totes les zones ATES classificades fins al moment i les capes complementàries d'orientacions-altituds i pendents. Mitjançant l'avaluador de condicions, es relaciona la classificació del terreny ATES amb el

Butlletí de Perill d'Allaus de la zona. Juntament amb la càrrega de *tracks* i la visualització en 3D, l'eina del visor permet planificar l'activitat de la millor forma possible.

La cartografia ATES (Avalanche Terrain Exposure Scale) és una classificació del terreny segons la seva exposició a les allaus. Va ser creada al Canadà l'any 2003 i cada cop més són les zones muntanyoses cartografiades segons aquesta metodologia.

Els mapes es realitzen des de l'Associació ATESMAPS, una entitat sense afany de lucre que té com a finalitat incentivar la planificació de l'activitat esportiva en la muntanya hivernal i remarcar-ne la seva importància; promoure la formació de la seguretat en terreny d'allaus; concentrar tota informació relativa al perill d'allaus, creant una base de dades que permeti profunditzar en l'estudi de les allaus; divulgar dades i/o estudis rellevants per al coneixement de les allaus i promoure l'expansió de la cartografia ATES per tot el Pirineu.

Els rescats de muntanya

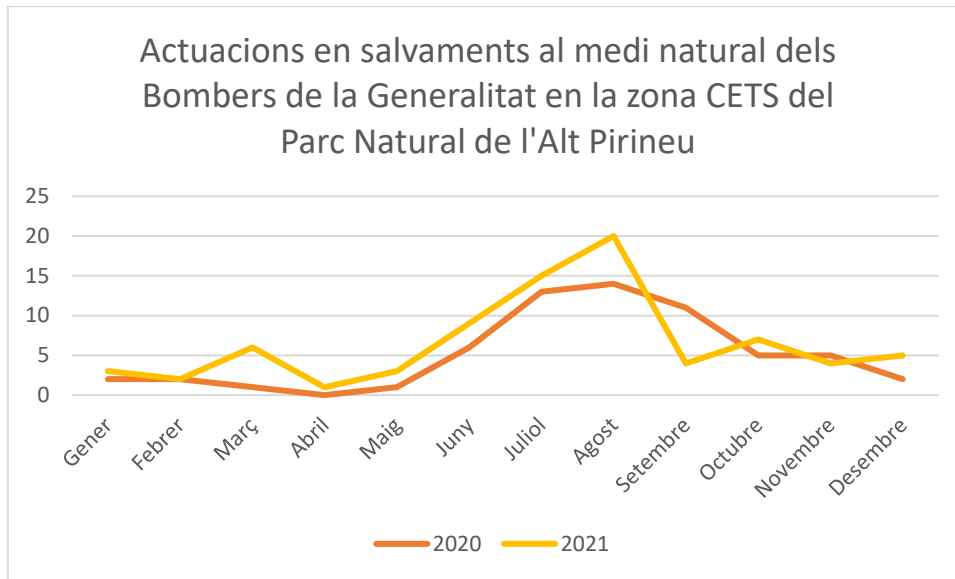
Per altra banda, les dades publicades pel Departament d'Interior sobre el número de rescats en muntanya, persones perdudes en el medi natural i rescats fluvials posa de manifest que hi ha un nombre significatiu d'actuacions en aquest sentit, que s'intensifica especialment en períodes de vacances, els mesos de Setmana Santa i, especialment, a l'estiu.

Municipi	Comarca	Rescats persones perdudes	Rescat de muntanya	Recerca i/o rescat en medi fluvial	2020 Total actuacions	Rescats persones perdudes	Rescat de muntanya	Recerca i/o rescat en medi fluvial	2021 Total actuacions
Montferrer	Alt Urgell	5	2	0	7	4	3	0	7
La Seu d'Urgell	Alt Urgell	0	0	0	0	0	2	2	4
Valls d'Aguilar	Alt Urgell	2	0	0	2	0	0	0	0
Valls de Valira	Alt Urgell	0	4	0	4	1	8	0	9
Alins	Pallars Sobirà	3	12	0	15	6	8	0	14
Alt Àneu	Pallars Sobirà	3	9	0	12	3	11	0	14
Baix Pallars	Pallars Sobirà	0	2	2	4	1	2	1	4
Esterrri d'Àneu	Pallars Sobirà	0	1	0	1	0	0	0	0
Farrera	Pallars Sobirà	1	0	0	1	1	1	0	2
La Guingueta d'Àneu	Pallars Sobirà	1	0	0	1	1	3	0	4
Lladorre	Pallars Sobirà	2	7	0	9	4	10	0	14
Rialp	Pallars Sobirà	0	0	2	2	0	0	0	0
Soriguera	Pallars Sobirà	1	0	0	1	0	1	0	1
Sort	Pallars Sobirà	0	3	0	3	0	3	1	4
Vall de Cardós	Pallars Sobirà	0	0	0	0	0	2	0	2
	Total	18	40	4	62	21	54	4	79

Taula 4.1. Actuacions de salvament en el medi natural realitzades pels bombers de la Generalitat als municipis de la CETS durant el 2020 i 2021. Font: Departament d'Interior. Direcció General de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments

Any	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre	Total	
Alt Urgell	2020	0	0	0	0	1	3	1	0	1	3	4	0	13
	2021	0	0	1	0	2	4	3	1	1	4	3	1	20
Pallars Sobirà	2020	2	2	1	0	0	3	12	14	10	2	1	2	49
	2021	3	2	5	1	1	5	12	19	3	3	1	4	59
Total	2020	2	2	1	0	1	6	13	14	11	5	5	2	62
	2021	3	2	6	1	3	9	15	20	4	7	4	5	79

Taula 4.2. Actuacions de salvament en el medi natural realitzades pels bombers de la Generalitat als municipis de la CETS de l'Alt Urgell i del Pallars Sobirà per mesos. Font: Departament d'Interior. Direcció General de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments

Gràfica 4.1. Actuacions en salvament al medi natural dels Bombers de la Generalitat en la zona CETS. Font: Departament d'Interior. Direcció General de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments

4.2. Qualitat de les instal·lacions i serveis per a visitants

Punt d'informació

El PNAP compta en aquest moment amb els següents dos punts d'informació permanents:

- La seu del PNAP a Llavorsí
- La Casa dels Parcs dels Pirineus a la Seu d'Urgell

A més, compta amb un seguit de punts d'informació temporals, la majoria oberts només a l'estiu, amb l'excepció de Sant Joan de l'Erm, que només està obert en període de vacances durant el mes de desembre:

- Punt d'informació temporal a Sant Joan de l'Erm
- Punt d'informació temporal a Os de Civís
- Punt d'informació temporal a Tavascan
- Punt d'informació temporal a Alòs
- Punt d'informació temporal a Àneu
- Punt d'informació temporal a Rubió/Llagunes

També es compta amb punts d'informació associats i col·laboradors del Parc, amb diferents horaris i períodes d'obertura, segons l'afluència de visitants a la zona:

- Punt d'informació associat al Parc a la Pleta del Prat
- Punt d'informació associat al Parc a Araós
- Punt d'informació associat al Parc a Comes de Rubió
- Punt d'informació associat al Parc a Ras de Conques
- Punt d'informació associat al Parc a Castellbò
- Punt d'informació associat al Parc a Llagunes

En aquest moment, s'està treballant també per comptar amb un nou equipament al PNAP, **Casa Bringué de Ginestarre**. El projecte preveu habilitar en aquesta casa del Pallars de més de 900 metres quadrats construïts, un alberg per a estudiants i voluntariat, un centre formatiu, un obrador i espais per a tallers i conferències. A més, també està previst que es converteixi en la seu de l'Escola de Pastors de Catalunya. I que s'hi aculli un museu etnològic sobre l'activitat ramadera del Pallars. Per a dissenyar aquesta museu, es compta amb l'assessorament de l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu. La inversió prevista per a adequar aquest equipament és d'aproximadament 1.200.000 euros.

A més dels punts d'informació del Parc o directament vinculats a aquest, en l'àmbit de la CETS hi ha oficines d'informació turística comarcal i municipal.

- Oficina comarcal de turisme del Pallars Sobirà
- Oficina comarcal de turisme de l'Alt Urgell
- Oficina Municipal de Turisme de Llavorsí

- Oficina Municipal de Turisme d'Esterrí d'Àneu
- Oficina Municipal de Turisme de la Vall de Cardós
- Oficina Municipal de Turisme de Tavascan
- Oficina Municipal de Turisme de la Seu d'Urgell- Espai Ermengol

Finalment, el PNAP treballa en estreta relació amb dos entitats que tenen dins els seus objectius la divulgació, recerca i promoció dels valors culturals i paisatgístic de la zona parc.

- Ecomuseu de les valls d'Àneu
- Centre d'Art i Natura de Farrera

Àrees d'esbarjo del PNAP

Es tracta d'àrees del Parc que sovint compten amb senyalització per conèixer el seu entorn i que en ocasions van acompanyades d'un mirador de paisatge. Es compta amb les següents:

A les valls d'Àneu:

- Àrea del Fornet (Alós d'Isil): 2 taules de pícnic
- Àrees de la Mollera d'Escalarre (La Guingueta d'Àneu): 4 àrees contigües amb un total de 7 taules de pícnic i varis plafons interpretatius
- Àrea d'Estaron: 1 taula de pícnic i 1 font

A la vall de Cardós:

- Àrea del Pont de la Bolle (Tavascan): 2 taules de pícnic, al costat del riu de Tavascan, i 1 plafó interpretatiu
- Àrea de la Mare de Déu del Pont (Lladrós): 2 taules de pícnic
- Àrea de Fontifreda (Esterrí de Cardós): 1 taula de pícnic i 1 font
- Àrea de la serradora (Esterrí de Cardós): 1 taula i 1 serradora hidràulica amb 3 plafons interpretatius
- Àrea de Cassibrós: 3 taules de pícnic, 1 barbacoa i 2 plafons interpretatius
- Àrea del Pont de la Reguera (Ribera de Cardós): 3 taules de pícnic
- Àrea de Ginestarré (Esterrí de Cardós): 1 taula, 1 font-safareig

A la vall Ferrera:

- Àrea del Pla de Boet (Àneu): 2 taules de pícnic i 1 font
- Àrea del Pla de la Selva (Àneu): 2 taules de pícnic, 1 aixopluc i 2 plafons interpretatius
- Àrea d'Àneu: 3 taules de pícnic, 1 font i 2 plafons interpretatius
- Àrea de Sant Quirc (Alins): 1 taula de pícnic i 1 font
- Àrea i Mirador de Cassos (Alins): 3 taules de pícnic, 1 font i 1 taula panoràmica
- Àrea de les Bordes de Virós (Araós): 3 taules de pícnic, 2 fonts, 1 barbacoa i 1 plafó interpretatiu
- Àrea de Sant Francesc (Araós): 1 taula i 1 banc
- Àrea del Refugi Gall Fer (Ainet de Besan): 2 taules
- Àrea de la Font de la Mola (Tírvia): 3 taules i 1 font
- Àrea i Mirador del Roser (Tírvia): 2 taules, 1 font i 1 taula panoràmica

A la vall de Santa Magdalena:

- Àrea de les Bordes de Conflent (Os de Civís): 2 taules de pícnic i 1 font
- Àrea de Santa Magdalena (Farrera): 1 aixopluc, bancs i 1 font
- Àrea del Refugi del Ras de Conques (Ars): 2 taules de pedra i 1 font
- Àrea de Sant Joan de l'Erm (La Basseta): 12 taules de pícnic, 6 barbacoes i 1 font
- Àrea del Bosc de Pallerols: 6 taules de pícnic, 1 font, 1 aixopluc i 1 plafó interpretatiu

Al Massís de l'Orri (Llavorsí, Vall de Siarb, Arboló)

- Àrea dels Rasos de Baiasca (Baiasca): 1 taula de pícnic, 1 cabana i 1 font
- Àrea del Pla d'Artigues (Baiasca): 1 taula de pícnic i 1 font
- Àrea de Sant Jaume (Arestuï): 4 taules de pícnic i 1 font
- Àrea de Biuse (Llavorsí): 3 taules de pícnic, 2 barbacoes, 1 font i 1 plafó interpretatiu
- Àrea de Riberies (Llavorsí): 2 taules de pícnic, 1 lavabo i 1 plafó interpretatiu
- Àrea de la Pega (Montenartró): 3 taules de pícnic, 1 font i 1 aixopluc
- Àrea de Sant Miquel (Roní): 8 taules de pícnic, 4 barbacoes i 1 font
- Àrea del camí de la Canerilla (Rialp): 1 taula de pícnic i 1 font
- Àrea de Sant Joan de Colinos (Beraní): 6 taules de pícnic
- Àrea de Noufonts (Sort): 3 taules de pícnic i 1 font
- Àrea de la Matraca (Sort): 4 taules de pedra i 1 font
- Àrea i Mirador del Solé (Sort): 3 taules de pedra i 1 taula panoràmica
- Àrea de Saverneda (Sort): 2 taules de pícnic i 1 zona esportiva
- Àrea i Mirador de Rubió: 3 taules de pícnic i 1 mirador
- Àrea del Refugi de Comes de Rubió: 2 taules de pícnic i 1 font
- Àrea del Port del Cantó (carretera N-260): 5 taules de pícnic
- Àrea d'Arboló (Arcalís): 1 taula de pedra gran al costat del Santuari
- Àrea de Tornafort (Soriguera): 2 taules, 1 font

Miradors

El Parc Natural ha habilitat un nombre important de miradors panoràmics que estan equipats amb senyalització per conèixer i descobrir els cims, els elements del paisatge, la flora i la fauna que s'hi poden observar. Alguns miradors també compten amb àrees d'esbarjo.

A més a més, molts d'aquests miradors, són punt de segell per a tots els nens i nenes que tinguin el Passaport d'Explora el Parc (iniciativa que expliquem a l'apartat 4.3).

La relació de miradors pot consultar-se a: <https://parcsnaturals.gencat.cat/ca/xarxa-de-parcs/alt-pirineu/gaudeix-del-parc/equipaments-i-itineraris/miradors/>

Xarxa de senders senyalitzats

Xarxa de senders del PNAP

Des del Parc es treballa en l'habilitació i manteniment dels itineraris contemplats en el Pla de Senderisme del Parc Natural de l'Alt Pirineu.

El Pla de senderisme estableix que a través dels senders del Parc s'ha de conformar una xarxa que comuniqui totes les valls i zones principals, mitjançant la recuperació de camins històrics que comencen en els pobles i que han de permetre visitar i conèixer els principals tipus de paisatges d'aquest espai protegit.

Per tal de donar a conèixer els senders, el Parc ha editat els mapes-guia sectorials. Aquests mapes contenen tota la informació necessària dels diferents sectors i valls del Parc per organitzar una bona visita a l'àmbit del Parc Natural i recomanen alguns dels itineraris més interessants de l'espai natural, ordenats segons nivells de dificultat. En cada mapa-guia s'hi troba la fitxa bàsica de cada itinerari i informació sobre els elements d'interès que es poden descobrir en el recorregut.

També s'han editat fulletons amb la descripció completa d'alguns dels itineraris senyalitzats més recomanats i que poden descarregar-se des de la pàgina web del Parc.

Xarxa de Senders de l'Alt Urgell

En els darrers anys, l'Alt Urgell ha destinat importants recursos a millorar el seu posicionament com a destinació de senderisme i ecoturisme. El projecte que ha representat un major impuls a aquesta estratègia ha estat **Camina Pirineus**, la configuració d'una xarxa de senders utilitzant els antics camins rurals existents per a donar-los una nova funció vinculada al turisme, la salut i l'activitat esportiva.

El projecte s'ha finançat amb fons FEDER, en base a la Prioritat d'Inversió 6.3 relativa a la conservació, protecció, foment i desenvolupament del patrimoni natural i cultural.

El projecte s'ha articulats en diferents línies d'actuació que han inclòs:

- Recuperació de patrimoni vinculat als camins i elaboració del catàleg de camins públics, incloent tant els antics camins de ferradura com els camins moderns.
- Creació de la xarxa de camins.
- Desenvolupament de miradors, aguait, i itineraris temàtics a partir de la xarxa de senders i vinculats al llegat natural i cultural local (paisatge, fauna, flora, geologia, clima, paleontologia).
- Desenvolupament d'infraestructures de suport per a millorar l'accés als recursos, tipus àrees d'estacionament, àrees d'autocaravanes, etc.
- Desenvolupament d'una aplicació informàtica per a facilitar l'accés, consulta i planificació de l'estada de senderisme.
- Accions de planificació i posicionament destinades a promoure la comarca com a destinació d'ecoturisme i senderisme. Aquestes accions incorporen la monitorització, l'anàlisi i tractament de dades sobre l'ús de la xarxa, tipus de visitants, impactes, etc.

- Desenvolupament d'un model de gestió públic-privat a partir dels "vetlladors del territori".

Xarxa de Senders del Pallars Sobirà

El Pallars Sobirà va ser una comarca pionera en la senyalització i recuperació dels seus camins antics, així com en l'edició de material per a posar-los en valor amb l'edició de guies i mapes.

Actualment, des del Consell Comarcal es coordinen actuacions de millora i neteja de senders així com activitats de promoció. Recentment es va crear un compte de Wikiloc, que conté 119 rutes en gairebé 900 quilometres de senders senyalitzats.

Museu de Camins

El Museu de Camins, explicat en més detall a l'apartat 2.1, es vertebrava a partir de la xarxa de senders de la vall de Siarb (Pallars Sobirà). L'objectiu últim d'aquest museu a l'aire lliure és posar en valor tot el llegat que aporten aquestes infraestructures, tant pel que fa al llegat històric, arquitectònic, popular, etc. com als valors als que s'associen: el treball en comú als pobles, la connexió entre persones; el compromís vers el territori, etc.

Una de les coses que es posa de relleu en el Museu és el fet de tractar-se d'una xarxa integral, és a dir, la voluntat de recuperar tots els camins de la zona. Actualment, hi ha uns 250 quilòmetres de camins, corriols, senders, etc. concentrats dins la Vall de Siarb.

Altres itineraris i rutes senyalitzades

A més de les xarxes de camins del Parc i comarcals, existeixen molts altres itineraris fruit de diferents iniciatives que han tingut lloc a l'àmbit de la CETS i que actualment es promocionen. Entre altres:

- Itineraris de gran recorregut (GR).
- Camí de l'Últim Càtar. Dins la iniciativa Camí dels Bons Homes, promocionada pel Consell Regulador del Camí dels Bons Homes.
- Ramat de camins. Iniciativa de promoció privada inspirada en el viatge a peu que van fer Camilo José Cela i Josep M. Espinàs l'any 1957 pel Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Val d'Aran.
- Rutes Pallars Indòmit. Itineraris de senderisme a la Serra de Boumort promogudes per una cooperativa que aplega allotjaments i guies de natura.
- Ruta del Cinquè Ilac. Ruta circular que transcorre entre el Pallars Jussà i el municipi de Baix Pallars, al Pallars Sobirà. Promoguda per una associació que aplega els diferents allotjaments que acullen als senderistes que la realitzen.

La taula de Camins

La Taula de camins és una iniciativa que promogué l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA), per tal de posar en valor els camins com a infraestructura de mobilitat lenta i element vertebrador i dinamitzador del territori.

La Taula s'articulà amb la voluntat de comptar amb un òrgan consultiu i participatiu en matèria de camins i d'activitats vinculades a aquests per a obrir un espai de reflexió, propositiu i, a l'hora, comptar amb un grup de pressió que treballi perquè els camins es reconeguin com a infraestructura clau dels Pirineus amb valors patrimonials, identitaris i utilitaris. A la vegada, això ha de permetre que es destinen més recursos a la seva promoció i manteniment.

La Taula de Camins disposa d'un full de ruta aprovat el març del 2017 que marca les línies estratègiques a seguir i les accions que s'han de portar a terme tant des de la Taula com des d'IDAPA.

L'òrgan està integrat per uns 40 agents públics i privats de l'Alt Pirineu i Aran. S'estructura en un nucli actiu i un nucli observador i, puntualment, en comissions temàtiques. La coordinació de la Taula va a càrrec d'una secretaria tècnica. El nucli actiu es reuneix un mínim de dos cops a l'any: una primera reunió al març per aprovar el Pla d'accions de l'any en curs, i una segona reunió al desembre per fer-ne balanç.

Les línies d'actuació s'articulen en quatre blocs:

- Els **camins** com a infraestructura i patrimoni (inventaris, normativa, manteniment, recuperació).
- El **caminar** com a activitat quotidiana, saludable, sostenible i lligada a la identitat pirinenca.
- El **senderisme i el guiatge** com a sectors econòmics que ofereixen oportunitats per al desenvolupament.
- El **cicloturisme, el turisme eqüestre i les curses de muntanya** com a activitats respectuoses amb l'entorn que valoritzen els camins.

Refugis

Dins l'àmbit de la CETS hi ha un bon nombre de refugis guardats i refugis lliures.

Relació de **refugis guardats**:

- *El Gerdar.*
Alt Àneu. 1550 m. 26 places.
- *Refugi d'Alós.*
Alós. Alt Àneu. 20 places.
- *Refugi del Fornet.*
Alt Àneu. 1365 m. 24 places.
- *Pla de la Font.*
Jou. La Guingueta d'Àneu. 23 places.
- *Certascan.*

- Lladorre. 2240m. 40 places.
- *Pleta del Prat*.
Tavascan. Lladorre. 1720 m. 50 places.
- *Alberg-refugi d'Estaon*.
Estaon. Vall de Cardós. 16 places.
- *Vallferrera*.
Al costat del barranc d'Areste. Àreu. Alins. 1940m. 60 places.
- *Gall Fer*.
Al Bosc de Virós. Alins. 1670m. 30 places.
- *Alberg-refugi Arestui*.
Llavorsí. 24 places.
- *Alberg l'Abadia de Montenartró*.
Montenartró. Llavorsí. 20 places.
- *Refugi Alberg Casa Canelo*.
Rodés. Rialp. 20 places.
- *Comes de Rubió*.
Comes de Rubió. Soriguera. 1980 m. 50 places.
- *La Basseta a Sant Joan de l'Erm*.
Montferrer i Castellbò. 1690 m. 93 places.
- *Ras de Conques*.
Valls de Valira. 1840 m. 16 places.
- *El Gall Negre*.
Solanel. Montferrer i Castellbò. 14 places.
- *El Cabirol*.
Solanel. Montferrer i Castellbò. 20 places.
- *Vall de Siarb*.
Llagunes. Soriguera. 23 places.
- *Refugi de Cuberes*.
Baen. Al bosc de Cuberes dins la Reserva de Caça de Boumort. Baix Pallars. 1478 m. 42 places.

Relació de **refugis lliures**:

- *Gràcia- Estany d'Airoto*
Alt Àneu. Al peu del pic de Qüenca. 2200 m. 12 places.
- *Broate*
Lladorre. A la vall de Broate. 2200 m. 18 places.
- *Mont-roig "Enric Pujol"*
Lladorre. Al costat de l'estany de la Gallina. 2290 m. 18 places.
- *Baiau "Josep Maria Montfort"*
Alins. Al costat dels estanys de Baiau. 2517 m. 18 places.
- *Baborte "Cinquantenari"*
Alins. Al costat de l'estany de Baborte. 2400 m. 16 places.
- *Estany de la Gola*
Guingueta d'Àneu. Al costat de la presa de l'Estany de la Gola. 2231 m. 10 places.

- *Peracalç*
Vall de Cardós. Sota els Estanys de Soliguera. 2020 m. 5 places.
- *Fangassal*
Lladorre. Sota l'estany de Mollàs. 1880 m. 8 places.
- *Refugi forestal de Coll de Midós*
Vall de Valira. A sobre del Coll de Midós. 2100m. 10 places.
- *Refugi Partida Múria "Prat de Nidos"*
Vall de Valira. A prop de Bescaran. 45 places.

Estacions d'esquí i de muntanya

Dins el Parc Natural hi ha 4 estacions d'esquí, que en alguns casos, a mes de l'activitat hivernal, compten també amb circuits de btt o altres activitats per realitzar en temporada d'estiu.

Port Ainé. Estació ubicada majoritàriament dins el terme municipal de Rialp, amb una cota màxima de 2440 metres. Inaugurada el 1986 i gestionada des del 2011 per Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya.

La capacitat dels remuntadors és de 9.210 persones l'hora.

Compta amb 26,7 quilòmetres de domini esquiable en modalitat alpina. Innovació artificial en el 48,3% de l'àrea (12,9 quilòmetres) i 137 canons de neu artificial.

Estació d'Alta Muntanya de Tavascan. Ubicada al terme municipal de Lladorre, a Tavascan. Amb cotes compreses entre els 1750 m i 2250 m. L'estació està gestionada pel propi ajuntament de Lladorre i s'inaugurà el 1991.

La capacitat dels remuntadors és de 5.850 persones l'hora.

Compta amb 5 quilòmetres de domini esquiable alpi, distribuïts en 7 pistes, i 14 quilòmetres per l'esquí nòrdic.

Estació de muntanya de Sant Joan de l'Erm. Està ubicada al municipi de Montferrer i Castellbó. A una cota d'entre 1700 m i 2050 m. S'inaugurà el 1970. I compta amb 40 quilòmetres de pistes d'esquí de fons.

Estació hivernal Virós-Vallferrera. Estació d'esquí de fons ubicada al bosc de Virós, dins el terme municipal d'Alins i gestionada pel propi ajuntament.

Compta amb uns 28 quilòmetres de circuits marcats.

4.3. Ofertes turístiques específiques que impliquin el descobriment, interpretació i apreciació del patrimoni natural i cultural

La zona CETS compta amb diferents actius que promouen el descobriment, interpretació i apreciació del patrimoni natural i cultural.

Equipaments i entitats amb ofertes específiques

Centre d'Art i Natura de Farrera

És una iniciativa pública de desenvolupament local al servei de la creativitat. Depèn de l'Ajuntament de Farrera i és dirigit per un Consell d'Administració. Està situat al mateix poble de Farrera, a 1.361 metres d'alçada, i valoritzen especialment el medi natural i l'autenticitat del patrimoni cultural de l'alta muntanya com un entorn que contribueix a la reflexió i creativitat.

Els serveis del Centre d'Art i Natura (CAN) de Farrera van dirigits a:

- Qualsevol professional de la creació artística vinculada a les arts visuals (pintura, il·lustració, escultura i fotografia).
- Les arts literàries (incloent la traducció i el guionatge).
- Les arts musicals (en particular la composició).
- La instal·lació, la performance i el *land art*.
- A científics i estudiosos dels àmbits de les ciències naturals i humanes com la botànica, geologia, zoologia, ornitologia, biologia, ecologia, història, geografia, antropologia, arqueologia, etnologia.
- A la realització de treballs de camp, disseny de projectes o estudis de muntanya.
- A petits grups d'estudiants universitaris en pràctiques: geografia, arquitectura i urbanisme de muntanya; geologia, ecologia i ciències ambientals; ordenament del territori i gestió forestal.

El CAN, a més, ofereix una programació estable de cursos i activitats culturals, sempre amb la voluntat de vincular cultura i natura. Entre aquestes, destaca el *Curs d'evolució del paisatge*, del qual s'han realitzat catorze edicions i en el que s'han format més de 150 persones i el *curs d'Il·lustració Científica*. També destaca l'*Aplec Saó*, una trobada d'arts i natura a Farrera del que s'han realitzat nou edicions.

A més, el CAN organitza beques d'intercanvi per a creació artística amb altres centres europeus i beques de creació al mateix CAN.

Ecomuseu de les Valls d'Àneu

Aquesta institució és una entitat que, a partir de la recerca, la conservació, la difusió i la restitució del patrimoni integral vol incidir en el desenvolupament econòmic i social de les valls d'Àneu i, també, de la resta del Pallars Sobirà.

Neix a partir d'una nova concepció museològica i museogràfica on el visitant pot conèixer les formes de vida del Pallars de principis de segle d'una forma activa i participativa. L'Ecomuseu permet conèixer millor la realitat natural i cultural del territori aneuenc i les transformacions que s'hi han anat succeint a les darreres dècades. L'objectiu és que el públic visitant rebi una informació completa sobre el passat i el present de la zona i alhora es propicia la reflexió sobre les possibilitats de futur.

A diferència dels museus tradicionals, l'Ecomuseu no es reclou en un edifici, sinó que s'escampa pel territori i es vertebrava a partir de centres patrimonials repartits pels pobles d'Àneu.

Actualment, s'ofereixen visites a diversos espais: Casa Gassia a Esterri d'Àneu, la serradora hidràulica d'Alós d'Isil, el conjunt monumental de Son i el monestir benedictí de Sant Pere del Burgal (s. XII) d'Escaló. A més d'un conjunt d'experiències turístiques ambientades en aquests espais.

A part de les visites i experiències turístiques, l'Ecomuseu realitza una important tasca de recerca i divulgació, especialment en el camp etnogràfic i de la història local; i promou i col·labora en nombroses iniciatives culturals i educatives.

L'Ecomuseu de les Valls d'Àneu té la seu a Esterri d'Àneu. I compta amb un equip de 5 persones fixes: la direcció, tres persones tècniques i una persona d'atenció al públic.

Altres equipaments i centres d'interpretació dins l'àmbit de la CETS

Alguns dels equipaments i centres esmentats només es poden visitar sota demanda prèvia.

- MonNatura Pirineus. Son.
- Punt d'Interpretació interactiu del món rural del ròmanic. Son.
- Centre de Documentació dels Pirineus. Son.
- Museu Casa de l'Os. Isil.
- Castell de València d'Àneu.
- Centre d'Interpretació de la Vila Closa d'Escaló.
- Pintures romàniques de Sant Serni. Baiasca.
- Centre d'Interpretació de l'Aigua de Tavascan.
- Central hidroelèctrica de Tavascan.
- Piscifactoria de Tavascan.
- Museu de les Papallones de Catalunya. Ribera de Cardós.
- Ginesart. Taller tèxtil. Ginestarre.
- Església de Santa Maria de Ginestarre.
- Església de Sant Pau i Sant Pere. Esterri de Cardós.

- Museu de la Fusta d'Àreu.
- Espai Museístic del Ferro de Casa Sintet. Alins.
- Jardí d'Herbes de l'Alt Pirineu. Araós.
- Molí Fariner Bellera. Rialp.
- Presó-museu "Camí de la llibertat" a Sort.
- Castell dels Comtes de Pallars. Sort.
- Còpia del retaule gòtic S. XV a l'església de la Mare de Déu de la Purificació d'Enviny.
- Centre d'Informació del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici de Llessú- Ecomuseu Els Pastors de la Vall d'Àssua. Llessui. (Equipament del Parc Nacional, però que es troba dins el municipi de Sort, en l'àmbit de la CETS)
- Jardí de Roques del Parc Natural. Rubió.
- Museu Monogràfic del Despoblat de Santa Creu de Llagunes.
- Museu de Camins. Vall de Siarb.
- Monestir de Santa Maria de Gerri de la Sal.
- Casa de la Sal. Museu de Gerri de la Sal.
- Salines. Gerri de la Sal.
- Era Ortega – Vila closa. Peramea.
- Museu del Pagès. Calbinyà.
- El Molí del Pau. Castellbó.
- Antiga Farinera de Montferrer.
- Espai Ermengol. La Seu d'Urgell.

Projectes empresarials amb oferta específica

A més de les entitats esmentades anteriorment, en els darrers anys han sorgit diferents iniciatives privades que complementen l'oferta específica en ecoturisme i descoberta del llegat cultural i natural, a la que cal sumar el gruix de professionals del guiatge que ofereixen els seus serveis en aquest mateix sentit.

Entre aquestes, hi ha iniciatives que ofereixen programes d'activitats ecoturístiques i de guiatge; observació i fotografia de fauna; activitats d'astronomia; etc.

Agenda i guia d'activitats

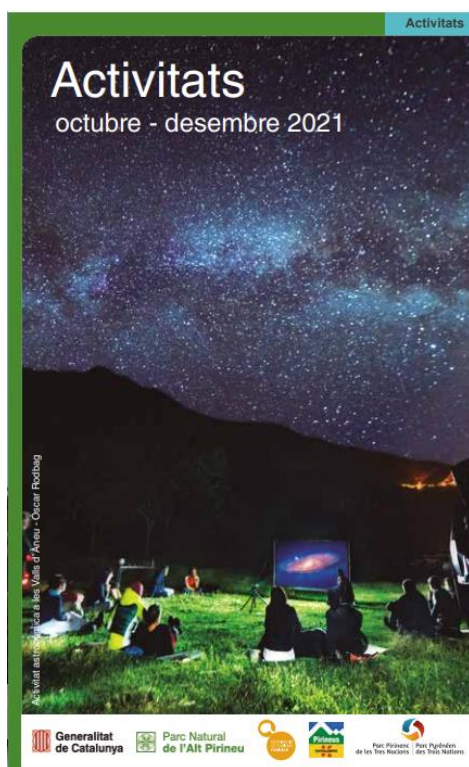

Figura 4.1: Imatge fulletó Agenda activitats PNAP. PNAP

Des del PNAP es promocionen les activitats que compleixen amb els valors que aquest promoció. D'aquesta manera, es compta amb una guia completa d'activitats de lleure, natural, culturals, vinculades als artesans i productors locals, etc.

A més, s'edita de forma periòdica una agenda en les que es recull totes aquelles activitats que tenen per objectiu mostrar els valors patrimonials del Parc Natural de l'Alt Pirineu, com a mitjà per afavorir-ne la seva conservació. S'hi recullen tant activitats organitzades pel mateix Parc, com d'altres organitzades per empreses i guies acreditats pel Parc o per altres entitats públiques.

S'hi pot trobar activitats de senderisme interpretatiu, cursos, tallers, jornades, activitats de voluntariat ambiental, visites guiades, exposicions, concursos, fires, festes i altres activitats de turisme familiar que promocionen el coneixement del Parc.

Oferta d'activitats específica

Explora Parc

Explora Parc és un programa específic de difusió d'activitats familiars per realitzar en l'àmbit del PNAP.

El programa es fonamenta en la proposta d'un seguit d'activitats i indrets a visitar a partir dels quals es pot segellar un passaport específic en format llibret editat en paper on s'ubiquen i s'expliquen els llocs preparats per rebre el visitant, on hi ha continguts interpretatius, espais i persones assabentades del programa. En aquests espais es pot segellar el passaport.

La complementació de tots els segells del passaport permeten optar a una recompensa que es pot obtenir visitant una de les dos oficines del Parc.

A més, el programa es complementa amb un apartat a la web de descàrregues amb material educatiu pensat específicament per públic infantil i familiar.

Deixa't guiar

És l'aplicació del PNAP que compta rutes interpretades, tota la xarxa de senders, guia de serveis i diferents propostes de jocs per conèixer millor l'espai protegit.

La brama del cérvol

El Parc Natural, juntament amb la Reserva Nacional de Caça de l'Alt Pallars han organitzat el Servei d'informació de la brama, amb una sèrie de punts d'observació, senyalitzats i de fàcil accés, que compten, en els horaris establerts, amb guies acreditats i material òptic per a l'observació.

Actualment es compta amb tres punts d'observació i el servei es presta els caps de setmana i festius entre finals de setembre i mitjans d'octubre, coincidint amb la temporada de brama i zel.

A més del servei ofert pel Parc i la Reserva de l'Alt Pallars, dins l'àmbit de la CETS hi ha altres entitats i empreses que organitzen i promouen l'activitat d'observació. No només a la zona del Parc, si no també a la Reserva Nacional de Caça de Boumort.

Activitats amb guies acreditats. Associació de guies intèrprets del Parc Natural de l'Alt Pirineu

El PNAP compta amb la col·laboració de l'**Associació de guies intèrprets del Parc Natural de l'Alt Pirineu (AGIPNAP)**. L'AGIPNAP és una entitat sense ànim de lucre que reuneix les/els guies intèrprets del Parc Natural de l'Alt Pirineu. Aquesta associació va ser fundada a partir de l'aprovació d'unes bases de "Bones pràctiques", recollides en un document avalat per totes les persones associades i que vol acreditar la qualitat dels guiatges i posar-los en valor.

L'Associació fou creada el 2018 i actualment reuneix una vintena de socis, amb dos modalitats. El soci base i el soci en actiu, és a dir, aquell professional que pot oferir actualment serveis de guiatge.

L'AGIPNAP col·labora activament amb el Parc Natural de l'Alt Pirineu (PNAP) compartint informació i novetats i en la realització d'activitats i guiatges en els esdeveniments organitzats pel PNAP.

Un voluntat de l'Associació és d'establir un vincle directe i proper dins el col·lectiu de guies del PNAP tot creant una xarxa que permet visibilitzar la seva feina i enfortir les col·laboracions professionals.

Aquesta entitat prioritza donar a conèixer el llegat natural, social i cultural del PNAP i vetlla per la seva valorització i difusió a la societat. Per aquest motiu, un dels seus objectis prioritaris és el promoure la formació i el reciclatge continuat de les guies i els guies de l'associació, així com la promoció de la seva feina.

Per aconseguir aquesta formació i reciclatge, des del Parc es promou el Curs de Bon Coneixedor del PNAP, tal i com s'explica més endavant, a l'apartat 8.1.

Festival de senderisme dels Pirineus

Festival de Senderisme dels Pirineus és un projecte de cooperació territorial en l'àmbit de l'Alt Pirineu i Aran coordinat per l'IDAPA en el marc de la comissió de la Taula de Camins.

El projecte va néixer l'any 2016 en l'àmbit de l'Alt Pirineu i Aran amb els objectius de:

- promoure el senderisme com una activitat d'oci saludable
- reforçar el sector turístic amb criteris de sostenibilitat
- posar en valor els camins (una infraestructura viària poc reconeguda)
- divulgar el patrimoni natural i cultural
- reconèixer el paper clau de l'activitat humana i la seva petjada en el paisatge
- dinamitzar les economies locals

L'àmbit territorial de la iniciativa se circumscriu al de la Marca Pirineus, és a dir, a les comarques de l'Alta Ribagorça, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, l'Alt Urgell, la Cerdanya, el Solsonès, el Berguedà, el Ripollès, la Garrotxa i l'Alt Empordà i al territori d'Aran.

Qualsevol entitat pública o privada que reuneixi els criteris d'adhesió predefinits pot afegir-se al projecte.

En l'última edició hi van participar 13 festivals, dels quals dos van tenir lloc en l'àmbit de la CETS:

- El Festival Camina Pirineus Alt Urgell.
- Senderi. Festival de Senderisme de Sort, la Vall d'Àssua i el Batlliu.

Altres entitats i activitats vinculades a l'oferta específica de descoberta de la natura

La majoria de projectes de cooperació en els que participa el Parc, com seria el cas del projecte Pyrfer o el Projecte Green inclouen dins del seu programa d'actuacions, activitats que fomenten el coneixement i interpretació del llegat natural i cultural que volen promoure.

El **Poctefa Pyrfer**, per exemple, és un projecte transfronterer de territoris pirinencs que té com a objectiu fonamental valoritzar el patrimoni vinculat a la indústria secular de la metal·lúrgia (forja catalana, mines, martinets de nit, forja artística, canals d'aigua, festivals de forja, etc.).

El projecte impulsa accions com la xarxa de fires Pyrfer "Pirineu de ferro", en els que s'inclou la Fira del Ferro Pirinenc d'Alins a la vall Ferrera; la creació de les rutes Pyrfer, amb itineraris vinculats als espais de ferro i forja i les rutes com el "Camí ral de la vall Ferrera" o "Costa dels Meners" al Bosc de Virós (Alins). I també la creació dels Centres transfronterers Pyrfer, que pretenen promoure un turisme de qualitat entorn al coneixement i la valorització del llegat vinculat al ferro.

A més a més, altres entitats i associacions impulsen activitats relacionades amb la conservació dels valors del territori organitzant activitats dirigides tan a la població local com a les persones visitants. En l'àmbit del Parc Natural hi podem trobar:

Associació Boscos de Ferro: formada per persones vinculades a la Vall Ferrera amb l'objectiu contribuir al desenvolupament social i econòmic de la vall posant en valor l'antiga tradició siderúrgica.

Associació Cultural d'Alós: formada per persones vinculades al poble i a partir de la qual es dinamitzen les activitats culturals, festives i esportives i es mantenen les tradicions pallareses, entre d'altres.

Associació Cultural i de Fallaires d'Alins: grup de persones que impulsen la baixada de Falles d'Alins (Vall Ferrera).

Associació Obrador Xisqueta: entitat que treballa per posar en valor la llana de les ovelles de raça xisqueta, autòctona del territori, i per posar en valor els oficis relacionats amb la ramaderia i l'artesania. L'associació ha cessat l'activat el desembre del 2021.

Consell Cultural de les Valls d'Àneu: des d'on es realitza una tasca cultural que es concreta en: produccions en el camp del patrimoni documental, etnològic, arquitectònic, artístic, arqueològic, popular, lingüístic i literari.

La Paniquella: associació sense ànim de lucre que té per objectiu ajudar a conservar el patrimoni natural, cultural i social dels Pirineus.

Finalment, citar de nou el **Pla estratègic d'educació i voluntariat ambiental del PNAP** (2019-2022) que recull les prioritats del Parc en matèria d'educació ambiental i en el que es proposen actuacions per donar a conèixer els valors naturals i culturals del Parc, la seva situació real i les problemàtiques de conservació, a partir de l'acció educativa. (Més informació sobre el Pla als apartats 1.2. i 5.4).

4.4. Oferir instal·lacions i informació per a visitants amb necessitats especials

Dins l'àmbit del PNAP s'ha habilitat recentment dos itineraris preparats per a invidents i persones amb cadira de rodes.

Itinerari de Sant Joan de l'Erm del PNAP. 500 metres lineals preparats per persones cegues i per recorre amb cadira de rodes. Està previst realitzar durant el 2022 una plataforma-mirador al final de l'itinerari.

Itinerari de la Mollera d'Escalarre del PNAP. Itinerari circular preparat per a ser recorregut en cadira de rodes.

Circuits Sumant Capacitats de l'Estació de Muntanya de Tavascan. L'estació ha habilitat, dins el seu domini esquiable, i en col·laboració amb la Fundació Itinerarium i el projecte Box21 que vol ajudar a millorar la qualitat de vida de les persones amb necessitats especials, dos circuits inclusius de raquetes i tres circuits inclusius d'esquí de fons. L'estació posa a disposició monitors per a realitzar els circuits.

PRINCIPALS CONCLUSIONS I ANÀLISI DE PUNTS FORTS I FEBLES

4. Proporcionar a tots els visitants accés segur, instal·lacions de qualitat i experiències especials en l'espai natural protegit

En general, aquest és un punt en el que es detecten més punts forts que febles. Es valora especialment bé l'esforç, tant pel part del Parc, com de la resta d'administracions i també entitat privades, pel que fa la recuperació de senders que han configurat una veritable infraestructura de mobilitat lenta en l'àmbit de la CETS. Amb la puntualització de que cal continuar treballant per configurar una veritable xarxa interconnectada .

També es valora molt positivament l'oferta d'activitats ecoturístiques i l'existència d'entitats que promouen la valorització del patrimoni. Es posa de relleu però, la necessitat de trobar mecanismes per superar la limitació de recursos i la fragilitat de les seves estructures.

Per contra, les principals mancances detectades es troben en la deficient xarxa de transport públic i la dificultat de connexió amb centres nodals de comunicació.

També es posa de relleu la dificultat per trobar un equilibri adequat entre l'oferta de serveis (punts d'informació turística, oferta d'experiències, obertura d'instal·lacions, etc.) i l'alta estacionalitat turística.

I finalment, la limitadíssima oferta d'instal·lacions i activitats destinades a públic amb requeriments especials.

- Xarxa de camins senyalitzats existents i en procés de millora.
- Experiències ecoturístiques variades i de qualitat, tot i que es considera que encara cal incrementar-les.
- Existència del bus del Parc Nacional i el bus blanc de Sant Joan de l'Erm.
- Punts d'informació turística del Parc a cada vall, tot i que només estan oberts al públic en moments de màxima afluència.
- Implicació i col·laboració d'empreses locals en l'oferta d'experiències turístiques.
- El gran ventall d'activitats i espais culturals visitables.
- Existència de l'Associació de guies intèrprets i una bona oferta d'activitats per als visitants.
- Important diversitat d'infraestructures de suport (miradors, zones d'esbarjo, etc).

- Accés amb transport públic al Pirineu car i deficitari i no adaptat a la demanda.
- Manca de línia de tren que arribi a Sort i la Seu d'Urgell.
- Inexistència de transport públic a les valls secundàries.
- Deficiències de manteniment en carreters secundaries i pistes forestals.
- Demanda minoritària de guies intèrprets.
- Manca d'oferta i instal·lacions per persones amb necessitats especials.
- Impossibilitat de realitzar visites a espais patrimonials fora de temporada.
- Mancances en la neteja i senyalització de rutes i senders.
- Necessitat de superar el concepte "itinerari" per treballar més el concepte "xarxa de senders". Manca interconnexió i continuïtat.
- Manca de manteniment en alguns equipament (refugis lliures, miradors, ...)

5. Comunicacions efectives sobre l'espai per a les persones visitants

5.1. Garantir que els materials i activitats de màrqueting promoguin l'espai de forma responsable i efectiva

El PNAP compta amb un important volum de publicacions editades i descarregables a través de la pàgina web que tenen per objectiu promoure i facilitar la visita de l'espai de forma responsable i efectiva. La majoria de materials se citen en altres apartats d'aquest document.

Tot seguit es fa una relació de les principals publicacions:

Entitat promotora	Títol	Idiomes	Edició	Imprès	
PNAP	Plànol-guia	CA-ES i FR-AN	2019 i 2018	sí	Versió digital CA-ES Versió digital FR-AN
	Mapa turístic del Parc Pirinenc de les Tres Nacions	CA-FR	2019	sí	Versió digital
	Mapa sectorial Valls d'Àneu	CA	2020	sí	Versió digital
	Mapa sectorial Les valls del Cardós	CA		sí	Versió digital
	Mapa sectorial Vall Ferrera	CA		sí	Versió digital
	Mapa sectorial Santa Magdalena	CA	2019	sí	Versió digital
	Mapa sectorial Massís de l'Orri	CA		sí	Versió digital
	Mapa sectorial La Mollera d'Escalarre	CA		sí	Versió digital
	Mapa Rutes BTT	CA	2017	sí	Versió digital
	Apropa't als productors i artesans del Parc!!!	CA, ES i FR		sí	Versió digital CA Versió digital ES Versió digital FR
	Mapa de la mobilitat sostenible	CA	2021	sí	Versió digital

	La circulació motoritzada al PNAP	CA	2020	sí	Versió digital
	Normativa: pernoctació i acampada	CA		En breu	
	Normativa: recomanacions i normes	CA		En breu	
	Agenda d'activitats	CA	Quadrimestral o trimestral	sí	Versió digital
CCAU	Senderisme a l'Alt Urgell	CA, ES, FR i AN		sí	Versió digital
CCPS	Mapa-blog Pallars Sobirà	CA, AN			Versió digital
	Mapa Patrimoni Romànic	CA			Versió digital
	Mapa de senders	CA			Versió digital
	Mapa de serveis	CA, ES, FR			Versió digital
	Normativa de pesca	CA, ES, FR			Versió digital
	Revista Pallars Sobirà	CA			Versió digital
	Ruta electrificació	CA, ES			Versió digital

Taula 5.1: Relació de publicacions informatives editades pel PNAP, el Consell Comarcal de l'Alt Urgell i el Consell Comarcal del Pallars Sobirà. Font: PNAP, CCAU i CCPS

Paral·lelament, també hi ha presència d'empreses, entitats (tant públiques com privades) i administracions dedicades al turisme que van incorporant la promoció de l'espai de manera responsable en les seves accions de comunicació.

En el mateix sentit, la comunicació realitzada des de les oficines d'informació del propi Parc Natural i des d'altres oficines de turisme de l'àmbit del Parc incorporen recomanacions per a una visita respectuosa a l'espai protegit. Es pot veure el llistat de les oficines existents al territori CETS a l'apartat 4.2. A més a més, des d'aquestes oficines també s'informa d'altres activitats i iniciatives d'organitzacions del territori que posen en valor l'entorn natural i cultural com a aspecte clau del desenvolupament de l'activitat.

A més, tal i com ja es menciona a l'apartat "4.3. Ofertes turístiques específiques que impliquin el descobriment, interpretació i apreciació del patrimoni natural i cultural", s'edita de forma periòdica una agenda en les que es recull totes aquelles activitats que tenen per objectiu mostrar els valors patrimonials del Parc Natural de l'Alt Pirineu, com a mitjà per afavorir-ne la seva conservació. S'hi recullen tant activitats diverses organitzades pel mateix Parc, com d'altres organitzades per empreses i guies acreditats pel Parc o per altres entitats públiques.

Aquesta agenda d'activitats, igual que la informació d'interès que es va editant es pot consultar en format imprès als establiments i oficines de turisme del territori del Parc Natural de l'Alt Pirineu o a través de la pàgina web i a les xarxes del Parc:

- Pàgina web: <https://parcsnaturals.gencat.cat/ca/xarxa-de-parcs/alt-pirineu>
- Facebook: @PNAItPirineu
- Twitter: @pnaltpirineu
- Instagram: @pnaltpirineu
- Youtube: Parc Natural de l'Alt Pirineu
- Wikiloc: pnaltpirineu

Per altra banda, algunes webs turístiques incorporen informació específica sobre la presència d'espais naturals en el seu territori:

- www.turisme.pallarssobira.cat (Consell Comarcal del Pallars Sobirà)
- www.catalunya.com (Generalitat de Catalunya, Turisme)
- www.visitpirineus.cat (Generalitat de Catalunya, Turisme)
- www.turisialp.cat (Ajuntament de Rialp)
- www.turismeseu.cat (Ajuntament de La Seu d'Urgell)
- http://turisme.sort.cat (Ajuntament de Sort)
- www.aralleida.cat (Diputació de Lleida)

També hi ha pàgines d'iniciatives externes que fan referència al Parc Natural de l'Alt Pirineu i a experiències (algunes guiades i algunes per lliure), espais d'interès, rutes i activitats que es poden realitzar al territori:

- www.natureexperience.cat. Pàgina promoguda des dels Grups *Leader* per posar en valor les experiències turístiques en espais naturals de tot l'àmbit rural català i ajudar a impulsar l'activitat econòmica que s'hi vincula.
- www.rutespirineus.cat. Plataforma promoguda des de la iniciativa privada per a donar a conèixer rutes de senderisme i excursionisme als Pirineus.
- www.femturisme.cat. Plataforma promoguda des de la iniciativa privada per promoure i incentivar les activitats de turisme vinculades a la tradició, la cultura i la natura en territoris catalans.
- www.totnens.cat. Portal promogut des de la iniciativa privada i adreçat a famílies amb nens que els hi agradi sortir i fer activitats a fora o a casa.
- www.descobrir.cat. Web de la revista de turisme i viatges del grup Sapiens SCCL que promou el turisme responsable i sostenible a Catalunya.

5.2. Interpretació i informació de bona qualitat i efectiva als visitants

Dins l'àmbit de la CETS, les diferents entitats que tenen competències en l'àrea de turisme tenen com a objectiu prioritari establir una estratègia de coordinació conjunta amb el Parc Natural de l'Alt Pirineu.

A més, des del Patronat de Turisme de Lleida es convoca també una trobada anual per tal de mantenir mecanismes de coordinació al territori.

Amb tot, des de les diferents administracions amb competències al territori es detecta una certa dispersió dels materials editats, impulsats de manera independent per cada una de les organitzacions. De moment, no existeixen mecanismes de coordinació en la programació d'activitats i en la unificació del material que s'elabora.

Un cas rellevant del treball conjunt per a l'elaboració d'informació de bona qualitat i efectiva als visitants és la tasca que es realitza a través de la **Taula de Camins de l'Alt Pirineu i Aran**, promoguda per l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA), de la qual el PNAP n'és un membre actiu (apartat 4.2.).

Figura 5.2. Material divulgatiu de promoció de la figura del guia. Font: IDAPA

Des d'aquesta taula s'impulsen diferents iniciatives, una de les quals incideix específicament en la promoció de la figura del guia com a garant d'una interpretació i informació de qualitat i efectiva per als visitants. L'acció s'anomena "A la muntanya, deixa't guiar".

L'acció compta amb una pàgina web (<https://www.sompirineu.cat/deixatguiar/>), en la qual es recullen vídeos promocionals d'activitats guiades que poden realitzar-se a l'Alt Pirineu i Aran; un directori de guies; un directori de les principals entitats a través de les quals es pot obtenir informació sobre guies intèrprets o el seu contacte; i un tríptic promocional amb els principals motius pels quals triar realitzar una activitat guiada.

5.3. Processos per garantir que altres entitats, especialment empreses turístiques, proporcionen informació adequada de l'espai natural

L'acció principal que es desenvolupa des del Parc Natural de l'Alt Pirineu encaminada a formar empreses i personal que treballa a l'àmbit de l'atenció al visitant o en guiatges al territori és el **Curs de "Bon coneixedor del Parc Natural"**.

El curs, que s'explica de manera més extensa a l'apartat 8, té com a objectiu la formació dels professionals que ofereixen activitats de guiatge, de descoberta de la natura o de persones que dins la seva activitat professional els interessa oferir una bona informació i assessorament sobre l'espai natural.

La superació del curs permet obtenir l'acreditació de Bon Coneixedor del Parc Natural de l'Alt Pirineu i incloure les activitats del professional acreditat a la guia d'activitats que Parc programa de forma quadrimestral.

Figura 5.3. Imatge del Curs de Bon Coneixedor del PNAP. PNAP

Paral·lelament, el Parc proporciona suport i/o finançament puntual en activitats formatives per a associacions professionals, com per exemple l'Associació de Guies del Parc Natural de l'Alt Pirineu amb l'objectiu de millorar la seva capacitat i millora professional.

En anualitats anteriors, els grups *Leader* catalans van promoure un projecte de cooperació, *Fem Parc*, amb l'objectiu principal de fomentar la col·laboració dels diversos agents socials vinculats als espais naturals per a promoure el desenvolupament socioeconòmic de les zones d'influència d'aquests fent-la compatible amb la conservació i la protecció de l'entorn.

Al projecte hi van participar diferents espais naturals protegits de Catalunya, entre aquests el Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Entre les activitats que es van promoure des del projecte es van realitzar jornades formatives destinades a empreses turístiques, com allotjaments, empreses de serveis, i de restauració per a conèixer millor els recursos vinculats als espais naturals i la manera de divulgar-los als seus clients.

Actuacions amb les pistes d'esquí

En un altre sentit, també s'estan fent esforços perquè les infraestructures turístiques que acullen majors volums de visitants, com per exemple, les pistes d'esquí, incorporin accions per sensibilitzar els seus visitats sobre les característiques de l'espai natural en que es troben.

Així, una de les línies de treball encetades és la col·laboració entre les pistes d'esquí gestionades per Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya i els Parcs Naturals, establint una sèrie d'accions anuals encaminades a millorar la preservació i divulgació de l'espai del Parc situat en el domini esquiable de les pistes. L'any 2020 es van tirar endavant 11 accions conjuntes, que es van ampliar a 18 el 2021 i que volen duplicar-se durant el 2022.

En el cas de Port Ainé i el PNAP s'han impulsat un conjunt d'actuacions de reorganització dels itineraris de raquetes de neu, la recuperació de l'antic camí ramader entre Roní i Port Ainé, i la realització de tallers d'educació ambiental per donar a conèixer el Parc, així com el seu patrimoni natural i cultural al personal i als visitants de l'estació. A més, s'ha fet una campanya comunicativa per conscienciar sobre les pautes de respecte per l'entorn natural als esquiadors que pugen fins el Pic de l'Orri amb el telecadira Jet Cim. Per fer-ho, s'han editat i col·locat a les pilones de les pistes panells il·lustrats per artistes locals amb diferents pautes i consells sobre com actuar per no perjudicar l'entorn o no interferir amb espècies amenaçades com el gall fer.

Una altra de les actuacions que s'ha realitzat amb les pistes d'esquí, amb el suport del Parc, és l'acollida en itinerància de l'Exposició "Tots podem ajudar el gall fer" de l'entitat Paisatges Vius. Aquesta exposició, que explica la situació del gall fer al Pirineu i les principals problemàtiques que afecten la supervivència de l'espècie, vol sensibilitzar els

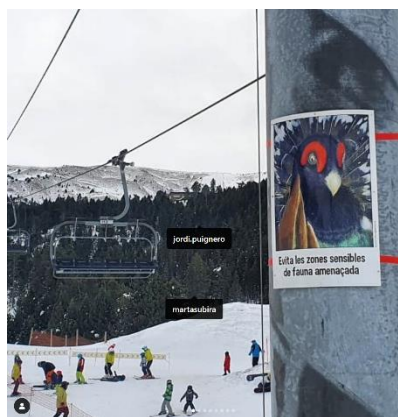

Figura 5.4: Panells de sensibilització a les pistes d'esquí de Port Ainé en el marc de la col·laboració amb el PNAP. Font: PNAP

visitants de les pistes d'esquí ubicades en territoris habitats per l'espècie, com poden actuar per no perjudicar la seva supervivència.

L'entitat Paisatges Vius ha realitzat actuacions en aquest mateix sentit en el marc del projecte Pirifer. Per exemple, la reparació de les barreres que indiquen el límit del domini de les pistes d'esquí i que protegeixen les zones d'hivernada del gall fer o la col·locació de panells informatius que indiquen la prohibició de traspasar les barreres i el perill d'interferir amb la hivernada del gall fer.

5.4. Oferta de serveis d'informació i interpretació específica per joves escolars i estudiants

El Pla estratègic sobre l'Educació i voluntariat ambiental als Parcs Naturals (2018-2021), impulsat des del Departament de Territori i Sostenibilitat conté totes les accions que de forma coordinada s'han de portar a terme en el conjunt d'espais naturals catalans per tal d'afavorir que l'educació ambiental es consolidi com una eina per a promoure els valors dels espais naturals protegits. Aquest pla estratègic s'emmarca a l'Estratègia de patrimoni natural i la biodiversitat de Catalunya, aprovada pel govern de la Generalitat el juliol del 2018.

Una de les principals accions que es proposen des d'aquest Pla és la redacció d'un pla estratègic sobre educació ambiental i voluntariat específic de cada espai natural protegit. A

Així, durant el 2019, es redactà **El Pla estratègic d'educació i voluntariat ambiental del Parc Natural de l'Alt Pirineu**, que defineix les estratègies per incloure accions d'educació i voluntariat a la gestió del Parc i als seus plans anuals.

El Pla té com a objectius estratègics en educació ambiental:

- Incrementar la valoració i estima social pels Espais Naturals de Protecció Especial (ENPE) mitjançant la descoberta i el coneixement dels valors naturals, culturals i paisatgístics, i del funcionament dels ecosistemes.
- Conscienciar sobre les problemàtiques socioambientals que existeixen als ENPE i fomentar la cerca i proposta de solucions per afrontar-les i resoldre-les.
- Aconseguir que els usuaris i visitants entenguin la necessitat de protecció i gestió dels recursos naturals i actuïn de manera respectuosa quan hi interaccionin.
- Aconseguir el compromís, la participació i la co-responsabilització de la població local en la conservació i gestió dels ENPE, tant a títol individual com col·lectiu.

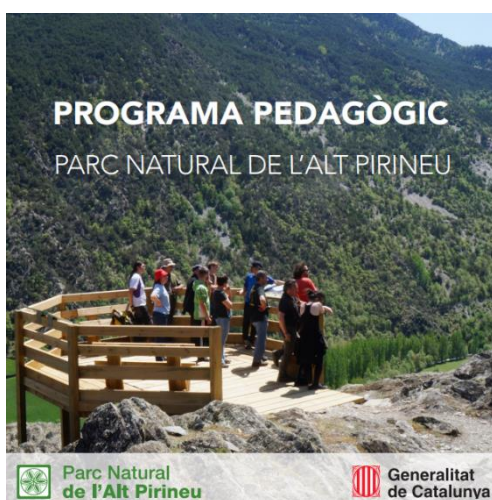

Figura 5.5: Imatge del coberta del Programa Pedagògic del PNAP. Font: PNAP

En el Pla estratègic d'educació i voluntariat ambiental del Parc Natural de l'Alt Pirineu, redactat de forma participativa amb els agents educatius del territori i presentat l'any 2019, una de les accions que es proposa és l'elaboració de l'oferta pedagògica del Parc.

A partir d'aquí, s'ha elaborat una proposta oberta i transversal amb la col·laboració de representants de centres educatius, del camp d'aprenentatge, de centres de recursos pedagògics, d'entitats d'educació i voluntariat ambiental i d'equipaments amb allotjament que ofereixen activitats educatives.

Aquest **Programa Pedagògic del Parc Natural de l'Alt Pirineu** compta amb:

1. Activitats educatives per a totes les etapes educatives reglades, des d'educació infantil fins a l'educació universitària.
2. Activitats d'educació i voluntariat ambiental en l'àmbit no reglat.

Paral·lelament, hi ha diversos projectes que compten amb un programa educatiu propi i que ofereixen recursos educatius dirigits a centres educatius i a altres col·lectius.

Programes educatius del Parc Natural de l'Alt Pirineu amb finançament europeu:

- Programa d'educació ambiental del Projecte LIFE Piroslife: aquest programa, que va finalitzar l'any 2019 va sorgir amb l'objectiu de consolidar la població d'ossos dels Pirineus Centrals i millorar la seva acceptació social. En aquest sentit, es va desenvolupar un projecte d'educació ambiental a les escoles per tal que els nens i les nenes desenvolupessin l'esperit crític i la sensibilitat en relació a la natura.
- Programa d'educació ambiental del projecte LIFE Limnopirineus: també finalitzat l'any 2019, estava destinat a la millora de l'estat de conservació d'espècies i hàbitats aquàtics d'interès europeu de l'alta muntanya dels Pirineus. El projecte tenia un programa d'educació ambiental adreçat a les escoles locals de l'Alt Pirineu i Aran amb sessions divulgatives a l'aula sobre natura i conservació dels estanys dels Pirineus i dels efectes de les espècies de peixos introduïdes que es comporten com a invasores.

Programes educatius externs amb finançament del Parc:

- Explora el Parc: és una iniciativa dirigida específicament als infants i al públic familiar que proposa activitats per cada època de l'any i compta amb recursos educatius diversos accessibles a la pàgina web. A partir d'un passaport, com a carnet d'explorador/a, i uns punts de referència, es proposen activitats i recorreguts dins del Parc disponibles i descarregables a la pàgina web. La proposta s'explica en més detall a l'apartat 4.3.

Programa d'Innovació i cohesió educativa del Pla de desenvolupament local sostenible de les valls de Cardós

El Pla de desenvolupament local sostenible de les valls de Cardós inclou, dins dels seus programes estratègics el projecte Pilot d'integració i innovació educativa Escola – Territori. Aquest projecte té per objectiu generar una proposta pedagògica que permeti refermar el vincle de l'Escola de Ribera de Cardós amb la vall, la seva dinàmica social, cultural, fomentant en els infants i les seves famílies el coneixement i els valors vinculats a la idiosincràsia i el patrimoni de les valls de Cardós, generant estima per aquest territori rural i de muntanya i sentit de pertinença.

El Pla s'està desenvolupant a partir de la creació de la Comunitat de municipis cardosecs que aplega tots els municipis inclosos en la planificació i amb el suport d'un agent d'ocupació i desenvolupament local (AODL) finançat pel Servei d'Ocupació de Catalunya. Aquest agent ha d'elaborar de forma anual el seu pla de treball per tal de donar resposta als objectius, programes i projectes plantejats al Pla.

Camp d'Aprenentatge de les Valls d'Àneu

El Camp d'aprenentatge de les Valls d'Àneu ofereix serveis educatius adreçats principalment a alumnes d'Educació primària, de secundària, dels Cicles Formatius i del Batxillerat i brinda la possibilitat de fer estades en un medi singular, com són les Valls d'Àneu.

L'estada al Camp d'Aprenentatge facilita la descoberta del medi natural, social i històric de la comarca del Pallars Sobirà, en especial de les Valls d'Àneu, i fa especial incidència en els continguts de l'educació ambiental, alhora que estableix un marc nou per a la convivència i la relació entre el professorat i l'alumnat.

Les principals activitats van orientades a la descoberta del relleu i la vegetació d'alta muntanya, els rastres dels mamífers i els espais protegits de la zona. També es pot descobrir l'art romànic i el gòtic de l'església dels Sants Just i Pastor de Son, i els habitatges tradicionals d'aquesta zona.

PRINCIPALS CONCLUSIONS I ANÀLISI DE PUNTS FORTS I FEBLES

5. Comunicacions efectives sobre l'espai per als visitants

Aquest és un punt en el que es considera que s'inverteixen molts esforços però que topa amb una **manca de coordinació entre entitats i d'estratègia compartida**.

S'estan realitzant projectes interessants de col·laboració entre el Parc i altres entitats, com per exemple, la col·laboració d'aquest amb les pistes d'esquí; però per altra banda, es detecta un alt grau de dispersió comunicativa entre totes les entitats que tenen competències en promoció turística.

En un altre sentit, es valora molt positivament l'organització de Curs de Bon coneixedor del Parc, que assegura una qualitat en les activitats d'acompanyament i guiatge. Així com tots els esforços per millorar la capacitació de les persones que tenen contacte directe amb els visitants respecte als valors naturals i culturals de l'espai natural.

Finalment, es valora la tasca comunicativa del Parc que ha permès un molt bon posicionament de l'espai i una alta repercussió, sobretot en el canal específic de les xarxes socials.

- Valoració de la marca "Parc" i el seu impacte.
- Impacte comunicatiu del Parc a les xarxes socials.
- Curs de Bon coneixedor del Parc, com a mecanisme per assegurar la qualitat dels serveis de guiatge.
- Existència d'un gran nombre de publicacions informatives i divulgatives sobre la xarxa de senders i altres temes específics com: ramaderia, races locals, patrimoni natural, etc.
- Possibilitat d'adaptar la informació existents a nous mitjans/canals.

- Dificultat per incidir en els visitants respecte les normes bàsiques de comportament quan es visita un espai ramader.
- Dispersió comunicativa (excés de publicacions, manca d'estratègia conjunta, dispersió de la informació)
- No s'inverteixen prou esforços en valoritzar el coneixement de la gent local.
- Dificultat per assegurar que les empreses del sector ofereixen bona informació i de qualitat.
- Manca de valorització dels "informadors no oficials".
- Manca de recursos per a configurar una bona estratègia de comunicació compartida.

6. Garantir la cohesió social

6.1. Facilitar sistemes de prevenció de conflictes amb la població local

Òrgans del Parc per garantir la cohesió social

El principal mecanisme que actualment té el PNAP per a actuar de forma representativa a tots els sectors, entitats i representants socials és la **Junta Rectora** (objectius i composició explicats en l'apartat 0.2).

Aquesta està composta per representants de les administracions actuants, dels ens locals i de les organitzacions i sectors socials interessats, amb la idea i finalitat que la representació local sigui majoritària.

El Decret 194/2003, d'1 d'agost, de declaració del Parc Natural de l'Alt Pirineu, en el seu Article 10, preveu també la creació d'un **Consell de Cooperació**, actualment no constituït, que seria pròpiament l'òrgan participatiu i el garant d'una bona harmonització dels interessos locals i els interessos defensats pel mateix Parc.

Així, segons el Decret, el Consell de Cooperació és l'òrgan col·laborador en la gestió del Parc Natural, integrat per entitats i associacions representatives dels sectors socials interessats. La composició del Consell de Cooperació s'ha d'establir mitjançant una ordre de desplegament del Decret de declaració del Parc.

Entre les funcions del Consell de Cooperació, hi ha:

- a) Proposar criteris i promoure mesures per coordinar harmònicament els interessos i les activitats dels sectors representats amb els objectius i l'actuació del Parc Natural.
- b) Fomentar la cooperació de les entitats que hi són representades, o d'altres que es dediquin als mateixos objectius que els disposats en el Decret, amb el Parc Natural i la seva gestió, i concertar amb aquesta finalitat actuacions d'interès comú.
- c) Plantejar a les administracions actuants iniciatives, propostes i suggeriments adreçats a la defensa dels interessos representats i a l'assoliment de les finalitats de cooperació, harmonització i participació i, en general, dels objectius específics de les àrees protegides.
- d) Emetre informes sobre els afers que els altres òrgans del Parc Natural sotmetin a la seva consideració.

A més, el Consell de Cooperació ha de ser informat regularment dels plans, els projectes i les actuacions duts a terme en el marc de la gestió del Parc Natural.

El Decret també inclou, en el seu article 11, l'obligatorietat de consulta per part dels òrgans gestors del Parc, a les entitats titulars de terrenys i drets comunals inclosos en l'àmbit del

Parc i legalment constituïdes, en aquelles decisions que puguin afectar l'ordenació i aprofitament dels recursos naturals d'aquests terrenys.

Processos de participació

En el mateix sentit, totes les planificacions i plans d'acció que actualment s'estan impulsant dels del PNAP compten amb un **procés participatiu**, que ha de garantir la lliure participació, debat i intervenció de tots els grups d'actors que puguin tenir interessos en els temes tractats.

Així, per exemple, els recents desenvolupaments del Pla d'acció per a la declaració de zona d'especial protecció de la qualitat acústica i el Pla d'acció per a la Declaració de Punt de Referència de qualitat lumínica han comptat amb un processos de participació oberts a la intervenció d'entitats locals, associacions representatives de grups socials i empresarials, així com persones individuals interessades.

De la mateixa manera, es va comptar amb la participació de la població local, empreses i entitats socials a l'hora de redactar els Plans de Desenvolupament Local Sostenible de les valls de Cardós i vall Ferrera o del Pla d'usos del futur equipament del Parc, Casa Bringué de Ginestarre.

El mateix procés de treball d'adhesió a la CETS inclou mecanismes actius de participació de tots els agents i grups d'agents que intervenen directa o indirectament en el turisme sostenible o que poden rebre l'impacte d'aquesta acció turística. La creació del Grup de Treball i del Fòrum permanent són els mecanismes participatius establerts per la Carta, que ja s'han aplicat en el desenvolupament de la present diagnosi i que han de seguir treballant de forma coordinada i conjunta en un futur, en el disseny i desenvolupament de les accions que s'acordin.

Accions específiques dirigides a garantir la cohesió social

En els casos de projectes que puguin estar associats a situacions de conflictivitat social, com ha estat la reintroducció de l'os al Pirineu, s'han adoptat mesures de mediació.

L'increment de població d'ossos i, per tant, l'augment d'atacs a ramats i a ruscs, entre altres danys, van provocar una situació de conflicte entre l'espai natural i els ramaders i apicultors, i una sensació d'inseguretat entre una part de la població de la zona.

Per pal·liar aquests danys es van posar en marxa o reforçar una sèrie de mesures que van permetre la disminució dels danys. Tot i així, una part de la població afectada es va mantenir contrària a la presència d'ossos i a la gestió de les administracions competents. Es per això, que l'any 2018 es va plantejar una iniciativa de mediació que va incloure un diagnòstic de mediabilitat, conferències deliberatives i la creació d'un espai de treball comú.

Per donar continuïtat a aquesta darrera acció i fer-la plural i representativa de totes les sensibilitats es va constituir l'Espai Os, integrat per uns trenta membres, amb representació de la Generalitat de Catalunya, tècnics del Parc, agents rurals, membres de la comunitat

educativa, associacions de ramaders, sindicats agraris, associacions de caçadors i representants del sector turístic.

La taula es reuneix diverses vegades l'any amb l'objectiu d'acordar accions pràctiques que permetin millorar la cohabitació, i amb el compromís de comptar amb pressupost associat.

L'Espai Os es crea així amb tres objectius:

- Crear un espai estable de diàleg i de treball col·laboratiu sobre la cohabitació amb l'os, on participen totes les parts implicades: representants del sector ramader, de la caça, del turístic i administracions públiques, entre d'altres.
- Millorar la governança en el desplegament de les polítiques de protecció i gestió de les espècies, específicament, amb els grans carnívors com l'os; tot promovent la participació activa i corresponsable de la població en la presa de decisions.
- Generar un espai de confiança i transparència amb la població implicada, que faciliti la gestió de l'espècie i permeti l'acord d'accions conjuntes.

En l'àmbit més estricte de la cohabitació entre públic turista i població local, també s'han tirat endavant accions de sensibilització i comunicació. Aquest seria el cas, per exemple, de materials editats per sensibilitzar i donar a conèixer l'activitat ramadera per tal que el públic visitant no hi interfereixi o els consells que de manera regular proporciona el Parc als visitants en relació a diferents aspectes vinculats a la vida local: la existència de camins restringits per a ús exclusiu de veïns i serveis; els avisos sobre la propietat privada i la conveniència de no entrar en terrenys de cultiu o pastura; o la indicació de tancar un filat o tanca per al bestiar que puguin trobar-se en el camí.

Un dels materials editats en aquest sentit és el pòster sobre l'activitat ramadera de muntanya i el seu paper en la preservació de la biodiversitat i el paisatge del Pirineu. El pòster inclou nou pautes de comportament pels visitants que es troben bestiar al Parc. Es va elaborar en col·laboració amb les principals associacions ramaderes, en el marc del Poctefa GREEN i es va distribuir en punts d'informació, escoles, comerços locals i establiments turístics.

Figura 6.1: Imatge del cartell sobre l'activitat ramadera al PNAP. Font: PNAP

6.2.Fomentar activitats apropiades d'associació amb les parts interessades i entre elles

Associacions professionals vinculades al PNAP

Des del PNAP s'ha promogut i/o acompanyat en la **creació** de tres **associacions d'àmbit professional**.

Per una part, l'**Associació de Ramaders d'Oví i Cabrum del PNAP**. Aquesta associació fou creada principalment per tal que el sector ramader comptés amb un interlocutor per treballar amb el Parc i establir línies de Treball conjuntes i estables.

Amb l'objectiu de donar suport a l'activitat ramadera extensiva, que té caràcter de preferent dins la gestió del PNAP, també es dona suport a la resta d'associacions ramaderes del territori. Aquestes són:

- Associació professional de ramaders de la vaca bruna dels Pirineus del Pallars Sobirà; Associació de ramaders de vaca pallesega
- Associació de ramaders del cavall pirinenc català del Pallars Sobirà
- Associació de criadors i productors del cavall pirinenc català de l'Alt Urgell
- Associació de criadors d'oví de raça aranesa
- Associació catalana de criadors d'oví de raça xisqueta i l'Associació de criadors de cabrum de raça pirinenca

A més, durant el 2020, el Parc va impulsar l'acció "Formació i acompanyament dels productors agroalimentaris del Parc Natural de l'Alt Pirineu per realitzar la venda conjunta i associar-se". Davant l'èxit de la iniciativa de la plataforma Del parc al Plat de venda conjunta (que s'explica més endavant, en l'apartat 7.1), tant per part dels productors com de les entitats col·laboradores en la iniciativa, es va veure l'interès de promoure la formació dels productors agroalimentaris del PANP per tal de consolidar la proposta de venda conjunta i l'acompanyament del grup de productors per a formalitzar la seva agrupació sota el paraigua d'algun tipus d'entitats associativa o cooperativa.

Per això, es van dur a terme un seguit d'accions de formació i acompanyament que van culminar en la creació de l'**Associació de productors i elaboradors del Parc Natural de l'Alt Pirineu** amb l'objectiu de consolidar el grup i cercar fórmules de treball estable. A finals de juny de 2020 l'associació quedava formalment constituïda.

La iniciativa conjunta de comercialització que s'impulsa des de l'Associació es pot consultar a la pàgina web www.delparcplat.cat.

Actualment, integren l'Associació divuit empreses productors i elaboradores agroalimentàries que tenen la seu en l'àmbit del PNAP.

Finalment, el Parc també dona suport a l'**Associació de guies intèrprets del Parc Natural de l'Alt Pirineu**, que s'ha explicat en l'apartat 4.3., creada l'any 2018 i integrada per una vintena de professionals que ofereixen serveis de guiatge i interpretació al medi natural. El

Parc col·labora estretament amb l'Associació a l'hora de programar activitats i impulsar accions conjuntes. A més, el Parc també dona suport professionalitzador als guies de l'entitat, organitzant i recolzant formacions d'interès per al col·lectiu.

Altres associacions professionals i entitats aglutinadores

A més de les associacions professionals directament vinculades al Parc, existeixen altres associacions i estructures organitzatives en l'àmbit de la CETS que tenen la voluntat d'aglutinar interessos i proposar estratègies col·laboratives conjuntes que optimitzin els esforços individuals en pro de la col·lectivitat.

Aquí s'hi troben entitats com **l'Associació de cases de turisme rural del Pallars Sobirà**; **l'Associació Gastronòmica La Xicoia**; **l'Associació Menja't l'Alt Urgell**, **l'Associació d'Empreses d'Esports d'Aventura del Pallars Sobirà**, com a estructures privades.

L'estructura públic-privada **Consorci de Turisme de les Valls d'Àneu**, que compta amb una mínima estructura tècnica i que es constituí amb la voluntat de promocionar conjuntament totes les empreses, serveis i recursos turístics de la Vall.

O la **Comunitat de Municipis Cardosencs**, una entitat pública sense personalitat jurídica, integrada pels municipis de Lladorre, Vall Cardós i Esterri de Cardós i que es constituí per tirar endavant de forma conjunta el Pla Local de Turisme Sostenible de les Valls de Cardós.

L'àrea de turisme del Consell Comarcal del Pallars Sobirà també es troba aglutinada en el **Patronat Comarcal de Turisme del Pallars Sobirà**.

PRINCIPALS CONCLUSIONS I ANÀLISI DE PUNTS FORTS I FEBLES

6. Garantir la cohesió social

Assegurar la cohesió social i el desenvolupament d'una estratègia conjunta que contempli els veritables interessos, identitat i realitat dels habitants del territori és un dels grans reptes que han destacat la majoria de persones que han participat en l'elaboració de la diagnosi. La configuració d'aquesta estratègia conjunta, que sobrepassa l'àmbit territorial de la CETS, però també l'àmbit del turisme, és una de les grans reclamacions dels participants; l'aspecte més repetit; i pel qual es compta amb un element positiu cabdal, la voluntat manifesta de tots els agents que han intervingut en la diagnosi per desenvolupar-la.

Per tant, un dels reptes del procés de la CETS serà, no només establir un pla estratègic conjunt en aquest sentit, si no també possibilitar que el seu desenvolupament sigui vàlid i complementari a una estratègia més global que integri tota la comunitat pirinenca, més enllà dels límits establerts en aquest treball.

L'altre gran repte serà integrar de forma efectiva els desajustos entre la identitat percebuda i la identitat real de la població local. Ja que es detecta com a punt de conflicte la pèrdua de valors compartits i una percepció per part de la població local de que el "fer urbà" o la visió urbana s'interposen amb el "fer" o visió rural, com a dos realitat cada cop més desconnectades.

- Una escassa població que facilita la interacció i l'establiment de xarxes relacionals.
- Interès global en establir estratègies conjuntes i garantir la cohesió social.
- Existència d'entitats aglutinadores, tant públiques com privades, que posen de manifest la voluntat d'integrar esforços per resoldre necessitats comuns.
- Valoració creixent per part de la població local del territori i el seu potencial.

- Manca de sensibilitat global cap a la població local, la seva identitat i realitat. També per part dels visitants.
- Manca de visió compartida entre agents econòmics i socials del territori.
- Manca d'estratègia comuna.
- El repte de la participació. Es demana participar, però quan es convoca hi ha poca resposta.
- Territori gran i dispers. Díficil convocar a la població en espais compartits.
- Baixa col·laboració entre entitats locals públiques.
- Manca de col·laboració i treball conjunt entre comarques o territoris diversos.
- Manca un espai permanent de debat i consens per abordar temes el global de la població.
- Necessitat d'informació real, clara i fiable.
- Manquen estratègies reals per assegurar una població estable al territori amb ocupacions vinculades al territori i a la terra (més enllà del teletreball).
- Manca de connexió i coneixement entre la gent que viu al territori de les iniciatives existents.
- Existència de planificacions, però segmentades. Inexistència d'una planificació i estratègia conjunta.

7. Impulsar la prosperitat en la comunitat local

7.1. Promoció de productes i serveis locals, la seva identitat i adquisició i ús per part de visitants i empreses turístiques

En relació a esdeveniments i activitats puntuals de promoció dels productes locals, el territori compta amb una gran quantitat de fires i festes que tenen per objectiu visibilitzar la producció local. La major part d'aquestes centrades en el sector agroalimentari, però també en oficis i activitats tradicionals vinculades a l'àrea.

A continuació es presenta un llistat de les principals festes i fires:

Fira	Ubicació	Època
Mostra de Formatges artesans de Catalunya	Sort	Setmana Santa
Fira dels Productors del Parc Natural de l'Alt Pirineu i de l'ovella aranesa	Arrós de Cardós	Maig
Fira d'Oficis i Menestrals	Rialp	Juny
Fireta de Sant Joan i xollada d'ovelles amb tisores	Sort	Juny
Fira Caliu	Esterrí d'Àneu	Juny
Mercat Medieval dels Canonges	La Seu d'Urgell	Estiu
Fira del Ferro Pirinenc	Alins – Vall Ferrera	Juliol
Fira d'artesanía de Peramea	Peramea (Baix Pallars)	Juliol
Fira Internacional del Formatge	Escaló	Agost
Fira d'artistes i artesans de les Valls d'Àneu	Esterrí d'Àneu	Agost
Fira de bruixes i encantades del Pallars	Ribera de Cardós	Agost
Fira de l'ovella xisqueta i concurs de gossos d'atura	Llavorsí	Agost
Fira de Sta. Teresa	Esterrí d'Àneu	Octubre
Fira de Sant Ermengol	La Seu d'Urgell	Octubre
Fira de Tardor de Tírvia	Tírvia	Octubre
Fira de Tardor de Sort	Sort	Novembre

Taula 7.1: Fires i Festes en l'àmbit del PNAP i la CETS vinculades a la promoció del producte agroalimentari local. Font: Elaboració pròpia

Per altra banda, i pel què fa a projectes i iniciatives permanents de promoció del producte local del territori, destaquen:

Del Parc al Plat

En el context de la pandèmia, l'any 2019 i degut a l'anul·lació de la Fira dels Productors del Parc Natural de l'Alt Pirineu i de l'ovella aranesa d'Arrós de Cardós, es va impulsar la iniciativa "Del Parc al Plat" per tal de buscar alternatives viables als canals de comercialització habituals en una situació de confinament.

Amb aquest projecte, impulsat pel Parc Natural de l'Alt Pirineu i l'Ajuntament d'Esterri de Cardós i amb la col·laboració dels productors del territori i el Consell Comarcal del Pallars Sobirà, es va iniciar la venda online de cistelles variades amb aliments produïts i elaborats al territori Parc.

La bona acollida de la iniciativa per part de les persones consumidores va animar a pagesos i productors a associar-se per a poder seguir desenvolupant l'activitat i amb la possibilitat de generar altres activitats conjuntes. En diverses fires i campanyes a Catalunya i també a França, l'Associació Del Parc al Plat ha representat els i les productores agroalimentàries del territori del Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Les empreses que han impulsat i format part de l'Associació de productors/es del Parc Natural de l'Alt Pirineu "Del Parc al Plat" són:

Productors/es	Productes	Ubicació
Batlliu de Sort	Vi	Olp (Sort)
Cervesa ViP	Cervesa artesana	Montferrer i Castellbó
Herbes de l'Alt Pirineu	Infusions i plantes aromàtiques	Araós (Vall Ferrera)
La Lionesa	Galetes artesanes	Sort
Cal Joanet	logurt de vaca	Ainet de Cardós
Casa Mateu	Formatges i làctics de cabra i ovella	Surp
Formatgeria de Gavàs	Formatges de cabra de ramat propi i carn de cabrit	Gavàs
Montsent de Pallars	Formatges i làctics de cabra i ovella	Rialp
El Tros de Sort	Formatges de vaca	Sort
Casa Madó	Corder	Escàs (Vall d'Àssua)
Carns Teixidó	Vedella, poltre i embotits	Esterri d'Àneu
Casa Beta	Vedella ecològica	Pujalt
Carns i embotits Pallars Sobirà	Vedella, poltre i embotits	Sort
Carnisseria Pujol	Embotits	Sort

Taula 7.2: Empreses productores de l'Associació de productors del PNAP. Font: Elaboració pròpia

Projecte Green

Figura 7.1: Pujada al Port de Boet, 2018. Font: PNAP

El Projecte Green, presentat a l'apartat 2, té com a finalitat la cooperació transfronterera per afavorir la biodiversitat al Pirineu, inclou una línia de treball enfocada a la visibilització del producte local. En aquest sentit, des del Parc, i en el marc del Projecte s'han realitzat materials de difusió i promoció per donar a conèixer l'activitat productiva.

Un altre exemple d'activitat dins del marc del Projecte Green és la trobada anual al Port de Boet per part de persones que hi accedeixen des del Pallars Sobirà i persones que hi accedeixen des de la vesant de l'Arieja. La jornada consisteix en una trobada de germanor entre valls veïnes, un mercat artesà i una degustació de productes locals elaborats als dos territoris recuperant les trobades històriques que es realitzaven entre el veïnat d'aquestes àrees per intercanviar producte agroalimentari.

Altres associacions que realitzen una tasca de difusió i promoció del producte local del territori CETS són:

Associació Gastronòmica del Pallars Sobirà La Xicoia

Associació creada i formada per 21 restaurants del Pallars amb l'objectiu de promocionar la cuina pallese, recuperar els productes del territori, preservar les receptes tradicionals.

Associació Menja't l'Alt Urgell

Formada per petits productors i artesans de la comarca de l'Alt Urgell. A part de la promoció i venda conjunta de productes a partir de diferents canals i iniciatives, l'associació té com a repte promoure i gestionar rutes gastronòmiques que donen a conèixer les diferents explotacions i obradors dels associats per apropar més els productes als consumidors. Una d'aquestes rutes es situa a l'àmbit d'influència de la CETS, la *Ruta del patrimoni gastronòmic de la Seu d'Urgell*.

Pel què fa a la difusió de la producció local, des del Parc Natural de l'Alt Pirineu s'ha editat diferent material promocional. En la publicació "**Apropa't als productors i artesans del Parc**" s'ofereix un directori de contactes i visites als tallers, obradors i explotacions que es troben al territori. Aquest material és fruit d'una acció realitzada per promoure la generació d'experiències turístiques vinculades a la pagesia i la producció agroalimentària i artesana.

En la mateixa línia, i en el marc de la Fira de Productors del Parc Natural de l'Alt Pirineu que es presenta en aquest mateix apartat, el PNAP va impulsar una exposició de productors i artesans del territori.

Paral·lelament, i també sota el lideratge del Parc Natural de l'Alt Pirineu, s'han realitzat activitats amb el sector artesà i agroalimentari com ara:

- La cooperació amb territoris veïns en el marc del projecte Boscos de Ferro de la Vallferrera, a través del qual s'ha treballat conjuntament i s'han realitzat visites a França i Andorra per conèixer experiències vinculades a la dinamització local al voltant del ferro.
- La visita a diverses experiències al territori del Parc naturel régional des Pyrénées Ariégeoises basats en el desenvolupament local i en motiu de la creació del Parc de les Tres Nacions.

7.2. Recolzar la viabilitat econòmica, el rendiment de les empreses turístiques locals i el foment de l'ocupació al sector turístic

Suport a la inversió en projectes empresarials

El fet que l'àmbit de la CETS sigui territori *Leader* implica que les empreses o emprenedors del sector turístic amb projectes d'inversió que promoguin el desenvolupament local, la generació d'ocupació, i la responsabilitat social, ambiental i econòmica puguin disposar d'ajuts a l'hora de realitzar la inversió.

L'elecció dels projectes que reben suport es decideix per concurrència competitiva, és a dir, els projectes es valoren segons els criteris publicats anualment a les bases de la convocatòria i que responen als objectius de l'estratègia global i específica de cada grup.

Dins dels criteris valorats per part d'ambos grups d'acció local (GAL) que operen en l'àmbit de la CETS, el Consorci *Leader* Alt Urgell Cerdanya i el Consorci *Leader* Pirineu Occidental, és especialment rellevant la generació d'ocupació en base als recursos propis del territori; l'equilibri territorial (puntuant més els projectes en petits nuclis de població); la innovació tecnològica i empresarial; la mitigació del canvi climàtic i l'ús eficient dels recursos naturals; la viabilitat econòmica del projecte i l'adequació d'aquest a l'estratègia específica del GAL.

Així, en el cas del Consorci *Leader* Alt Urgell Cerdanya, es valoren aspectes com el fet de que es tracti de projectes de transformació agroalimentària; projectes que afavoreixin el relleu empresarial i/o la reobertura d'establiments tancats; projectes que fomentin processos d'economia circular; projectes que afavoreixin la preservació del patrimoni cultural o natural d'especial interès i projectes que promoguin els oficis tradicionals i la artesanía no alimentària.

I en el cas del Consorci *Leader* Pirineu Occidental es promouen els projectes amb impacte directe sobre el territori i els seus habitants (és a dir, que responguin a necessitats del territori); projectes que prevegin la col·laboració amb altres entitats públiques i/o privades del territori; i els projectes que prevegin la diversificació econòmica i/o la desestacionalització.

Suport a associacions empresarials

Paral·lelament, el Parc Natural dona suport a compta amb vincles amb el teixit associatiu del territori, a partir de capacitació i suport tècnic i/o econòmic. Dos exemples en són l'Associació de Guies i l'Associació de productors/es del Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Per altra banda, des del mateix PNAP i en coordinació amb el Parc Naturel Régional des Pyrénées Ariégeoises s'han realitzat viatges al territori veí amb la participació de persones representants de l'àmbit turístic per visitar iniciatives inspiradores i accions de

desenvolupament que es duen a terme a altres parcs relacionats amb el turisme i la producció artesana i agroalimentària.

Finalment, el Parc ha donat suport a la realització de diferents **Plans de desenvolupament Local Sostenible** per a algunes de les principals valls que integren l'espai protegit. Tots aquest plans inclouen accions de suport i dinamització al teixit empresarial local, específicament a aquell que s'integra en una estratègia sostenible i responsable amb el territori i coherent amb els valors del Parc. Així, en tots els casos s'han inclòs línies de treball amb l'impuls del sector turístic i amb el desenvolupament d'estratègies turístiques vinculades als recursos propis del territori i compatibles amb la preservació del llegat cultural i natural.

En aquest moment, s'han desenvolupat els plans de tres valls incloses dins el PNAP:

- Pla de Desenvolupament Local Sostenible de la Vall Ferrera: impulsat l'any 2006 i inspirat per la visió de la Vall Ferrera l'any 2020. Dos dels eixos principals que guïaren aquest pla són: *Millorar l'accés i dotació de serveis i infraestructures que contribueixin a una millor qualitat de vida i activitat econòmica a la vall; i Impulsar una activitat turística que preservi i valoritzi el seu caràcter diferencial associat al patrimoni natural i cultural, i el manteniment del paisatge tradicional.*
- Bases per al Pla de Desenvolupament Sostenible del territori de l'Entitat Descentralitzada d'Isil i Alós (T.M. Alt Àneu): realitzat l'any 2012 amb la finalitat de garantir la creació d'oportunitats per a la millora de les condicions socioeconòmiques dels habitants del territori de l'EMD a partir de la conservació del patrimoni natural i cultural, mitjançant la diversificació de l'oferta de feina amb la potenciació del sector terciari com a complement del primari. En aquest sentit, un dels eixos estratègics que guïen el Pla és el de *Potenciar el turisme familiar, cultural i esportiu.*
- Pla de Desenvolupament Local Sostenible de la Vall de Cardós: impulsat l'any 2017 pels tres ajuntaments que formen part d'aquesta àrea, l'Ajuntament d'Esterrí de Cardós, Ajuntament de Lladorre, Ajuntament de Vall de Cardós i amb el suport del Parc Natural de l'Alt Pirineu. Un dels tres eixos estratègics que estructura el pla és *l'Impuls d'una estratègia turística col·laborativa per generar un destí de turisme sostenible i d'ecoturisme.* Aquest Pla es desenvolupa a través de la Comunitat de Municipis Cardosencs i el suport d'un tècnic d'ocupació i dinamització local (AODL) i en la línia esmentada, ja s'han realitzat accions de formació i promoció amb el sector turístic, i diferents actuacions per posar en valor el patrimoni cultural i natural singular de la Vall.

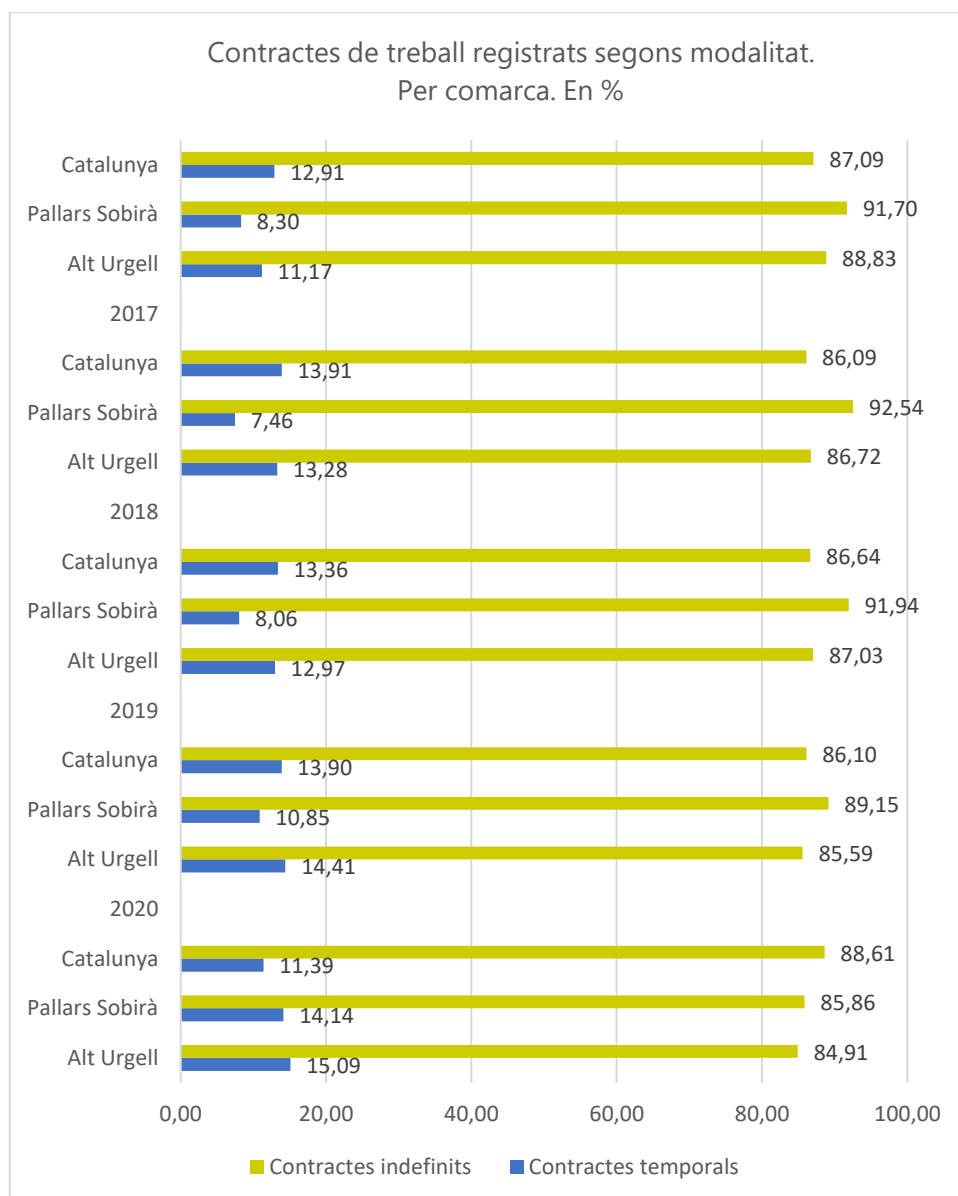
Ocupació al sector turístic

El sector turístic en l'àmbit de la CETS i de forma general en tot l'àmbit pirinenc té una limitació manifesta a superar els condicionats de l'estacionalitat de l'activitat.

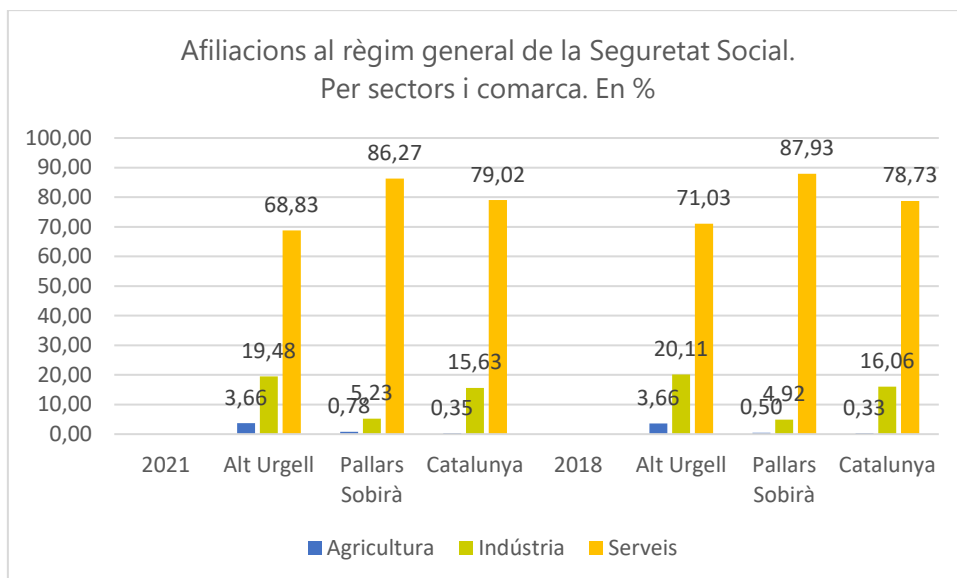
Això provoca desajustos en l'ocupabilitat del sector. És difícil donar estabilitat als treballadors i el percentatge de contractes temporals augmenta.

En els gràfics següents, es pot observar com el Pallars Sobirà, amb un percentatge més elevat d'ocupats en el sector serveis, presenta també un índex de contractes temporals superior. Dels 5 anys analitzats, 2017 a 2021, només en els dos darrers, el percentatge de contractes fixos registrats es troba per sobre del 10%. La resta d'anys oscil·la entre un 7 i un 8%

A l'Alt Urgell, en el que el sector serveis no té tanta rellevància, l'índex de contractes temporals s'assimila més a la mitjana catalana, representant en tots els anys analitzats entre un 84 i un 89%. En el cas de Catalunya, els contractes temporals registrats es situen entre un 86 i un 89% en funció de l'any.

Gràfic 7.1: Percentatge de contractes temporals i indefinits registrats al Pallars Sobirà, Alt Urgell i mitjana catalana durant les anualitats 2017 a 2021. Font: Idescat

Gràfic 7.2: Percentatge d'afiliacions a la seguretat social per sectors a l'Alt Urgell, Pallars Sobirà i mitjana de Catalunya en els anys 2021 i 2018. Font: Idescat

En un altre sentit, el sector turístic manifesta que hi ha una gran dificultat per trobar personal qualificat i que cada cop se'ls fa més difícil cobrir les places de treball que generen. La pandèmia de la Covid19 ha agreujat la situació perquè una part important dels treballadors habituals es van desplaçar a altres sectors. I tot i que globalment es considera que s'han fet millores importants en les condicions laborals i salarials, els treballs vinculats a camps com l'hostaleria són poc atractius i segueixen molt condicionats a l'estacionalitat, fet que no ajuda a fixar els treballadors.

PRINCIPALS CONCLUSIONS I ANÀLISI DE PUNTS FORTS I FEBLES

7. Impulsar la prosperitat de la comunitat local

Aquest és també un dels apartats que més s'han posat de relleu en els grups de treball de la diagnosi. Per una banda, es valora la importància de la **marca "Parc"** que contribueix a posicionar el territori i el global de les seves empreses. Però a l'hora, es considera que el **model turístic actual encara no és sostenible** en àmbits com l'ocupació (feines temporals vinculades la marcada estacionalitat) o l'impacte ambiental, i se'l relaciona directament amb l'augment de preus de bens bàsics com l'alimentació o l'habitatge.

Marca i imatge:

- Marca Parc posicionada.
- Coneixement de l'oferta existent.
- Coneixement de territori i dels agents que hi treballen.
- Percepció de lloc salvatge i atractiu.

Activitat viva:

- Identitat pròpia vinculada a la pagesia, la producció i l'artesania.
- Territori amb moltes possibilitats per generar oportunitats de treball.
- Oferta prou diversa de productes locals.

Interès en la cooperació:

- Interès i ganes de treballar de forma col·laborativa.
- Existència d'associacions que agrupen els diferents professionals: productors, guies, empreses, etc.

Dificultat cooperació:

- Recel al treball cooperatiu, massa individualisme, rivalitats, competitivitat entre territoris, marques, sectors, etc.
- Manca d'estratègies de diferenciació en moltes empreses vinculades al territori (ús de productes de proximitat, promoció de serveis de proximitat, de qualitat, etc.).

Ocupació:

- Dificultats per superar l'estacionalitat laboral.
- Manca d'un anàlisi real de les necessitats del territori (qualitat de vida per la població local).
- Manca de gent qualificada per certes feines, i inexistència d'una borsa de treball adaptada a les necessitats.
- Limitacions a l'hora de promoure activitats de qualitat com el guiatge i desconeixement dels motius que ho limiten: manca de coneixements? Dificultat per accedir al públic objectiu?

Burocràcia:

- Les dificultats i complexitat administrativa no incentiva la creació d'empreses ni el creixement de les existents.

Altres:

- No hi ha una visió compartida de territori veritablement vinculada a un desenvolupament sostenible.
- Dificultats per canviar el model turístic i captar un turisme de qualitat (que valori l'entorn i sensible a la realitat local).
- Associacions empresarials fràgils i poc professionalitzades.

8. Facilitar la formació i el desenvolupament de capacitats

8.1. Formacions que s'ofereixen des del Parc

El PNAP organitza el Curs de bon coneixedor/a del PNAP, que s'ha dissenyat específicament amb una perspectiva de la gestió turística sostenible i vinculada al desenvolupament local.

Curs de Bon Coneixedor del Parc Natural de l'Alt Pirineu

El Curs de Bon/a Coneixedor/a del Parc Natural de l'Alt Pirineu, anteriorment anomenat Curs de Guia-Intèrpret, té com objectiu la formació de personal especialitzat en el coneixement i la divulgació dels valors del Parc i, per tant, s'adreça principalment a les persones que s'hi dediquen professionalment o s'hi volen dedicar.

Amb la superació del curs, s'obté l'acreditació de Bon Coneixedor del Parc Natural de l'Alt Pirineu que permet la inclusió de les activitats de divulgació que aquesta persona porti a terme com a guia en l'àmbit del Parc al programa quadrimestral d'activitats del Parc, entre altres tipus de promocions.

El curs té una durada aproximada de 135 hores i conté una part teòrica i una part pràctica en forma de sortides. La part teòrica consta d'un bloc comú a tots els parcs naturals gestionats per la Generalitat de Catalunya i d'un bloc específic sobre el Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Els continguts teòrics s'estructuren en aquests blocs:

- Sistema, gestió i normativa d'espais naturals protegits
- L'ús públic, el desenvolupament socioeconòmic i els valors naturals i culturals
- Conceptes clau de flora, fauna, hàbitats i ecologia del PN de l'Alt Pirineu
- Eines per a la interpretació del llegat cultural i natural

8.2. Formacions realitzades en l'àmbit turístic al territori CETS

Des de l'Institut d'ensenyament secundari de Sort, INS Hug Roger III, s'ofereixen cinc cicles formatius, tots vinculats amb el sector turístic i tres d'ells, específicament vinculats al medi natural i la seva interpretació.

Els cicles que tenen una vinculació directa amb una bona interpretació del medi i amb una gestió turística sostenible són els següents:

Guia en el Medi Natural i Temps de Lleure

Es tracta d'un cicle formatiu de grau mitjà.

Les competències generals que s'assoleixen en aquest cicle són les de: Organitzar itineraris i guiar grups per entorns naturals de muntanya baixa i mitjana, terreny nevat tipus nòrdic, cavitats de baixa dificultat, barrancs de baix risc, medi aquàtic i instal·lacions d'oci i aventura, progressant a peu, amb cordes, amb bicicleta, en embarcacions i a cavall, així com dinamitzar activitats de temps de lleure, adaptant tot això als participants, respectant el medi ambient i garantint la qualitat i la seguretat.

Com a qualificacions professionals incloses en el títol, es mencionen:

- Guia per itineraris de muntanya mitjana i muntanya baixa
- Guia per itineraris en bicicleta
- Socorrisme en espais aquàtics naturals
- Dinamització d'activitats d'educació en el lleure infantil i juvenil
- Guia per itineraris eqüestres en medi natural (qualificació incompleta)

Ensenyament i animació socioesportiva

És un cicle formatiu de grau superior.

Aquests estudis capaciten per elaborar, gestionar i avaluar projectes d'animació físicoesportius i recreatius per a tot tipus d'usuaris, programant i dirigint les activitats d'ensenyament, d'inclusió socioesportiva i de temps lliure, coordinant les actuacions dels professionals implicats, garantint-ne la seguretat, respectant el medi ambient i aconseguint la satisfacció dels usuaris. La durada és de 2.000 hores (1.650 en un centre educatiu i 350 en un centre de treball), distribuïdes en dos cursos acadèmics.

Amb aquests estudis s'obté el títol de tècnic superior o tècnica superior, que permet accedir a qualsevol estudi universitari oficial de grau. Les persones que s'han graduat en un cicle formatiu de grau superior poden obtenir la convalidació de crèdits universitaris ECTS.

Guia, informació i assistències turístiques en l'àmbit mediambiental

És un cicle formatiu de grau superior.

Aquests estudis postobligatoris capaciten per planificar i promocionar les destinacions turístiques com a guia sobre el terreny o hoste o hostessa en terminals, mitjans de transport i esdeveniments. La durada és de 2.000 hores (1.650 en un centre educatiu i 350 en un centre de treball) distribuïdes en dos cursos acadèmics.

Amb aquests estudis s'obté el títol de tècnic superior o tècnica superior, que permet accedir a qualsevol estudi universitari oficial de grau. Les persones que s'han graduat en un cicle formatiu de grau superior poden obtenir la convalidació de crèdits universitaris ECTS.

La superació d'aquest cicle formatiu permet accedir al món laboral amb les següents professions:

- guia local • guia acompanyant • guia en béns d'interès local • personal informador turístic
- cap d'oficines d'informació • personal promotor turístic • personal tècnic d'empresa de consultoria turística • agent de desenvolupament turístic local • personal assistent en mitjans de transport terrestre o marítim • personal assistent en terminals (estacions, ports i aeroports) • personal encarregat de facturació en terminals de transport • personal assistent en fires, congressos i convencions • personal encarregat de serveis en esdeveniments

La realització d'aquest cicle permet l'accés al Curs de Bon Coneixedor del Parc.

A més d'aquestes formacions reglades i estables, al territori hi ha diferents entitats que proposen i organitzen formacions de forma periòdica destinades principalment al sector turístic.

Com a entitats que ofereixen **formació contínua** de forma més o menys estable es pot esmentar:

- Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida.
- Agència Catalana de Turisme.
- Grups *Leader* o d'Acció Local. Compten amb projectes propis i projectes de cooperació que tenen per objectiu general el desenvolupament local en termes de sostenibilitat. Alguns d'aquest projectes, com el projecte *Leader Natura*, intervenen directament en la promoció del turisme sostenible i en la professionalització de les empreses del sector, realitzant cursos, jornades i formacions específiques.
- Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA). L'entitat ha promogut en els darrers anys actuacions en termes de desenvolupament local sostenible vinculats a la promoció del senderisme, del turisme rural, i de la promoció agroalimentària entre d'altres. De forma puntual, organitza o col·labora en la realització de jornades i formacions destinades al sector turístic.

Altres entitats, més dedicades a la difusió cultural, com el Centre d'Art i Natura de Farrera, l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu (més informació sobre aquestes entitats a l'apartat 4.3.), els Arxius Comarcals, o el Consell Cultural de les Valls d'Àneu ofereixen formacions de forma periòdica amb interès per a totes aquelles persones que es dediquen professionalment o tenen interès en la difusió i interpretació del llegat natural i cultural del Pirineu i de l'entorn del Parc.

PRINCIPALS CONCLUSIONS I ANÀLISI DE PUNTS FORTS I FEBLES

8. Facilitar la formació i el desenvolupament de capacitats

Es considera que en els darrers anys s'ha fet un important esforç des de diferents entitats per a professionalitzar el sector i per oferir noves formacions reglades per millorar l'ocupabilitat i capacitat de nous professionals.

Amb tot, les formacions no arriben de forma homogènia a tot el sector; en part, es considera, degut a la diversitat de subsectors i tipologies d'empreses.

Per altra banda, es detecta un excés d'oferta en alguns casos, amb formacions poc adaptades o que no responen a les necessitats reals, i que acaben generant una dificultat perquè les ofertes de major qualitat es posicionin.

- Es generen i s'han generat bones formacions en complicitat amb el sector: formacions sol·licitades per l'Associació de Guies; formacions amb el projecte Fem Parc (projecte *Leader* ja finalitzat); etc.
- Possibilitat de finançar formacions de qualitat per incentivar la participació del sector.
- Important aposta de l'Institut de Sort per generar nous cicles formatius vinculats a l'activitat turística des de la perspectiva de la sostenibilitat.

- Hiperoferta formativa i dificultats d'aquesta per posicionar-se.
- Manca d'anàlisi o capacitat per oferir formacions adaptades a les necessitats, pràctiques i atractives pel sector.
- Diversitat d'empreses i necessitats. Dificil oferir formacions ajustades a tots els interessos.
- Manca d'especificitat en algunes formacions.
- Desconeixement d'una part important del sector turístic (allotjaments, restauració) sobre l'oferta del territori (experiències turístiques i altres propostes) o de la realitat productiva local.
- Desconeixement d'una part important del sector turístic de la normativa del Parc com a espai protegit.
- Dispersió territorial i càrrega laboral excessiva que dificulta l'accés a activitats de capacitat i formatives.

9. Seguiment del rendiment i els efectes del turisme

9.1. Seguiment dades sobre visitants

La major part d'entitats públiques que participen en la gestió turística en l'àmbit de la CETS recullen dades bàsiques sobre visitants.

Estudis de freqüentació

Per part del PNAP s'han realitzat, com s'ha explicat a l'apartat 1.3. diferents estudis de freqüentació i capacitat de càrrega. L'any 2011 el Parc va posar en marxa un sistema de seguiment dels visitants basat en les dades proporcionades per un conjunt de comptadors de vehicles i de pas instal·lats en diferents punts i en enquestes que es realitzen als visitants.

Aquests estudis han evidenciat un increment constant de l'afluència turística en el conjunt de l'àmbit del Parc, que va passar d'unes 215.000 visites l'any 2011 a 345.000 l'any 2019 (increment del 55%), detectable sobretot en la major part d'accessos principals. Arrel d'aquestes dades, el Parc va encarregar els estudis de capacitat de càrrega de la vall Ferrera al 2020 i de la vall de Bonabé el 2021. A partir d'aquests darrers estudis s'han impulsat mesures de regulació de flux de visitants l'any 2021 a la vall Ferrera. I se'n preveuen l'any 2022 a la vall de Bonabé.

Estudis sobre perfil de visitants

Tant les oficines d'informació del Parc com les oficines de turisme comarcals recullen dades bàsiques sobre els visitants que acudeixen a aquestes oficines i utilitzen el mateix gestor estadístic.

Amb el recull d'aquestes dades es fan estudis bàsics sobre el nombre de visitants; l'evolució del nombre de visites en el temps; la freqüentació anual; els principals àmbits de demanda; i la procedència dels visitants.

A partir d'aquest informes, per exemple, la Oficina de Turisme del Pallars Sobirà ha determinat que en els darrers anys la principal demanda dels visitants estan vinculades amb els espais naturals: Parc Nacional, Parc Natural i activitats de senderisme, bicicleta o accés amb tot terreny als espais protegits. A la que segueixen en segon lloc les demandes referents a turisme actiu vinculat a esports de neu (esquí alpí, esquí nòrdic, raquetes de neu, travesses per la neu, esquí de muntanya o snowboard); d'aigua (ràfting, descens de barrancs, *hidrospeed*, piragüisme, lloguer d'embarcacions de passeig - embassament de la Guingueta- o esquí nàutic) i altres activitats com circuits d'aventura i/o a la neu, excursions a cavall i hípica, paint ball, tir amb arc, quads, observació d'animals, ornitologia, cursos d'orientació, ràpel o escalada.

Amb tot, es valora que l'explotació de les dades és insuficient i que no hi ha estudis comparatius entre els perfils de visitants que acudeixen a les diferents oficines.

Sí que hi ha, en canvi, estudis puntuals, que es realitzen en el marc de projectes o encàrrecs específics.

A l'Alt Urgell, dins el projecte Camina Pirineus, per exemple, s'ha fet un estudi sobre els perfils de senderista visitant. Dins del projecte, s'ha realitzat l'actuació d'un estudi de mercat amb l'objectiu de determinar un sistema que ajudi a obtenir un bon rendiment social, econòmic i mediambiental de la nova xarxa de camins. Amb aquest objectiu s'ha realitzat una investigació dels segments d'usuaris senderistes i ecoturistes dels mercats de proximitat i internacionals, tant els actuals com els futurs, que permeti determinar els perfils més interessants per a l'Alt Urgell.

Altres dades i estadístiques

La Federació d'Hostaleria de les Terres de Lleida va publicar periòdicament, fins a finals de 2019, les estadístiques d'ocupació dels establiments hotelers en la temporada d'estiu, hivern i setmana santa. I l'estadística de contractacions del sector. Les dades d'ocupació es proporcionen per comarques i de les de contractacions pel global de la província de Lleida.

L'Observatori del Mercat del Treball i Model Productiu, per la seva banda, recull les principals dades referents al mercat de treball (afiliacions, atur, contractacions), tot i que de forma generalitzada pel global dels sectors.

El Departament d'Empresa i Treball, al seu torn, publica dades sobre ocupació turística, balanços d'activitat turística i demanda, però en el cas que les dades estiguin disgregades no hi apareixen segons territoris o comarca, si no segons marca turística. En el cas del Pallars Sobirà i l'Alt Urgell, per tant, la representativitat de les dades és molt relativa, ja que la marca Pirineu inclou comarques com l'Alt Empordà, amb un comportament molt diferenciat de les comarques més occidentals.

Dades sobre afluència i freqüentació d'espais

Tot seguit es recullen algunes dades indicadores de l'afluència i freqüentació de diferents espais del PNAP, i infraestructures i equipaments en l'àmbit de la CETS, informats pels mateixos òrgans gestors. Aquest recull no és de cap manera exhaustiu, però s'ha realitzat per donar testimoni de la possibilitat d'agrupar dades i analitzar-les en el seu conjunt.

Com s'ha dit, no hi ha una estratègia global per a recollir-les, i per tant, no sempre poden posar-se en relació ni estudiar-se globalment de forma aprofundida. Però sí que hi ha una dinàmica per part de la major part d'entitats de recopilar un mínim de dades bàsiques que els permeti avaluar l'impacte i evolució de la seva activitat i dimensionar, en el seu conjunt, les dades d'afluència per les diferents infraestructures i espais.

En aquest cas, la sèrie temporal que s'ha recollit no és suficient per a efectuar un anàlisi en profunditat del comportament dels visitants, tot i que pot observar-se com en la majoria

d'espais, el nombre de visitants disminueix el 2019 respecte al 2018. El 2020 es detecta clarament l'efecte de la Covid-19 i el 2021 les visites tornen a remuntar.

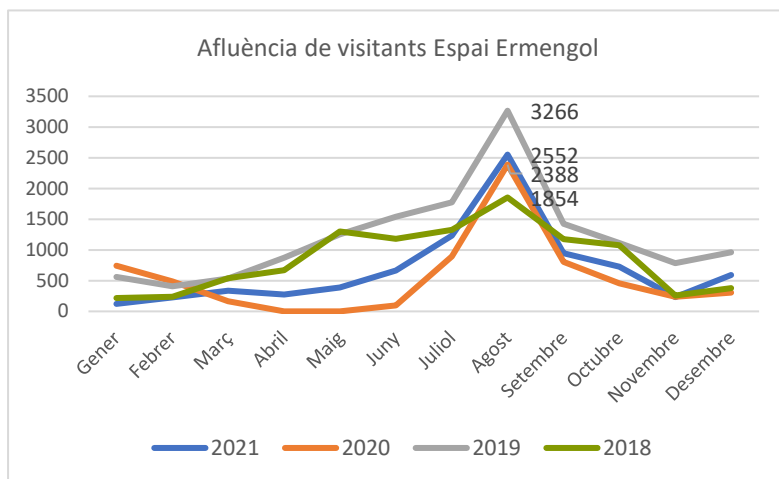
A tall d'exemple, s'han recollit també les dades per mesos de l'afluència en alguns espais, fet que permet corroborar, un cop més, la forta component estacional de l'activitat. Però també el fet que determinades promocions o programacions específiques fora de la temporada més turística poden influir de forma important en el registre d'afluència.

PNAP:

- Any 2011: 215.000 visitants
- Any 2017: 314.000 visitants

Espai Ermengol (La Seu d'Urgell)

- Any 2018: 15.085 visitants
- Any 2019: 14.501 visitants
- Any 2020: 6.579 visitants
- Any 2021: 8.293 visitants

Gràfic 4.3.1: Dades d'afluència de visitants a l'Espai Ermengol, segons mesos i anualitats.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de MonNatura Pirineus.

Oficina Comarcal de Turisme del Pallars Sobirà (Sort)

- Any 2018: 6.244 visitants
- Any 2019: 5.290 visitants
- Any 2020: 4.122 visitants

Pistes d'esquí de Port Ainé

- Temporada 2018-19: 122.354 visitants
- Temporada 2019-20: 117.327 visitants
- Temporada 2020.21: 49.294 visitants

Estació Virós – Vall Ferrera

- Temporada 2019-20: 146 forfaits venuts

- Temporada 2020-21: 260 forfaits venuts
- Temporada 2021-gener 22: 800 forfaits venuts

Estació d'Alta Muntanya Tavascan:

- Any 2018-19: 4500 forfaits venuts
- Any 2019-20: 5700 forfaits venuts
- Any 2020-21: 2800 forfaits venuts

Central Hidroelèctrica de Tavascan:

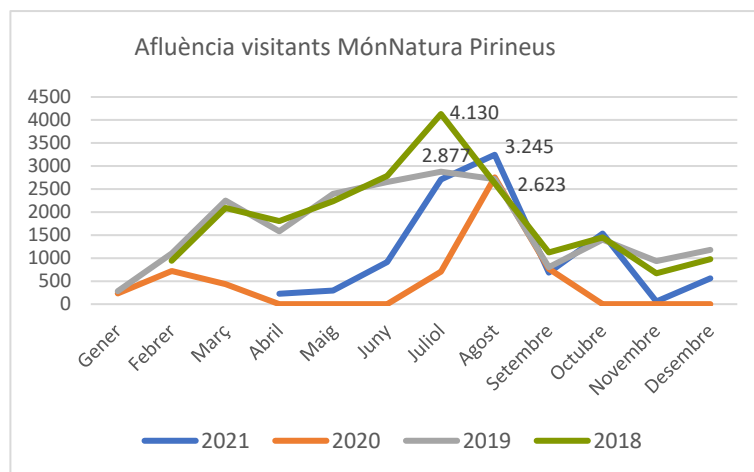
- Any 2016: 2120 visitants
- Any 2017: 1629 visitants
- Any 2018: 2302 visitants
- Any 2019: 2616 visitants
- Any 2020: 134 visitants
- Any 2021: 943 visitants
- Any 2022 (gener): 92 visitants

Ecomuseu de les Valls d'Àneu:

- Any 2018: 12.629 visitants (25.607 usuaris del global de serveis oferts)
- Any 2019: 11.391 visitants (23.448 usuaris del global de serveis oferts)
- Any 2020: 7.478 visitants (13.376 usuaris del global de serveis oferts)

MónNatura Pirineus:

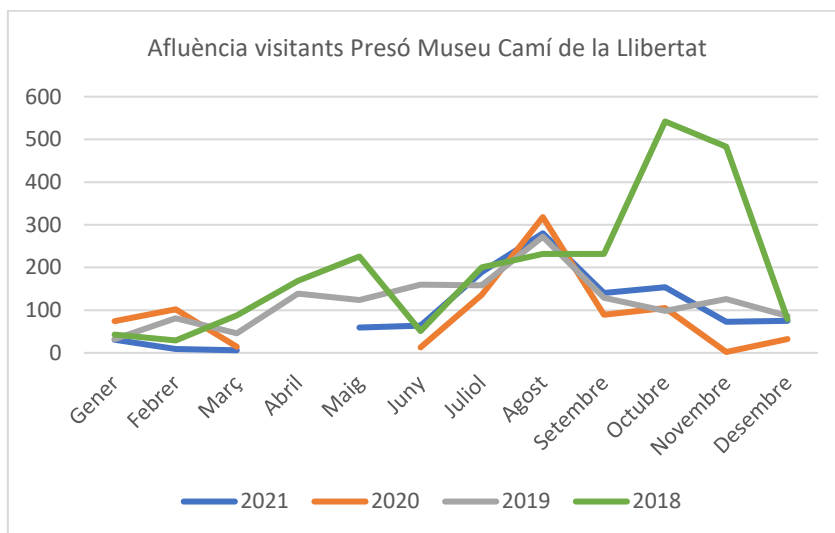
- Any 2018: 20.832 visitants (4659 allotjats)
- Any 2019: 20.174 visitants (4725 allotjats)
- Any 2020: 5.620 visitants (1205 allotjats)
- Any 2021: 10.223 visitants (2933 allotjats)

Gràfic 4.3.2: Dades d'afluència de visitants que han realitzat activitats a MónNatura Pirineus, segons mesos i anualitats. Font: Elaboració pròpia a partir de dades de MónNatura Pirineus.

Presó Museu Camí de la Llibertat (Sort):

- Any 2018: 2374 visitants (van tenir lloc promocions específiques durant els mesos de maig, octubre i novembre).
- Any 2019: 1451 visitants
- Any 2020: 885 visitants
- Any 2021: 1080 visitants

Gràfic 4.3.3: Dades d'afluència de visitants a la Presó Museu Camí de la Llibertat de Sort. Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Sort.

9.2. Seguiment sobre les empreses turístiques

No existeix un sistema estandarditzat per a fer seguiment de les necessitats i evolució de les empreses turístiques en l'àmbit de la CETS, tot i que sí que hi ha un seguiment estable d'aquestes per part del PNAP a través la participació a la Junta Rectora, el suport a les diferents associacions vinculades al Parc (Associació de Ramaders d'Oví i Cabrum del PNAP; Associació de productors i elaboradors del PNAP; Associació de guies intèrprets del PNAP) i en els diferents projectes que s'impulsen des del Parc.

Les entitats empresarials amb les que hi ha una col·laboració permanent i que també formen part del Grup de Treball de la CETS són:

Associació de càmpings de Lleida. Que agrupa 48 empreses de muntanya i de l'interior de les Terres de Lleida. Una bona part de les empreses integrants es troben ubicades dins l'àmbit de la CETS, que també es troben representants a la Junta de l'Associació.

Federació d'Hosteleria de Lleida. Agrupa bona part dels establiments d'hostaleria de les comarques de Lleida. En aquest moment, la presidència està ocupada per una empresa de l'àmbit de la CETS.

Associació Professional de Residències – Cases de Pagès del Pallars Sobirà, constituïda l'any 1988, agrupa la majoria de cases de turisme rural repartides per tota la comarca. El seu principal element definitori és l'aposta per una visita experiencial dins el marc del turisme sostenible al Pallars Sobirà.

9.3. Seguiment dels efectes del turisme: medi ambient, economia i comunitat

El PNAP ha encarregat diferents estudis específics en aquest sentit.

Per una banda, hi ha l'estudi d'afluència, freqüentació i caracterització dels visitants al PNAP i l'estudi de revisió d'aquest primer treball, que van aportar dades sobre possibles excessos en la capacitat de càrrega, sobretot en zones específiques del Parc.

Seguint amb la recomanació d'aquests estudis, es van realitzar els estudis de capacitat de càrrega de la vall Ferrera i la Vall de Bonabé, que entre altres aspectes, valoraven l'afluència màxima de visitants que poden rebre aquestes valls sense provar danys ni impactes irreversibles sobre l'entorn natural, social i cultural.

Per l'altra, l'any 2015 es va encarregar un estudi a l'Institut Cerdà, sobre l'**Impacte econòmic i social dels espais naturals protegits de Catalunya**. En aquest estudi es van analitzar 16 espais naturals protegits de Catalunya, entre aquests, el Parc Natural de l'Alt Pirineu.

La recerca va valorar per a cada un dels 16 espais naturals analitzats, la contribució econòmica directament vinculada a la seva gestió i activitat i la generació d'ocupació i llocs de treball.

Segons l'estudi els principals efectes dels espais naturals protegits es situen sobre:

- Sector primari i la possibilitat de valoritzar els productes vinculats a la marca "espai natural"
- Sector serveis, ja que els valors naturals, paisatgístics i culturals representen un factor decisiu d'atracció de visitants.
- Economia del coneixement, amb un impuls de la recerca i l'educació.
- Economia social generant oportunitats laborals a persones en risc d'exclusió.

L'estudi pot consultar-se a:

https://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/patrimoni_natural/senp_catalunya/configuracio_senp/impacte-economic-i-social-dels-espais-naturals-protegits/

Càlcul d'externalitats

Com a nota final, esmentar que un dels factors que s'ha posat de relleu en l'elaboració de la diagnosi és la dificultat per valorar adequadament les externalitats provocades per l'activitat turística i com aquestes poden reduir-se amb l'aplicació d'un model turístic més sostenible.

Al mateix temps, es posa també en evidència la dificultat per mesurar els paràmetres que han de determinar aquesta sostenibilitat, i com arribar a un consens sobre els llindars assumibles dins d'un model acceptat com a sostenible.

Per abordar algunes d'aquestes externalitats, s'ha tractat aspectes ambientals com la generació de residus; el dimensionament d'estacions depuradores; o paràmetres més globals, com la intensitat turística.

Durant la realització de les sessions del grup de treball i sobretot, en la realització del fòrum permanent, s'ha recollit aportacions que manifesten que la comunitat local no sempre percep com a positiva l'activitat turística, especialment en èpoques de major freqüentació.

Això posa de relleu que també caldria buscar paràmetres indicadors que permetessin calcular les externalitats relatives a l'impacte sobre la comunitat local. Les aportacions rebudes durant el procés consultiu han fet esment a l'increment de preus de l'habitatge o d'altres bens bàsics; la saturació de serveis; o impactes de caire social, com la manca de sensibilitat respecte la vida rural o l'activitat ramadera.

A tall d'exemple, per analitzar un possible àmbit d'anàlisi en aquest càlcul d'externalitats, s'ha demanat a la Regió Sanitària d'Alt Pirineu i Aran, dades sobre les atencions sanitàries als serveis d'atenció bàsica del Pallars Sobirà i Alt Urgell i als serveis d'Urgències.

Les dades aportades corresponen a l'any 2021 i indiquen que en els centres d'atenció primària del Pallars Sobirà les atencions totals de població no assignada (es a dir, persones que reben atenció en un centre que no és el seu habitual) representen, al finalitzar l'any, un 12,93% i, en el cas de l'Alt Urgell, un 6,53%.

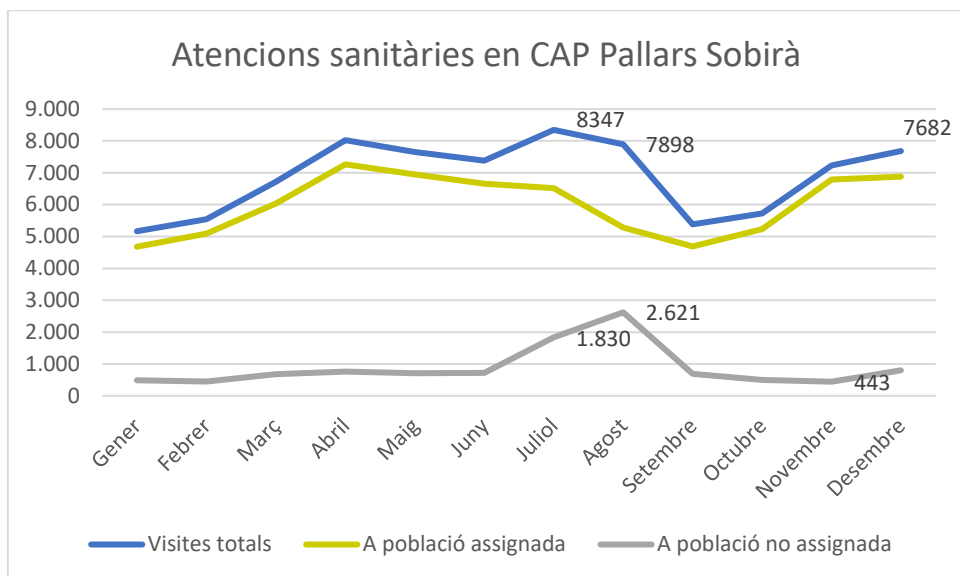
Si s'analitzen les dades per mesos, s'observen increments molt importants d'aquests percentatges els mesos d'estiu, sobretot en el cas del Pallars Sobirà. Així, en aquesta comarca, el mes de juliol, un 21,92% de les visites corresponen a persones d'altres centres i el mes d'agost un 33,19%.

A l'Alt Urgell, en termes globals, les visites a persones no adscrites no arriben mai al 10% de les atencions. Tot i així, es detecta un increment els mesos de març (Setmana Santa), amb un 8,46% d'atencions i a l'agost, amb un 9,33%.

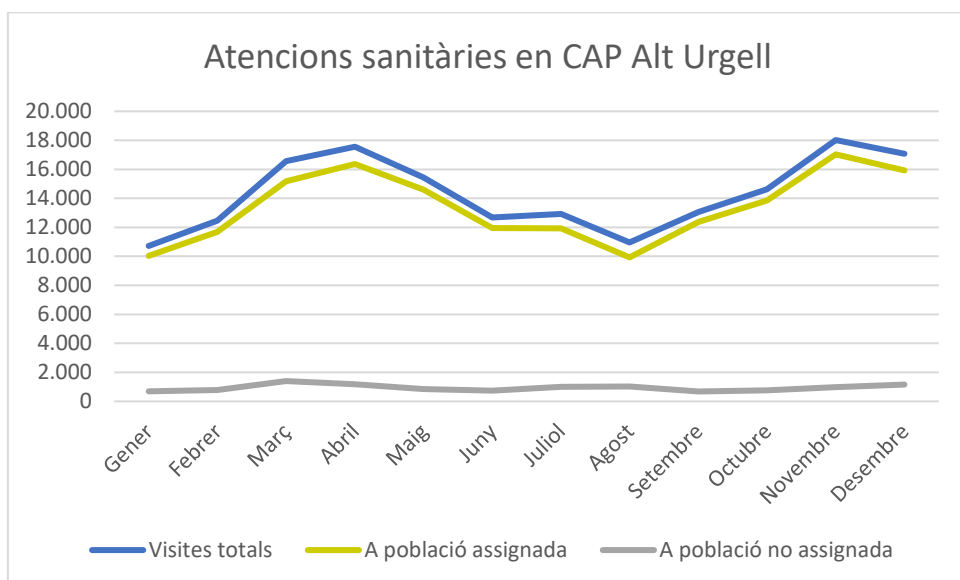
En nombres absoluts, la diferència entre comarques és encara més acusada. Assumint aquí que és possible que l'efecte de la Covid-19 no ens permeti conèixer la dinàmica habitual dels centres.

En tot cas, als CAP del Pallars, els mesos en que es van realitzar menys atencions a persones no adscrites van ser, per ordre, novembre, febrer, gener i octubre, en que no s'arriba, en cap dels casos, a les 500 atencions mensuals. Això representa una mitjana de 16 atencions diàries a persones no adscrites en els mesos de menor aflluència. Mentre que els mesos de juliol i agost se'n van realitzar 1.830 i 2.621 respectivament. En el cas de l'agost, això representa un increment de 85 visites diàries de mitjana degudes a les persones no adscrites, que es compensa moderadament degut a la disminució de visita a persones adscrites.

En el cas dels CAP de l'Alt Urgell, els mesos en que es van efectuar menys atencions a no adscrits foren setembre i gener, amb 684 i 686 atencions. I els mesos que més, març i abril amb 1.402 i 1179 atencions. En aquest cas, no s'observen les grans oscil·lacions en les atencions a persones no adscrites, com ocorre al Pallars Sobirà.

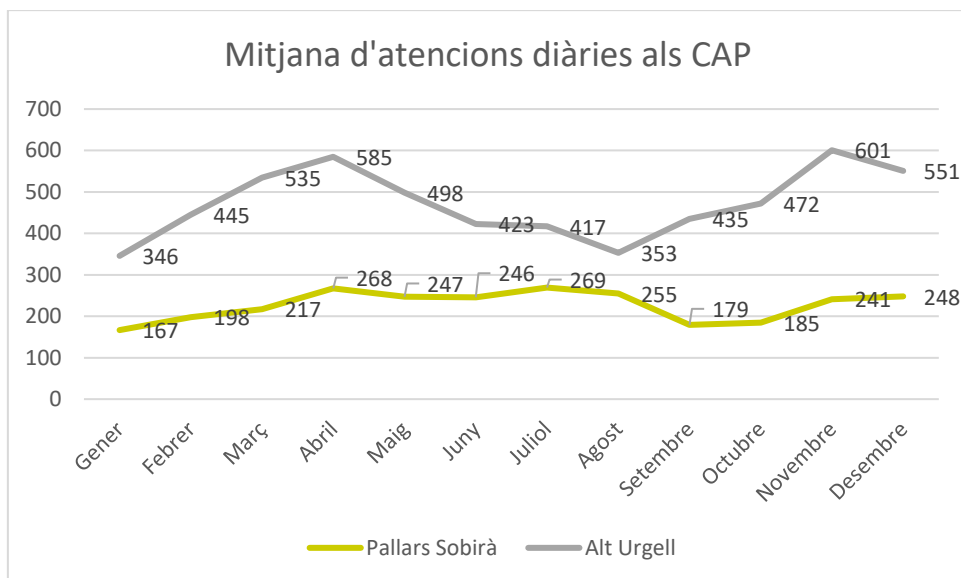

Gràfic 9.1: Nombre d'atencions totals, de població assignada i no assignada als centres d'atenció primària del Pallars Sobirà durant el 2021. Font: Regió Sanitària d'Alt Pirineu i Aran

Gràfic 9.2: Nombre d'atencions totals, de població assignada i no assignada als centres d'atenció primària de l'Alt Urgell durant el 2021. Font: Regió Sanitària d'Alt Pirineu i Aran

S'ha calculat també la mitjana diària de visites als centres d'atenció primària per mes, assumint de nou l'efecte de les diferents onades de la Covid-19. Tot i això, s'observa un increment considerable d'aquesta mitjana els mesos d'abril i juliol al Pallars Sobirà; mentre que a l'Alt Urgell és dona l'increment més accentuat els mesos novembre i abril.

Gràfic 9.3: Mitjana d'atencions diàries per mes als centres d'atenció primària de l'Alt Urgell i Pallars Sobirà durant el 2021. Font: Regió Sanitària d'Alt Pirineu i Aran

Finalment, en el cas de les Urgències, les atencions a persones no adscrites han representat l'any 2021 un 9,74% en el cas de la Fundació Sant Hospital de la Seu d'Urgell i un 11,27% en el cas de l'Hospital Comarcal del Pallars.

Sigui com sigui, l'anàlisi d'aquestes dades posa de manifest que existeixen impactes causats per la població estacional sabuts però no estudiats ni difosos des del punt de vista de la gestió turística i que poden tenir incidència directa en les decisions a prendre a l'hora de determinar possibles models i estratègies turístiques i la seva relació amb la sostenibilitat.

PRINCIPALS CONCLUSIONS I ANÀLISI DE PUNTS FORTS I FEBLES

9. Seguiment del rendiment i els efectes del turisme

Aquest ha estat també un dels àmbits que s'ha debatut més durant les sessions de treball i on es considera que hi ha més camí per recórrer. La implantació del gestor turístic, sistema utilitzat per les oficines d'informació turística per recollir les dades bàsiques de visitants, i ara també per les oficines dels Parcs, ha permès unificar els criteris de recollida. Però l'accés al global de dades recollides és limitat i els anàlisis que es realitzen des de l'Agència Catalana de Turisme i pel Departament d'Empresa i Treball es fa des d'una perspectiva de marca. És a dir, sovint no es compta amb dades disgregades per comarques. El fet que l'Alt Pirineu estigui integrat dins la marca Pirineus homogeneïtza les dades amb territoris com la Costa Brava, fet que des d'una perspectiva local, redueix la seva representativitat.

Per altra banda, el fet que no hi hagi una estratègia turística compartida impedeix estructurar també una estratègia de recollida de dades. Cal saber perquè es necessiten. Però a l'hora, l'anàlisi i la recerca associada a la gestió d'informació requereix uns recursos humans i econòmics dels que actualment no es disposa.

Sigui com sigui, tots els agents participants comparteixen la necessitat de disposar d'informació més detallada del comportament dels visitants i de l'activitat turística en general, no només per establir estratègies de promoció o màrqueting, si no per valorar els impactes positius i negatius del turisme tant a nivell econòmic, com ambiental i social.

- Ús compartit del Gestor turístic. Eina de la Generalitat compartida entre oficines de turisme i Parcs Generalitat.
- La hiperfreqüentació ha posat en evidència la necessitat de recollir dades.
- Realització d'estudis d'afluència, freqüentació i caracterització de visitants al PNAP.
- Es publiquen dades de la Generalitat i del Patronat de Turisme de les Terres de Lleida (però no suficient).
- La majoria d'entitat del territori amb oferta turística recullen dades bàsiques dels seus usuaris.

- La manca d'una estratègia turística compartida no permet valorar quines dades caldria recollir prioritàriament.
- Manca de recursos humans per l'anàlisi i recollida de dades.
- Les dades no es comparteixen amb el sector.
- Les dades del Gestor turístic no es fan públiques.
- Manca de dades del comportament dels visitants.
- Manquen estudis de recerca en àrees específiques per conèixer impactes i externalitats degudes a l'activitat turística.
- Manques les dades dels establiments turístics.

10. Identificació de REPTES per a un turisme sostenible en l'àmbit de la CETS i el Parc Natural de l'Alt Pirineu

La selecció de reptes s'ha realitzat a partir de les conclusions de cada apartat, obtingudes de fons estadístiques i altres fonts indirectes i de les aportacions del grup de treball i el fòrum permanent, tant en les sessions de treball com en els qüestionaris realitzats.

S'han endreçat segons la prioritització realitzada pel grup de treball i el fòrum permanent.

Els **reptes** són:

- **Consensuar una estratègia turística** que permeti impulsar el **reequilibri entre sectors** econòmics, posant especial atenció al recolzament i dinamització del sector primari i la producció vinculada.
- Vetllar per a la **cohesió social**, la convivència i l'equilibri territorial en relació a les necessitats i la realitat local, la preservació del medi i l'activitat turística.
- **Involucrar la població local** com a factor clau per a desenvolupar el model de turisme i de protecció del medi, facilitant espais de participació, mediació i resolució de conflictes.
- **Desestacionalitzar** l'activitat turística fomentant una economia i ocupació regular i de qualitat al territori.
- Garantir que els **serveis bàsics de la població local** estan coberts i que l'activitat turística no representa una pèrdua de qualitat de vida en aspectes com l'**accés a l'habitatge**; el preu d'altres bens de consum o l'accés a serveis.
- **Consolidar les estructures locals** que intervenen en la gestió i dinamització turística per assegurar-ne la viabilitat tècnica i econòmica (entitats de dinamització; de recerca; centres d'interpretació, etc.)

- Recollir, analitzar, fer el **seguiment de dades turístiques** i difondre la informació, d'acord a l'estratègia acordada, que permeti conèixer el comportament turístic i el seu rendiment i efectes per prendre decisions conseqüents i informades en el conjunt del sector.
- Desenvolupar una **estratègia de comunicació** consensuada, efectiva, accessible al públic objectiu, i ambientalment responsable que promogui els valors singulars i diferenciadors del Parc i del territori d'àmbit de la CETS.
- Equilibrar l'accés als espais naturals i culturals, evitant la **hiperfreqüentació** d'espais i en moments concrets, fent compatible la preservació amb l'activitat turística i la qualitat experiencial.
- Garantir una **mobilitat sostenible**, pública i compartida, amb transport adaptat per a persones locals i visitants.
- Consensuar i aplicar acords específics que permetin configurar una estratègia de turisme sostenible vinculada a la **minimització dels impactes ambientals i la petjada de carboni** de qualsevol activitat turística (establiments, activitats, infraestructures, etc.)
- Mantenir i conservar **infraestructures i equipaments**, adaptar-los a les noves formes de turisme més autònomes i vetllar perquè aquestes siguin **inclusives i integradores**.
- Sensibilitzar als nous perfils de visitants i fomentar les **activitats guiades**, visibilitzant la tasca dels guies i vetllant per tal que totes les activitats al territori puguin ser "educadores" de l'espai natural i de la identitat rural.
- Esdevenir **territori referent** en experiències turístiques sostenibles i fomentar el **senderisme** com a exemple d'activitat respectuosa amb l'entorn i amb les formes de vida del lloc.
- Posar en valor **l'educació ambiental**, augmentant les experiències dirigides al públic escolar, familiar, jove i del territori.
- **Formar** als agents turístics i a la població local en termes de sostenibilitat, turisme regeneratiu i disminució de l'impacte.
- Protegir el **paisatge de forma integral** (natural, cultural, i humà) i millorar-ne la seva gestió.

11. Metodologia

Aquesta diagnosi s'ha elaborat seguint la metodologia proposada per la Carta Europea de Turisme Sostenible. El procés ha comptat amb la creació de dos espais de treball. En primer lloc, el **Grup treball** estable, com a grup motor amb representació d'agents del territori del sector públic i privat; i en segon lloc, el **Fòrum permanent**, obert a la participació ciutadana com a espai consultiu. Els dos espais han de seguir essent operatius en les següents fases de la CETS.

Paral·lelament, s'ha utilitzat el portal "Participa" de la Generalitat de Catalunya per tal de facilitar una participació més àmplia.

Finalment, s'han realitzat entrevistes a agents clau del territori que han permès complementar la informació de caràcter quantitatiu i la recollida de dades estadístiques. La participació de múltiples visions ha permès aprofundir en l'anàlisi i el coneixement de cada un dels àmbits que conformen la diagnosi i elaborar una radiografia fidedigne de la realitat del territori.

12. Annexes

1. Acta resum 1a sessió de treball amb el Grup de treball.
2. Acta resum 2a sessió de treball amb el Grup de treball.
3. Acta resum de la 1a sessió de treball del Fòrum permanent.
4. Resultats qüestionari obert a la població sobre els àmbits de treball de la CETS.
5. Identificació de reptes recollits en els diferents espais del procés consultiu desenvolupat per a la realització de la diagnosi.

1. Acta resum 1a sessió de treball amb el Grup de treball

Sort, 14 de juny de 2021

Assistents

Marc Garriga Lujan, Parc Natural de l'Alt Pirineu

Armand Simon, Associació de cases de turisme rural del Pallars Sobirà

Iolanda Mas, tècnica de turisme de l'Ajuntament de Sort

Lluís Martínez, Mon Natura Pirineus

Marian Rius, Consorci Leader Pirineus Occidentals

Flòrida Dolcet, Associació d'empreses d'esports d'aventura del Pallars Sobirà

Joel Baró, tècnic AODL de la Comunitat de Municipis Cardosencs

Jordi Cots, Delegació Territorial del Govern a l'Alt Pirineu i Aran

Anna Vila, Parc Natural de l'Alt Pirineu

Marta Cortina, Associació de Càmpings de Lleida

Montse Ballbé, Associació de Guies Intèrprets del Parc Natural de l'Alt Pirineu

Noemí Ruich, Consorci de Turisme de les Valls d'Àneu

Pepa Cecília, tècnica de turisme del Consell Comarcal de l'Alt Pirineu

Joan Ramírez Ruiz, Ajuntament de la Guingueta d'Àneu

Carles Rabaneda, Associació d'empreses d'esports d'aventura del Pallars Sobirà

Eva Tarragona, mOntanyanes (secretaria tècnica per l'elaboració de la Diagnosi d'acreditació de la CETS)

Ordre del dia

Presentació per part de Marc Garriga, director del Parc Natural de l'Alt Pirineu

- Què és la Carta Europea del Turisme Sostenible (CETS)
- Objectius de la CETS
- Contextualització de la CETS (espais actualment acreditats i fases en les que es troben)
- Fase I de la CETS: Definició de l'espai de treball; elaboració de documentació per presentar; espais de treball -grup de treball i fòrum permanent.
- Calendari i accions a desenvolupar per aconseguir l'acreditació de l'espai.
- Perspectives i repercussions un cop s'assoleix l'acreditació al finalitzar la fase I (es preveu assolir-la a finals de 2022 i el 2023 se seguiria treballant per l'acreditació d'empreses)
- Proposa d'organitzar un viatge tècnic a la Garrotxa per conèixer la seva experiència com a Parc pioner en obtenir l'acreditació de la CETS.

Intervencions

Es pregunta quin serà l'àmbit o el paraigües de la CETS, quins territoris inclourà i quins organismes en formarien part. (Es tracta en un punt posterior)

Es pregunta com es posa en relació aquest segell amb el segell Biosphere (SB), l'adhesió al qual s'ha impulsat des del Patronat de Turisme de les Terres de Lleida.

S'explica que aquest segell és de rang menor. I que si s'obté l'acreditació de la CETS automàticament obtens l'SB. Passa el mateix amb el segell d'Ecoturisme de l'Agència Catalana de Turisme.

Possibles entitats a involucrar en el grup de treball:

Es pregunta als assistents quines entitats avui no presents consideren que haurien de formar part del grup de treball.

Aquestes són les entitats recollides:

Associació Gastronòmica La Xicoia

Consorci de Turisme Baix Pallars

Associació Productors APiA

Menja't l'Alt Urgell

Consorci de Pesca Alt Pallars

Col·lectiu de Taxistes (s'especifica que van manifestar l'acord amb les decisions preses des del Grup motor)

Xarxa de Museus de l'Alt Pirineu (IDAPA). Es menciona en aquest sentit que es troba a faltar entitats representatives del món cultural. Una possible entitat seria la Xarxa de Museus de l'Alt Pirineu impulsat des de l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA).

Àmbit territorial

Des del Parc Natural es fa una proposta d'àmbit territorial a incloure en la sol·licitud d'acreditació. Entrarien tots els municipis del Pallars Sobirà, amb l'excepció d'Espot (que, estaria vinculat a una possible CETS del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici); els municipis del Parc Natural a l'Alt Urgell, i el municipi de la Seu d'Urgell. Es proposa, per la seva proximitat, incloure-hi també les Valls d'Aguilar.

Intervencions en aquest sentit:

Es pregunta com es compagina que hi hagi una acreditació pel PNAP i PNAESM. I si estratègicament és més convenient anar conjuntament o per separat.

Des del PNAP s'explica que la previsió és que el PNAESM impulsi l'acreditació més endavant. Fer-ho conjuntament hauria pogut tenir interès, però no hi haurà problema en que hi hagi uns tempos diferenciats.

També s'explica que les empreses que tinguin una acreditació, si formen part dels dos àmbits, poden tenir les dos acreditacions simultàniament.

Es pregunta si per les empreses aquesta acreditació tindrà algun cost. Es respon que les accions sí que tindran un cost, però no per les empreses. Tot i que es desconeix com es gestiona en altres indrets l'acreditació empresarial. Una empresa informa que en el cas del Parc del Garraf per exemple, la Diputació de Barcelona subvenciona una part dels costos d'acreditació. S'acorda preguntar a altres zones acreditades com es gestiona l'acreditació d'empreses.

Es pregunta si els municipis tenen l'obligació de participar en el pla d'accions. Des del Parc es respon que no, que a les accions s'hi arriba per consens i que la participació és voluntària.

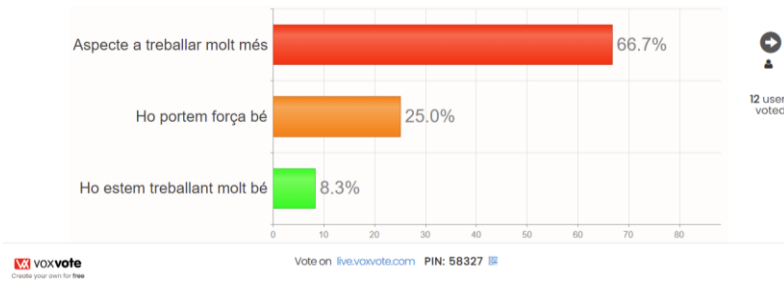
Dinàmica

Es realitza una dinàmica per iniciar un debat sobre la situació actual de la zona a acreditar respecta als objectius que es marca des de la CETS. La dinàmica s'inicia amb votació en línia (en format semàfor) per valorar conjuntament en quins àmbits considerats com a "àmbits clau" per la CETS caldria treballar més intensament. Aquesta dinàmica ens permetrà obtenir una primera aproximació diagnòstica sobre nou de les temàtiques que han de marcar el full de ruta per a l'obtenció de l'acreditació.

Es sotmet a votació nou dels àmbits temàtics prioritaris (n'hi ha deu, però el desè fa referència a les accions comunicatives un cop ja s'ha obtingut la CETS). Per a cada un dels àmbits, els assistents han de valorar si creuen que és un aspecte que cal treballar molt més; si és un aspecte que es treballa però que caldria millorar; o si és un aspecte que s'aborda correctament. Cada persona ha de respondre tenint en compte la situació actual, des de la seva perspectiva laboral i en l'àmbit territorial del seu abast (municipal, comarcal, intercomarcal, subcomarcal, etc.)

Pregunta 1: Treballem perquè l'activitat turística no interfereixi amb la protecció del llegat natural i cultural?

1. Treballem perquè l'activitat turística no interfereixi amb la protecció del llegat natural i cultural

Aspectes que treballem bé:

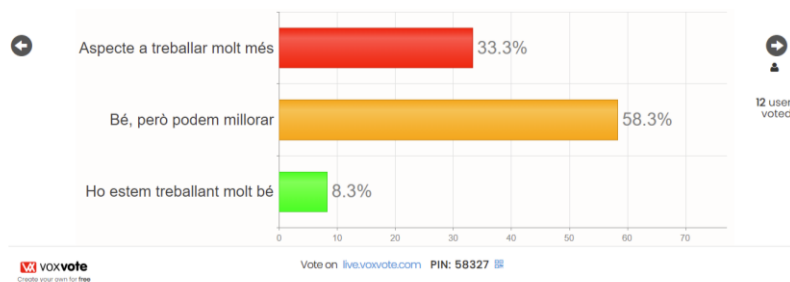
- Alguns assistents tenen la percepció que aquest aspecte s'està treballant força bé, amb els recursos dels que disposen.
- El territori compta amb eines que ja estan treballant sobre el tema: Parc Nacional, Parc Natural, Geoparc.

Aspectes que cal treballar:

- Fins ara no hi ha hagut conflicte entre el turisme i la població però l'any passat es va arribar al límit. Si segueix augmentant el nombre de visitants, la pressió sobre el territori durant l'estiu generarà conflicte. Som en un punt d'inflexió.

Pregunta 2: Incentivem que els visitants i empreses turístiques contribueixin amb la seva activitat a la preservació del territori?

2. Incentivem que els visitants i empreses turístiques contribueixin amb la seva activitat a la preservació del territori

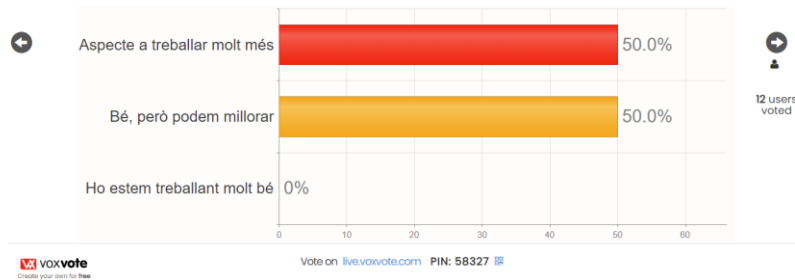

Aspectes que treballem bé:

- Que els visitants contractin serveis a les empreses turístiques del territori (allotjament, activitats,...) és garantia que aquests preservin el territori.
- Les empreses tenen clar que el seu èxit es basa/són dependents de l'entorn natural i que cal preservar-lo.

Pregunta 3: Hem tirat endavant accions per reduir la petjada de carboni, la contaminació i la generació de residus vinculats a l'activitat turística?

3. Hem tirat endavant accions per reduir la petjada de carboni, la contaminació i la generació de residus vinculats a l'activitat turística

Aspectes que treballem bé:

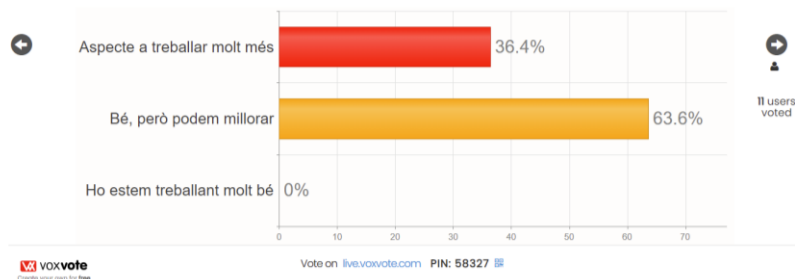
- Al Pallars Sobirà ha avançat molt amb el tema dels residus gràcies al sistema porta a porta en els pobles grans.
- Al Pallars Sobirà hi ha 135 nuclis petits que no tenen porta a porta, però fan compost i han millorat molt la gestió de residus.

Aspectes que cal treballar:

- El sistema porta a porta no funciona amb els turistes. Els punts de deixalles pels turistes es desborden.
- Les segones residències estan en terra de ningú. No són ni habitants ni turistes.
- Hi ha més de 500 HUTS al Pallars Sobirà que acullen molt gent. No sabem com gestionen els residus.

Pregunta 4: Proporcionem accessos de qualitat, tenim una bona oferta d'experiències ecoturístiques i infraestructures adequades per als visitants?

4. Proporcionem accessos de qualitat, tenim una bona oferta d'experiències ecoturístiques i infraestructures adequades per als visitants

Aspectes que cal treballar:

- No hi ha lavabos als punts d'accés al Parc Natural.
- Proporcionem pocs accessos i pocs sistemes d'accés diferent i això provoca que la gent es concentri en determinats llocs i els visitants tenen males experiències.

- La burocràcia de l'Administració i les postures massa conservacionistes no ajuden a fer millores en la seguretat i en la qualitat de les experiències dels visitants, per exemple en les activitats al riu.
- L'accessibilitat és un tema important per molts col·lectius de persones, tothom en algun moment de la vida té la mobilitat reduïda: famílies, gent gran,... no només les persones que van amb cadira de rodes.

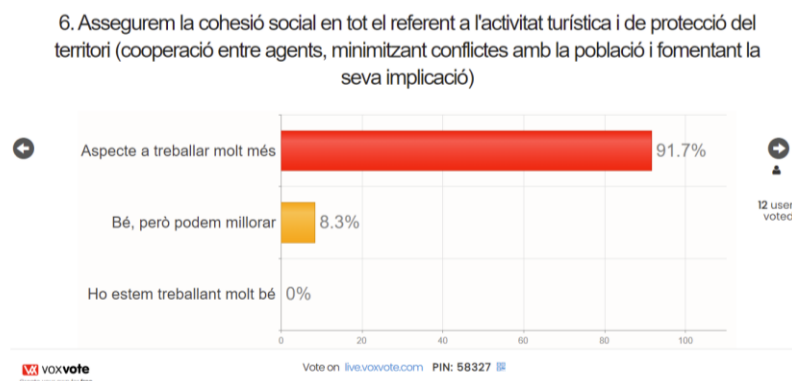
Pregunta 5: Tenim una bona estratègia de comunicació dirigida als visitants i a les empreses promocionant el territori de forma responsable?

Aspectes que cal treballar:

- Es fa comunicació/promoció del territori però no s'incideix en temes d'ecoturisme i turisme responsable.
- Individualment cada ens o empresa sí que comunica però falta una estratègia de comunicació conjunta. Per exemple, a la Garrotxa tot el sector turístic té un discurs comú.

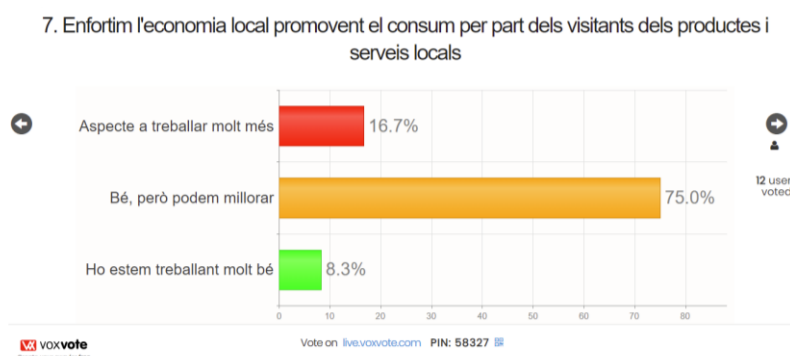
Pregunta 6: Assegurem la cohesió social en tot el referent a l'activitat turística i de protecció del territori (cooperació entre agents, minimitzant conflictes amb la població i fomentant la seva implicació)?

Aspectes que cal treballar:

- Es pot treballar més conjuntament, hi ha molt recorregut a fer.
- Cal garantir unes bones condicions laborals per les persones que treballen al sector turístic.
- Cal allargar la temporada turística per afavorir contractes laborals de tot l'any.

Pregunta 7: Enfortim l'economia local promovent el consum per part dels visitants dels productes i serveis locals?

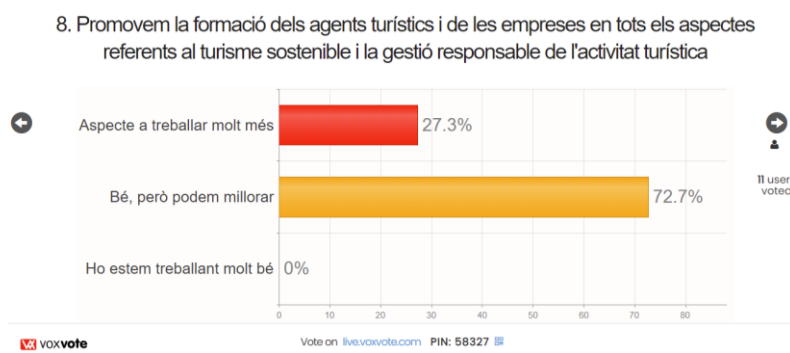
Aspectes que treballem bé:

- Els productes gastronòmics locals serveixen de carta de presentació, són un valor local molt ben valorat.
- La pandèmia va afavorir l'associació dels productors i elaboradors del Parc.
- En totes les promocions que s'estan fent del territori, els productes i els productors hi són presents.

Aspectes que cal treballar:

- El sector de la restauració hauria d'estar més compromesa amb els productes locals. I en general, també tampoc s'aposta prou per alguns serveis locals (ex. guiatges)

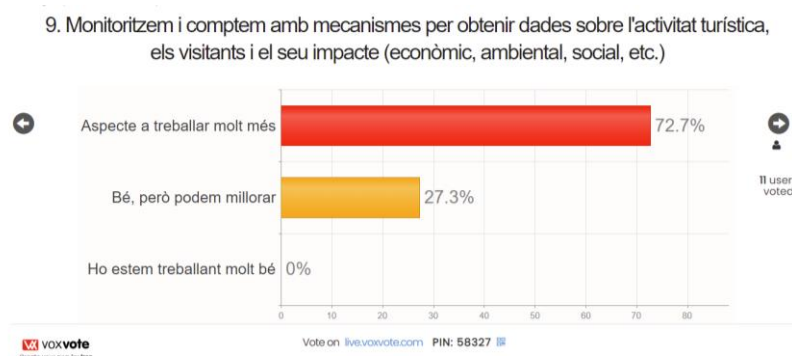
Pregunta 8: Promovem la formació dels agents turístics i de les empreses en tots els aspectes referents al turisme sostenible i la gestió responsable de l'activitat turística?

Aspectes que treballem bé:

- En els últims anys s'ha millorat molt en la formació de les persones vinculades en el sector turístic:
 - El Parc ofereix formació sobre els valors del Parc Natural.
 - S'han iniciat els mòduls a l'Institut de Sort.
 - El Patronat de Lleida ofereix un volum molt important de formació.
 - Les entitats de dinamització local, com el grup Leader, també n'ofereixen.

Pregunta 9: Monitoritzem i comptem amb mecanismes per obtenir dades sobre l'activitat turística, els visitants i el seu impacte (econòmic, ambiental, social, etc.)?

Aspectes que treballem bé:

- Hi ha moltes administracions i ens que recullen dades:
 - El Parc Natural i el Parc Nacional han incorporat el gestor estadístic
 - INE
 - IDESCAT
 - Consell Comarcal Pallars Sobirà

Aspectes que cal treballar:

- En les estadístiques de l'IDESCAT les dades del territori queden englobades dins la marca "Pirineus" i no es poden analitzar les dades de la comarca només.
- Les dades que es recullen no estan disponibles perquè els organismes locals les puguin analitzar.

Molts organismes demanen dades al sector hotel·ler: Diputació de Lleida, el Consorci de les Valls d'Àneu, INE, l'ACT, la Federació d'Hosteleria,...

No es recull moltes dades: nivell socioeconòmic dels visitants, quina despesa fan al territori, etc.

Resum de les aportacions de la dinàmica

Els aspectes que, segons els assistents a la reunió presenten més deficiències i en els que caldria incidir més per assolir els objectius de la CETS són:

1. La cohesió territorial en relació a l'activitat turística i la protecció del territori. L'aspecte en el que s'ha fet més referència és en les condicions laborals de les persones que treballen al sector (sous i temporalitat).
2. L'estratègia de comunicació i la construcció i utilització d'un relat col·lectiu vinculat als valors de "responsabilitat" del territori proposat per la CETS. Es detecta sobretot la manca d'aquest relat i estratègia col·lectiva.
3. La monitorització i obtenció de dades sobre activitat turística, visitants i impacte. Es detecta que s'obtenen dades però no sempre és fàcil accedir-hi i que hi ha una manca en el recull i tractament de dades referents a l'impacte dels visitants.

Els aspectes en els que, segons els participants, s'està treballant millor farien referència a:

1. La promoció del consum de productes i serveis locals per part dels visitants. Es considera que és un dels principals actius del territori i es tenen molt presents, tot i que encara falta reforçar alguns aspectes (com l'ús de productes locals entre la restauració o la promoció per part dels establiments privats dels guies locals).
2. S'està oferint molta formació i de qualitat als agents turístics en els aspectes referents al turisme sostenible.
3. S'incentiva que els visitants i empreses turístiques contribueixin amb la seva activitat a la preservació del territori. Es considera que les empreses tenen molt present que l'entorn natural és un actiu imprescindible per la seva activitat i que cal preservar-lo.

2. Acta resum 2a sessió de treball amb el Grup de treball

Vilamur, 15 de desembre de 2021

Assistents

Marc Garriga Lujan, Parc Natural de l'Alt Pirineu

Maria Ancil, Associació de cases de turisme rural del Pallars Sobirà

Iolanda Mas, tècnica de turisme de l'Ajuntament de Sort

Alícia Bolado, Consorci Leader Pirineus Occidentals

Raimon Monterde, Associació d'empreses d'esports d'aventura del Pallars Sobirà

Joel Baró, tècnic AODL de la Comunitat de Municipis Cardosencs (virtual)

Jordi Cots, Delegació Territorial del Govern a l'Alt Pirineu i Aran

Moises Villanueva, Parc Natural de l'Alt Pirineu

Francesc Capdevila, Associació de Guies Intèrprets del Parc Natural de l'Alt Pirineu

Noemí Ruich, Consorci de Turisme de les Valls d'Àneu

Pepa Cecília, tècnica de turisme del Consell Comarcal de l'Alt Pirineu

Joan Ramírez Ruiz, Ajuntament de la Guingueta d'Àneu

Carme Galindo, Turisme Seu (virtual)

Eva Murcia, Consorci GAL Alt Urgell-Cerdanya

Aroa Yagüe Medina, tècnica turisme Ajuntament de Baix Pallars

Marisol Fo, patronat de Turisme de Lleida (Virtual)

Jordi Abella, Xarxa de Museus de l'Alt Pirineu i Aran

Marc Sans – Tècnic de medi ambient del Consell Comarcal del Pallars Sobirà

Sílvia Rodríguez Busqué, mOntanyanes (secretaria tècnica per l'elaboració de la Diagnosi d'acreditació de la CETS)

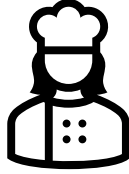
Eva Tarragona, mOntanyanes (secretaria tècnica per l'elaboració de la Diagnosi d'acreditació de la CETS)

Desenvolupament de la sessió

- Presentació de la sessió. Marc Garriga
- Presentació dels assistents.
- Presentació de la dinàmica. Eva Tarragona.
- Dinàmica 1. Dinàmica de rols per identificar els punts forts i els punts febles vinculats a la CETS.
 - Es reparteix una fitxa per a cada persona participant. En aquesta fitxa, es descriu un personatge que té una vinculació concreta amb el territori.
 - Cada persona participant identifica els punts forts i els punts febles de l'activitat turística al territori des del punt de vista del personatge que consta a la seva fitxa.
- Dinàmica 2. Debat en grups reduïts per identificar els reptes vinculats a la CETS.
 - Es creen grups reduïts formats per rols que tenen aspectes comuns:
 1. Sector públic
 2. Persones visitants
 3. Població local
 4. Sector turístic
 - Cadascú es presenta en el seu rol dins del grup i el defensa.
 - Tothom exposa la seva situació i quins són els punts forts i febles que han considerat.
 - Es reflexiona conjuntament sobre els diversos punts de vista i es defineixen els reptes, a partir del consens i es prioritzen aquells aspectes més importants segons els rols dels personatges que conformen el grup.
- Dinàmica 3. Debat obert i plenari sobre els reptes identificats.
 - En primer lloc, cada grup exposa el repte que ha prioritzat i es debat, s'amplia i reflexiona amb totes les persones participants.
 - Seguidament, s'exposen la resta de reptes i s'obra el debat.
- Tancament de la sessió

Resultats de la dinàmica 1: dinàmica de rols per identificar els punts forts i els punts febles vinculats a la CETS

Fa un parell de setmanes que treballes com a ajudant de cuina d'un restaurant (oferiu carta) de la zona del Parc Natural de l'Alt Pirineu i t'assabentes que aquesta tarda el teu cap no hi serà perquè va a una sessió de treball de la Carta Europea de Turisme Sostenible, si et fessin a tu la següent pregunta, què diries:

Quins són els principals atributs de la zona del Parc i quins aspectes caldria millorar per posicionar-vos com a destinació de turisme sostenible?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none">- La seva ubicació al poble.- L'espai de terrassa i menjador- Els plats de la carta- La varietat del menjar- Cuinera és també propietària	<ul style="list-style-type: none">- Moltes hores de treball.- Poc ús de productes de proximitat.- Poc ús de productes de temporada.- Només es treballa els mesos d'estiu.- Manca de promoció fora de temporada- Manca de personal qualificat, vinculat a la temporada de treball molt curta

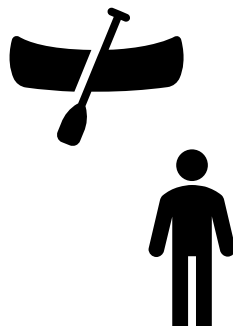
Ets la Maria i acabes de fer el Curs de Bona Coneixedora del Parc Natural de l'Alt Pirineu. Et balla pel cap la possibilitat de fer-te autònoma i oferir visites als espais culturals i històrics més rellevants de la zona. Creus que tens l'empenta i la capacitat per fer-ho, però no ho veus del tot clar...

Per algunes coses, crec que me'n sortiria prou bé, però per altres... uf! Quins són els punts forts i febles que et passen pel cap al pensar en el teu projecte a la zona del Parc?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Ha incrementar l'interès per visitar i conèixer l'entorn natural (marca Parc). - S'està fent ressò de la importància dels espais culturals i històrics (marca Parc) - Amb les restriccions i canvis vinculats a la Covid19 s'obren noves oportunitats de turisme local, i en entorns com el Parc. - El idiomes i les noves eines digitals em permeten crear oferta diferenciada de productes ja existents. 	<ul style="list-style-type: none"> - Poca capacitat per arribar a possibles clients (comunicació i ratio inversió/retorn). - Pendent de saber la competència que tinc i si estan disposats a col·laborar o cooperar. - Desconeixement si s'ha canviat en suficient grau la cultura del guiatge a nivell turisme local / nacional / tipus client /perfil. - Dubtes en la quantificació econòmica per fer-ho viable econòmicament. -

Ets la propietària d'una empresa d'esports d'aventura ubicada a la zona del Parc Natural de l'Alt Pirineu. Oferiu activitats guiades de senderisme, barranquisme, ràfting, caiac, etc. S'està redactant la Carta Europea de Turisme Sostenible i et pregunten:

Quins són els principals atributs de la zona del Parc i quins aspectes caldria millorar per posicionar-vos com a destinació de turisme sostenible?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Riu de qualitat - Estar dins el territori del PNAP - Comptar amb infraestructures turístiques (hotels, cases de turisme rural). - Destinació coneguda a nivell d'esports d'aventura. - Moltes opcions per fer esports d'aventura. - Guies de qualitat (ICEMP Pobla, IES Sort) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ratio barques/clients. Massa volum de gent baixant pel riu. - Neteja del riu. - Canvi climàtic i disponibilitat d'aigua. - Estacionalitat de la feina. - Mobilitat sostenible (com arriben els clients?, com es mouen?, com es mouen les barques?) - Senderisme: camins en mal estat. No s'hi aposta suficientment. - Hidroelèctriques, convivència amb elles (cabal ecològic)

Ets la Montse, de Girona. Aquest estiu estàs fent el GR11 i ahir vas intentar dormir al Refugi de Vall Ferrera. Abans d'entrar a Andorra, estàs fent valoració de què t'han semblat les etapes del Pallars.

Quines son les teves valoracions positives i quines les negatives?

+ PUNTS FORTS	- PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none">- Molta info documental de les etapes (preparació ruta)- Xarxa de camins ben senyalitzada (marca GR)- Hi ha diversitat d'allotjaments però... (Mirar punts febles)- Preu elevat dels refugis- No hi ha refugis lliures o n'hi ha pocs	<ul style="list-style-type: none">- En punts molt concrets dels camins, massificació- Xarxa de transport insuficient per anar d'una població a una altra- Falta allotjament de tipus albergs als nuclis- Poca cobertura o nul·la de telefonia en gran part de la ruta

Ets el pare d'una família de dos fills de l'àrea metropolitana de Barcelona que ha pujat a passar les vacances a la zona del Parc Natural de l'Alt Pirineu. Us agrada la natura, caminar, i banyar-vos al riu. Viatgeu amb autocaravana i aneu al Pirineu sovint.

Quins punts forts i quins punts febles tenen les zones que has visitat aquest any?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Moltes opcions de llocs per anar i fer senderisme i activitats a la natura. - Opcions d'activitats turístiques d'esports de muntanya relacionades amb el riu. - Bon lloc per anar en família 	<ul style="list-style-type: none"> - Pocs serveis. - Molta afluència de gent en èpoques concretes (pot trencar les expectatives). - Manca d'espais habilitats per autocaravanes.

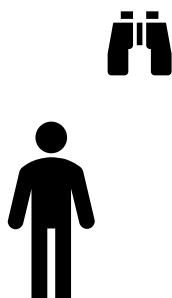
Ets el Fran i viatges amb la teva parella (àrea metropolitana). Sou joves i fins fa poc agafàveu sovint vols barats per visitar ciutats europees o del món ;) Des del Covid no us mola tant i aneu més sovint a llocs propers i a la muntanya. Aquest Pont heu estat pel Pallars, que no coneixíeu gens.

Quines coses valoreu com a positives i quines no tant de la zona que heu visitat?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Els valors patrimonials (naturals, culturals, immaterials) són molt abundants i donen per moltes visites més. - Ara hem vingut a finals de tardor-hivern però tornarem perquè hem vist possibilitats en altres èpoques de l'any. - L'oferta d'allotjaments turístics és molt àmplia i variada, ens ha sorprès. 	<ul style="list-style-type: none"> - Quan anem de visita a un lloc ens agrada fer servir la xarxa de transport públic. Hem trobat que no hi ha gairebé cap opció al Pallars. - Ens agrada molt gaudir dels productes locals. Hem trobat oferta a botigues i obradors, però no a molts dels restaurants que hem visitat. - Hem pensat que és un bon lloc per venir amb la nostra furgoneta camperitzada a l'estiu, però hem trobat poca informació i opcions. - Hem estat a un allotjament / apartament turístic i ens ha costat trobar info sobre el servei de porta a porta de recollida de residus.

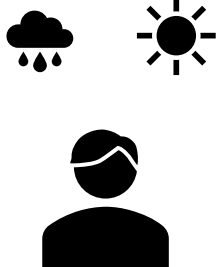
Ets guia acompanyant de muntanya i guia intèrpret del Parc Natural de l'Alt Pirineu. Estàs en una sessió de diagnosi per tirar endavant la Carta Europea de Turisme Sostenible a la zona del Parc i et pregunten:

Quins són els principals atributs de la zona del Parc i quins són els aspectes que caldria millorar per posicionar-vos com a destí de turisme sostenible?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none">- La conservació dels espais- Una marca ben posicionada de cara a la promoció turística.- Les millores en manteniment i senyalització.- Llegat cultural del Pallars Sobirà.- Territori extens amb poca densitat de població.- Autenticitat dels pobles.	<ul style="list-style-type: none">- Alguns espais massificats en èpoques puntuals.- Insuficiència de recursos per al manteniment general. Molta extensió.- Constatar la reversió del territori en general més enllà del turisme.- A millorar: la coordinació entre les diferents administracions.- Espais poc accessibles.- Demogràficament poc sostenible.- Desestacionalització.

Ets el Guillem. Vius en un poble del Parc Natural de l'Alt Pirineu i t'encanta ser d'on ets. Molts turistes et diuen que et tenen enveja! Hi vius amb els teus pares, però et mors de ganes d'emancipar-te. El teu millor amic és de Tremp i acaba de fer-ho. Has trobat una feineta que potser t'ho permetrà. Però has de fer càlculs!

Quins són els punts forts i febles de viure en un poblet en ple Parc Natural?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Qualitat de vida - Tranquil·litat - Coneixement de persones que viuen al poble i serveis - Disposar d'un entorn natural per fer activitats de tot tipus. 	<ul style="list-style-type: none"> - Deficiències en comunicacions i connectivitat. - Possibilitat de feina tot l'any i de qualitat - Dificultats de formació al propi territori - Impacte estacionalitat - Preu i manca d'habitatge - Manca d'espais per fer vida i activitats.

Ets la Marta i esteu planejant amb els amics de l'Insti d'Esterrí una excursió de muntanya a prop de la zona on viviu. Voldríeu dormir en un refu.

Què penses que s'està fent bé i que no tant a l'hora que els joves gaudeixin de l'entorn i se'l sentin seu?

+ PUNTS FORTS	- PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none">- Gran varietat de refugis- Diferents dificultats per arribar-hi.- Ubicació dins del territori – paisatges emblemàtics	<ul style="list-style-type: none">- Manca informació dels mateixos.- Manca d'oferta d'activitat des dels diferents refugis- Preus elevats- Manteniment d'accessos i senyalització- Arribada de materials al refugi- Residus que genera la seva gestió!

Fa uns mesos que treballes al servei de recollida Porta a Porta del Consell Comarcal del Pallars Sobirà. Avui tens ganes d'acabar, que és agost i has quedat amb uns amics per sortir amb bici, però amb tanta gent, la feina no s'acaba! Ahir vas llegir a la premsa que des del Parc es vol impulsar un projecte per fer que el turisme sigui més sostenible i tu penses...

Ostres! Turisme sostenible! Ens queda molta feina per fer!! Però també és veritat que en altres coses, estem prou bé... Quines en destacaries de positives i quines de negatives?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Increment de la recollida selectiva. - Visualment els pobles milloren ja que no hi ha contenidors. 	<ul style="list-style-type: none"> - Durant la temporada alta, als HUTS i 2es residències no els arriba la informació del porta a porta. - Augmentar els dies de recollida dels envasos. - La meteo influeix en la recollida. Hem de passar per tots els carrers i estan plens de neu. Igual que accedir als pobles. - Augment de furgonetes i caravanes que no saben on deixar els residus. - Manca d'informació en llengües estrangeres.

Ets professora d'una escola ZER en un municipi dins la zona del Parc Natural de l'Alt Pirineu. Estàs programant activitats pel proper trimestre amb els teus alumnes i voldries introduir el tema de la sostenibilitat.

Quins són els principals atributs de la zona del Parc i quins aspectes caldria millorar perquè la teva tasca de docent tingués més impacte sobre la teva escola?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Àmbit ampli de treball - Força oferta docent - Imatges i espècies emblemàtiques per treballar a nivell docent. - Medi molt proper. - Hi ha professionals a prop per formar 	<ul style="list-style-type: none"> - Dificultats pels desplaçaments en grup - Potser m'he de buscar massa la vida (s'havia fet un dossier comarcal i presentat als centres). Controvèrsia. Bo i dolent? - Estic formada per ensenyar el turisme sostenible als alumnes??

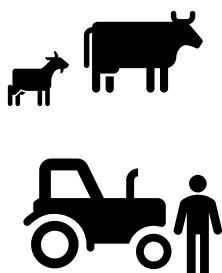
Ets la propietària d'un hotel de 30 habitacions a la zona del PNAP. Estàs pensant en tirar endavant actuacions per tenir un hotel més sostenible i responsable però no n'acabes d'estar convençuda i tampoc saps per on començar. En parles amb alguns companys del teu sector, amb els que esteu treballant per tirar endavant la Carta Europea del Turisme Sostenible.

Què creus que s'està fent bé als municipis que esteu impulsant la Carta i què caldria millorar per posicionar-vos com a destinació de turisme sostenible?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Recollida porta a porta de forma selectiva - Rebem informació de les activitats del Parc de forma periòdica (agenda i plànols). - Cada cop hi ha més productes locals identificats per oferir als clients - Podem oferir activitats guiades als nostres clients amb guies acreditats - Gran atractiu natural i cultural del territori del Parc. 	<ul style="list-style-type: none"> - Possibilitat de tenir fàcilment fonts d'energia renovable autogenerada - Dificultat de transport públic fins l'hotel - Pocs punts de càrrega de vehicles elèctrics pels clients - Poca presència de cursos i formació pel personal de l'hotel per ser sostenibles - Manca de productes de neteja locals i sostenibles - Manca d'informació de com ser més eficient i sostenible - Poca cobertura mòbil i poca velocitat d'internet

Ets ramader en un petit poble que es troba de ple dins el Parc Natural de l'Alt Pirineu. Per allí passen rutes senderistes força concorregudes. Has sentit que des del Parc volen impulsar un turisme més sostenible, i tu penses...

Ai! El turisme del Parc! Algunes coses s'estan fent prou bé, però en algunes van errats i en altres queda molta feina. Quines en destacaries?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Ens generarà economia. - S'incentiva la inversió en camins. - S'incentiva en patrimoni i senyalització. - Assegura la permanència territorial. - La meva activitat pot ser interessant pel turisme més enllà del producte. 	<ul style="list-style-type: none"> - Estat de camins i ramaderia extensiva (camins oberts). - Digitalització - Comunicació - Sanitat - Estacionalització - Realitat territorial: manca de serveis.

Ets tècnic d'un petit municipi del Parc Natural de l'Alt Pirineu i fas tasques en l'àrea de turisme, desenvolupament local, medi ambient, entre altres... Has de redactar una memòria per presentar-vos a un ajut que us permetria impulsar accions de turisme sostenible. I tu penses...

Realment, en alguns aspectes estem prou bé, però en altres...
Uf!
Quins son els punts forts i febles que et passen pel cap al pensar en el teu municipi i en la zona Parc?

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Paisatge - Pobles - Natura / producte local - Activitats al medi natural - Museu / Ecomuseu - Art 	<ul style="list-style-type: none"> - Dificultats de comunicació viària - distàncies - Millora de les àrees de deixalles als pobles petits i càmpings - Manca de senyalització - Dificultats en les visites a les esglésies - Manca de manteniment de les infraestructures (camins, miradors...)

Reflexions de la dinàmica 2: debat en grups reduïts per identificar els reptes vinculats a la CETS

RESUM DEL GRUP 1: SECTOR PÚBLIC

Instruccions:

1. Busqueu una persona que ompli aquest full.
2. Us presenteu en els vostres respectius rols, que mantindreu durant tot el debat.
3. Expliqueu als companys/nes en quina situació esteu i quins punts forts i febles heu destacat.
4. La persona encarregada ja pot omplir el full, seguint les indicacions.

✓ Sou un grup amb posicions homogènies o divergents ?

✓ Havent-vos escoltat uns als altres, heu d'arribar a un **consens de GRUP** sobre els principals **REPTES** que afrontar el territori PNAP – municipis limítrofs respecte a la sostenibilitat turística. I heu d'endreçar-los de major a menor prioritat.

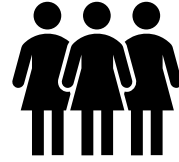
REPTES
1. Definir model turístic sostenible consensuat a tots els nivells que marqui uns objectius comuns.
2. Crear estructures sòlides i permanents (reforçar i organitzar)
3. Coordinació entre departaments de la Generalitat
4. Posar en valor el patrimoni i apostar per la conservació i gestió
5. Fer xarxa local i de l'àmbit del Parc

Aclariments o aspectes rellevants del debat:

Sense calers no camina!

Ara ja podeu deixar el vostre rol i tornar a ser vosaltres mateixos. Gràcies.

RESUM DEL GRUP 2: PERSONES VISITANTS

Instruccions:

5. Busqueu una persona que ompli aquest full.
6. Us presenteu en els vostres respectius rols, que mantindreu durant tot el debat.
7. Expliqueu als companys/nes en quina situació esteu i quins punts forts i febles heu destacat.
8. La persona encarregada ja pot omplir el full, seguint les indicacions.

- ✓ Sou un grup amb posicions homogènies o divergents ?
- ✓ Havent-vos escoltat uns als altres, heu d'arribar a un **consens de GRUP** sobre els principals **REPTES** que afrontar el territori PNAP – municipis limítrofs respecte a la sostenibilitat turística. I heu d'endreçar-los de major a menor prioritat.

REPTES
6. Garantir l'estat dels accessos del medi tant a nivell rodat com dels camins senyalitzats
7. Assegurar el coneixement i funcionament de la gestió dels residus vigent
8. Garantir l'oferta d'allotjaments i el seu preu assequible per a totes les economies. Especial atenció als refugis de muntanya.
9. Garantir una xarxa de transport públic que permeti la mobilitat dins de la comarca i intercomarcal
10. Millorar la visió del visitant amb autocaravana o vehicle camper i crear xarxa d'espais per a aquest sector

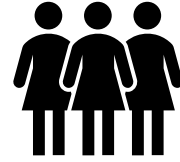
Aclariments o aspectes rellevants del debat:

Calen vàters públics.

Hem obviat la recollida i valoració de la informació als punts d'info, però cal coordinació.

Ara ja podeu deixar el vostre rol i tornar a ser vosaltres mateixos. Gràcies.

RESUM DEL GRUP 3: POBLACIÓ LOCAL

Instruccions:

9. Busqueu una persona que ompli aquest full.
10. Us presenteu en els vostres respectius rols, que mantindreu durant tot el debat.
11. Expliqueu als companys/nes en quina situació esteu i quins punts forts i febles heu destacat.
12. La persona encarregada ja pot omplir el full, seguint les indicacions.

- ✓ Sou un grup amb posicions homogènies o divergents ?

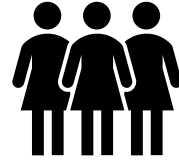
- ✓ Havent-vos escoltat uns als altres, heu d'arribar a un **consens de GRUP** sobre els principals **REPTES** que afrontar el territori PNAP – municipis limítrofs respecte a la sostenibilitat turística. I heu d'endreçar-los de major a menor prioritat.

REPTES
11. Millorar infraestructura i comunicacions a tot el territori
12. Millorar en prestació de sanitat, formació i serveis socials
13. Desestacionalització laboral (desestacionalitzar turisme i crear noves activitats econòmiques)
14. Millorar l'accés a l'habitatge a la població local per assentar-la
15. Compatibilitzar sector primari i terciari (convivència)

Aclariments o aspectes rellevants del debat:

Ara ja podeu deixar el vostre rol i tornar a ser vosaltres mateixos. Gràcies.

RESUM DEL GRUP 4: SECTOR TURÍSTIC

Instruccions:

13. Busqueu una persona que ompli aquest full.
14. Us presenteu en els vostres respectius rols, que mantindreu durant tot el debat.
15. Expliqueu als companys/nes en quina situació esteu i quins punts forts i febles heu destacat.
16. La persona encarregada ja pot omplir el full, seguint les indicacions.

- ✓ Sou un grup amb posicions homogènies o divergents ?
- ✓ Havent-vos escoltat uns als altres, heu d'arribar a un **consens de GRUP** sobre els principals **REPTES** que afrontar el territori PNAP – municipis limítrofs respecte a la sostenibilitat turística. I heu d'endreçar-los de major a menor prioritat.

REPTES
16. Com desestacionalitzar i moure gent a zones poc massificades. Per fer-ho cal interpretar millor les dades i saber què vol el visitant. Treball conjunt.
17. Poder disposar de personal qualificat i formar-lo. Cal estabilitat laboral amb desestacionalització.
18. Poca disponibilitat d'energia verda, mobilitat disponible i punts de recàrrega
19. Potencialitat de l'espai natural pel visitant com a destí sostenible
20. Coordinar-nos millor. Campanyes promocionals i oferta coordinada entre empreses i administracions; i també entre administracions locals i supracomarcals. Cal que els visitants que fan estada sàpiguen tot el que puguin fer.

Aclariments o aspectes rellevants del debat:

Ara ja podeu deixar el vostre rol i tornar a ser vosaltres mateixos. Gràcies.

Dinàmica 3. Resum del plenari amb les aportacions sobre els reptes.

Repte prioritzat per cada grup:

- Sector turístic: Desestacionalitzar i equilibrar els fluxos turístics. Fer una bona gestió de dades per definir una bona estratègia.
- Gestors o sector públic: Coordinar-nos i establir uns objectius comuns per a un model sostenible. Anar alineats, tenir una sola estratègia a partir del consens.
- Visitants: Garantir una xarxa de transport públic i/o sostenible que afavoreixi la mobilitat.
- Locals: comptar amb infraestructures i connectivitat a totes les valls.

Reflexions i altres reptes:

- Pel què fa a les dades:
 - En tenim? Sabem què busquen les persones visitants? En el cas dels museus o de les oficines de turisme i punts d'informació si que hi són, però no es creuen dades ni s'analitzen a fons.
 - Problema: quan cerques dades externes no estan desagregades per comarques o territoris, són del Pirineu en general. En el cas de la federació d'Hosteleria si que les tenen per comarques.
 - Les dades que tenim són reals? La major part d'empreses privades no passen totes les seves dades o recomptes a l'administració pública perquè és una tasca que no genera cap retorn.
 - Si no hi ha un organisme aglutinador ni es pot fer una tasca interpretativa i d'anàlisi no té sentit recollir dades aïllades.
 - Un exemple interessant és la tasca realitzada des de l'UdG, amb un estudi de dades quantitatives i qualitatives. En aquest sentit, faltaria la connexió amb empreses o universitats expertes en aquest àmbit que puguin unificar criteris i desenvolupar-ho.
 - Cal tenir present també tota la informació de les persones que visiten el territori però accedeixen a la informació i reserves de manera virtual.
 - I finalment, des d'Idescat es recopila molta informació però no tota és oberta, i s'hauria de demanar. La informació és poc accessible.
- Pel què fa a definir un sol model i alinear-nos: actualment hi ha diferents models estratègics convivint al territori, alguns dels quals generen tensió entre ells. No tots tenen una veritable perspectiva sostenibilista ni de responsabilitat ambiental, social i econòmica.
- Pel què fa a la mobilitat:
 - Hi ha pocs punts de recàrrega de vehicles elèctrics, poc accés a l'energia verda, manca de xarxes de transport públic.
 - Aspecte cultural: a totes les valls hi ha transport a la demanda però preferim agafar el cotxe. Falta de consciència i interès. Per altra banda, les persones visitants, sobretot persones que estan en ruta a peu, si que pregunten i en fan ús.
 - Ex: Benasque / Ordesa, tenen cotxes 4x4 llançadora. Tenen molta visibilitat i és una iniciativa lligada a la protecció de certs espais.
 - La tendència post-covid és fer turisme de proximitat i amb vehicle privat.

- Problemàtica autocaravanes. Difícil de comptabilitzar perquè no paguen taxa turística, tampoc hi ha suficients espais habilitats.
 - A part de la mobilitat dins del territori, també hi ha un problema de transport públic per arribar fins aquí.
- Pel què fa a les infraestructures i serveis:
 - Desestacionalitzar el turisme afavoriria que certs serveis, que són difícils de mantenir durant tot l'any, per manca de població, puguin tenir un funcionament permanent.
 - Cal trencar amb la idea que els serveis públics han de ser rentables. Encara que hi hagi poca població i que aquests siguin deficitaris, no poden faltar els serveis.
- Allotjaments:
 - Els refugis de muntanya són una opció que no tothom es pot permetre perquè no són econòmics. La part lliure dels refugis sovint ja no està accessible.
 - En llocs de pas del GR11 hi ha mancança d'allotjaments assequibles tipus alberg (només hi ha càmpings).
 - Cal sensibilitzar els allotjaments per ser flexibles davant de les persones visitants de perfil excursionista amb els horaris dels àpats, per exemple. Si ens interessa aquest perfil de turista, ens hi hem de poder adaptar i respondre a les seves necessitats.
- Segells:
 - Sort i les Valls d'Àneu tenen un segell de turisme esportiu (destinat a competicions) i hi ha empreses turístiques i allotjaments adherits. En aquests casos, s'han de complir uns requisits de tipus de dieta o flexibilitat horària per facilitar l'activitat de les persones visitants.
 - Hi ha diversos pobles adherits al segell "Pobles amb encant" però depenent del moment de l'any que els visitis, hi ha pobles on no hi ha cap servei disponible (wc públics, etc.)
- Si volem desestacionalitzar el turisme cal la implicació del sector privat amb serveis que estiguin oberts tot l'any. Implica una flexibilitat.
- Cal crear i reforçar estructures sòlides i permanents:
 - Professionalitzar les entitats
 - Augmentar recursos humans treballant pel territori. Els assistents consideren que sempre es mantenen les estructures a mínims.
 - Cal, però, que aquestes siguin eficients i econòmiques > cal plantejar-nos el funcionament del sector públic.
 - També cal tenir present que no ens serveix replicar models d'altres territoris, ja que ens trobem amb unes particularitats pròpies molt concretes.

- Sobre la coordinació:
 - Cal coordinació entre entitats locals i supralocals i també entre agents i sectors.
 - La coordinació pot generar una millor comunicació i difusió de campanyes i activitats.
- Finalment, sovint es criminalitza la precarietat laboral del sector turístic però cal veure si això és així només en aquest sector. Potser la precarietat laboral és definitiva de molts altres sectors en aquest territori; però es fica el focus en el sector turístic perquè és el principal generador de llocs de treball.

3. Acta resum de la 1a sessió de treball del Fòrum permanent

Sessió virtual, 27 de gener de 2022

Assistents

Marc Garriga Lujan, Parc Natural de l'Alt Pirineu

Maria Ancil, Associació de cases de turisme rural del Pallars Sobirà

Iolanda Mas, tècnica de turisme de l'Ajuntament de Sort

Alícia Bolado, Consorci Leader Pirineus Occidentals

Raimon Monterde, Associació d'empreses d'esports d'aventura del Pallars Sobirà

Jordi Cots, Delegació Territorial del Govern a l'Alt Pirineu i Aran

Moises Villanueva, Parc Natural de l'Alt Pirineu

Francesc Capdevila, Associació de Guies Intèrprets del Parc Natural de l'Alt Pirineu

Noemí Ruich, Consorci de Turisme de les Valls d'Àneu

Pepa Cecília, tècnica de turisme del Consell Comarcal de l'Alt Pirineu

Carme Galindo, Turisme Seu

Marta Erena, Ajuntament de Sort

David Díaz, La Borda de Ritort

Joan Canut, Hotel Nice

Lídia Juanmartí, L'Orri del Pallars

Anna Vilà, Parc Natural de l'Alt Pirineu

Carlos Guàrdia, IDAPA

Pere Porta, IDAPA

Marc Borrell, IDAPA

Alejandro Gamarra, La Porta del Cel

Gemma Navas, Associació de productors del Parc natural de l'Alt Pirineu

Queralt Tor, Parc Natural Cadí-Moixeró

Núria Homs, Casa Os Bru Pirinenc

Miquel Rafa, Fundación Catalunya-La Pedrera

Eva Murcia, Consorci GAL Alt Urgell-Cerdanya

Sílvia Rodríguez Busqué, mOntanyanes (secretaria tècnica per l'elaboració de la Diagnosi d'acreditació de la CETS)

Eva Tarragona, mOntanyanes (secretaria tècnica per l'elaboració de la Diagnosi d'acreditació de la CETS)

Anna Palau, mOntanyanes (secretaria tècnica per l'elaboració de la Diagnosi d'acreditació de la CETS)

Desenvolupament de la sessió

- Presentació de la sessió. Marc Garriga
- Presentació de l'objectiu de la sessió i de la dinàmica. Eva Tarragona.
- Dinàmica 1. Dinàmica d'escenari de futur per a identificar els aspectes que han portat a la zona CETS del Parc Natural de l'Alt Pirineu a esdevenir l'any 2035 un territori de referència en el turisme sostenible.
 - Cada persona participants de manera individual identifica els tres aspectes claus i els apunta en un paper.
 - Els participants es divideixen en 3 grups de treball amb 10-9 persones per grup. Cada grup compta amb una dinamitzadora.
 - Presentació dels participants en el grup reduït. A l'hora que es presenten exposen les 3 paraules que han triat.
- Les paraules s'apunten per la dinamitzador al Mural i s'agrupen per tal de generar la visió de futur per al territori CETS, la qual pot ser similar per a tots els participants, o bé generar diferents visions contraposades.
- Dinàmica 2. Els punts forts i el punts febles que té actualment el territori CETS per assolir l'escenari o escenaris de futur pensats a la Dinàmica 1.
 - Cada grup de treball aborda 3 aspectes de la diagnosi de la CETS. El grup 1 tracta els aspectes 1, 2 i 3. El grup 2 els temes 4, 5 i 6. I el grup 3 aborda els temes 7, 8 i 9.
 - De manera individual cada participant escriu al Mural quins son els punts forts i febles que considerat.
 - Després es llegeixen i es reflexiona conjuntament sobre els diversos punts apuntats.
 - Després es torna al plenari on cada grup exposa els punts forts i febles identificats, s'amplia i reflexiona amb totes les persones participants.
- Dinàmica 3. Les claus per ser un territori de referència en el turisme sostenible. Dinàmica per prioritzar els aspectes claus de la visió de futur com a territori referent en el turisme sostenible.
 - Mentre els participants treballaven en la dinàmica 3 s'ha elaborat un llistat resum dels aspectes claus de la dinàmica 1.
 - Els participants han fet una votació dels aspectes claus més important. Han triat 2 aspectes entre el llistat resum que ha generat un núvol de paraules resum.
- Tancament de la sessió.

Resultats de la dinàmica 1: dinàmica d'escenari de futur per a identificar els aspectes que han portat a la zona CETS del Parc Natural de l'Alt Pirineu a esdevenir l'any 2035 un territori de referència en el turisme sostenible.

Aspectes clau		
Grup 1	Grup 2	Grup 3
<p>Desestacionalitzar el turisme</p> <p>Canvi d'estratègia turística</p> <p>Renúncia al creixement turístic massiu</p> <p>Ocupació de qualitat</p> <p>Conservació natural i patrimoni</p> <p>Formació</p> <p>Transparència – millorar canals de comunicació de l'administració pública cap al sector</p> <p>Treball en xarxa</p> <p>Cooperació</p> <p>Gestió de l'activitat esportiva en espais naturals</p> <p>Productes agroalimentaris locals de qualitat</p> <p>Habitatge per a locals i per a turistes</p> <p>Integrar la població local dins de l'estratègia turística</p> <p>Territori ben connectat</p> <p>Transport públic de qualitat</p> <p>Inversió econòmica forta</p> <p>Estratègia comunicació conjunta</p>	<p>Estratègia compartida</p> <p>Recuperació i valorització</p> <p>Equilibri entre sectors</p> <p>Cohesió social</p> <p>Creació empreses</p> <p>Valorització ramaderia extensiva</p> <p>Patrimoni natural i cultural</p>	<p>Fórmula compaginar protecció amb conservació i cohesió social</p> <p>Valoració de recursos</p> <p>Generositat del treball en equip</p> <p>Referents en mobilitat de muntanya (rucs?)</p> <p>Ocupació de qualitat</p> <p>Reconeixement de destí "viu" (imatge de territori viu)</p> <p>Més i millors productors agroalimentaris artesans</p> <p>Equilibri sectors econòmics</p> <p>Ampliació sector primari</p> <p>Vinçle sector primari i terciari (ex. Producte local als restaurants)</p> <p>Desenvolupament senderisme i protecció medi ambient</p> <p>PNAP sense accés motoritzat (mobilitat hipersostenible)</p> <p>PNAP- retorn a la virginitat amb tota la fauna i flora original (espai de rewilding)</p> <p>Viver d'empreses públic (agro i artesanía)</p> <p>Referents en senderisme (senyalització, realitat virtual, georeferenciació)</p> <p>Referent en educació ambiental (i vinçle amb el turisme)</p> <p>Referents en experiències turístiques</p> <p>Autosuficiència territorial (energètic, alimentari, etc.)</p>

Resultat de la dinàmica 2: dinàmica per identificar els punts forts i els punts febles vinculats a cada punt que tracta la CETS.

Punt 1. Protegir els paisatges del PNAP, la diversitat biològica i el llegat cultural

(incidir en l'ordenació del territori; sobre els projectes i infraestructures d'ús turístic; sobre el flux de visitants, el tipus d'activitats que realitzen i el seu comportament).

PUNTS FORTS	PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none">- Gran part del territori protegit.- Estudis de capacitat de càrrega de zones sensibles.- Regulació de visitants en zones sensibles.- Ramaderia viva.- Poca densitat de població.	<ul style="list-style-type: none">- Pocs estudis de capacitat de càrrega.- Poca regulació dels visitants.- Necessitat de l'ús de 4x4 per accedir als espais protegits.- Pocs informadors del Parc per sensibilitzar als visitants.- Parc Natural molt gran i manca inversió general.- Zones amb més pressió turística i d'altres desconegudes.- Poca inversió en manteniment de xarxes viàries.- Poca gestió forestal de cara a incendis.- Abandó de l'activitat ramadera.- Poc ús de guies intèrprets.- Molts visitants però pocs coneixedors del que trepitgen.- Perfil de visitants no sostenibles.

Punt 2. Donar suport a la conservació del llegat natural i cultural a través del turisme (donatius, accions de voluntariat, revertir una part dels ingressos generats pel turisme, promoure inversions i projectes en conservació, etc.).

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Hi ha iniciatives interessants com Boscos de Muntanya, Museu de Camins, Escola de Pastors, Gratitude Pallars i Projecte Rius. - El Parc té una xarxa de voluntariat en actiu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Manquen més iniciatives o les que hi ha ara tinguin més pes. - Manca educació ambiental per sensibilitzar, tant a població local com a visitants. - Cal potenciar la xarxa de voluntariat del Parc i implicar el 3r sector. - Poca implicació de l'administració en aquest aspecte. - Manca comunicació del que es fa amb la taxa turística i els visitants només veuen que paguen però no el retorn. - No es posa en valor el "Fer comú" dels pobles.

Punt 3. Reduir l'impacte ambiental de l'activitat turística (millora de la gestió ambiental de les empreses turístiques, reduir el consum energètic, hídric, reduir el soroll i la contaminació lumínica; millorar la gestió dels residus vinculats a l'activitat turística; millorar el model de transport i mobilitat, etc.).

PUNTS FORTS	PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Punt de referència de protecció lumínica del Parc en tramitació. - Zona ZEPQA del Parc en tramitació. - Algunes iniciatives públiques per usar la biomassa local. 	<ul style="list-style-type: none"> - Molta dependència del transport privat. - Manca d'una bona xarxa de transport públic. - Manca de carrils bicis pel fons de vall (via verda). - Manca de punts de càrrega per a vehicles elèctrics. - Manca botigues de venda a granel per a reduir la generació de residus. - Manca d'informació del porta a porta per als visitants i turistes. - Poc ús de la biomassa local com a recurs energètic. - No hi ha un transport específic de la zona Parc. - Poca sensibilització i educació ambiental per reduir la petjada ecològica, tant a locals com a visitants.

Punt 4. Proporcionar a tots els visitants (també els que necessiten requeriments especials) **bones instal·lacions, accessos i experiències que impliquin un veritable coneixement, interpretació i descoberta del lloc que visiten.**

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Xarxa de camins senyalitzats existents i en procés de millora. - Experiències ecoturístiques molt positives, però continuar incrementant. - El bus del Parc Nacional i el bus blanc de Sant Joan de l'Erm. - Punts d'informació turística del Parc a cada vall (tot i que obert només en màxima afluència). - Implicació i col·laboració d'empreses locals en oferta d'experiències turístiques. - El gran ventall d'activitats i espais culturals visitables. - Tenim associacions de guies intèrprets bona oferta d'activitats per als visitants. - Més de 30 miradors. 	<ul style="list-style-type: none"> - Accés amb transport públic al Pirineu car i nefast. - Manca de línia de tren que arribi a Sort i la Seu. - Manca de transport públic per les valls secundàries, fora de la via principal. - Informació riscos instantanis o inesperats. - Podria haver-hi un portal d'incidències. - Falta adaptar espais per a gent amb necessitats especials. - Manca d'oferta per persones amb discapacitats. - Visites a espais patrimonials fora de temporada. - Millora neteja i senyalització rutes i senders. - Manca manteniment en equipament, refugis lliures, miradors, ... (pintades). - Millora accés carreters secundaries i millora pistes forestals.

Punt 5. Oferir a tots els visitants i a les empreses i agents implicats en l'activitat turística una bona informació i interpretació sobre l'espai (materials i activitats de comunicació efectives, proporcionar informació específica per a cada públic potencial, incloent joves, escoles, grups d'estudiants, etc.).

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Diversitat de rutes i senders senyalitzats a cada espai. - Abundants fulletons informatius sobre la xarxa de senders i altres temes específics com: ramaderia, races locals, patrimoni natural, etc. - Possibilitat d'adaptar la informació existents a nous mitjans/canals. - Ventall de recursos i productes per a tot l'any. - Punts d'informació oberts durant període de major afluència. 	<ul style="list-style-type: none"> - Reforçar informació quan es visiti un espai ramader (tanques, gossos lligats, etc.). - La gent en general llegeix els panells explicatius? - Informació global i compartia de tots els espais protegits del territori. - Distribuir material de difusió existent en més punts. - Continuar treballant cap a un model de xarxa de senders (no d'itineraris). - No límits comarcals / administratius. - Valorar el que explica la gent local. - Caldria actualització continua. - Posar en valor informadors no oficials. - Zones poc senyalitzades. - Poc recursos humans. - Informació riscos instantanis o inesperats. Podria haver-hi un portal d'incidències. - Visites a espais patrimonials fora de temporada.

Punt 6. Garantir la cohesió social, preveient i minimitzant conflictes que afectin els residents; mantenint una bona comunicació entre residents, empreses locals, gestors de l'espai natural i visitants; fomentant l'associació i les activitats conjuntes entre totes les parts implicades, etc.

PUNTS FORTS	PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Som pocs i ens coneixem gairebé tots, el que facilita la interacció. - Existeixen línies de futur a nivell global que poden servir com a guia o suport. - Si potenciem la cohesió social aconseguirem millors coses. - Presència d'entitats aglutinadores com Consorci Valls d'Àneu i Comunitat de Municipis Cardosencs. - Els residents valorem el nostre territori i el seu potencial. 	<ul style="list-style-type: none"> - Falta de sensibilització cap a la població local. - Manca de visió compartida entre agents econòmics i socials del territori. - Manca d'estratègia comuna. - Repte de participació. - Territori gran i dispers. - Difícil reunir a la gent. - Baixa col·laboració entre ajuntaments. - Falta més col·laboració i treball entre comarques o territoris diversos. - Manca un espai permanent conjunt de debat i consens per abordar temes que ens afecten a tots. - Necessitat d'informació real, clara i fiable. - Manca sensibilitzar els visitants sobre la població local i els seus costums. - No tot és teletreball, importància del treball que conserva el paisatge. - Manca coneixement territori i iniciatives existents. - Hi ha planificació però per a territoris o administracions concretes, caldria planificació i estratègia conjunta.

Punt 7. Impulsar de forma efectiva la prosperitat de la comunitat local (promovent els productes i serveis locals, la seva adquisició i ús per part dels visitants; recolzant les empreses turístiques per assegurar-ne la seva viabilitat i fomentant una ocupació de qualitat en el sector,...).

PUNTS FORTS	PUNTS FEBLES
<p>Marca i imatge:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marca Parc. - Coneixement de l'oferta existent. - Coneixement de territori dels agents que hi treballen. - Percepció de lloc salvatge. - Comunicació i divulgació de que tenim un espai natural molt interessant que cal (val la pena conèixer). <p>Activitat viva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identitat pròpia de la producció i l'artesania. Valor de la diferència. - Territori amb moltes possibilitats per explotar. - Productes locals (amb el desconeixent positiu comercialització). - Intentar protegir la natura. <p>Ganes de cooperació:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interès i ganes de treball de forma col·laborativa. - Implicar a totes les persones. - Associacions que agrupen els diferents professionals: productors, guies, etc. 	<p>Dificultat cooperació:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Recel al treball cooperatiu, massa individualisme, rivalitats, etc. - Individualitats. - Col·laboracions amb el parc. <p>Ocupació de qualitat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi real de les necessitats del territori (qualitat de via per la població local). - Manca de gent qualificada per certes feines- borsa de treball adaptada a les necessitats. - Limitacions a l'hora de promoure activitats de qualitat com el guiatge. Manca de coneixements? Públic objectiu? <p>Comercialització i distribució productes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Incentivar la venda online. - Promoció exterior dels productes. <p>Burocràcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dificultats administratives varies a nivell burocràtic. <p>Altres:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Visió del territori lligada a un desenvolupament no sostenible. - Dificultats de captar un turisme de qualitat (que valori l'entorn).

Punt 8. Facilitar la formació i capacitatció vinculades al turisme sostenible entre empresaris turístics i agents involucrats en l'activitat turística.

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<p>Bones formacions en complicitat amb el sector:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formació per a la generació de complicitats entre agents. - Jornades geològiques s'estan fent molt bones formacions. - Programa Fem Parc. Visites per les empreses a espais turístics. - Descomptes en formacions finançades pel Parc per Associacions de guies. - Víncle entre associació de guies i PNAP per generar formacions a proposada d'ells. - Generació d'informacions, publicacions, promocionals i informatives (catàleg productors) . 	<p>Hiperoferta i poc posicionament. Resposta a necessitats reals i pràctiques.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Massa formació (hiperoferta i poc posicionada). - Manca de formació pràctica i molt aplicada. - Detecció de necessitats formatives reals. - Diversitat d'empreses i necessitats. Difícil oferir formacions ajustades a tothom. - Manca especificitat en les formacions. - Manca de formacions o assessoraments individualitzats, no s'ajusten a les necessitats. - Quan oferir formacions, en quins formats? - Hi ha desconeixement d'una part important del sector turístic de la realitat de servis i productiva local. - Desconeixement normativa i parc per part del sector turístic. - Atomització d'iniciatives d'agents turístics, ... difícil generar oferta vàlida per a tothom. - Càrrega laboral.

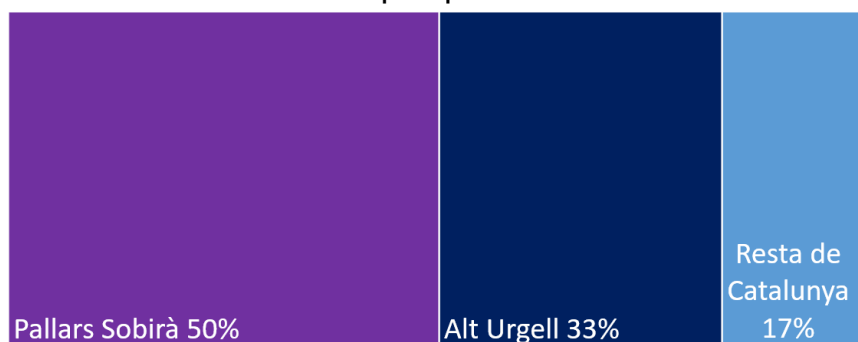
Punt 9. Realitzar un seguiment de dades que proporcionin informació sobre els rendiments i els efectes de l'activitat turística (dades sobre visitants, sobre les empreses turístiques, sobre els efectes del turisme en la comunitat, l'economia, el medi ambient, etc.).

 PUNTS FORTS	 PUNTS FEBLES
<p>Gestor turístic.</p> <ul style="list-style-type: none"> - PNAP – eina de la Generalitat compartida entre oficines de turisme i Parcs Generalitat. - La hiperfreqüentació va posar en evidència que calia recollir dades. - Es publiquen dades de la Generalitat i ara Lleida (però no suficient). - Recollida de dades de llocs públics. 	<p>Molta feina per fer! Recerca, anàlisi de dades, recursos humans i econòmics.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Manquen recursos humans per anàlisi i recollida de dades. - Les dades no es comparteixen o “casen” amb el sector. - Les dades de gestor turístic no es fan públics. - Manca de dades del comportament dels visitants. - No es pot accedir a les dades recollides amb el programa de la Generalitat-turisme (Gestor turístic). - Manquen estudis de recerca per conèixer impactes i comportaments. - Manquen dades de privats (es fa una extrapolació de dades).

Finalment, per a tancar la dinàmica s'han presentant els resultats de l'enquesta que s'havia passat a la ciutadania en general per valorar els 9 aspectes de la CETS.

En total han respost 76 persones, de les quals un 50% resideixen al Pallars Sobirà, un 33% a l'Alt Urgell, i la resta, el 17% són residents a altres comarques de Catalunya.

Participació per territori

Pel que fa a la valoració de cadascun dels temes de la CETS, cadascun dels aspectes s'havia de valorar amb una puntuació entre l'1 i el 5, sent 1 "s'està fent molt bona feina" i 5 "Caldria dedicar-hi molts més recursos i mitjans".

Les valoracions mitjanes es poden veure a la taula següent. Per a cada tema s'ha diferenciat la puntuació per a cadascuna de les comarques de la CETS, la puntuació de la resta de participants de fora d'aquestes comarques i el resultat total, on hi ha totes les respostes.

	1. Protegir els paisatges	2. Suport a la conservació	3. Reduir l'impacte ambiental	4. Instal·lacions, accessos i experiències	5. Informació i interpretació sobre l'espai	6. Garantir la cohesió social	7. Prosperitat de la comunitat local	8. Formació i capacitat a agents turístics	9. Seguiment de dades
Alt Urgell	3,3	3,3	3,4	3,5	3,3	3,6	3,5	3,5	3,3
Pallars Sobirà	3,1	3,5	3,8	3,3	3,2	3,8	3,5	3,6	3,7
Reste de participants	2,3	2,9	2,8	2,6	2,3	3,0	2,7	3,1	3,2
Total	3,1	3,4	3,5	3,3	3,1	3,7	3,4	3,5	3,6

Taula resum de les valoracions dels 9 apartats de la CETS

Les valoracions s'han pintat com un semàfor, sent les de color verd els aspectes valorats per sota d'un 3, les de color taronja les que estan entre un 3 i un 3,5, i les vermelles les que tenen un valor superior.

Cal destacar que les persones residents fora de les comarques de la CETS han valorat en general amb color verd, mentre que les residents ho han fet amb taronja o vermell. La comarca del Pallars Sobirà és la que ha valorat més punts amb color vermell.

Davant d'aquests resultats alguns participants han comentat que la percepció de les persones visitants sempre és més positiva que la de les persones residents i que això és un punt que caldria treballar per tal que tinguessin una percepció més acurada de la realitat del territori.

Dinàmica 3. Priorització dels aspectes claus de la visió de futur com a territori referent en el turisme sostenible.

S'ha fet un resum dels aspectes claus identificats a la dinàmica 1. En total s'han obtingut 30 paraules – aspectes clau.

ESTRATÈGIA - turisme sostenible compartida i coordinada	DESASTACIÓ - NALITZAR - el turisme	OCUPACIÓ - de qualitat vinculada al sector turístic	AMPLIACIÓ - del sector primari	PRODUCTE LOCAL - agroalimentari i artesà de qualitat	RAMADERIA - valorització de la ramaderia extensiva	VINCLE - entre el sector primari i terciari per ex: producte local als restaurants	DESTÍ VIU - reconeixement de destí viu
STOP MOTORS - Parc Natural sense accés motoritzat	TRANSPORT - de qualitat per locals i visitants	MOBILITAT - fomentar la mobilitat sostenible com per exemple en ruc	INVERSIÓ ECONÒMICA - per a la CETS	XARXA - treball en xarxa dels agents implicats	FORMACIÓ - de tots els agents	ESPORT - gestió de l'activitat esportiva en la zona CETS	POBLACIÓ LOCAL - implicació de la població local en la CETS
HABITATGE - digne per al local compatible amb l'ús per als visitants	EQUILIBRI - entre els sectors econòmic	VALORITZACIÓ - valorització dels recursos del territori	COHESIÓ SOCIAL	REDWIDING - PNAP retorn a la virginitat natural	EDUCACIÓ AMBIENTAL - Referent en sensibilitzar i educar	CONVIVÈNCIA - fauna salvatge i ramaderia	
EXPERIÈNCIA - referents en experiències turístiques sostenibles	AUTO SUFICIÈNCIA - energètica, alimentària, etc.	PATRIMONI - valorització del patrimoni cultural i natural	VIVER - viure d'empreses públic (agro i artesanía)	INFRAESTRUCTURES	SENDERISME - territori referent en senderisme	CREACIÓ EMPRESES	

A través de l'eina del Mentimeter cada participant ha escollit de la llista els 2 aspectes claus que considera prioritaris per al territori CETS.

Amb les paraules escollides s'ha generat el següent núvol de paraules:

Dels 30 aspectes claus inicials en el Mentimeter només se n'han mencionat 18 com els aspectes claus triats per esdevenir un referent com a territori sostenible són:

En primer lloc s'han escollit aquests 2 aspectes:

- **Estratègia – turisme sostenible compartida i coordinada**
- **Cohesió social**

En segon lloc:

- **Ramaderia – valorització de la ramaderia extensiva**
- **Xarxa – treball en xarxa dels agents implicats**

En tercer lloc:

- Població local (2 vegades)
- Autosuficiència (2 vegades)
- Desestacionalització (2 vegades)

A banda també s'ha escollit aquests altres conceptes, tot i que amb poca representativitat:

- Senderisme
- Stop motors
- Ampliació
- Ocupació de qualitat
- Marca i imatge
- Experiència
- Equilibri
- Educació ambiental
- Vincle
- Patrimoni
- Esport

4. Resultats qüestionari obert a la població sobre els àmbits de treball de la CETS

CARTA EUROPEA DE TURISME SOSTENIBLE (CETS) AL PARC NATURAL DE L'ALT PIRINEU -
Qüestionari a la població

Comarca on resideixes:

- Pallars Sobirà
- Alt Urgell
- Altres

Sector des del que participes (clica el que més t'identifiqui):

- Allotjament turístic
- Empresa de serveis o professional turístic
- Entitat sense ànim de lucre amb activitat en el sector turístic
- Ciutadà no vinculat professionalment a l'activitat turística
- Administració pública
- Altres

La CETS ens demana que valorem en quina situació es troba el Parc Natural i tot l'àmbit territorial que vol acreditar-se respecte a cada un dels àmbits temàtics que t'exposem tot seguit. Ens pots dir, segons el teu coneixement i opinió, en quins temes creus que s'està treballant bé i invertint suficients recursos i a quins caldria dedicar-hi més atenció?

1. Protegir els paisatges del PNAP, la diversitat biològica i el llegat cultural (incidir en l'ordenació del territori; sobre els projectes i infraestructures d'ús turístic; sobre el flux de visitants, el tipus d'activitats que realitzen i el seu comportament).

S'està fent molt bona feina	1	2	3	4	5	Caldria dedicar-hi molts més recursos i mitjans
-----------------------------	---	---	---	---	---	---

2. Donar suport a la conservació del llegat natural i cultural a través del turisme (donatius, accions de voluntariat, revertir una part dels ingressos generats pel turisme, promoure inversions i projectes en conservació, etc.).

S'està fent molt bona feina	1	2	3	4	5	Caldria dedicar-hi molts més recursos i mitjans
-----------------------------	---	---	---	---	---	---

3. Reduir l'impacte ambiental de l'activitat turística (millora de la gestió ambiental de les empreses turístiques, reduir el consum energètic, hídric, reduir el soroll i la contaminació lumínica; millorar la gestió dels residus vinculats a l'activitat turística; millorar el model de transport i mobilitat, etc.).

S'està fent molt bona feina	1	2	3	4	5	Caldria dedicar-hi molts més recursos i mitjans
-----------------------------	---	---	---	---	---	---

4. Proporcionar a tots els visitants (també els que necessiten requeriments especials) bones instal·lacions, accessos i experiències que impliquin un veritable coneixement, interpretació i descoberta del lloc que visiten.

S'està fent molt bona feina	1	2	3	4	5	Caldria dedicar-hi molts més recursos i mitjans
-----------------------------	---	---	---	---	---	---

5. Oferir a tots els visitants i a les empreses i agents implicats en l'activitat turística una bona informació i interpretació sobre l'espai (materials i activitats de comunicació efectives, proporcionar informació específica per a cada públic potencial, incloent joves, escoles, grups d'estudiants, etc.).

S'està fent molt bona feina	1	2	3	4	5	Caldria dedicar-hi molts més recursos i mitjans
-----------------------------	---	---	---	---	---	---

6. Garantir la cohesió social, preveient i minimitzant conflictes que afectin els residents; mantenint una bona comunicació entre residents, empreses locals, gestors de l'espai natural i visitants; fomentant l'associació i les activitats conjuntes entre totes les parts implicades, etc.

S'està fent molt bona feina	1	2	3	4	5	Caldria dedicar-hi molts més recursos i mitjans
-----------------------------	---	---	---	---	---	---

7. Impulsar de forma efectiva la prosperitat de la comunitat local (promovent els productes i serveis locals, la seva adquisició i ús per part dels visitants; recolzant les empreses turístiques per assegurar-ne la seva viabilitat i fomentant una ocupació de qualitat en el sector, ...).

S'està fent molt bona feina	1	2	3	4	5	Caldria dedicar-hi molts més recursos i mitjans
-----------------------------	---	---	---	---	---	---

8. Facilitar la formació i capacitatció vinculades al turisme sostenible entre empresaris turístics i agents involucrats en l'activitat turística.

S'està fent molt bona feina	1	2	3	4	5	Caldria dedicar-hi molts més recursos i mitjans
-----------------------------	---	---	---	---	---	---

9. Realitzar un seguiment de dades que proporcionin informació sobre els rendiments i els efectes de l'activitat turística (dades sobre visitants, sobre les empreses turístiques, sobre els efectes del turisme en la comunitat, l'economia, el medi ambient, etc.).

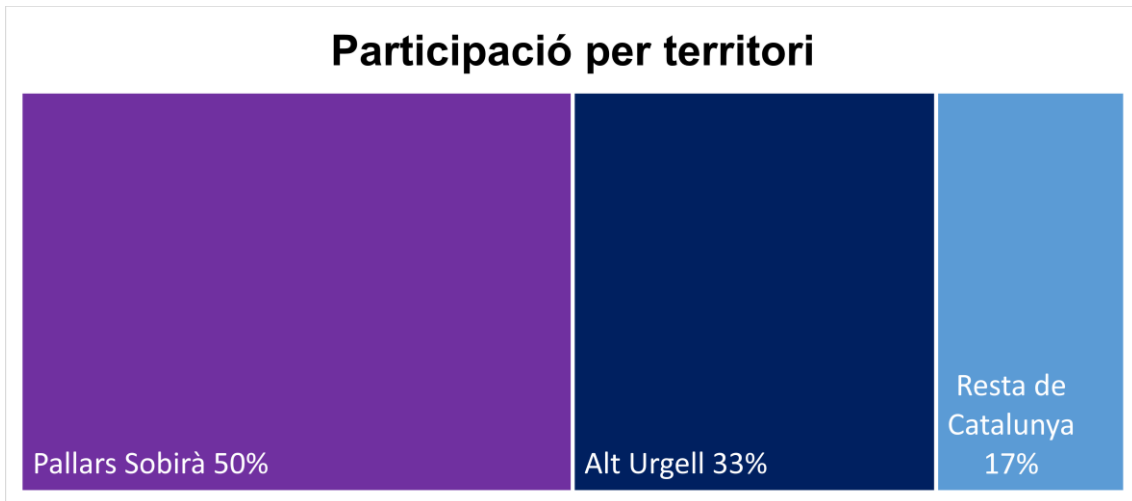
S'està fent molt bona feina	1	2	3	4	5	Caldria dedicar-hi molts més recursos i mitjans
-----------------------------	---	---	---	---	---	---

Si has marcat alguns dels àmbits amb un 5, ens pots explicar breument el perquè?

Quins són per tu els grans reptes que ha d'afrontar el Parc Natural, els ens locals i el sector turístic, a l'hora d'assegurar un desenvolupament responsable i sostenible de l'activitat turística en l'àmbit de la CETS? Prioritza'n un màxim de 3. Els que consideres més rellevants.

Moltes gràcies per les teves respostes! A l'enviar el formulari t'indicarem com inscriure't a la sessió de treball del 27 de gener. Us anime'm a participar-hi!

Total de respostes: 76

Les valoracions mitjanes per a cada un dels eixos i per territoris són les següents:

	1. Protegir els paisatges	2. Suport a la conservació	3. Reduir l' impacte ambiental	4. Instal·lacions, accessos i experiències	5. Informació i interpretació sobre	6. Garantir la cohesió social	7. Prosperitat de la comunitat local	8. Formació i capacitat a agents turístics	9. Seguiment de dades
Alt Urgell	3,3	3,3	3,4	3,5	3,3	3,6	3,5	3,5	3,3
Pallars Sobirà	3,1	3,5	3,8	3,3	3,2	3,8	3,5	3,6	3,7
Resta de participants	2,3	2,9	2,8	2,6	2,3	3,0	2,7	3,1	3,2
Total	3,1	3,4	3,5	3,3	3,1	3,7	3,4	3,5	3,6

5. Identificació de reptes recollits en els diferents espais del procés consultiu desenvolupat per a la realització de la diagnosi

A continuació es presenten totes les aportacions recollides durant el procés consultiu per a la Diagnosi de la CETS. En aquest cas, les exposicions s'han realitzat als espais següents de:

- El qüestionari del Fòrum permanent en resposta a la pregunta: "Quins són per tu els grans reptes que ha d'afrontar el Parc Natural, els ens locals i el sector turístic, a l'hora d'assegurar un desenvolupament responsable i sostenible de l'activitat turística en l'àmbit de la CETS? Prioritza'n un màxim de 3. Els que consideres més rellevants."
- El qüestionari del Fòrum permanent en resposta a la pregunta: "Si has marcat alguns dels àmbits amb un 5 (caldría dedicar-hi molts més recursos i mitjans), ens pots explicar breument el perquè?"
- Dinàmica participativa de la Sessió del Fòrum Permanent: "Dinàmica d'escenari de futur per a identificar els aspectes que han portat a la zona CETS del Parc Natural de l'Alt Pirineu a esdevenir l'any 2035 un territori de referència en el turisme sostenible."
- Entrevistes

1. Protecció paisatges

Protegir el paisatge i millorar-ne la seva gestió ambiental

- Reconeixement de destí viu
- La protecció del paisatge
- Protegir als grans depredadors.
- Millora de la gestió ambiental
- S'està protegint llocs emblemàtics però s'està oblidant altres zones

2. Suport a la conservació

Posar en valor els recursos del territori per tal de conservar-ne el patrimoni natural i cultural i vetllar per la seva biodiversitat, de manera que les activitats turístiques siguin compatibles i fomentin la conservació.

- VALORITZACIÓ DELS RECURSOS DEL TERRITORI
- VALORITZACIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL I NATURAL
- REWILDING

- Conservar la natura
- Qualitat del servei turístic – les activitats siguin compatibles amb la conservació. Que totes les activitats siguin sostenibles. Que no hi hagi una sobrecuantació.
- Línies de manteniment dels recursos naturals amb més partida pressupostària.
- Conservar-ne el patrimoni (cultural, natural...) tenint en compte les afectacions del canvi climàtic.
- Cal poder visitar les esglésies, generalment sempre tancades i difícil trobar la clau. I altres indrets turístics o històrics es fa difícil poder entrar (con les esteles de Tírvia, etc.).
- Recuperar bordes.
- conservar el patrimoni i la biodiversitat
- Casar història, pedagogia i cultura popular. Rutes, medi ambient i llegendes, costums.....
- Regular els accessos i paratges més freqüentats (donant tota la informació possible sobre la pròpia regulació i els motius que la justifiquen), i incentivar que la pròpia activitat turística aporti recursos per a la conservació del patrimoni natural i cultural (amb fórmules imaginatives i acords amb els propis negocis turístics)

3. Reducció empremta

Vetllar per minimitzar l'impacte del turisme i l'estalvi energètic, fomentant activitats responsables i sostenibles.

- Reduir el consum energètic
- Cal donar a conèixer l'importància que té la petxada de carboni
- La minimització de l'impacte de l'activitat turística
- Trobar l'equilibri entre el sector turístic i la sostenibilitat
- El primer gran repte és estar informats de què és un desenvolupament responsable i sostenible. Per exemple, el Parc Natural imprimeix massa fulletons pels allotjaments turístics, la majoria dels quals van a les escombraries, i de vegades tendeix a instal·lar mobiliari rural innecessari (com algunes instal·lacions de fusta com a miradors).
- Generar paquets turístics sostenibles.
- Restringir l'impacte del turisme
- L'adaptació del Parc als efectes del canvi climàtic
- Assumir plenament que el desenvolupament responsable i sostenible és indisociable de la conservació dels valors naturals en un context global

Garantir una mobilitat sostenible, pública i compartida, amb transport adaptat per a persones locals i visitants.

- Mobilitat sostenible, estalvi energètic
- TRANSPORT DE QUALITAT PER A LOCALS I VISITANTS
- MOBILITAT SOSTENIBLE
- Caldria promocionar serveis de taxis...

- Transport públic adaptat a les necessitats del client, principalment transport a pistes amb horaris coherents per als esquiadors.
- Mobilitat sostenible
- Millorar la mobilitat (arreglar camins per passejar i fer ciclisme)
- potenciar la mobilitat pública i compartida
- Millorar les carreteres, les connexions del transport públic
- També ens manca un transport públic que porti a pistes.

4. Accessos, instal·lacions i experiències

Evitar la massificació de persones visitants en períodes i llocs concrets, vetllant per la qualitat de l'espai natural i ambiental i de les experiències.

- Regulació del fluxe de visitants per no morir d'èxit i desvirtuar el producte tant a nivell turístic com ambiental. Gestió dels residus.
- La massificació de l'espai natural
- La massificació, els camins, i la neteja
- controls d'aforament
- El turisme es concentra malauradament en períodes i llocs concrets. Caldrà regulació?
- Turisme de qualitat, no massificació de gent a la muntanya, concienciar a la gent sobre el respecte vers la natura i l'entorn rural.
- Vetllar per a que no es massifiqui el Parc.
- Evitar la massificació
- Avaluar la capacitat de càrrega dels nostres espais naturals i aplicar mesures per evitar la massificació.
- Mantenir i potenciar recursos naturals i culturals, creant àrees d'interès i d'alta qualitat i que siguin punts d'atracció que reequilibrin i reparteixin els visitants del parc
- La base de tot és el Parc (Protegir els paisatges del PNAP, la diversitat biològica i el llegat cultural) i preveure l'impacte ambiental i optar per un turisme de qualitat no massificat

Mantenir i conservar infraestructures i equipaments, adaptar-los a les noves formes de turisme més autònomes i vetllar perquè aquestes siguin inclusives i integradores

- INFRAESTRUCTURES
- Adaptació a noves formes de turisme (furgos, autocaravanes) com s'adapten des del Parc d'espais i equipaments per aquestes formes de turisme autònomes. Dutes, bugaderies...
- incidir més en la regulació de la pernoctació de vans i autocaravanes
- la conservació de les infraestructures i equipaments.
- Manteniment de les estructures turístiques (camins, fonts, monuments, edificis o cases tradicionals, etc.)

- Llimpiar (desbrossar, desentarra, recuperar) tots els camins vells.
- Tenir en compte les persones amb discapacitat. Primer com a habitants del territori que tenen dret a gaudir de l'entorn en igualtat de condicions de la resta. Segon com a valor afegit pel territori ofertant iniciatives turístiques inclusives i integradores.
- pràcticament no es té en compte a les persones amb discapacitat ni a nivell d'instal.lacions, ni d'oferta turística ni d'informació i comunicació.

Esdevenir territori referent en experiències turístiques sostenibles i fomentar el senderisme com a exemple d'activitat respectuosa amb l'entorn

- SENDERISME
- PARC NATURAL SENSE ACCÉS MOTORITZAT
- Accés responsable i endreçat, sense prohibir-ho tot
- REFERENTS EN EXPERIÈNCIES TURÍSTIQUES SOSTENIBLES
- Potenciar el turisme sostenible: Ós, senderisme, bicicleta
- Treballar la sostenibilitat social i cultural del turisme al territori del Parc Natural.
- El turisme de senderisme i el de bicicleta (ambdós compatibles amb la sostenibilitat i no estacionals) son el futur de la comarca. Cal potenciar-los a sac i sense contemplacions!
- Afavorir la creació d'Experiències turístiques regeneratives.
- Incrementar el nombre de visitants, sempre mantenint l'ordre i la neteja.

5. Informació i interpretació de l'espai

Garantir informació de qualitat, unificada i acordada que fomenti els valors del Parc i que sigui accessible i visible

- Coneixement dels serveis i empreses existents i potenciar la relació entre ells.
- Caldria fer arribar als allotjaments i oficines d'informació municipals quina és la normativa dels espais.
- Generar espais i suports d'informació turística comuns on s'hi pugui obtenir una informació compacta i acordada. (Difícil)
- MATERIAL D'INFORMACIÓ
- la dispersio de marques turístiques. La falta de coherencia entre elprojectes de promocio.
- Comunicació
- Comunicació
- Bon interes informatiu
- Ser molt visible, la gent vol les coses facils
- informació més atractiva pel turista.
- Informar correctament als visitants
- aconseguir més visitants i que aquests siguin conscients del valor del Parc
- Arribar a públic estranger de proximitat.
- Promoció Turística (remarcant les activitats que es poden fer al parc)

- Posada en valor del coneixement
- Que els diferents públics i ambits puguin disfrutar de la muntanya
- Hi ha poca implicació i poca informació per part dels establiments per vendre l'entorn i les oportunitats que aquest ofereix.

Promocionar les activitats guiades i posar en valor l'educació ambiental, augmentant les experiències dirigides al públic escolar, familiar, jove i del territori.

- EDUCACIÓ AMBIENTAL – REFERENT EN EDUCAR I SENSIBILITZAR
- Més visites guiades per a escolars i famílies.
- Activitats per a Joves de 12 a 25 anys, ajudar-los a sentir-se útils i a la vegada coneixedors del seu territori, es podria organitzar els caps de setmana sortides per tal de conèixer el medi i formar-los com a guies
- Es parla molt del turisme en sentit global i potser no es pensa prou en com d'important és que per exemple les escoles de la resta de la comarca (cas Alt Urgell) coneguin a fons el parc.
- Promoure el coneixement del que és local

Sensibilitzar als nous perfils de visitants i fomentar les activitats guiades, visibilitzant la tasca dels guies i vetllant per tal que totes les activitats al territori puguin ser "educadores".

- SENSIBILITZACIÓ ALS NOUS TIPUS DE VISITANTS QUE ARRIBEN AL TERRITORI
- Creació d'experiències concretes i potents que facin de motor de la resta
- visibilització de la tasca dels guies
- Promoció de les activitats turístiques i guiades. Que dedicar-se a això sigui una cosa rentable. Promocionar que les activitats es facin amb acompanyament.
- Formació dels monitors de les barques perquè també siguin educadors. No només "guies tècnics" de rius.
- Aconseguir popularitzar encara més les activitats guiades amb guies locals bons coneixedors del territori i degudament acreditats com a guies del Parc Natural.
- Aconseguir que tots els negocis turístics (allotjaments, empreses d'activitats, etc.) esdevinguin autèntics ambaixadors del Parc Natural i d'un turisme sostenible
- El turista que ve cada vegada es mes de ciutat i menys de muntanya i ha de rebre una bona educació..

6. Garantir cohesió social

Treballar de forma conjunta i coordinada amb els agents del territori i definir una estratègia consensuada entre sectors

- TREBALL EN XARXA DELS AGENTS IMPLICATS
- COORDINACIÓ ENTRE ENTITATS
- Formació, coordinació i comunicació entre totes les parts implicades

- Cooperació real, Una estratègia compartida
- Definir uns objectius a curt (1-5 anys), mig (5-10 anys) i llarg termini (10-20 anys) consensuats entre els sectors, i fer-ne un pla de seguiment per veure si es van complint
- Millorar la comunicació i trobar elements comuns entre les empreses turístiques, els objectius de conservació i potenciació dels espais naturals del Parc, i les administracions locals.
- Per fer pedagogia cal informació i debat entre tots els implicats.
- ESTRATÈGIA – turisme sostenible compartida i coordinada
- Treballar transversalment els diferents agents implicats
- Coordinació,
- Perquè crec que falta coordinació entre tots els ens que participen del turisme. Parc, Consell comarcal, Ajuntaments, empreses. Dona la sensació que cada entitat va per lliure amb el seu projecte, sense una visió global de comarca, i el més important, fer que aquesta informació arribi a la ciutadania per a que es senti part dels projectes que es plantegen. Sense aquest suport es molt difícil engegar projectes sense que hi hagi rebuig o es vegin com uns fets imposats per la voluntat d'alguns. Ara em dieu que el parc es treu la carta de turisme sostenible, i la diputació em demana la Biosphere..... les petites empreses no tenim recursos per a tanta paperassa.

Tenir en compte i involucrar la població local com a factor clau facilitant espais de participació, mediació i resolució de conflictes

- IMPLICACIÓ DE LA POBLACIÓ LOCAL EN L'ESTRATÈGIA DE LA CETS
- Crec que el Parc Natural es troba al centre de diversos conflictes i que cal invertir en resoldre'ls i en generar espais de consens al territori.
- Involucrar els habitants del lloc en les accions de turisme sostenible.
- Implicar molt més a la gent del territori a preservar el medi. Com per exemple les persones que tallen fusta queno deixin al bosc les branques seques. Si es segueixen els boscos son una porqueria.
- Cal esforçar-se i fer pedagogia per minimitzar els potencials conflictes entre els diferents usuaris i usos, residents, propietaris, visitants, ramaders, segons residents, etc. fent que el turisme afecti positivament i de manera directe o indirecte a tots els sectors
- El punt 6: La comunitat local és clau pel projecte que es planteja, i perquè aquest sigui forta cal empoderar-la, sobretot amb ocupació de qualitat i altres aspectes derivats d'aquesta, com son la valorització del producte i els serveis locals entre altres.
- Fer sentir orgullosos a la població local de formar part del Parc Natural
- es deixen de banda municipis propers, en els quals també convindria fer una feina més específica de promoció, de coneixement, i de fer-los sentir el parc com un element proper i fins i tot en certs sentits, propi, per proximitat.
- 1. Treballar per preservar la conservació natural a la vegada que permetre la prosperitat economica de les poblacions locals. Tot fent processos participatius i apostant per la mediació i resolució de conflictes.

- Simbiosi amb la gent del territori, implicació.
- Principalment ser un òrgan més participatiu amb la població local tant en l'explicació de les funcions com en la gestió dels recursos
- millora de la gestió dels conflictes
- Caldria que el parc estés més lligat a la població
- cal incidir en crear un teixit social més sòlid entre els diferents actors per tal de cohesionar la societat

Vetllar per a la cohesió social, la convivència i l'equilibri territorial entre les activitats i necessitats de la població local, la preservació del medi i l'activitat turística

- COHESIÓ SOCIAL
- CONVIVÈNCIA ENTRE FAUNA SALVATGE I RAMADERIA
- L'entesa entre totes les parts amb l'objectiu comú que l'espai natural i patrimonial és la base de tot plegat
- L'equilibri territorial entre els habitants del lloc i la preservació del medi
- Saber fer compatible els diferents usos
- Considero que només se està fent seguiment per a vanagloria del PNP, no es té en consideració el sector agrari, ni l'influència del PNP a dit sector.
- Mantenir el sector primari en el territori, ramaders i pagesos.
- Bona convivència entre residents i visitants
- la cohesió entre el món rural existent i el turístic
- Facilitar i pacificar la convivència entre turisme, ramaderia i protecció d'espais de cara a la població local i al visitant.
- Poca educació, ningú neix après. Promocionar guiatges? Prioritzar-ne la contractació?
- Garantir la cohesió social
- Posar en valor el patrimoni natural (així com l'històric i cultural) del territori, amb tots els seus factors, incloent la fauna existent, i la seva compatibilitat tant amb el turisme sostenible, i les activitats del sector primari del territori, establint mecanisme àgils de valoració i resposta davant de possibles incidències.
- respectar el funcionament local, treballar costat a costat
- Crec que el parc està bastant abandonat, quan es demana fer una intervenció per qualsevol cosa és triga 1 any a fer-se. No s'escolta a la gent que estem xafant el territori.

7. Prosperitat de la comunitat local

Vetllar per garantir l'accés a l'habitatge assequible, la connectivitat i les facilitats de mobilitat com a aspectes claus per a la vida de la població local

- Habitatge
- HABITATGE DIGNE PER A LA POBLACIÓ LOCAL COMPATIBLE AMB EL TURISME
- Fibra òptica a tots els nuclis - millorar connexió a internet i el transport als pobles.
- Facilitar una política de reconversió de la primera residència amb suports a la rehabilitació bioclimàtica i una moratòria de la nova construcció: el turisme millor d'hotelet, residència casa de pagès i camping.
- Allotjament per a persones que venen a treballar a la zona
- L'impacte del turisme residencial perjudica directament el desenvolupament rural: accés a habitatge digne, iniciatives municipals no enfocades a cobrir necessitats bàsiques del veïnat sinó a perpetuar els privilegis dels que hi passen períodes (no Sanitat, no transport públic...), serveis enfocats al 2on resident no accessibles econòmicament pel veïnat (alimentació, reparació llars...)

Posar en valor les activitats vinculades al territori, com el sector primari o la producció local, vetllar per l'equilibri entre sectors i la dinamització de l'economia local i la generació i continuïtat d'iniciatives

- AMPLIACIÓ DEL SECTOR PRIMARI
- GENERAR VINCLES ENTRE SECTOR PRIMARI I TERCIARI
- VALORITZACIÓ DE LA RAMADERIA EXTENSIVA
- Donar valor a la ramaderia,
- Suport a la renovació generacional
- Incentivar / facilitar el relleu generacional en el sector primari
- Detecto una reducció alarmant de l'activitat ramadera extensiva, en concret les ovelles i cabres que haurien de fer la feina que fan cabirols, daines o cérvols. El turisme no preserva paisatge, no genera pastures obertes ni les manté.
- Definir un model socio-econòmic sostenible a llarg termini que vetlli per la protecció del medi i fomenti l'economia local
- la generació d'activitat econòmica en els municipis de l'entorn
- EQUILIBRI ENTRE SECTORS ECONÒMICS
- Reducció del monocultiu turístic en benefici de feines més lligades al sector primari i de transformació
- Fer accions que facin que el turisme afecti positivament (directa o indirectament) a tots els sectors econòmics i socials de l'àmbit del parc per millorar la seva acceptació i sense arribar a que sigui un monocultiu
- PRODUCTE LOCAL ARTESÀ I AGROALIMENTARI DE QUALITAT
- AUTOSUFICIÈNCIA ENERGÈTICA I ALIMENTÀRIA
- VIVER D'EMPRESSES AGROALIMENTÀRIES I ARTESANES PÚBLIC
- CREACIÓ D'EMPRESSES

- cal reduir el turisme i fer una transició cap un altre model de desenvolupament que aposti pel sector primari i d'altres activitats que no depenguin del turisme i retorni a les comarques de muntanya la sobirania alimentària i energètica.
- Els productors
- Promocionar els productes produïts dins del del Parc Natural (carns, embotits, horta, formatges,.....)
- Potenciar que tota activitat econòmica sigui ECO, sostenible, per poder vendre territori ECO
- incidir entre els ens locals sobre el benefici de comptar amb un espai natural protegit;
- impulsar prosperitat societat local
- El turisme com a sector complementari (no principal)
- Utilitzar els excedents que genera el turisme cap a activitats realment sostenibles i amb sentit
- és prioritari que el territori tingui un bon desenvolupament, el turisme és un sector complementari en l'economia local, i hauria de ser una conseqüència.
- Que el turisme deixi de ser el motor econòmic prioritari

Desestacionalitzar l'activitat turística fomentant una economia i ocupació regular i de qualitat al territori

- DESESTACIONALITZACIÓ DEL TURISME
- OCUPACIÓ DE QUALITAT VINCULADA AL SECTOR TURÍSTIC
- Ocupació qualificada
- Desestacionalitzar el turisme
- Desestacionalització del turisme
- Fixació de gent al territori amb activitats permanents i no de temporada i dependents de la conjuntura econòmica/epidèmica o el que toqui;
- potenciar el turisme tot l'any .
- Portar a terme accions que desestacionalitzin el turisme, caldria potenciar algunes temporades i indrets i disminuir-ne d'altres per aconseguir que el turisme sigui una economia regular i evitar excessos de visitants i epoques punta

8. Formació agents turístics

Formar als agents turístics i a la població local en temes de sostenibilitat, turisme regeneratiu i disminució de l'impacte

- Formació de tots els agents
- Formació
- Donar a conèixer als principals agents turístics, que vol dir turisme sostenible.
- Incentivar la millora en la formació específica en el sector de serveis, vinculat a un espai natural o protegit
- Una vegada el Parc estigui ben informat, un repte seria fer molta pedagogia i de la més bàsica. Entre visitants, però també entre cases rurals, hotelers, restaurants... Per

exemple pel que fa al sistema dels picnics, que haurien de ser en carmanyoles reutilitzables.

9. Seguiment de dades

Invertir en una estratègia de recollida de dades i informació unificada per poder donar resposta a objectius concrets i comuns

- Planificar una estratègia de recollida de dades per saber qui ens visita i perquè ho fa.
- Recull d'opinions d'empreses turístiques i visitants
- Allotjament turístic de l'Alt Urgell: No tenim cap mena de feedback ni documentació ni informació relativa al Parc, per nosaltres és com si fos una entitat sense activitat.
- per prendre decisions és molt important tenir informació, i aquest tipus de dades són molt necessàries.
- no tenim les dades que ens interessin ni tenim una visió global de les dades a nivell comarcal. Ens arriben dades fragmentades i diferents àmbits i algunes d'aquestes no són creïbles. Cal planificar la recollida de dades pensant en l'objectiu d'aquestes i això vol dir inversió en aquest sentit.
- caldria fer un estudi dels beneficis/perjudicis a llarg termini dels diferents tipus de models turístics sobre la societat i l'entorn natural

10. Altres

Ampliar recursos i mitjans que reverteixin al territori

- Hi ha una mancança històrica de recursos i mitjans al Pirineu. Això afecta a tots els àmbits, també a les persones que hi vivim
- Manca de recursos gairebé crònica, que cal revertir
- Inversió econòmica
- Recursos
- Falta de medis tan econòmics com personals.
- Transparència i pressupost
- Finançament i comunicació
- Falta molt de recursos en evitar l'impacte negatiu del turisme i es sobredimensiona massa tot per un mes a l'any

- El parc natural no fa res, només prohibeix, van peometre molt quan van entrar i res, només miren per ells i el seu sector, no tenen en compte la gent del territori, ni ajuntaments, els propietaris del terrenys som nosaltres no al parc. Estariem millor sense el parc
- Aconseguir la implicació real del sector privat desbordat en molts sentits per la situació actual.
- Fer un canvi de paradigma al territori a nivell turístic i de visió de futur.

- El canvi climàtic
- Assegurar un Pla d'Acció Climàtica (reducció de Residus, mobilitat sostenible, Consum energètic i hídrics) que permeti projectar la competitivitat del Parc Natural com a destinació de turisme sostenible a mig i llarg termini. (ESTRATÈGIA)
- El sector turístic per a dinamitzar el País no mes son serveis, camins o càmpings.
- GESTIÓ DE L'ACTIVITAT ESPORTIVA EN LA ZONA CETS
- decreixement de l'activitat turística
- Adaptar les dinàmiques a les pròpies de la zona. Autenticitat.

Document elaborat per:

Febrer 2022

